

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
Z A K Ł A D O C H R O N Y P R Z Y R O D Y

STEFAN MICHALIK

ROŚLINY NACZYNIOWE
OJCOWSKIEGO PARKU
NARODOWEGO

VASCULAR PLANTS OF THE OJCÓW NATIONAL PARK

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa — Kraków 1978

STEFAN MICHALIK

ROŚLINY NACZYNIOWE OJCOWSKIEGO
PARKU NARODOWEGO

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
Z A K Ł A D O C H R O N Y P R Z Y R O D Y

S T U D I A N A T U R A E
S E R I A A — W Y D A W N I C T W O N A U K O W E

KOMITET REDAKCYJNY

Zdzisław Czepe, Jerzy Fabijanowski, Kazimierz Kowalski

Nr 16

Praca wykonana w ramach problemu węzłowego 10.2.10

P O L S K A A K A D E M I A N A U K
Z A K Ł A D O C H R O N Y P R Z Y R O D Y

STEFAN MICHALIK

ROŚLINY NACZYNIOWE
OJCOWSKIEGO PARKU
NARODOWEGO

VASCULAR PLANTS OF THE OJCÓW NATIONAL PARK

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
Warszawa — Kraków 1978

Redaktor: *Kazimierz Zabierowski*
Zastępcy Redaktora: *Zbigniew Głowaciński, Róża Kaźmierczakowa*
Sekretarz Redakcji: *Alina Kwiatkowska*

Adres Redakcji: 31-505 Kraków, ul. Ariańska 1

Redaktor PWN
Wilhelmina Urzędowska

Korektor
Magdalena Wójcikowa

© Copyright by Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa—Kraków 1978

PAŃSTWOWE WYDAWNICTWO NAUKOWE
ODDZIAŁ W KRAKOWIE

Wyd. I. Nakład 630 +90 egz.	Oddano do składania w marcu 1978 r.
Ark. wyd. 14. Ark. druk. 10 ¹³ / ₁₈ + 1 wklejka	Podpisano do druku w listopadzie 1978 r.
Papier piśm. kl. III 70×100, 70 g.	Druk ukończono w listopadzie 1978 r.
Zam. 280/78 E-12-1115	Cena zł 45,—

Drukarnia Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie

TREŚĆ

Abstrakt	6
I. Wstęp	7
II. Rys fizjograficzny terenu	7
III. Zbiorowiska roślinne	11
IV. Kompleksy siedliskowe	13
V. Dotychczasowy stan badań florystycznych	15
VI. Stopień zbadania flory	16
VII. Krytyczna analiza dotychczasowych danych florystycznych	16
VIII. Geograficzny charakter flory	17
IX. Zróżnicowanie ekologiczne flory	19
X. Flora synantropijna	23
XI. Systematyczny wykaz gatunków	28
Piśmiennictwo	160
Summary	163
Skorowidz rodzajów do systematycznego wykazu flory	167

Abstrakt: Ojcowski Park Narodowy, obejmujący skaliste doliny wapienne o krasowym charakterze rzeźby, należy do najbogatszych florystycznie obszarów Polski. Z tej przyczyny jest od dawna przedmiotem intensywnych badań przyrodniczych.

W niniejszej pracy przedstawiono listę roślin naczyniowych Ojcowskiego Parku Narodowego i jego najbliższego otoczenia, którą krytycznie przeanalizowano i uaktualniono. Na badanym terenie o powierzchni około 35 km² stwierdzono przeszło 950 gatunków roślin rodzimych i zadomowionych gatunków synantropijnych. Flora Ojcowskiego Parku Narodowego obok bogactwa gatunków odznacza się również wybitnym zróżnicowaniem swego składu geograficznego i ekologicznego. Występują tu bowiem licznie na reliktowych stanowiskach rzadkie rośliny kserotermiczne o charakterze południowym i południowo-wschodnim oraz przedstawiciele gatunków górskich. Różnorodność, bogactwo i osobliwy charakter flory Ojcowskiego Parku Narodowego jest wynikiem przede wszystkim dużej zmienności warunków siedliskowych oraz skomplikowanej historii kształtowania się szaty roślinnej tego terenu.

I. Wstęp

Okolice Ojcowa, z uwagi na swój wyjątkowy charakter przyrodniczy, doczekały się już bardzo licznych badań florystycznych, z których najstarsze (Besser 1809) sięgają początków XIX wieku. Jednakże większa część dawniejszych opracowań była niekompletna, a obecnie jest już przestarzała i w znacznym stopniu zdezaktualizowana. Wiele interesujących materiałów rozproszonych jest w trudno dostępnych publikacjach, rękopisach i zbiorach prywatnych. Zaistniała więc potrzeba nowego, krytycznego i pełnego opracowania flory roślin naczyniowych Ojcowskiego Parku Narodowego, który w ostatnim trzydziestoleciu stał się obiektem licznych, wielokierunkowych badań prowadzonych przez kilkadziesiąt placówek naukowych z całego kraju.

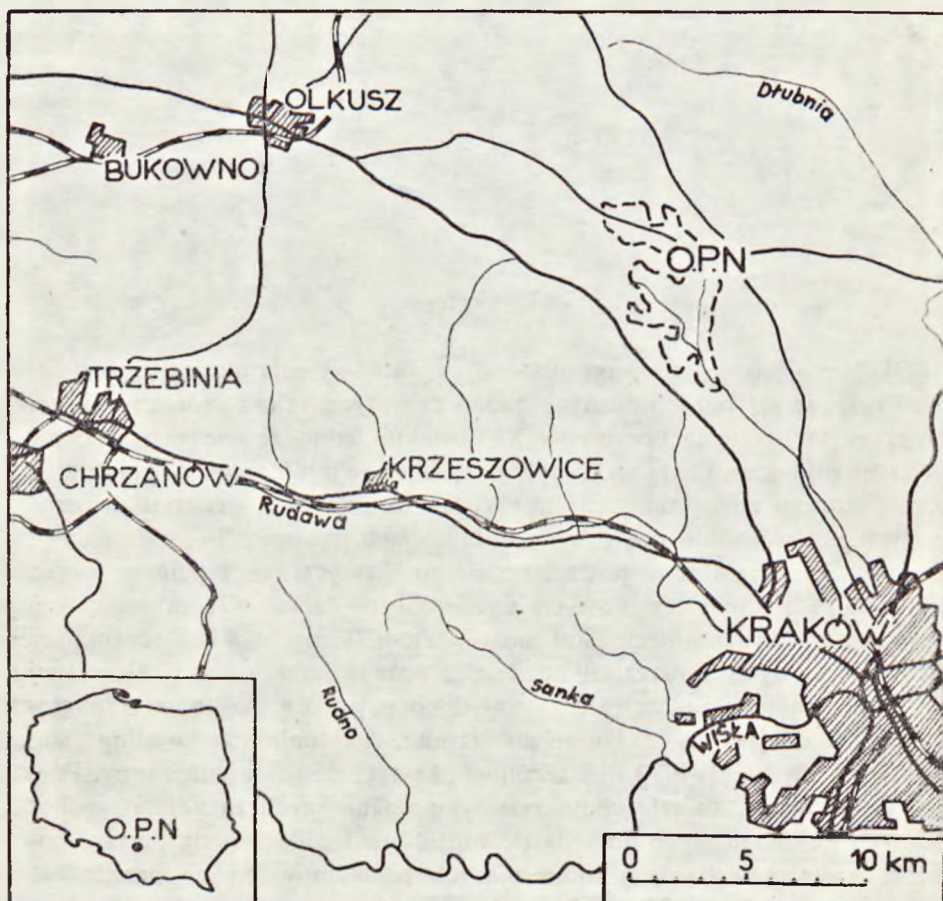
Opracowanie zawiera wykaz wszystkich gatunków roślin naczyniowych podanych dotychczas z badanego terenu, uaktualniony według stanu flory w latach 1968—1970 i szczegółowo, krytycznie przeanalizowany. Przedstawiono również zwięzłą charakterystykę ważniejszych zagadnień geobotanicznych i ekologicznych flory na tle warunków siedliskowych. Szersze omówienie niektórych bardziej interesujących problemów będzie przedmiotem dalszych prac autora (Michalik, w druku).

Opracowanie wykonane zostało pod kierunkiem profesor dr Anny Medveckiej-Kornaś i profesora dra Jana Kornasia. Tekst pracy przejrzał także profesor dr Jan Walas. Oznaczenia materiału zielnikowego, zwłaszcza dotyczącego trudniejszych grup systematycznych, sprawdził nie żyjący już obecnie profesor dr Bogumił Pawłowski.

II. Rys fizjograficzny terenu

Ojcowski Park Narodowy (OPN) leży w południowo-wschodniej części Wyżyny Krakowskiej, 20 km na północny zachód od Krakowa (ryc. 1). Utworzony został w 1956 r. i jest najmniejszym parkiem narodowym w Polsce (o powierzchni około 1570 ha), obejmującym najpiękniejszą i najlepiej zachowaną część malowniczej doliny Prądnika oraz prawie całą Dolinę Sąspowską. Badany teren o powierzchni około 35 km² (ryc. 2) obejmuje cały OPN wraz z przyległymi obszarami i pokrywa się mniej więcej z zasięgiem dawniejszych opracowań florystycznych.

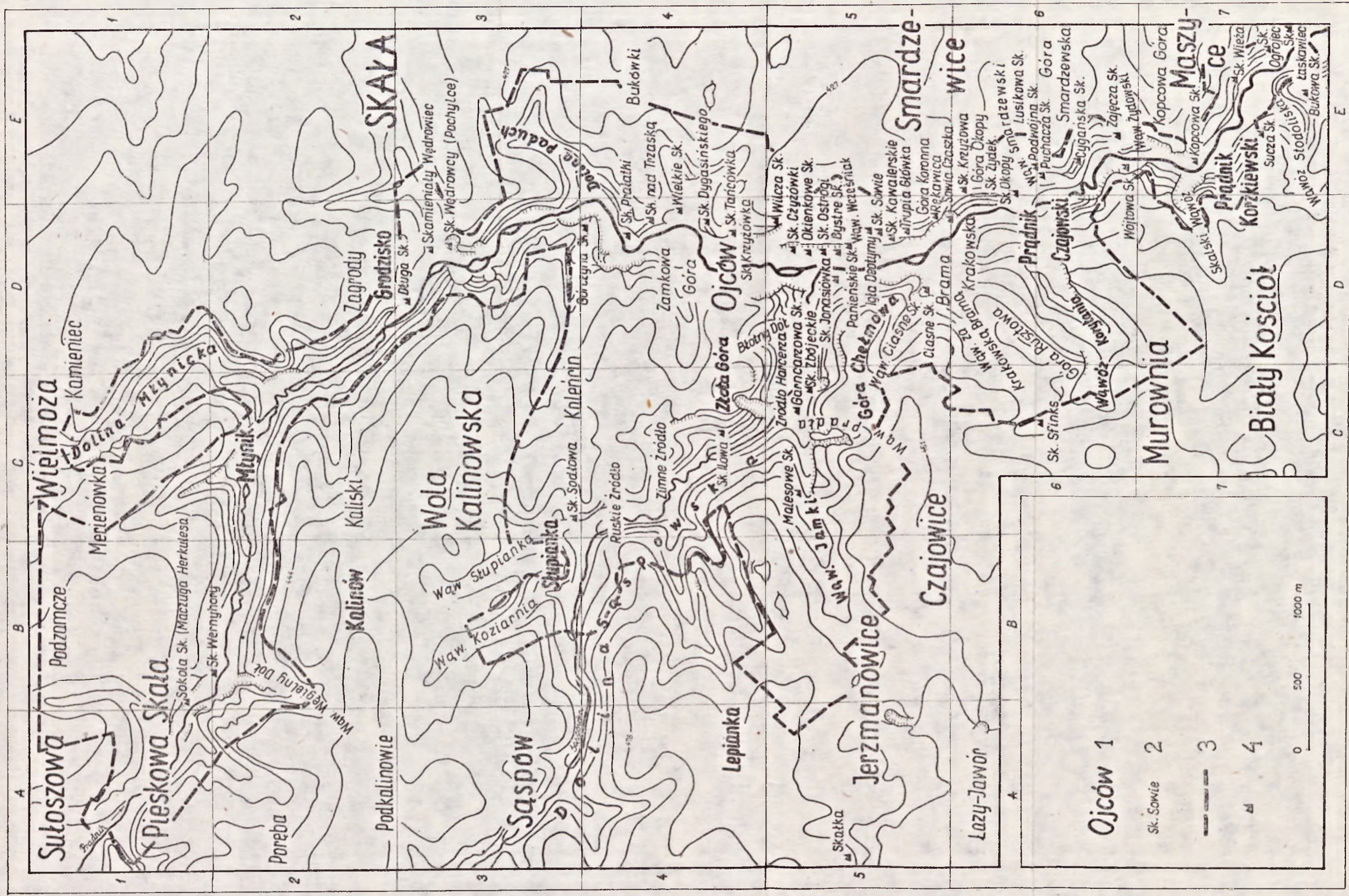
Morfologia terenu jest silnie zróżnicowana (Drzał 1954). Najwyżej położony punkt stanowi Skałka (502 m n.p.m.), leżąca poza granicami Parku;

Ryc. 1. Położenie Ojcowskiego Parku Narodowego (OPN)

Fig. 1. Situation of the Ojców National Park

w obrębie Parku najwyższa jest Chełmowa Góra (475 m n.p.m.). Wyraźne wzniesienia tworzą również Góra Koronna (435 m n.p.m.), Rusztowa Góra (457 m n.p.m.) i Złota Góra (455 m n.p.m.). Cechą szczególną krajobrazu jest występowanie dwu zasadniczych elementów morfologicznych, tj. lekko falistej wierzchołki z rozproszonymi skalnymi ostańcami (ryc. 3) oraz głębokich, wąskich dolin (ryc. 4). Dno Doliny Prądnika wcięte jest średnio do około 335 m n.p.m. (najwyższy jego punkt w Pieskowej Skale wynosi 375 m n.p.m., najniższy — zarazem najniższy punkt OPN — w Prądniku Korzkiewskim wynosi 286 m n.p.m.) i wraz z Doliną Sąpsowską oraz bocznymi dolinami i wązami wciśniętymi powoduje bardzo silne rozczłonkowanie i urzeźbienie terenu, co z kolei decyduje o dużym zróżnicowaniu mezo- i mikroklimatu (Klein 1974), szaty roślinnej (Medwecka-Kornaś,

Rys. 2. Szkic topograficzny terenu badań: 1 — stanowiska ogólne, 2 — stanowiska szczegółowe, 3 — granica Ojcowskiego Parku Narodowego, 4 — ważniejsze skały

Fig. 2. Topographic sketch of the territory investigated. 1 — general localities, 2 — detailed localities, 3 — boundary of the Ojców National Park, 4 — some important rocks.

Kornaś 1963), hydrografii (Alexandrowicz, Wilk 1962), gleb (Greszta, Bitka 1977) i innych elementów środowiska geograficznego.

Dzisiejsza rzeźba dolin powstała w pliocenie i czwartorzędzie w wyniku krasowej działalności wód oraz wielu kolejnych faz erozji i akumulacji (Alexandrowicz, Wilk 1962). Dna dolin Prądnika i Saspówki oraz niektórych większych dolin bocznych, zbudowane z holoceńskich osadów rzecznych (piaski, ropy, mady), są na ogół płaskie i bardzo wąskie. Zbocza o różnorodnych ekspozycjach odznaczają się wyraźną asymetrią. Ekspozowane na zachód i południe są bardzo skaliste i strome. Występują tu duże grupy skalne z osypiskami piargów u podnóży oraz pojedyncze skały o bardzo różnorodnych formach. Na mniej stromych, pokrytych przeważnie gliną lessową lub warstwą zwietrzliny zboczach o wystawie wschodniej i północnej wychodnie skalne są o wiele rzadsze i mniejsze. Do dużych dolin (tj. Prądnika i Saspówki) uchodzą małe, boczne doliny i wąwozy krasowe, których jest znacznie

Rys. 3. Krajobraz wierzchowiny z ostańcami skalnymi w okolicy Jerzmanowic
Fig. 3. The landscape of the top surface with rocky monadnocks in the vicinity of the village of Jerzmanowice

Fot. S. Michalik

Ryc. 4. Krajobraz Doliny Ojcowskiej między Prądnikiem Czajowskim a Ojcowem. Po lewej widoczny lesisty masyw Chelmowej Góry, po prawej — skaliste stoki Góry Koronnej

Fig. 4. The landscape of the Ojców valley between the Prądnik Czajewski brook and the village of Ojców. Left: the forested massif of the Chelmowa Hill. Right: rocky slopes of the Koronna Hill

Fot. S. Michalik

więcej po stronie zachodniej. Niektóre wąwozy, np: Korytania, Wcześniak, Za Krakowską Bramą, zamknięte są u wylotu formami skalnymi w postaci wąskich bram, tworząc zaciszne miejsca zwane „Ogrojcami” o specyficznych warunkach mikroklimatu.

Na obszarze OPN jest mało stałych cieków powierzchniowych, co wiąże się z krasowym charakterem terenu pokrytego bogatą siecią szczelin i pęknięć w płycie wapienia jurajskiego, w których gubią się wody powierzchniowe. Głównymi ciekami OPN są: Prądnik oraz jego prawobrzeżny dopływ Sąspówka, odznaczające się niską temperaturą wody i szybkim nurtem. Wody podziemne, zmagazynowane na znacznej głębokości (30—40 m) zasilają liczne źródła, często o typie wywierzyisk (Alexandrowicz, Wilk 1962). Dna dolin są na ogół słabo uwilgocone, jedynie w kilku miejscach trafiają się niewielkie zabagnienia. Skąpą ilość wód stałych uzupełnia bogata sieć cieków okresowych, pojawiających się nawet po krótkotrwałych ulewach (Kondracki 1937). Odgrywają one dużą rolę, zaopatrując podłoże w wodę oraz nawilgacając powietrze w siedliskach cienio- i wilgociolubnych gatunków rosnących w dnach wąwozów i wciósów.

Skaliste i strome zbocza dolin oraz wychodnie skał na wierzchowinie, zbudowane z górnourajskich wapieni, zajmują rędziny wapienne o bardzo różnorodnym stopniu rozwoju — od stadiów inicjalnych (w postaci gromadzącej się w szczelinach i załomach skał próchnicy) aż do głębokich, których profil może sięgać 1 m miąższości (Greszta, Bitka 1977). Gleby brunatne zajmują wyższe terasy dolinne oraz mniej strome partie zboczy pokryte dość głęboką warstwą lessu lub utworów pochodzenia deluwialnego. Typowe mady występują tylko wyjątkowo, w postaci małych skrawków nad potokami. Prawie cała wierzchowina, pokryta płaszczem osadów wieku plejstocenijskiego (gliny i lessy, których miąższość wzrasta ku wschodowi), zajęta jest przez gleby bielcowe o odczynie kwaśnym, lecz na ogół słabo zbielicowane.

OPN ma klimat charakterystyczny dla wyżyn środkowych, odznaczający się wyraźnymi rysami kontynentalnymi (Romer 1949). Hess (1965) w rejonizacji klimatycznej województwa krakowskiego zaliczył ten obszar do regionu umiarkowanie ciepłego. Średnia temperatura roku wynosi około 8°C (średnia lipca 18,5°C); zima trwa 70 dni, a bezzimie 295. Średni opad roczny zależy w dużym stopniu od rzeźby terenu (Klein 1974) i wynosi (za okres 1949—1959) dla doliny w Ojcowie 625 mm, a dla wierzchowiny w Białym Kościele 689 mm.

Jednak nie ogólny klimat, lecz warunki mezo- i mikroklimatu, osiągające na terenie OPN wyjątkowo silne kontrasty (Szymkiewicz 1923, Klein, Niedźwiedź, Szytyler 1966), wywierają decydujący wpływ na roślinność. Zróżnicowanie stosunków mezo- i mikroklimatycznych w OPN szczegółowo charakteryzuje Klein (1974). Dla ogólnej orientacji warto jednak przytoczyć kilka wartości uzyskanych przez tego autora w czasie jednej z serii pomiarów wykonanych w pełni lata przy pogodzie wyżowej na przekroju przez Dolinę Sąspowska. W przyziemnej warstwie powietrza w lesie buko-

wym na zboczu o ekspozycji północnej temperatura maksymalna wynosiła 25°C, a w murawie kserotermicznej na zboczu eksponowanym na południe aż 60°C; niedosyt wilgotności odpowiednio — 11,4 mb i 46,2 mb (najmniejszy niedosyt był na łące w dnie doliny — 5,4 mb); maksymalna rozpiętość niedosytów wynosiła więc aż 40,8 mb. Największe amplitudy dobowe temperatur wystąpiły na zboczu o ekspozycji południowej (52,1°C — cecha silnego kontynentalizmu), a najmniejsze w lesie na zboczu o wystawie północnej (12,7°C). Przytoczone wartości wskazują, że warunki mikroklimatu umożliwiają występowanie na terenie OPN zbiorowisk i gatunków roślin o skrajnie przeciwstawnych wymaganiach, szczególnie w stosunku do światła, temperatury i wilgotności.

III. Zbiorowiska roślinne

Szata roślinna Ojcowskiego Parku Narodowego odznacza się dużą różnorodnością i bogactwem zbiorowisk roślinnych. Z tego terenu opisano prawie 30 różnych typów zbiorowisk w randze zespołów, ich fragmentów lub kompleksów (Medwecka-Kornaś, Kornaś 1963, Michalik 1972), które tworzą skomplikowany układ przestrzenny będący odzwierciedleniem bardzo zróżnicowanych warunków siedliskowych. Drugim znanym rysem jest występowanie, nierzadko obok siebie, zbiorowisk o bardzo odmiennym charakterze ekologicznym, np: ceniolubnych zespołów górskich (*Phyllitido-Aceretum*, *Dentario glandulosea-Fagetum*) i ciepłolubnych (*Carici-Fagetum*) oraz kserotermicznych (*Peucedano cervariae-Coryletum*, *Origano-Brachypodietum*), acydofilnych (*Pino-Quercetum*) i nawapiennych (*Festucetum pallentis*), higrofilnych (*Scirpo-Phragmitetum*, *Cirsietum rivularis*) i sucholubnych (*Koelerio-Festucetum*).

Systematyczny przegląd zbiorowisk roślinnych występujących na badanym terenie

(nazwy zespołów wg „Szaty roślinnej Polski” wyd. II, 1972)

Klasa I. *Asplenietea rupestris*. Zespoły szczelin skalnych

Rząd *Potentilletalia caulescentis*

Związek *Potentillion caulescentis*

Zespół paproci szczelinowych *Asplenietum rutaemurarie-trichomanis*

Klasa II. *Thlaspeetea rotundifolii*. Zespoły piargów

Rząd *Thlaspeetalia rotundifolii*

Piarżysko z zacyfką Roberta *Phegopteridetum Robertiani*

Klasa III. *Rudero-Secalietaea*. Nitrofilne zespoły synantropijne i naturalne

Rząd *Bidentetalia tripartitae*. Zbiorowiska wysychających brzegów wód (fragmenty zbiorowisk)

Rząd *Secali-Violetalia arvensis*

Podrząd *Polygono-Chenopodietalia*

Związek *Eu-Polygono-Chenopodion polyspermi*

Zespół jasnoty różowej i przetacznika lśniącego w uprawach okopowych *Lamio-Vernicetum politae*.

- Podzespół ubogich gleb zbielicowanych *L-V. scleranthetosum*
 Podzespół gleb żyznych i świeżych *L-V. fumarietosum*
- Podrząd *Centauretalia cyani*
 Związek *Aperion spica-venti*
 Zespół wyki czteronasiennej w uprawach zbóż *Vicietum tetraspermae*
- Rząd *Onopordetalia acanthii*
 Związek *Onopordion acanthii*. Ruderalne zespoły ksero- i termofilne
 Związek *Arction lappae*. Mezofilne zespoły ruderalne
- Rząd *Potentillo-Polygonetalia avicularis*
 Związek *Agropyro-Rumicion*
 Zespół mięty długolistnej *Junco-Menthetum longifoliae* (fragmenty)
 Związek *Polygonion avicularis*. Zbiorowiska synantropijne silnie wydeptywanych ścieżek i podwórek.
- Rząd *Atropetalia*
 Związek *Atropion belladonnae*
 Zespół zrzębowy na żyznych glebach wapiennych *Atropetum belladonnae* (fragmenty)
 Związek *Epilobion angustifolii*
 Zespół zrzębowy na ubogich glebach zbielicowanych *Epilobio-Senecionetum silvatici* (fragmenty)
- Klasa IV. *Isoëto-Nanojumcetea*. Pionierskie, krótkotrwałe zespoły drobnych terofitów zasiedlające miejsca okresowo wynurzające się z wody.
 Rząd *Cyperetalia fuscii*
 Związek *Nanocyperion flavescens*. Naturalne zbiorowiska mulistych brzegów wód oraz na wpół sztuczne lub sztuczne zespoły wilgotnych ścieżek i bruzd (fragmenty).
- Klasa V. *Potametea*. Roślinność wodna, w której główna rola przypada roślinom naczyniowym.
 Rząd *Lemnetea*. Zespoły drobnych roślin wolno pływających (fragmenty)
 Rząd *Potametalia*. Zespoły roślin wodnych zakorzenionych (fragmenty)
- Klasa VI. *Phragmitetea*
 Rząd *Phragmitetalia*. Zespoły bagienne (szuwały)
 Związek *Phragmition*
 Szuwar trzcinowy *Scirpo-Phragmitetum*
 Związek *Glycero-Sparganion*
 Szuwar potokowy *Glycerietum plicatae*
 Związek *Magnocaricion elatae*. Zbiorowiska wielkich turzyc (fragmenty)
- Klasa VII. *Scheuchzerio-Caricetea fuscae*. Zbiorowiska torfowisk niskich i przejściowych (fragmenty)
- Klasa VIII. *Molinio-Arrhenatheretea*. Łąki kośne, pastwiska i ziołorośla nadrzeczne.
 Rząd *Molinetalia coeruleae*
 Związek *Filipendulo-Petasition*
 Łopuszyny *Geranio-Petasitetum*
 Związek *Calthion*
 Łąka ostrożeniowa *Cirsietum rivularis*
- Rząd *Arrhenatheretalia*
 Żyźniejsze płaty nie określonych bliżej ubogich pastwisk z *Agrostis vulgaris* (uboższe fragmenty tego zbiorowiska mają przewagę gatunków acydofilnych i należą do klasy *Nardo-Cal-lunetea*)
 Związek *Arrhenatherion*
 Łąka rajgrasowa *Arrhenatheretum elatioris*
 Związek *Cynosurion cristati*
 Żyzne pastwisko *Lolio-Cynosuretum*
- Klasa IX. *Festuco-Brometea*. Murawy kserotermiczne
 Rząd *Festucetalia valesiaca*
 Związek *Cirsio-Brachypodion pinnati*
 Murawa kserotermiczna *Origano-Brachypodietum*

- Podzespół siedlisk skalistych *O.-B. vincetoxicetosum*
 Podzespół o charakterze wtórnej murawy na głębszych glebach. *O.-B. agrimonietosum*
 Związek *Seslerio-Festucion duriusculae*
 Murawa naskalna *Festucetum pallentis*
 Podzespół kserotermiczny *F. p. sempervivetosum*
 Podzespół cienio- i zimnolubny *F. p. neckeretosum*
 Klasa X. *Nardo-Callunetea*. Ubogie murawy i wrzosowiska (fragmenty)
 Klasa XI. *Quercu-Fagetea*. Lasy i zarośla liściaste na żyznych glebach
 Rząd *Fagetalia silvaticae*
 Związek *Alno-Padion*
 Fragmenty łągów nadrzecznych (skławki lasu, zarośla łozowe, grupy drzew)
 Łęg wiązowy *Ficario-Ulmetum* (fragmenty)
 Związek *Carpinion betuli*
 Grąd *Tilio-Carpinetum* (z typowym drzewostanem oraz zwarte zarośla leszczynowo-grabowe z typowym runem grądu)
 Podzespół wilgotny *T.-C. stachyetosum*
 Podzespół średnio suchy *T.-C. typicum*
 Podzespół ubogi *T.-C. caricetosum pilosae*
 Podzespół ciepły i suchy *T.-C. melittetosum*
 Związek *Fagion*
 Podzwiązek *Eu-Fagion*
 Buczyna karpacka, forma typowa dla niższych położeń *Dentario glandulosae-Fagetum collinum* (z typowym drzewostanem i zwarte zarośla z runem buczyny)
 wariant żyzny z *Dentaria glandulosa*
 wariant uboższy z *Asperula odorata* i *Majanthemum bifolium*
 Las jaworowy na złomach skalnych *Phyllitido-Aceretum*
 Podzwiązek *Cephalanthero-Fagion*
 Ciepła buczyna naskalna *Carici-Fagetum convallarietosum*
 Rząd *Quercetalia pubescentis*
 Związek *Quercion petraeae-pubescentis*
 Ciepłe zarośla *Peucedano cervariae-Coryletum*
 Zarośla z *Cerasus fruticosa*
 Rząd *Prunetalia*. Zarośla na obrzeżach lasów, zboczach i miedzach powstające przeważnie w wyniku gospodarki ludzkiej (fragmenty)
 Klasa XII. *Vaccinio-Piceetea*. Bory szpilkowe i mieszane
 Rząd *Vaccinio-Piceetalia*
 Związek *Pino-Quercion*
 Bór mieszany *Pino-Quercetum*
 wariant z *Fagus sylvatica*
 wariant z *Abies alba*
 wariant z *Pinus silvestris*

IV. Kompleksy siedliskowe

Charakterystyczny dla okolic Ojcowa układ warunków przyrodniczych jest przyczyną występowania różnorodnych siedlisk odgrywających zasadniczą rolę w zróżnicowaniu i rozmieszczeniu przestrzennym szaty roślinnej, na co od dawna zwracano uwagę (Berdau 1859 b, Jelenkin 1901). Medwecka-Kornaś i Kornaś (1963), w zależności od warunków topograficznych, geologicznych i klimatycznych, wyróżnili 4 zasadnicze kompleksy siedliskowe odznaczające się występowaniem odpowiednich zbiorowisk i gatunków roślin.

1. Zimne i stosunkowo cieniste dna dolin o bardzo dużej wilgotności powietrza i wybitnych amplitudach dobowych temperatur (Klein 1974) zajmują łąki (głównie *Arrhenatheretum elatioris*, a w miejscach wilgotniejszych niewielkie płaty *Cirsietum rivularis* i skrawki zbiorowisk turzycowych) oraz częściowo pola uprawne. Nad potokami, zwłaszcza w dolinie Sąspowskiej, rosną niewielkie fragmenty łągów (*Alno-Padion*), a w miejscach nie zarośniętych lasem bądź krzewami trafiają się skrawki roślinności ziołoroślowej (*Geranio-Petasitetum*). Potoki, odpływy źródeł i niewielki staw w Pieskowej Skale są siedliskiem fragmentarycznie wykształconych zbiorowisk szuwarowych (*Glycerietum plicatae*, *Scirpo-Phragmitetum*). Dna dolin koncentrują gros gatunków higrofilnych, a z uwagi na odpowiedni mikroklimat również wiele roślin górskich znajduje tu korzystne dla siebie warunki.

2. Zbocza północne, odznaczające się chłodnym i wilgotnym klimatem o stosunkowo niewielkich wahaniach termicznych, zajmuje buczyna karpacka (*Dentario glandulosae-Fagetum*), a na wybitnie ocienionych osypiskach u podnóża dużych masywów skalnych rosną skrawki lasu jaworowego (*Phyllitido-Aceretum*); grąd (*Tilio-Carpinetum*) występuje na znacznie mniejszych powierzchniach. Skały śródleśne porośnięte są przez ceniolubne zbiorowiska mszaków (*Tenidietalia*), a wyniesione ponad korony drzew wierzchołki skał zajmuje *Festucetum pallentis neckeretosum*. Niewielkie, odlesione części zboczy północnych pokrywają ubogie pastwiska z *Agrostis vulgaris*. Zbocza północne są siedliskiem większości górskich gatunków (zwłaszcza reglowych) oraz wielu roślin wybitnie ceniolubnych.

3. Zbocza o innej ekspozycji, niż północna, łączone przez Medwecką-Kornaś i Kornasia (1963) w jeden kompleks, różnicują się na dwie odrębne jednostki, co potwierdzają badania florystyczne (Michalik 1973) i mikroklimatyczne (Klein 1974).

a. Zbocza południowe, o bardzo ciepłym i suchym klimacie, na których maksima termiczne w przyziemnej warstwie roślinności dochodzą do 60°C zajmują grądy — przeważnie ciepłe (*Tilio-Carpinetum melittetosum*). W miejscach bardziej skalistych występują duże płaty kserotermicznych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz nieliczne już fragmenty ciepłych buczyn (*Carici-Fagetum*), a skały są siedliskiem *Festucetum pallentis sempervivetosum*. Bezleśne partie zboczy porastają przeważnie wtórne murawy kserotermiczne (*Origano-Brachypodietum*) i małe skrawki zespołu *Koelerio-Festucetum*. Na zboczach południowych koncentruje się zdecydowana większość gatunków kserotermicznych.

b. Zbocza wschodnie i zachodnie, w związku z występowaniem w ich obrębie drugorzędnych form morfologicznych (wąwozy, grzebień skalne itp., posiadające ekspozycje południowe i północne), są bardzo zróżnicowane. Niezależnie od tego, że panuje tu grąd (*Tilio-Carpinetum typicum*), przedstawiają one mozaikę mikroklimatów, zbiorowisk roślinnych i gatunków właściwych kompleksom siedliskowym zboczy północnych i południowych. Kontrasty mikroklimatyczne i florystyczne w obrębie jednego masywu skalnego

czy wąwozu mogą osiągać rozmiar podobny do kontrastów w skali całego terenu.

4. Wierzchowina, o umiarkowanie ciepłym i suchym klimacie, zajęta jest w przeważającej większości pod uprawę roli. W bezpośrednim sąsiedztwie dolin zachowały się jedynie płaty borów mieszanych (*Pino-Quercetum*). Miejscami spotyka się małe skrawki terenu zajęte przez zbiorowisko pastwiskowe z *Agrostis vulgaris* i fragmenty wrzosowisk. Rozproszone, zwłaszcza w południowo-zachodniej części terenu, wychodnie skalne zajmują lasy liściaste, bądź skrawki kserotermicznych zarośli i muraw. Na wierzchowinie, obok dość licznie spotykanych gatunków kserotermicznych (a szczególnie kserofilnych), koncentruje się zdecydowana większość roślinności acydofilnej.

V. Dotychczasowy stan badań florystycznych

Pierwsze materiały florystyczne podane zostały przez Bessera (1809), który w opracowaniu dotyczącym flory Galicji wymienia szereg rzadkich gatunków z Doliny Ojcowskiej, podkreślając równocześnie niezwykle bogactwo florystyczne tego terenu. Wzmianki o roślinności Ojcowa znaleźć można także w pracy Szuberta (1827), następnie Wagi (1847) i Herbicha (1857).

Dopiero Berdau (1859 a) podaje dużą liczbę gatunków i stanowisk w obejmującym większy teren opracowaniu „Flora Cracoviensia”, natomiast w opublikowanej w tym samym roku pracy pt. „Kilka słów o roślinności i florze Ojcowa... itd.” wymienia około 300 gatunków rzadkich roślin z Doliny Ojcowskiej, zamieszczając równocześnie uwagi dotyczące zależności ich stanowisk od ekspozycji i rzeźby terenu.

Interesującego, ale zarazem dyskusyjnego materiału dostarcza praca Sapalskiego (1862); natomiast bardzo wartościowe i obszerne materiały florystyczne przedstawia w 1872 roku Rostafiński we „Florae Polonicae Prodromus”. W dziele tym, obok własnych obserwacji, Rostafiński publikuje także liczne dane florystyczne uzyskane od Jastrzębowskiego, Szuberta, Sapalskiego, Wagi i Karo. Szereg już wcześniej opublikowanych gatunków wymienia następnie Łapczyński (1882, 1887, 1889, 1891, 1892), a kilka nowych — Raciborski (1884, 1885) i Jelenkin (1895).

W 1901 roku ukazała się „Flora Ojcowskiej Doliny” opracowana przez Jelenkina, w której autor, na podstawie własnych badań i wcześniejszych publikacji, podaje 745 gatunków roślin naczyniowych oraz szereg interesujących uwag na temat związków między występowaniem poszczególnych grup gatunków a mikroklimatem i glebą. Dalsze materiały florystyczne z Ojcowa zawierają prace Woycickiego (1913), Pawłowskiego (1924, 1925), Szafra (1930 a, b), Limprichta (1949), Kornasia (1947, 1952) i Medweckiej-Kornaś (1952).

W 1963 roku Medwecka-Kornaś i Kornaś w obszernym opracowaniu poświęconym zbiorowiskom roślinnym Ojcowskiego Parku Narodowego wy-

mieniają dużą liczbę nowych dla flory tego terenu gatunków. W następnych latach, na marginesie innych badań botanicznych, trochę danych florystycznych podają: Kućmierz (1965, 1966), Rajchel (1965), Jankowska (1967), Kaźmierczakowa (1967) i Myczkowski (1967). Na podkreślenie zasługuje natomiast praca Siedleckiej-Binder (1967), omawiająca szczegółowo roślinność wodną OPN. Obszerne materiały florystyczne zawierają także prace Michalika (1972, 1973, 1974 a, b).

VI. Stopień zbadania flory

W trakcie badań terenowych prowadzonych w latach 1954—1970 zebrano około 20 000 notowań (w tym około 2500 udokumentowanych okazami zielnikowymi). Ogółem, wraz z udostępnionymi rękopisami przez Kornasia i Medvecką-Kornaś¹ (około 10 000 notowań) i Trzecińską-Tacik² (około 1500 notowań) oraz materiałami z literatury, zgromadzono w kartotece blisko 35 000 notowań, co daje średnio około 900 notowań na 1 km². Dla porównania warto przytoczyć, że w Gorcach (Kornaś 1957) na 1 km² przypada 29 notowań, na Policy 87 (Stuchlikowa, Stuchlik 1962), na Gubałowie 19 (Grodzińska, Pancer-Kotejowa 1960), w Bieszczadach 33 (Jasiewicz 1965), na Wolinie około 74 (Piotrowska 1966). Rozmieszczenie notowań nie jest oczywiście równomierne. Szczególnie dokładnie zbadano obszar leżący w granicach Ojcowskiego Parku Narodowego. W rezultacie uzyskano bardzo dokładny obraz rozmieszczenia i stopnia pospolitości gatunków, a szczególnie penetracja całego obszaru umożliwiła odnalezienie zdecydowanej większości nawet bardzo rzadkich i niepozornych roślin. Można więc sądzić, że lista florystyczna jest na ogół kompletna.

VII. Krytyczna analiza dotychczasowych danych florystycznych

W wyniku dotychczasowych publikacji i obecnych badań na opracowywanym terenie zanotowano ogółem około 1050 gatunków roślin naczyniowych. Około 20 spośród nich, w starych florach, podawano z pewnością omyłkowo, np. kilka roślin wysokogórskich: *Festuca picta*, *Potentilla aurea*, *Poa Chaixii* i *Archangelica officinalis*. Również wiele częstych lub pospolitych w okolicach Ojcowa gatunków było przez niektórych dawnych florystów błędnie oznaczanych np.: *Pulmonaria officinalis* — jako *P. angustifolia*, *Galium Schultesii* — jako *G. polonicum* bądź *G. silvaticum*, natomiast wszystkie gatunki rodzaju *Thymus* traktowano łącznie jako *Thymus serpyllum*, który w Ojcowie w ogóle nie rośnie. Za omyłkowe wypada także uznać bardzo stare daty odnoszące się

¹ Rękopisy tabel fitosocjologicznych zbiorowisk roślinnych Ojcowskiego Parku Narodowego.

² Rękopisy tabel fitosocjologicznych zbiorowisk chwastów pól uprawnych z wierzchowy w okolicach Ojcowa.

do szeregu gatunków o zasięgach geograficznych nie obejmujących badanego terenu, np.: *Juncus acutiflorus*, *Scilla bifolia*, *Potentilla verna*, czy też — w świetle nowych opracowań — nie rosnących na terenie kraju (*Lappula deflesa*, *Lappula patula*); natomiast *Veronica filiformis* — podana błędnie z Ojcowa w 1809 r., została zawleczona do Polski dopiero w ostatnich dziesiątkach lat (Kornaś 1959). Bardzo duże wątpliwości budzą również: *Centaurea triumfetti*, *Galium pumilum*, *Cynoglossum germanicum* i *Heracleum sibiricum*. Nie rośnie także na badanym terenie *Saxifraga aizoon*, a uwagi spotykane w literaturze (Jarosz 1956, Gotkiewicz, Szafer i in. 1956), gdzie gatunek ten wymieniany jest z Ojcowa, Ojcowskiego Parku Narodowego oraz Doliny Ojcowskiej — odnoszą się do stanowisk w niezbyt odległej Dolinie Bętkowskiej.

Kilkunastu gatunków podanych w literaturze nie udało się ostatnio odnaleźć. Są to głównie rośliny bardzo rzadkie, trudne do odszukania, jednakże występowanie ich jest bardzo prawdopodobne. Jedyne kilka nasuwa poważniejsze wątpliwości, np.: *Elymus europaeus* czy *Juncus squarrosus*. Nie ma jednak wystarczających podstaw do wykreślenia ich z listy florystycznej. W trakcie prowadzonych badań znaleziono natomiast 142 gatunki nowe, dotychczas nie podawane w literaturze. 100 spośród nich to rośliny rodzime, przeważnie bardzo rzadkie na badanym terenie oraz przedstawiciele trudnych grup systematycznych (głównie rodzaje *Rubus*, *Alchemilla*, *Hieracium*, *Carex*, *Rosa*). Z pozostałych 42 zadomowionych synantropów dość dużą grupę stanowią od dawna pospolite chwasty, przeważają jednak gatunki rzadkie oraz nowi przybysze ostatnich dziesiątków lat.

Bardzo dużo, bo aż 36 gatunków zostało wyniszczonych w okresie ostatniego 150-lecia (Michalik 1974 a). Odliczając jeszcze od ogólnej liczby około 20 gatunków podawanych błędnie i 35 roślin o charakterze efemerofitów, aktualna lista florystyczna okolic Ojcowa obejmuje przeszło 950 gatunków rodzimych wraz z zadomowionymi roślinami synantropijnymi. Z uwagi na niewielką powierzchnię badanego terenu (35 km²) tak wysoka liczba gatunków świadczy o wyjątkowym bogactwie flory Ojcowa. Złożyły się na nie liczne przyczyny, z których najważniejsze są: historia kształtowania się flory, wyjątkowe zróżnicowanie warunków siedliskowych terenu i względnie dobry stan zachowania współczesnej szaty roślinnej.

VIII. Geograficzny charakter flory

Flora roślin naczyniowych OPN odznacza się bardzo zróżnicowanym i interesującym charakterem geograficznym, który jest efektem skomplikowanej historii jej kształtowania się. W plejstocenijskiej i holocenijskiej historii wędrówek roślin na teren Ojcowa wkraczały gatunki należące do rozmaitych fal migracyjnych, reprezentujące bardzo odrębne elementy geograficzne (Pawłowski 1924, Szafer 1928 a, b). Wybitne zróżnicowanie rzeźby terenu i wa-

runków siedliskowych pozwoliły przetrwać na reliktowych stanowiskach w dolinach Prądnika i Sąsówki znacznej liczbie przedstawicieli tych elementów, niezależnie od tego, że główny zrąb flory uległ zasadniczym przemianom (Szafer 1959, Gotkiewicz, Szafer 1956, Michalik 1974 b).

Wśród roślin naczyniowych omawianego terenu przeważają gatunki szeroko rozprzestrzenione na półkuli północnej, należące do elementu holarktycznego. Dużo jest wśród nich gatunków podelementu euroszyberyjskiego (np.: *Pinus silvestris*, *Sorbus aucuparia*, *Majanthemum bifolium* i in.). Najliczniejsze są jednak gatunki podelementu środkowoeuropejskiego. Należy tu większość pospolitych składników flory Ojcowa, np.: *Anemone nemorosa*, *Carex digitata*, *Potentilla alba*, *Digitalis grandiflora*, *Fagus sylvatica*, *Carpinus betulus*, *Quercus sessilis*, *Tilia platyphyllos*. Środkowoeuropejski charakter ma również zdecydowana większość górskiej flory Ojcowa. Gatunki rozpowszechnione we wszystkich pasmach górskich Europy Środkowej reprezentuje *Aruncus silvester*, *Acer pseudoplatanus*, *Abies alba*, *Petasites albus* i in. Przedstawicielami gatunków o charakterze sudecko-karpackim jest *Aconitum variegatum* subsp. *gracile*, natomiast *Centaurea mollis*, *Dentaria glandulosa* i *Aconitum moldavicum* — to subendemity karpackie.

Bardzo charakterystyczną cechą flory OPN jest prawie zupełny brak przedstawicieli podelementu atlantyckiego. Typowo atlantyckich gatunków nie ma w Ojcowie w ogóle, natomiast gatunki o charakterze subatlantyckim reprezentują tylko: *Sarothamnus scoparius*, *Juncus squarrosus* i *Pedicularis silvatica*.

Znamienny jest bardzo duży udział roślin o charakterze południowo-wschodnim i południowym, w liczbie przeszło 150 gatunków, które stanowią główny zrąb flory kserotermicznej OPN. Na szczególną uwagę zasługują wśród nich gatunki podelementu pontyjskiego. Tworzą one na badanym terenie dużą grupę, której przedstawicielami są: *Stipa Joannis*, *Inula ensifolia*, *Veronica austriaca*, *Aster amellus*, *Cerasus fruticosa*, *Verbascum austriacum*, *Melica transsilvanica*, *Cirsium pannonicum*, *Cytisus ruthenicus*, *Cerinthe minor*, *Euphorbia angulata*, *Lathyrus niger* i *Stachys recta*. Bardzo liczne są także rośliny o słabym charakterze śródziemnomorskim (określane często mianem elementu przyśródziemnomorskiego). Reprezentuje je *Allium oleraceum*, *Asperula cynanchica*, *Hyoscyamus niger*, *Onopordon acanthium*, *Fumaria officinalis*, *Conium maculatum* i wiele innych. Duży udział we florze OPN mają także gatunki południowo-wschodnie o znacznie szerszych zasięgach, obejmujących całą południową oraz wschodnią Europę, a niekiedy także teren Azji Mniejszej. W okolicach Ojcowa ich przykładami są: *Carduus acanthoides*, *Echium vulgare* i *Filipendula hexapetala*.

Analiza udziału różnych elementów geograficznych pozwala stwierdzić, że flora OPN ma bardzo silne pokrewieństwo z terenami południowo-wschodniej Europy i wykazuje wyraźne cechy kontynentalne. Nawet w stanowiących główny jej trzon podelementach środkowoeuropejskim i euroszyberyjskim przeważają gatunki o nawiązaniach kontynentalnych. Taki charakter geograficzny

flory jest po części wynikiem historii jej powstania — gdyż główne fale migracyjne roślin przychodziły przeważnie z południowego wschodu i południa — po części zaś jest efektem zaznaczających się obecnie silnych cech kontynentalnych w klimacie ogólnym Wyżyny Krakowskiej (Romer 1949), a także w mezo- i mikroklimacie OPN (Klein 1974).

IX. Zróżnicowanie ekologiczne flory

Flora OPN ma bardzo urozmaicony charakter ekologiczny. Spośród wielu wyraźnie wyodrębnionych ekologicznie grup gatunków brak tu jedynie przedstawicieli typowych kserofitów piaskowych, ponieważ nie ma na badanym terenie odpowiednich dla nich siedlisk. Niezbyt liczne są także rośliny środowisk wodnych, bagiennych i podmokłych. Roślinność wodną reprezentuje kilka gatunków z rodzajów *Callitriche*, *Potamogeton*, *Lemna* i in. Nieco liczniejsze są gatunki bagienne (np. *Butomus umbellatus*, *Typha latifolia*, *Phragmites communis*, *Galium palustre*) oraz typowe dla podmokłych łąk (*Carex panicea*, *Cirsium rivulare*, *C. oleraceum*, *Lychnis flos-cuculi*, *Equisetum palustre* i in.).

Niezbyt bogata w gatunki jest również flora acydofilna, jakkolwiek siedliska zakwaszone zajmują dość dużą powierzchnię. W tej grupie *Vaccinium myrtillus*, *Calluna vulgaris*, *Sieglingia decumbens* i *Pteridium aquilinum* należą do gatunków bardzo pospolitych. Inne gatunki acydofilne są niezbyt częste bądź bardzo rzadkie, jak np.: *Trientalis europaea*, *Chimaphila umbellata*, *Vaccinium vitis-idaea*, *Antennaria dioica*, *Pirola uniflora*.

Główny zrząd flory OPN tworzą rośliny typowe dla żyznych siedlisk z dużą zawartością węgla wapnia. Należą tu zarówno gatunki cienistych, żyznych lasów liściastych (*Phyllitis scolopendrium*, *Anemone ranunculoides*, *Circaea alpina*, *Mercurialis perennis*, *Corydalis cava* i in.), jak też rośliny naskalne, których przedstawicielami są w Ojcowie: *Festuca pallens*, *Sempervivum soboliferum*, *Allium montanum* i *Libanotis montana*.

O wiele bardziej interesujące od wspomnianych wyżej elementów o charakterze edaficznym są grupy gatunków związanych ze zróżnicowaniem czynników klimatycznych. Należą tu przede wszystkim rośliny górskie i kserotermiczne, które w największym stopniu decydują o bogactwie i osobliwym charakterze flory Ojcową (Michalik 1978). Z tych względów te dwie bardzo odrębne ekologicznie grupy gatunków zasługują na szersze omówienie.

Rośliny górskie

Ważną cechą wyróżniającą pozytywnie florę OPN w obrębie całej Wyżyny Małopolskiej i wyraźnie odróżniającą od flory niżej jest niezwykle bogactwo gatunków górskich. Takie nagromadzenie elementu górskiego poza Karpatami i Sudetami (Pawłowski 1924) można spotkać jeszcze tylko w Górach Świętokrzyskich. Już w 1930 r. Szafer wyodrębniał w Ojcowie jedno z naj-

bogatszych centrów roślinności górskiej poza górami i podawał stąd 24 przedstawicieli tej grupy. Aktualna lista górskich taksonów we florze OPN, z pominięciem błędnie podanych lub całkowicie wyniszczonych, a uzupełniona nowo znalezionymi, jest przeszło dwukrotnie większa.

Przedstawiony niżej podział gatunków górskich przyjęto głównie w oparciu o prace Pawłowskiego (1956) i Kornasia (1955), uwzględniając również opracowania Szafera (1930 a), Pawłowskiego (1948), Jasiewiczza (1965), Pawłowskiej (1972) i innych autorów.

1. Gatunki subalpejskie

Centaurea mollis
Polystichum lonchitis

2. Gatunki reglaowe

<i>Abies alba</i>	<i>Dryopteris oreopteris</i>
<i>Acer pseudoplatanus</i>	<i>Equisetum maximum</i>
<i>Aconitum moldavicum</i>	<i>Equisetum variegatum</i>
<i>Aconitum variegatum</i> subsp. <i>gracile</i>	<i>Galium rotundifolium</i>
<i>Alchemilla glaucescens</i>	<i>Lunaria rediviva</i>
<i>Alchemilla</i> cfr. <i>Walasii</i>	<i>Polystichum Braunii</i>
<i>Lysimachia nemorum</i>	<i>Polystichum lobatum</i>
<i>Microstylis monophyllos</i>	<i>Rosa glauca</i>
<i>Petasites albus</i>	<i>Sambucus racemosa</i>
<i>Phegopteris Robertiana</i>	<i>Scrophularia Scopoli</i>
<i>Picea excelsa</i>	<i>Senecio Fuchsii</i>
<i>Polygonatum verticillatum</i>	<i>Senecio nemorensis</i>
<i>Aruncus silvester</i>	<i>Stachys alpina</i>
<i>Centaurea oxylepis</i>	<i>Valeriana sambucifolia</i>
<i>Dentaria glandulosa</i>	<i>Veronica montana</i>

3. Gatunki ogólnogórskie

<i>Alchemilla crinita</i>	<i>Crepis mollis</i>
<i>Alchemilla glabra</i>	<i>Dryopteris austriaca</i>
<i>Alchemilla obtusa</i>	<i>Hieracium bifidum</i>
<i>Anthriscus nitida</i>	<i>Hieracium caesium</i>
<i>Arabis Halleri</i>	<i>Hieracium laevigatum</i>
<i>Asplenium viride</i>	<i>Lycopodium selago</i>
<i>Avenastrum planiculme</i>	<i>Rosa pendulina</i>
<i>Bupleurum longifolium</i>	<i>Sempervivum soboliferum</i>
<i>Chaerophyllum hirsutum</i>	subsp. <i>Preissianum</i>
<i>Cotoneaster integerrima</i>	<i>Valeriana tripteris</i>

W sumie na terenie OPN zanotowano 51 roślin górskich w randze gatunków lub niższych taksonów, co stanowi około 5,5% całej flory. W tej liczbie znajdują się 2 gatunki subalpejskie, 30 reglaowych i 19 ogólnogórskich. Charakterystyczną cechą jest w zasadzie brak gatunków wysokogórskich

w ścisłym tego słowa znaczeniu. *Centaurea mollis* i *Polystichum lonchitis*, jakkolwiek są powszechnie uważane za subalpejskie, nie mają zbyt zdecydowanego charakteru wysokogórskiego. Największą grupę stanowią gatunki regla rosnące w Ojcowie najliczniej w obrębie cienistych lasów liściastych. Liczne są również rośliny ogólnogórskie, z których duża część związana jest z podłożem skalnym.

Bogactwo elementu górskiego jest na badanym terenie uwarunkowane specyficznym mezo- i mikroklimatem niektórych siedlisk (Szymkiewicz 1923). Zimne i wilgotne dna głębokich dolin, a szczególnie zbocza o ekspozycji północnej i cieniste wąwozy zbliżają się pod względem lokalnego klimatu do warunków panujących na pogórzcu, a nawet w reglach Karpat (Klein 1974). Wynikiem tego jest nie tylko nagromadzenie gatunków górskich, ale także występowanie reglaowych zespołów leśnych (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Phyllitido-Aceretum*) oraz wyraźne nawiązania górskie, jakie wykazują ojcowskie zespoły łąkowe — *Cirsietum rivularis* i *Arrhenatheretum elatioris* (Medwecka-Kornaś, Kornaś 1963).

Obraz rozmieszczenia, a szczególnie koncentracja gatunków górskich, wykazuje ścisłą korelację z występowaniem zimnych i wilgotnych typów mikroklimatu. Korelacja ta jest szczególnie wyraźna w przypadku roślin reglaowych. Gatunki ogólnogórskie, wśród których występuje duża liczba heliofitów, unikają najczęściej siedlisk skrajnie ocienionych, zajmując miejsca na ogół nasłonecznione, a tym samym i dość ciepłe; nigdy jednak nie spotykamy ich na stanowiskach skrajnie ciepłych i suchych.

Rośliny kserotermiczne

Flora okolic Ojcowia odznacza się dużym udziałem gatunków kserotermicznych. Już w 1901 r. zwracał na to uwagę Jelenkin wyróżniając w Ojcowie grupę roślin „czarnoziemno stepowych”, do których zaliczył: *Stipa Joannis*, *Anemone silvestris*, *Aster amellus*, *Inula hirta*, *Campanula sibirica*, *Thesium linophyllum*. Gatunki kserotermiczne wymieniał z tego terenu również Woycicki (1913) oraz wielu innych badaczy w opracowaniach dotyczących bądź to badanego terenu, bądź większych obszarów Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (Kozłowska 1928, 1931, Pawłowski 1924, Medwecka-Kornaś, Kornaś 1963 i wielu innych). Element kserotermiczny wyróżniano i charakteryzowano na podstawie rozmieszczenia geograficznego (Smarđa 1963), łącząc właściwości ekologiczne gatunków z ich pochodzeniem geograficznym (Meusel 1943), bądź też — co wydaje się najbardziej słuszne — w oparciu o właściwości ekologiczne niezależnie od charakteru geograficznego (Wulff 1943, Ellenberg 1950, Schlenker 1950, Schönhar 1952 i in.).

Listę gatunków kserotermicznych dla badanego terenu ustalono głównie w oparciu o kryteria ekologiczne (Michalik 1978).

Wykaz roślin kserotermicznych

- Achillea collina*
Achillea pannonica
Achillea nobilis
Adenophora liliifolia
Agropyron intermedium
Agropyron trichophorum
Ajuga genevensis
Allium montanum
Allium oleraceum
Allium vineale
Alyssum calycinum
Alyssum montanum
Anemone silvestris
Anthericum ramosum
Anthyllis vulneraria
Arabis hirsuta
Artemisia campestris
Asperula cynanchica
Asperula tinctoria
Aster amellus
Berberis vulgaris
Betonica officinalis
Brachypodium pinnatum
Bromus erectus
Bromus inermis
Calamintha acinos
Calamintha vulgaris
Campanula bononiensis
Campanula glomerata
Campanula persicifolia
Campanula rapunculoides
Campanula sibirica
Carex caryophylla
Carex Michaelii
Carex montana
Carex pediformis
Carex praecox
Carlina vulgaris
Centaurea rhenana
Centaurea scabiosa
Cerasus fruticosa
Cerintho minor
Chrysanthemum corymbosum
Cirsium pannonicum
Coronilla varia
Cotoneaster melanocarpa
Cotoneaster integerrima
Crepis praemorsa
Cytisus capitatus
Cytisus ratisbonensis
- Dianthus carthusianorum*
Digitalis grandiflora
Epipactis atropurpurea
Euphorbia angulata
Euphorbia stricta
Falcaria vulgaris
Festuca duriuscula
Festuca sulcata
Filipendula hexapetala
Fragaria viridis
Galium boreale
Galium mollugo var. *erectum*
Galium Schultesii
Genista tinctoria
Gentiana cruciata
Gentiana campestris
Gentiana Wettsteini
Geranium columbinum
Geranium sanguineum
Helianthemum ovatum
Hieracium echinoides
Hieracium bifidum
Hieracium Bauchini
Hypericum montanum
Hypochoeris maculata
Inula conyza
Inula ensifolia
Inula hirta
Inula salicina
Koeleria gracilis
Laserpitium latifolium
Lathyrus niger
Libanotis montana
Ligustrum vulgare
Melica transsilvanica
Melittis grandiflora
Nepeta nuda
Onobrychis arenaria
Onobrychis viciaefolia
Origanum vulgare
Orobanche alba
Orobanche alsatica
Orobanche lutea
Orobanche vulgaris
Peucedanum cervaria
Peucedanum oreoselinum
Phleum Boehmeri
Picris hieracioides
Pimpinella saxifraga
Poa bulbosa

<i>Poa compressa</i>	<i>Taraxacum laevigatum</i>
<i>Poa pratensis</i> subsp. <i>angustifolia</i>	<i>Taraxacum obliquum</i>
<i>Polygonatum odoratum</i>	<i>Teucrium botrys</i>
<i>Potentilla alba</i>	<i>Thesium linophyllum</i>
<i>Potentilla arenaria</i>	<i>Thlaspi perfoliatum</i>
<i>Potentilla argentea</i>	<i>Thymus austriacus</i>
<i>Potentilla canescens</i>	<i>Thymus glabrescens</i>
<i>Potentilla collina</i>	<i>Thymus Marschallianus</i>
<i>Potentilla heptaphylla</i>	<i>Thymus pannonicus</i>
<i>Potentilla recta</i>	<i>Thymus praecox</i>
<i>Primula officinalis</i> var. <i>canescens</i>	<i>Trifolium alpestre</i>
<i>Pulmonaria mollissima</i>	<i>Trifolium montanum</i>
<i>Rhamnus cathartica</i>	<i>Trifolium rubens</i>
<i>Rosa gallica</i>	<i>Tunica prolifera</i>
<i>Rosa tomentosa</i>	<i>Turritis glabra</i>
<i>Rosa rubiginosa</i>	<i>Ulmus campestris</i> var.
<i>Salvia nemorosa</i>	<i>suberosa</i>
<i>Salvia pratensis</i>	<i>Verbascum austriacum</i>
<i>Salvia verticillata</i>	<i>Verbascum lychnitis</i>
<i>Saxifraga tridactylites</i>	<i>Verbascum nigrum</i>
<i>Scabiosa columbaria</i>	<i>Veronica austriaca</i>
<i>Scabiosa ochroleuca</i>	<i>Veronica spicata</i>
<i>Sedum acre</i>	<i>Veronica teucrium</i>
<i>Sedum sexangulare</i>	<i>Vincetoxicum officinale</i>
<i>Senecio aurantiacus</i>	<i>Viola collina</i>
<i>Seseli annuum</i>	<i>Viola hirta</i>
<i>Stachys recta</i>	<i>Viola rupestris</i>
<i>Stipa Joannis</i>	

Ogółem element kserotermiczny w OPN reprezentowany jest przez około 146 gatunków (16% flory). Nie uwzględniono tu roślin słabo kserotermicznych i ciepłolubnych, których jest około 100. W sumie gatunki o charakterze kserotermicznym i ciepłolubnym stanowią 25% flory.

Jakkolwiek lista gatunków kserotermicznych ustalona została głównie na podstawie kryteriów o charakterze lokalnym, wykazuje ona bardzo dużą zgodność z wykazami roślin kserotermicznych podawanych z innych terenów kraju (Kozłowska 1928, 1931, Czubiński 1950, 1956, Celiński 1953, Celiński, Filipek 1958, Jasiewicz 1965, Ceynowa 1968 i wielu innych), ma więc znaczenie bardziej ogólne. Jedyne nieliczne gatunki wykazujące w OPN bardzo wyraźne przywiązanie do siedlisk kserotermicznych, np. *Galium boreale*, *Hypochoeris maculata*, *Betonica officinalis*, na innych terenach mają odmienny, względnie zróżnicowany charakter.

X. Flora synantropijna

Na siedliskach najbardziej zniekształconych przez człowieka rozwija się bogata flora synantropijna. Duży udział roślin synantropijnych w okolicach Ojcowa jest wynikiem dawnego i stosunkowo silnego wpływu gospodarki człowieka (Michalik 1973, 1974 a, 1978).

Synantropijny charakter gatunków we florze Ojcowa ustalono w odniesieniu do terenu całej Polski południowej. Za synantropijne uznano jedynie te gatunki, które nie mają na badanym terenie stanowisk naturalnych. Wśród nich za apofity przyjęto gatunki rodzime w Polsce południowej, które na terenie OPN spotykane są wyłącznie na siedliskach synantropijnych.

Do charakterystyki i podziału flory synantropijnej wykorzystano zmodyfikowaną klasyfikację zaproponowaną przez Kornasia (1972). Przy zaliczaniu gatunków do odpowiednich klas i grup opierano się przede wszystkim na licznych pracach dotyczących tej tematyki (Kornaś 1968 b, Krawiecowa 1951, 1968, Schwarz 1967, Jasiewicz 1965, Wójcik 1968, Ćwikliński 1971, Michałak 1970 i wiele innych) oraz na badaniach własnych i informacjach uzyskanych ustnie od dr H. Trzcinińskiej-Tacik.

W obrębie 208 gatunków synantropijnych stwierdzonych na badanym terenie 36 to przejściowo dziczejące rośliny uprawne (ergasjofity), a 172 (około 17% flory) to gatunki rosnące spontanicznie bez uprawy. Z tej drugiej grupy do apofitów należy 45 gatunków, natomiast pozostałe 127 gatunków to antropofity. Rośliny synantropijne obcego pochodzenia (antropofity) charakteryzuje na badanym terenie wyraźna przewaga archeofitów (86 gatunków) w stosunku do kenofitów (41 gatunków). Jest to z pewnością wynikiem bardzo dawnego wpływu gospodarki ludzkiej w okolicach Ojcowa. W obrębie kenofitów stosunek gatunków zadomowionych w naturalnych i półnaturalnych zbiorowiskach (1 holagriofit i 16 hemiagriofitów) do rosnących wyłącznie na siedliskach synantropijnych (23 epekofity), jest podobny jak w skali całej Polski (Kornaś 1968).

Większość roślin synantropijnych we florze Ojcowa to chwasty upraw polnych i ogrodowych, rozpowszechnione przede wszystkim na wierzchowinie. Rośliny siedlisk ruderalnych reprezentowane są mniej licznie. Największe zgrupowanie gatunków ruderalnych spotykamy w starym i zaniedbanym miasteczku — Skale oraz w starych wsiach na wierzchowinie (np. Wola Kalinowska, Wielmoża, Czajowice). W dolinach rośliny ruderalne są rzadsze i koncentrują się w otoczeniu zamków i ruin, a także wśród większych grup zabudowań.

Wykaz roślin synantropijnych

Erg.	<i>Acer saccharinum</i>
Erg.	<i>Aesculus hippocastanum</i>
Ap. ?	<i>Aethusa cynapium</i>
Arch.	<i>Agrostemma githago</i>
Ap.	<i>Agrostis gigantea</i>
Arch. ?	<i>Alopecurus myosuroides</i>
Epek.	<i>Amaranthus retroflexus</i>
Epek. ?	<i>Amaranthus angustifolius</i>
Arch.	<i>Anagallis arvensis</i>
Erg.	<i>Anethum graveolens</i>
Arch.	<i>Anthemis arvensis</i>

Arch.	<i>Anthemis cõtula</i>
Arch.	<i>Apera spica-venti</i>
Arch.	<i>Aphanes arvensis</i>
Ap.	<i>Arctium lappa</i>
Ap.†	<i>Arctium tomentosum</i>
Arch.	<i>Armoracia lapathifolia</i>
Arch.	<i>Artemisia absinthium</i>
Ap.?	<i>Artemisia vulgaris</i>
Hemiagr.	<i>Aster lanceolatus</i>
Hemiagr.	<i>Aster salignus</i>
Arch.	<i>Atriplex patulum</i>
Arch.	<i>Avena fatua</i>
Erg.	<i>Avena sativa</i>
Arch.	<i>Avena strigosa</i>
Arch.	<i>Ballota nigra</i>
Erg.	<i>Beta vulgaris</i>
Erg.	<i>Borago officinalis</i>
Erg.	<i>Brassica campestris</i>
Erg.	<i>Brassica napus</i>
Arch.	<i>Bromus arvensis</i>
Arch.	<i>Bromus secalinus</i>
Ap.?	<i>Bromus sterilis</i>
Epek.	<i>Bromus tectorum</i>
Erg.	<i>Bunias orientalis</i>
Arch.	<i>Calendula officinalis</i>
Erg.	<i>Camelina sativa</i>
Arch.	<i>Cannabis sativa</i>
Epek.	<i>Capsella bursa-pastoris</i>
Ap.	<i>Cardaria draba</i>
Erg.	<i>Centaurea cyanus</i>
Ap.	<i>Cerasus vulgaris</i>
Ap.	<i>Chenopodium album</i>
Ap.	<i>Chenopodium bonus-Henricus</i>
Arch.?	<i>Chenopodium foliosum</i>
Ap.	<i>Chenopodium glaucum</i>
Arch.	<i>Chenopodium hybridum</i>
Arch.	<i>Chenopodium polyspermum</i>
Ap.	<i>Chenopodium rubrum</i>
Epek.	<i>Chenopodium strictum</i>
Erg.	<i>Chrysanthemum parthenium</i>
Ap.	<i>Cirsium arvense</i>
Arch.	<i>Consolida regalis</i>
Arch.?	<i>Convolvus arvensis</i>
Arch.	<i>Coronopus procumbens</i>
Arch.	<i>Cuscuta epithimum</i> subsp. <i>trifolii</i>
Epek.	<i>Datura stramonium</i>
Arch.	<i>Descurainia sophia</i>
Erg.	<i>Deutzia scabra</i>
Arch.?	<i>Digitaria ischaenum</i>
Arch.	<i>Digitaria sanguinalis</i>
Epek.	<i>Diptotaxis muralis</i>
Arch.	<i>Echinochloa crus-galli</i>

Arch. ?	<i>Echium lycopsis</i>
Hemiagr	<i>Erigeron annuus</i>
Epek.	<i>Erigeron canadensis</i>
Arch.	<i>Erodium cicutarium</i>
Arch.	<i>Erysimum hieraciifolium</i>
Epek.	<i>Elscholtzia ciliata</i>
Arch.	<i>Euphorbia helioscopia</i>
Arch.	<i>Euphorbia peplus</i>
Ap.	<i>Falcaria vulgaris</i>
Erg.	<i>Fagopyrum sagittatum</i>
Erg.	<i>Fagopyrum tataricum</i>
Arch.	<i>Fumaria officinalis</i>
Arch.	<i>Fumaria Vaillantii</i>
Ap.	<i>Galeopsis ladanum</i>
Epek.	<i>Galinsoga parviflora</i>
Epek.	<i>Galinsoga quadriradiata</i>
Ap.	<i>Galium spurium</i>
Arch.	<i>Geranium dissectum</i>
Hemiagr.	<i>Geranium pyrenaicum</i>
Arch.	<i>Gypsophila muralis</i>
Erg.	<i>Helianthus annuus</i>
Hemiagr.	<i>Helianthus tuberosus</i>
Erg.	<i>Hesperis matronalis</i>
Erg. ?	<i>Hippophae rhamnoides</i>
Arch.	<i>Hordeum murinum</i>
Arch.	<i>Hyoscyamus niger</i>
Holagr.	<i>Impatiens parviflora</i>
Hemiagr.	<i>Impatiens Roylei</i>
Hemiagr.	<i>Juncus macer</i>
Ap.	<i>Lamium album</i>
Arch.	<i>Lamium amplexicaule</i>
Arch.	<i>Lamium purpureum</i>
Arch. ?	<i>Lappula myosotis</i>
Ap.	<i>Larix decidua</i>
Epek.	<i>Leonurus cardiaca</i>
Epek.	<i>Lepidium ruderale</i>
Ap. ?	<i>Linaria genistifolia</i>
Ap.	<i>Linaria minor</i>
Ap.	<i>Lithospermum arvense</i>
Hemiagr.	<i>Lolium multiflorum</i>
Arch.	<i>Lolium remotum</i>
Arch.	<i>Lolium temulentum</i>
Erg.	<i>Lupinus luteus</i>
Arch.	<i>Lycium halimifolium</i>
Arch.	<i>Lycopsis arvensis</i>
Arch.	<i>Malva crispa</i>
Erg.	<i>Malva mauritiana</i>
Arch.	<i>Malva neglecta</i>
Arch.	<i>Malva pusilla</i>
Ap.	<i>Malva silvestris</i>
Arch.	<i>Matricaria chamomilla</i>
Epek.	<i>Matricaria discoidea</i>

Hemiagr.	<i>Medicago sativa</i>
Ap.	<i>Melandium album</i>
Arch.	<i>Mentha spicata</i> subsp. <i>spicata</i>
Ap.	<i>Myosotis arvensis</i>
Ap.	<i>Myosotis discolor</i>
Erg.	<i>Myrrhis odorata</i>
Arch.	<i>Nepeta cataria</i>
Arch.	<i>Neslia paniculata</i>
Erg.	<i>Nicotiana tabacum</i>
Ap.	<i>Odontites verna</i>
Hemiagr.	<i>Onobrychis viciaefolia</i>
Arch.	<i>Onopordon acanthium</i>
Ap. ?	<i>Orobanche ramosa</i>
Epek.	<i>Oxalis stricta</i>
Arch.	<i>Papaver argemone</i>
Arch.	<i>Papaver dubium</i>
Arch.	<i>Papaver rhoeas</i>
Erg.	<i>Papaver somniferum</i>
Hemiagr.	<i>Partenocissus quinquefolia</i>
Erg.	<i>Phalaris colorata</i>
Erg.	<i>Philadelphus coronarius</i>
Efem.	<i>Polycnemum arvense</i>
Ap.	<i>Polygonum aviculare</i>
Ap.	<i>Polygonum convolvulus</i>
Ap.	<i>Polygonum minus</i>
Ap.	<i>Polygonum lapathifolium</i>
Arch.	<i>Polygonum orientale</i>
Ap.	<i>Polygonum persicaria</i>
Epek.	<i>Polygonum sachalinense</i>
Erg.	<i>Prunus domestica</i>
Erg.	<i>Prunus insititia</i>
Hemiagr.	<i>Quercus rubra</i>
Ap.	<i>Radiola linoides</i>
Arch.	<i>Ranunculus arvensis</i>
Arch.	<i>Raphanus raphanistrum</i>
Ap.	<i>Rhinanthus serotinus</i> subsp. <i>apterus</i>
Erg.	<i>Ribes aureum</i>
Erg.	<i>Ribes vulgare</i>
Hemiagr.	<i>Robinia pseudacacia</i>
Arch. ?	<i>Rosa pomifera</i>
Hemiagr.	<i>Rosa rugosa</i>
Hemiagr.	<i>Rudbeckia laciniata</i>
Ap.	<i>Rumex acetosella</i>
Ap.	<i>Saponaria officinalis</i>
Arch.	<i>Scleranthus annuus</i>
Ap.	<i>Scrophularia Scopolii</i>
Erg.	<i>Secale cereale</i>
Epek.	<i>Senecio vernalis</i>
Ap.	<i>Senecio viscosus</i>
Ap.	<i>Senecio vulgaris</i>
Arch.	<i>Setaria glauca</i>
Arch.	<i>Setaria viridis</i>

Arch.	<i>Sherardia arvensis</i>
Efem.	<i>Silene dichotoma</i>
Arch.	<i>Sinapis arvensis</i>
Epek.	<i>Sisymbrium altissimum</i>
Epek.	<i>Sisymbrium Loeselii</i>
Arch.	<i>Sisymbrium officinale</i>
Ap.	<i>Solanum nigrum</i>
Erg.	<i>Solanum tuberosum</i>
Hemiagr.	<i>Solidago serotina</i>
Ap.	<i>Sonchus arvensis</i>
Arch.	<i>Sonchus asper</i>
Arch.	<i>Sonchus oleraceus</i>
Arch.	<i>Spergula arvensis</i>
Ap.	<i>Spergularia rubra</i>
Hemiagr.	<i>Spirea salicifolia</i>
Ap.	<i>Stellaria media</i>
Erg.	<i>Symphoricarpos rivularis</i>
Erg.	<i>Syringa vulgaris</i>
Arch.	<i>Thlaspi arvense</i>
Epek.	<i>Tripleurospermum inodorum</i>
Erg.	<i>Trifolium incarnatum</i>
Erg.	<i>Triticum vulgare</i>
Arch.	<i>Urtica urens</i>
Arch.	<i>Valerianella dentata</i>
Arch.	<i>Valerianella ramosa</i>
Arch.?	<i>Verbena officinalis</i>
Arch.	<i>Veronica agrestis</i>
Arch.	<i>Veronica arvensis</i>
Ap.	<i>Veronica hederifolia</i>
Arch.	<i>Veronica opaca</i>
Epek.	<i>Veronica persica</i>
Arch.	<i>Veronica polita</i>
Ap.	<i>Veronica triphyllos</i>
Ap.	<i>Vicia angustifolia</i> subsp. <i>segetalis</i>
Erg.	<i>Vicia faba</i>
Arch.	<i>Vicia hirsuta</i>
Arch.?	<i>Vicia sativa</i>
Arch.	<i>Vicia tetrasperma</i>
Epek.	<i>Vicia villosa</i>
Arch.	<i>Viola arvensis</i>

XI. Systematyczny wykaz gatunków

Uwagi ogólne

Gatunki ułożono według porządku systematycznego przyjętego w „Roślinach Polskich” (Szafer, Kulczyński, Pawłowski 1953). Nomenklaturę gatunków przyjęto zasadniczo również za „Roślinami Polskimi”, a w mniejszym stopniu za ostatnimi tomami „Flory Polskiej” i „Flory Tatr” (Pawłowski 1956). Jedynie dla nielicznych gatunków nazwy przyjęto za Rothmalerem (1963). Ujęcie systematyczne gatunków zgadza się zasadniczo z podstawowymi opracowaniami flory polskiej (Szafer, Kulczyński, Pawłowski 1953; Flora Polska; Pawłowski 1956).

Dużą uwagę zwracano na oznaczenie niższych od gatunku jednostek systematycznych, zwłaszcza tam, gdzie wykazywały one wyraźną odrębność ekologiczną. Jednostki te oznaczano w oparciu o nowsze tomy „Flory Polskiej” oraz przy pomocy innych flor (Rothmaler 1963, Hegi 1908—1960, Dostal 1950, Flora SSSR, Flora Europaea) oraz opracowań monograficznych.

Podawanie stanowisk przy poszczególnych gatunkach w liście florystycznej z uwagi na specyficzny charakter niniejszego opracowania jest nieco odmienne od ogólnie przyjętej metody. Stanowiska zostały zróżnicowane na dwie grupy: 1 — stanowiska główne (większe miejscowości, doliny), odległe od siebie co najmniej o 1—2 km, odpowiadające stanowiskom podawanym normalnie w literaturze; 2 — stanowiska szczegółowe, za które przyjęto drobne szczegóły topograficzne, jak np. skały, wąwozy, wzniesienia, źródła itp., oddalone niekiedy nie więcej jak 20—30 m od siebie. Przy podawaniu rozmieszczenia gatunków pospolitych i częstszych oraz mniej interesujących posłużono się w zasadzie stanowiskami głównymi, natomiast przy gatunkach bardzo rzadkich i interesujących podawano przeważnie stanowiska szczegółowe, które można zlokalizować w terenie z bardzo dużą dokładnością (od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów). Stosowano przy tym zasadę, że dla gatunków, które posiadają do 10 stanowisk — podano wszystkie, a dla gatunków, które posiadają ich więcej, wymieniono około 8—15 tak dobranych, aby odzwierciedlały dokładnie rzeczywiste rozmieszczenie.

Przy każdym gatunku obok jego nazwy wymieniono wszystkie synonimy (w nawiasach kwadratowych), pod którymi był on z badanego terenu podawany, następnie stopień pospolitości oraz siedliska, na których występuje. W wykazie stanowisk podano najpierw łączną sumę wszystkich notowań (własnych i z literatury). Następnie w nawiasie skróty nazwisk autorów prac, u których dany gatunek był wymieniany z omawianego terenu i liczbę podanych przez nich notowań. Przy podawaniu stanowisk posługiwano się przede wszystkim notowaniami własnymi, a dopiero w miarę potrzeby cytowano także stanowiska z literatury.

Wykaz nazw geograficznych użytych w pracy oraz ich lokalizacja (ryc. 2)

Nazewnictwo ustalono w oparciu o bardzo obszerną literaturę geograficzną, mapy topograficzne i nazwy używane przez miejscową ludność. Z uwagi na dużą niezgodność stosowanego nazewnictwa przyjęto te nazwy, które najczęściej się powtarzały. Stanowiska główne wyodrębniono w wykazie tłustym drukiem.

Biały Kościół	C 7, D 7
Błotny Dół	D 4, D 5
Brama Krakowska	D 5
Bukowa Skała	E 7
Bukówki	E 4
Bystre Skały	D 5
Ciasne Skały	D 5
Cygańska Skała	E 6
Czajowice	B 5, C 5
Długa Skała	D 3
Dolina Młynicka	C 1, C 2, D 1, D 2
Dolina Sąspowska	A 3, A 4, B 3, C 4, C 5, D 4, D 5
Dział Wawrzyńca	D 5
Garnarczowa Skała	D 5
Góra Chelmowa	C 5, D 5
Góra Koronna	D 5
Góra Okopy	E 6
Góra Rusztowa	C 6, D 6
Góra Smardzewska	E 6

Gólczyzna Skała	D 3/4
Grodzisko	D 2, D 3
Igła Deotymy	D 5
Jerzmanowice	A 5
Kaleńcin	C 3
Kalinów	B 2
Kaliski	C 2
Kamieniec	C 1, D 1
Kopcowa Góra	E 7
Kopcowa Skała	E 7
Lepianka	A 4, B 4
Lusikowa Skała	E 6
Łazy—Jawór	A 6
Maczuga Herkulesa (Sokola Skała)	A 1
Malesowe Skały	C 5
Maszyce	E 7
Merienówka	C 1
Młynik	C 2
Murownia	C 7
Ojców	D 4
Okienkowe Skały	D 5
Panieńskie Skały	D 5
Pieskowa Skała	A 1, B 1
Podkalinowie	A 2
Podwójna Skała	E 6
Podzamcze	B 1
Poręba	A 2
Prądnik	A 1, B 1, B 2, C 2, D 2, D 3, D 5, D 6, E 6, E 7 D 6, E 6
Prądnik Czajowski	E 7
Prądnik Korzkiewski	E 7
Puchacza Skała	E 6
Rękawica	D 5
Ruskie Źródło	C 4
Sąspów	A 3
Sąspówka	A 3, B 3, B 4, C 4, C 5, D 5
Sfinks	C 6
Skalski Wąwóz	D 7
Skała	E 2
Skała Dygasińskiego	D 4
Skała Iłowa	C 4
Skała Jonasiówka	D 5
Skała Krzyżowa	D 6/E 6
Skała Krzyżówka	D 4
Skała Łaskawiec	E 7
Skała Ogrojec	E 7
Skała Okopy	D 6
Skała Sodłowa	C 3
Skała Tańcówka	D 4
Skała Wernyhory	B 1
Skała Wieża	E 7
Skała Zydek	D 6

Skalka	A 5
Skały Czyżówki	D 5
Skały Kawalerskie	D 5
Skały nad Trzaską	D 4
Skały Ostrogi	D 5
Skały Prałatki	D 4
Skały Sowie	D 5
Skały Wędrowcy	D 3
Skały Zbójeckie	C 5
Skamieniały Wędrowiec	D 3
Słupianka	B 3
Smardzewice	E 6
Sokola Skała (Maczuga Herkulesa)	A 1
Sowia Czaszka	D 5
Sucza Skała	E 7
Sułozowa	A 1
Trupia Główka	D 5
Wąwóz Ciasne Skały	C 5, D 5
Wąwóz Jamki	B 5, D 5
Wąwóz Korytania	C 6, D 6
Wąwóz Koziałnia	B 3
Wąwóz Smardzewski	E 6
Wąwóz Stodoliska	D 7, E 7
Wąwóz Węgielny Dół	B 2
Wąwóz Wcześniak	D 5
Wąwóz za Krakowską Bramą	C 6
Wąwóz Żydowski	E 6
Wielkie Skały	D 4
Wielmoża	C 1
Wilcza Skała	D 5
Wola Kalinowska	C 3
Wójtowa Skała	E 6
Zagrody	D 2
Zajęcza Skała	E 6
Zamkowa Góra	D 4
Zimne Źródło	C 4
Złota Góra	C 4
Źródło Harcerza	C 5

Wykaz skrótów i znaków

b.	— bardzo
cfr.	— confer — porównaj
dln.	— dolna
Dol.	— Dolina
for.	— forma
G.	— Góra
gat.	— gatunek
gl.	— główny
grn.	— górna
k.	— koło

m.	— między
msk.	— rękopis
not.	— notowania
og.	— ogólnie
zesp.	— zespół
np.	— na przykład
posp.	— pospolity
Sk.	— Skala
stan.	— stanowisko
stan. gł.	— stanowisko główne
subsp.	— subspecies
subvar.	— subvarietas
śr.	— środkowa
Wąw.	— Wąwóz
wg	— według
var.	— varietas
*	— gatunek synantropijny zadomowiony na badanym terenie
**	— gatunek synantropijny pojawiający się na badanym terenie tylko przejściowo

Skróty nazwisk

B.	— Berdau
Be.	— Besser
H.	— Herbich
Jan.	— Jankowska
Jas.	— Jastrzębowski
J.	— Jelenkin
Ka.	— Kaźmierczakowa
K.	— Kornaś
Ku.	— Kućmierz
L.	— Limpricht
M.	— Medwecka-Kornaś
My.	— Myczkowski
P.	— Pawłowski
R.	— Raciborski
Ra.	— Rajchel
Ro.	— Rostafiński
S.	— Sapalski
Si.	— Siedlecka -Binder
T.	— Tacik
W.	— Woycicki

PTERIDOPHYTA

Filicinae

1. *Ophioglossaceae*

Ophioglossum vulgatum L. Bardzo rzadko po zboczach dolin wśród wilgotnych płątów ubogich pastwisk i wrzosowisk klasy *Nardo-Callunetea*.

3 not. (M. 1963 — 1): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn. (M.).

***Botrychium lunaria* (L.) Sw.** Rzadko na łąkach i po brzegach lasów.

9 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 2; J. 1895 — og., 1901 — 2; L. 1949 — og.): Pieskowa Skała (B.), m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Złota G., Chelmowa G., Brama Krakowska, Prądnik Korzkiewski.

***Botrychium simplex* Hitschock.** Podany z Ojcowca w „Roślinach Polskich” (1953).

2. *Polypodiaceae*

***Athyrium filix-femina* (L.) Roth.** [= *Asplenium filix-femina* L.]. Bardzo pospolita w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetea*, przeważnie w miejscach wilgotnych i cienistych na żyznych, próchnicznych glebach. Znacznie rzadziej w borach mieszanych.

101 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 44): na wszystkich stan. gł. w dol., Wielmoża, Wola Kalinowska, Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

for. *fissidens* Milde pro. var.: Dol. Młynicka.

***Cystopteris fragilis* (L.) Bernth.** Często na skalistym podłożu w miejscach cienistych i wilgotnych, głównie w obrębie lasów liściastych i zarośli klasy *Quercus-Fagetea*; szczególnie obficie w dnach głębokich wąwozów na północnych zboczach dolin.

38 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952—3, 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice.

for. *acutidentata* Döll.: Sk. Prałatki, Wąw. Ciasne Skalki.

for. *angustata* (Hoffm.) Luers.: Skalski Wąw.

***Phegopteris dryopteris* (L.) Fée** [= *Polypodium dryopteris* L.]. Często w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* i cienistych zaroślach; sporadycznie także w jodłowym wariantcie borów mieszanych.

29 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Phegopteris Robertiana* (Hoffm.) A. Br.** [= *Dryopteris Robertiana* (Hoffm.) Christens]. Często. Szczególnie obficie na piargach wapiennych, zwłaszcza w miejscach chłodnych, gdzie tworzy duże, zwarte powierzchnie; rzadziej na siedliskach silnie nasłonecznionych w obrębie zbiorowisk kserotermicznych (*Origano-Brachypodietum*, *Peucedano cervariæ-Coryletum*); sporadycznie w lasach.

24 not. (L. 1949 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice.

***Phegopteris polypodioides* Fée.** Rzadko w lasach (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Pino-Quercetum*, *Tilio-Carpinetum*) i zaroślach.

13 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 2): m. Pieskową Skałą a Młynikiem, Młynik, Ojców, Bukówki, Dol. Sąspowska, Sąspów, Słupianka, Wąw. za Krakowską Bramą.

Dryopteris oreopteris (Ehrh.) Maxon [= *Polystichum oreopteris* D. L.]. Bardzo rzadko w lasach (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Pino-Quercetum*).

3 not. (B. 1859 b — 1; K. msk. — 1): m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), wierzchowina nad Wąw. Korytania, Chełmowa G.

Dryopteris filix-mas (L.) Schott. [= *Polystichum filix-mas* Roth.]. Bardzo pospolicie na całym obszarze we wszystkich zbiorowiskach leśnych, w cienistych zaroślach oraz po brzegach lasów i zarośli.

141 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 11, 1963 — 2; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 68): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

Dryopteris spinulosa (Müll.) O. Kuntze [= *Polystichum spinulosum* D. L.]. Pospolicie na całym obszarze we wszystkich zbiorowiskach leśnych.

81 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 6, 1963 — og.; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 2; K. msk. — 43): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

Dryopteris austriaca (Jacq.) Woynar. Bardzo rzadko w cienistych i chłodnych miejscach w obrębie zbiorowisk leśnych (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Pino-Quercetum*).

5 not. (K. msk. — 1): Wąw. na przeciw G. Zamkowej w Ojcowie, Złota G., Błotny Dół, Wąw. Jamki (w grn. i śr. części).

var. *oblonga* Milde: Wąw. Jamki.

Polystichum lonchitis (L.) Roth. Gatunek ten cytował dla Ojcowca Szafer (1930) za Rostafińskim (1872). Obecnie znaleziony tylko w wąwozie na przeciw Góry Zamkowej w Ojcowie w cienistym lesie jodłowym.

Polystichum lobatum (Huds.) Chev. [= *Aspidium aculeatum* Sw.]. Bardzo częsty w Dolinie Sąspowskiej oraz w Dolinie Prądnika w okolicach Ojcowca; na pozostałym obszarze znacznie rzadziej. Rośnie w miejscach cienistych i chłodnych w lasach (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Phyllitido-Aceretum*) oraz w cienistych zaroślach.

69 not. (B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 1; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1952 — 7, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 18): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Wąw. Jamki, Ojców, Chełmowa G., Wąw. za Krakowską Bramą, Wąw. Wcześniak, Wąw. Korytania, Wąw. Smardzewski, Wójtowa Sk., Skalski Wąw.

Polystichum Brauni (Spen.) Fée. Tylko na jednym stanowisku w Wąwozie Jamki w buczynie karpackiej.

Polystichum Brauni × *P. lobatum* [= *P. Luerseni* (Döfler) Margit.]. Bardzo rzadki mieszaniec zebrany przez Kornasia w Wąwozie Jamki w buczynie karpackiej.

Blechnum spicant (L.) Roth. Bardzo rzadko w borach mieszanych na wierzchowinie.

3 not.: wierzchowina m. Murownią a Wąw. Korytania, grn. część Wąw. Za Krakowską Bramą (Kornaś informacja ustna), m. Czajowicami a Dol. Sąspowską (zebrał Wojewoda).

Phyllitis scolopendrium (L.) Newm. [= *Scolopendrium officinale* Sw.]. Bardzo rzadko, jedynie w dolnej części Doliny Sąspowskiej i w Ojcowie. Rośnie na zupełnie zacienionych oraz wilgotnych skałach i głazach w zespole *Phyllitido-Aceretum* i sporadycznie w *Dentario glandulosae-Fagetum*.

18 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1.; S. 1862 — og.; R. 1885 — 2; J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 3): Sk. Czyżówki, prawe zbocze Dol. Sąspowskiej k. Zimnego Źródła i pod Chełmową G., Wąw. Ciasne Skały.

Stanowiska z Pieskowej Skały (B., J.) i Sk. Prałatki w Ojcowie (R.) zostały wyniszczone.

Asplenium trichomanes L. Bardzo często na skałach, osypiskach i starych murach.

50 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 2; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Jerzmanowice, Czajowice.

Asplenium viride Huds. Bardzo rzadko na wilgotnych, ocienionych skałach, w miejscach szczególnie chłodnych na północnych zboczach dolin i wąwozów.

10 not. (B. 1859 a — 1; J. 1895 i 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała — wąw. na południe od zamku, Dol. Młynicka grn., Sk. Prałatki, Sk. Czyżówki, Dol. Sąspowska grn., Wąw. Jamki.

Asplenium ruta-muraria L. Bardzo często na całym terenie w szczelinach nasłonecznionych skał i na starych murach; znacznie rzadziej w miejscach cienistych.

47 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice.

Pteridium aquilinum (L.) Kuchn. Gatunek pospolity w borach mieszanych na wierzcholinie, najobficiej w wariancie sosnowym. Ponadto rozproszony na zboczach dolin w zaroślach, po brzegach lasów, w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach oraz na miedzach.

46 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł.

Polypodium vulgare L. Bardzo często na skałach, zwłaszcza w partiach szczytowych od strony północnej, gdzie tworzy duże zwarte kępy. Poza tym rozproszone w obrębie lasów liściastych i zarośli na skalnym podłożu.

46 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice.

Articulatae

3. *Equisetinae*

Equisetum arvense L. Pospolicie na polach uprawnych i na łąkach w dnach dolin; sporadycznie w wilgotnych zaroślach i lasach łągowych.

64 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 31; T. msk. — 16): na wszystkich stan. gł.

Equisetum maximum Lam. Tylko w środkowej części Doliny Sąspowskiej w zaroślach łożowych nad potokiem.

Equisetum pratense Ehrh. Bardzo rzadko w wilgotnych lasach i zaroślach w dnach dolin.

3 not. (K. msk. — 1): Grodzisko, nad Prądnikiem k. Bramy Krakowskiej (K.), Wąw. Korytania.

Equisetum silvaticum L. Często w wilgotnych miejscach w lasach, zaroślach, na polach i zrębach leśnych.

28 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

Equisetum limosum L. Rzadko na podmokłych łąkach (*Cirsietum rivularis*), w szuwarach i wilgotnych lasach łęgowych nad potokami.

10 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skala, Kaliski. Grodzisko, Dol. Sąspowska śr., nad Prądnikiem k. Wąw. Korytania,
for. *minus* A. Br.: Dol. Sąspowska.
for. *limosum*: Dol. Sąspowska, Dol. Młynicka.

Equisetum palustre L. Bardzo często na mokrych i świeżych łąkach w dnach dolin oraz po brzegach stawów i potoków; znacznie rzadziej w lasach łęgowych, zaroślach łożowych i na wilgotnych polach uprawnych.

43 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 5; Si. 1967 — 1; K. msk. — 12; T. msk. — 2): Pieskowa Skala, Młynik (T.), Dol. Młynicka, Grodzisko, Kaliski, Ojców, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Czajowice, Prądnik Czajowski.

for. *longiramosum* Klinge: K. Zimnego Źródła w Dol. Sąspowskiej, nad Prądnikiem k. Wąw. Korytania.

for. *polystachyon* Weig.: Dol. Młynicka.

Equisetum hiemale L. Znalezione tylko w wilgotnych zaroślach nad Prądnikiem koło Wójtowej Skąły. Gatunek ten podawał także Berdau (1859 a) z Ojcowa; natomiast data Jelenkina (1901) „Często po brzegach Sąspówki” odnosi się z pewnością do *E. limosum*, którego nie zamieszcza on w wykazie gatunków, natomiast wymienia w części opisowej.

Equisetum variegatum Schleich. Znalezione jedynie na podmokłej łące nad Prądnikiem koło Wąwozu Korytania.

Lycopodiinae

4. *Lycopodiaceae*

Lycopodium selago L. Bardzo rzadko w cienistych i chłodnych miejscach w borach mieszanych i sporadycznie w lasach liściastych na miejscach o zakwaszonej glebie.

5 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1): m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), wąw. na przeciw G. Zamkowej w Ojcowie, Wąw. Jamki, Wąw. Ciasne Skąły.

for. *laxum* Desv.: Chelmowa G.

Lycopodium annotinum L. Nierzadko w borach mieszanych na wierzchowinie, zwłaszcza w wilgotnym wariantcie z jodłą.

20 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): Młynik, Bukówki, Złota G., Chełmowa G., wierzchowina nad Wąw. Wcześniak, m. Wąw. Jamki a Lepianką, Rusztowa G., G. Okopy, Murownia.

Lycopodium clavatum L. Dość często na wrzosowiskach i ubogich pastwiskach klasy *Nardo-Callunetea* oraz w borach mieszanych na wierzchowinie i młodnikach iglastych.

15 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 4): Pieskowa Skała Grodzisko, Górczyna Sk., Wąw. Koziarnia, m. Lepianką a Saspowem, Saspów, Złota G., Chełmowa G., Wąw. Żydowski.

ANTHOPHYTA

GYMNOSPERMAE

Coniferae

5. Taxaceae

Taxus baccata L. Podawany przez Berdaua (1859 a) z Ojcowa i Pieskowej Skały, Jelenkina (1901) jako „rozpowszechniony po lesistych zboczach Doliny Ojcowskiej” i Woycickiego (1913) z okolic Czajowic i Smardzewic. Gatunek ten został doszczętnie wyniszczony i dziś na badanym terenie nie rośnie.

6. Pinaceae

Abies alba Mill. Pospolicie na całym obszarze. Rośnie w borach mieszanych na wierzchowinie, tworząc w miejscach wilgotniejszych zwarte drzewostany (*Pino-Quercetum* wariant z *Abies alba*), poza tym zawsze jako obfita domieszka w drzewostanach buczyny karpackiej i w mniejszym stopniu w grądach. W dawnych czasach jodła była panującym gatunkiem drzewa w lasach okolic Ojcowa i Pieskowej Skały, gdzie tworzyła wielkie kompleksy bardzo starych, dorodnych drzewostanów. Zdecydowana większość lasów jodłowych została wycięta do roku 1930. Obecnie największe skupienia jodły występują na Złotej Górze, Górze Okopy i na wierzchowinie pod Smardzewicami.

197 not. (B. 1859 a — 2; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 7; M. 1952 — 14, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 100): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Bukówki, Murownia.

Picea excelsa (Lam.) L. K. [= *Pinus Picea*]. Pospolity na całym obszarze jako domieszka w lasach i zaroślach. Najczęściej występuje w buczynie karpackiej i borach mieszanych. Za niewątpliwie naturalne należy uznać stanowiska w obrębie zbiorowisk leśnych na cienistych i chłodnych zboczach (np. Chełmowa Góra, Wąwóz Jamki, Wąwóz Korytania). Ponadto w wielu miejscach sadzony bądź to pojedynczo, bądź w zwartych monokulturach (np.: w Dolinie Saspowskiej, w Młyniku i Pieskowej Skale).

102 not. (Be. 1809 — og.; H. 1957 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 3, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 45): na wszystkich stan. gl. w dol., Kalećcin, Słupianka, Jerzmanowice, Smardzewice.

**Larix decidua* Mill. Rozproszony na całym terenie w borach mieszanych na wierzchowinie oraz w zaroślach i na skałach po zboczach dolin. Ponadto często sadzony po wsiach, w parkach i przy drogach, a ostatnio używany do zalesiania nieużytków.

24 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 2; Ro. 1872 — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gl. w dol.

Larix polonica Rac. Bardzo rzadko w lasach, głównie po zboczach dolin i wąwozów.

6 not. (K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Wąw. Wcześniak (K.), północne zbocza Chelmowej G., Wąw. Jamki.

Pinus silvestris. Bardzo pospolicie. Występuje przede wszystkim na wierzchowinie w borach mieszanych, zwłaszcza w miejscach suchszych, gdzie tworzy prawie jednogatunkowe drzewostany. Ponadto rozpowszechniona po zboczach w zbiorowiskach leśnych i zaroślach. Bardzo często tworzy również skupienia na wierzchołkach masywów skalnych. Na przestrzeni ostatniego 100-lecia udział sosny wyraźnie się zwiększył, głównie wskutek sztucznych nasadzeń. Z natury występowała na wierzchowinie oraz na eksponowanych skałach, gdzie gatunek ten przetrwał jako relikwit starej, holocenijskiej flory leśnej.

107 not. (J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — 2; K. msk. — 54): na wszystkich stan. gl.

7. Cupressaceae

Juniperus communis L. Pospolicie na całym obszarze, zwłaszcza po zboczach dolin i w otoczeniu ostańców na wierzchowinie, w zbiorowiskach ubogich pastwisk, muraw kserotermicznych i ciepłych zarośli. Rzadziej w borach mieszanych.

120 not. (H. 1857 — 2; B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 35): na wszystkich stan. gl.

ANGIOSPERMAE

Dicotyledones

Choripetalae

8. Betulaceae

Betula verrucosa Ehrh. [= *B. alba* L. subsp. *verrucosa* Ehrh.]. Pospolicie na całym obszarze, głównie po zboczach dolin wśród ubogich pastwisk, wrzosowisk i muraw ciepłolubnych, gdzie tworzy miejscami rozległe, rzadkie za-

gajniki, oraz jako domieszka w borach mieszanych. Znacznie rzadziej w innych zbiorowiskach leśnych.

75 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 24): na wszystkich stan. gł.

for. *microphylla* (Wimm.) Fiek. Często na skałach i suchych zboczach: Łazy-Jawór, Sk. Okopy, Kopcowa Sk.

Betula obscura A. Kotula. Podana przez Pawłowskiego (1924) z wierzchowiny nad Doliną Sąspowską.

Betula oycoviensis Bess. Podawana dla Doliny Ojcowskiej przez licznych autorów: Bessera (1809), Rostafińskiego (1872), ze swego naturalnego stanowiska w Hamerni, położonego poza obszarem niniejszej flory. Na terenie Ojcowskiego Parku Narodowego występuje jedynie w sztucznie założonych szkółkach koło Igły Deotymy i obok wylotu doliny Sąspowskiej. Gatunek uważany do niedawna za endemiczny dla Jury Krakowskiej, w świetle najnowszych badań (Korczyk 1967) rośnie w całej środkowej i północnej części Europy.

Betula pubescens Ehrh. Dość często na całym obszarze jako domieszka w borach mieszanych na wierzchowinie oraz w obrębie pastwisk i muraw kserotermicznych po zboczach dolin.

28 not. (S. 1862 — og.; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gł. w dol.

Alnus incana (L.) Mnch. [= *A. pubescens* Tausch.]. Podana przez Berdaua (1859 b) ogólnie z Doliny Ojcowskiej oraz przez Jelenkina (1901) z Doliny Sąspowskiej z wąwozów koło Lepianki. Mimo specjalnych poszukiwań stanowiska tego nie udało się odnaleźć.

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. Bardzo często w dnach dolin w resztkach lasów łęgowych i nad potokami. Sporadycznie na wierzchowinie.

32 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzamanowice, Czajowice.

Carpinus betulus L. Pospolicie na całym terenie jako ważny składnik zbiorowisk leśnych i zaroślowych. Szczególnie obficie rośnie na zboczach dolin, dominując w drzewostanie grądów oraz w formie domieszki winnych zespołach leśnych. Na wierzchowinie jest znacznie rzadszy i koncentruje się w sąsiedztwie wychodni skalnych.

152 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 2; M. 1952 — 12, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; My. 1967 — 1; K. msk. — 81): na wszystkich stan. gł.

Corylus avellana L. Bardzo pospolicie na całym obszarze. Szczególnie obficie na zboczach dolin, gdzie tworzy miejscami (np. w Młyniku, Dolinie Młynickiej i Prądniku Czajowskim) rozległe, zwarte zarośla, zwłaszcza na siedliskach ciepłych i suchych, budując warstwę krzewów w zespole *Peucedano cervariae-Coryletum*. W mniejszych ilościach występuje w postaci kęp i poje-

dynczych egzemplarzy rozproszonych wśród zbiorowisk murawowych oraz jako składnik warstwy podszytu prawie we wszystkich zbiorowiskach leśnych.

179 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 14, 1963 — og.; K. msk. — 91): na wszystkich stan. gł.

9. *Fagaceae*

***Fagus sylvatica* L.** Pospolity na całym obszarze jako jeden z głównych gatunków lasotwórczych. Największe partie drzewostanów bukowych należących do zespołu *Dentario glandulosae-Fagetum* występują z reguły na zboczach północnych i w cienistych wąwozach (np: Chełmowa Góra, Wąwóz Jamki, Wąwóz Korytania, wąwozy koło zamku w Pieskowej Skale). Niewielkie partie drzewostanów bukowych spotykamy także na skalistych, południowych zboczach dolin. Te ciepłe buczyny, należące do zespołu *Carici-Fagetum*, zachowały się jeszcze na Górze Koronnej, na Złotej Górze nad Doliną Śląską, w Młyniku i w otoczeniu niektórych skał w Ojcowie. W innych zbiorowiskach lasów liściastych (*Tilio-carpinetum*, *Phyllitido-Aceretum*) buk występuje jako stała, niewielka domieszka. Jedynie w borach mieszanych, w miejscach przejścia zboczy w wierzchowinę, rosną drzewostany z przewagą buka (*Pino-Quercetum* wariant z *Fagus sylvatica*).

180 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — 1; J. 1895 — og.; 1901 — 2; W. 1913 — 5; M. 1952 — 13, 1963 — 2; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 89): na wszystkich stan. gł. w dol., Wielmoża, Skała, Kalećcin, Jerzmanowice, Czajowice, Smardzewice, Murownia.

***Quercus robur* L.** Pospolity w borach mieszanych na wierzchowinie, a szczególnie na silnie nasłonecznionych, skalistych zboczach w zespole ciepłych zarośli; ponadto często sadzony w murawach i ubogich pastwiskach. W grądach na badanym terenie trafia się tylko sporadycznie.

83 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1813 — 1; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Quercus sessilis* Ehrh.** Pospolity na całym terenie jako ważny składnik lasów. W największych ilościach występuje w borach mieszanych na wierzchowinie, gdzie miejscami jest gatunkiem panującym w drzewostanie. W grądach rośnie w mniejszych ilościach i to przeważnie w miejscach suchych i ciepłych. Ponadto z dużą stałością występuje w ciepłych zaroślach i stanowi domieszka w ciepłych buczynach; w innych zbiorowiskach leśnych trafia się zupełnie przypadkowo. Poza naturalnym odnowieniem *Q. sessilis* jest powszechnie sadzony i używany do zalesiania zboczy, zwłaszcza w górnej części doliny Prądnika.

88 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 50): na wszystkich stan. gł.

* ***Quercus rubra* L.** Od kilkunastu lat podsadzany w niewielkich ilościach, głównie w borach mieszanych na wierzchowinie oraz miejscami używany do zalesiania nieużytków na zboczach dolin.

10 not. (Ra. 1964 — 1; K. msk. — 3): Złota G., Bukówki, wierzchowina m. Wąw. Jamki a Lepianką (K.), Łazy-Jawór, wierzchowina nad Panieńskimi Sk., Murownia (Ra.), Wąw. Korytania.

10. *Salicaceae*

Populus alba L. Rzadko w dnie doliny Prądnika jako pozostałość po dawnych lasach łęgowych; ponadto spotyka się okazy sadzone w parkach, koło dróg i po wsiach.

7 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Sąspów, Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Murownia.

Populus tremula L. Bardzo często na zboczach dolin, znacznie rzadziej na wierzchowinie. Rośnie prawie we wszystkich zbiorowiskach leśnych (zwłaszcza w przerąbanych drzewostanach), w zaroślach, po brzegach lasów i bardzo licznie w młodnikach. Gatunek wyraźnie światłolubny, unikający siedlisk silnie ocienionych.

56 not. (H. 1857 — og.; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 3; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł.

Populus nigra L. Bardzo rzadko w dnie doliny Prądnika w resztkach łągów oraz wśród łąk nad potokiem. Okazy sadzone spotyka się także miejscami na wierzchowinie, głównie po wsiach i przy drogach.

5 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.): Grodzisko, Zagrody, Czajowice, Ojców, Prądnik Czajowski.

subsp. *pyramidalis* (Roz.) Celak.: Sadzona miejscami przy drogach i po wsiach (J.), np.: Czajowice.

Salix pentandra L. Rzadko w zaroślach i resztkach lasów łęgowych nad Prądnikiem i Sąspówką.

5 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Salix fragilis L. Często w dnach dolin w resztkach lasów łęgowych, w zaroślach nad potokami i na wilgotnych łąkach. Ponadto rozproszona na całym terenie przy drogach, miedzach i po wsiach.

17 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Sąspów, Dol. Sąspowska, Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Salix amygdalina L. Rzadko w zaroślach nad potokami i na łąkach w dnach dolin. Czasami trafia się również na miedzach śródpolnych i przy drogach.

5 not.: Młynik, Grodzisko, Ojców, Dol. Sąspowska, Wola Kalinowska.

Salix triandra L. Rozproszona w dnach dolin w resztkach lasów łęgowych i zaroślach nad potokami.

10 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 2): Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Czajowski.

var. *viridis* Spenn.: Ojców: w wąw. naprzeciw G. Zamkowej i w parku, k. Bramy Krakowskiej.

Salix alba L. Dość często w dnach dolin w resztkach łągów i zaroślach łożowych nad potokami; ponadto rozproszona na całym terenie przy drogach i po wsiach.

15 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Sąspów, Dol. Sąspowska grni., śr. i dln., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

subsp. *vitellina* (L.) Arcang.: Podał ogólnie Jelenkin (1901).

Salix cinerea L. Rzadko w zaroślach nad potokami, czasami także w lasach i zaroślach po zboczach dolin.

7 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Młynik, Kaliski, Sąspów, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Salix caprea L. Bardzo często, zwłaszcza po zboczach dolin w młodnikach, zaroślach, niezbyt cienistych lasach, ubogich pastwiskach i murawach. Nieco rzadziej w borach mieszanych na wierzchowinie. Poza tym rozproszona na miedzach, przydrożach, łąkach i siedliskach ruderalnych.

56 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 24): na wszystkich stan. gł.

Salix aurita L. Rzadko w zaroślach nad potokami i po zboczach dolin oraz w borach mieszanych na wierzchowinie.

9 not. (J. 1901 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Ojców, Wąw. Koziarnia, wąw. k. Lepianki, Chelmowa G., Prądnik Korzkiewski.

Salix rosmarinifolia L. Bardzo rzadko na suchych zboczach w murawach ciepłolubnych i widnych zaroślach.

5 not. (B. 1859 a — 2; J. 1901 — og.): Grodzisko, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska, Łazy-Jawór.

Salix viminalis L. Bardzo rzadko w rozproszonych stanowiskach na łąkach w dnach dolin, na zboczach i miedzach.

6 not. (J. 1901 — og.): Młynik, Zagrody, m. Grodziskiem a Skałą, Górczyna Sk., Wąw. Stupianka, Prądnik Korzkiewski.

Salix purpurea L. Często w dnach dolin w lasach łągowych, zaroślach i na łąkach; sporadycznie także na zboczach w murawach ciepłolubnych, ubogich pastwiskach i wrzosowiskach oraz po brzegach lasów i miedzach na wierzchowinie.

25 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 4); na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Biały Kościół.

Salix aurita × *S. caprea*. W borach mieszanych koło Kaleńcina i na Złotej Górze.

Salix alba × *S. fragilis*. W zaroślach łożowych nad Sąspówką koło Sąspowa.

11. *Cannabaceae*

Humulus lupulus L. Rzadko w zaroślach łożowych nad potokami i w resztkach lasów łągowych. Niekiedy także na siedliskach ruderalnych i na skałach.

10 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Młynik, Ojców, Grodzisko, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

12. *Urticaceae*

* *Urtica urens* L. Rozpowszechniona w ogrodach, na polach (głównie w uprawach okopowych), na siedliskach ruderalnych i sporadycznie w wilgotnych zaroślach.

16 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 2; T. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Wola Kalinowska, Sępów, Ojców, Czajowice, Smardzewice, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Urtica dioica L. Pospolita na całym terenie na siedliskach ruderalnych, na polach, w ogrodach, zrębach leśnych, w cienistych i żyznych lasach liściastych (fragmenty łągów, *Phyllitido-Aceretum*), w zaroślach łożowych i łośpuzynach (*Geranio-Petasitetum*) nad potokami, a także — niekiedy masowo — na gromadzącej się wokół skał i w szczelinach skalnych grubej warstwie próchnicy.

112 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 4; M. 1952 — 5, 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 30; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

13. *Ulmaceae*

Ulmus laevis Poll. Dość rzadko w lasach liściastych i zaroślach, najczęściej w dnach dolin i na cienistych zboczach; poza tym sadzony miejscami przy drogach i koło domów.

9 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.). Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Ojców, Złota G., Prądnik Korzkiewski.

Ulmus campestris L. em. Huds. Dość rzadko, przeważnie po suchych i ciepłych zboczach dolin w zaroślach, murawach kserotermicznych i ubogich pastwiskach. Sporadycznie trafia się także w lasach liściastych, a niekiedy także koło domów i przy drogach — tu niewątpliwie sadzony.

16 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Łazy-Jawór, Dol. Sępowska, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *suberosa* (Moench) Rehd. Rzadko i prawie wyłącznie w obrębie zesp. *Peucedano cervariae-Coryletum* na siedliskach wyraźnie kserotermicznych, np. Dol. Młynicka, G. Koronna, Kopcowa Sk.

Ulmus scabra Mill. Rozpowszechniony w lasach rzędu *Fagatalia*, zazwyczaj na siedliskach chłodnych i cienistych. Znacznie rzadziej rośnie na słonecznych zboczach, np. w ciepłych zaroślach.

23 not. (M. 1952 — 1, 1963 — og.; My. 1967 — 1; K. msk. — 9). Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Dol. Sępowska, Ojców, Złota G., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

14. *Loranthaceae*

Viscum album L. Rzadko na bukach i grabach. Jelenkin (1901) podawał także stanowiska na sosnach; notowania te mogą się odnosić do gatunku *V. laxum* Boiss., jakkolwiek obecnie nie został on stwierdzony na badanym terenie.

8 not. (J. 1901 — 2): Pieskowa Skała, k. G. Zamkowej w Ojcowie (J.), Dol. Sąspowska grn. Wąw. Za Krakowską Bramą, Chelmowa G., Murownia, Prądnik Korzkiewski.

Viscum abietis Beck. Zanotowana tylko na jednym stanowisku w Wąwozie Jamki na jodle. Do tego gatunku odnoszą się prawdopodobnie daty Raciborskiego (1885) z Ojcowy i Sąspowa, skąd podawał on *V. album* rosnące na jodłach.

15. *Santalaceae*

Thesium linophyllum L. [= *Th. intermedium* Schrad]. Rozproszony na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae* oraz w rzadkich zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*).

20 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

16. *Polygonaceae*

Rumex conglomeratus Murr. Rozpowszechniony przede wszystkim na siedliskach ruderalnych i w mniejszym stopniu na polach uprawnych; sporadycznie w wilgotnych zaroślach, na mokrych łąkach i nad potokami.

24 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Wola Kalinowska, Kaliski, Skała, Ojców, Lepianka, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół (H.).

Rumex obtusifolius L. Dość pospolity na całym obszarze, głównie na miejscach wilgotnych i żyznych, w zaroślach, na siedliskach ruderalnych i na polach. Nieco rzadziej w lasach, przy drogach i na łąkach. Gatunek ubikwistyczny bez wyraźnego przywiązania do określonych zbiorowisk roślinnych.

66 not. (Ku. 1965 — og.; K. msk. 19; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

Rumex hydrolapathum Huds. Bardzo rzadko w dnach dolin po brzegach wód. Podany ogólnie przez Jelenkina (1901) i Kućmierza (1965), a ostatnio znaleziony tylko w Pieskowej Skale.

Rumex crispus L. Rozpowszechniony chwast polny występujący zarówno w uprawach roślin okopowych jak i zbożowych oraz na różnorodnych siedliskach ruderalnych. Znacznie rzadziej trafia się na łąkach, pastwiskach i nad potokami.

44 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; K. msk. — 19; T. msk. — 6): na wszystkich stan. gł.

Rumex thyrsoiflorus Fing. Jak się wydaje, rzadko na łąkach i polach uprawnych.

5 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko (K.), Wola Kalinowska, Prądnik Korzkiewski.

Rumex acetosa L. Rozpowszechniony na całym terenie na łąkach i żyznych pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Sporadycznie trafia się także na polach, miedzach i siedliskach ruderalnych.

55 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; Ku. 1965 i 1966 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 29; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gl.

* ***Rumex acetosella*** L. Pospolity na polach uprawnych i ugorach, znacznie rzadziej na siedliskach ruderalnych.

39 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 17; T. msk. — 9): na wszystkich stan. gl.

* ***Polygonum orientale*** L. Znaleziony tylko w Woli Kalinowskiej na siedlisku ruderalnym. Ponadto miejscami hodowany w ogródkach.

Polygonum amphibium L. Rzadko. Rozproszony w dnach dolin w zbiornikach wodnych (for. *aquaticum*) oraz na mokrych łąkach, brzegach wód i wilgotnych polach uprawnych (for. *terrestre*).

12 not. (J. 1901 — 2; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 4; T. msk. — 1):

for. *aquaticum* Leyss.: Pieskowa Skała, Kaliski.

for. *terrestre* Leyss.: Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Saspowska śr., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* ***Polygonum persicaria*** L. Bardzo rozpowszechniony chwast polny w uprawach okopowych (rzadziej wśród zbóż), często także na siedliskach ruderalnych. Sporadycznie na łąkach, po brzegach wód i w zaroślach nad potokami.

68 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 22; T. msk. — 13): na wszystkich stan. gl.

for. *biforme* Fries.: Wola Kalinowska, Czajowice.

for. *agreste* Meisn.: Młynik, Grodzisko, Smardzewice (K.), Czajowice, Biały Kościół.

Polygonum lapatifolium L. s. l. Rozpowszechniony na całym terenie. Występuje w trzech podgatunkach zróżnicowanych także pod względem wymagań siedliskowych. Najczęstszym z nich jest subsp. *tomentosum*, najrzadszym subsp. *denubiale*.

subsp. *tomentosum* (Schrk.) Dans. [= subsp. *pallidum*. (With.) Fr.; *P. tomentosum* Schrk.]. Pospolity chwast polny, zarówno w uprawach okopowych jak i zbożowych. Sporadycznie trafia się na siedliskach ruderalnych.

49 not. (Ku. 1966 — 1; K. msk. — 19; T. msk. — 18): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Wola Kalinowska, Ojców, Lepianka, Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

var. *incanum* Schm. Prawie wyłącznie w uprawach zbóż: Młynik, Ojców, Dol. Saspowska, Biały Kościół.

subsp. *nodosum* (Pers.) Celak [= *P. nodosum* Pers.; *P. lapatifolium* L. s. str.]. Rozpowszechniony na siedliskach ruderalnych i po mulistych brzegach wód.

24 not. (T. msk. — 9): Młynik, Skała, Wola Kalinowska, Ojców, Czajowice, Murownia, Biały Kościół.

var. *lanccolatum* A. Br.: Murownia.

*subsp. *danubiale* (Kern.) Dans. [= var. *Brittingeri* (Opiz) Beck.]. Znaleziony tylko w Woli Kalinowskiej na siedlisku ruderalnym.

***Polygonum hydropiper* L.** Rozpowszechniony jako chwast na polach i w ogrodach oraz na wilgotnych siedliskach ruderalnych (tu niekiedy masowo), a także po brzegach wód — zwłaszcza na świeżo odsłoniętej glebie.

46 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 13; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

for. *hydropiper* = var. *vulgaris* Meisn.: Sępów.

***Polygonum mite* Schrk.** Dość rzadko w wilgotnych zaroślach nad potokami w rowach, na mokrych łąkach oraz sporadycznie na polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

10 not.: Kalinów, Grodzisko, Młynik, Skąła, Słupianka, Ojców, Lepianka, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

* ***Polygonum minus* Huds.** Dość rozpowszechniony na polach uprawnych; sporadycznie w zaroślach, przy drogach i nad wodami.

23 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 7; T. msk. — 6): Młynik, Dol. Młynicka (T.), Grodzisko, Sępów, Lepianka, Dol. Sępowska, Ojców, Prądnik Czajowski, Murownia, Prądnik Korzkiewski, Biały Kościół.

for. *minus* = var. *typicum* Beck.: Lepianka.

* ***Polygonum aviculare* L.** Bardzo rozpowszechniony na polach uprawnych, przy drogach, ścieżkach i na siedliskach ruderalnych.

70 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 16; T. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

* ***Polygonum sachalinense* Schm.** Hodowany miejscami w ogródkach i niekiedy zdziczały na siedliskach ruderalnych, np. w Młyniku i Prądniku Korzkiewskim.

* ***Polygonum cuspidatum* Sieb. et Zucc.** Znaleziony w Ojcowie na siedlisku ruderalnym w sąsiedztwie ogrodów.

* ***Polygonum convolvulus* L.** Bardzo rozpowszechniony na polach uprawnych i nieużytkach oraz sporadycznie na przydrożach i zrębach leśnych.

69 not. (M. 1963 — 2; Ku. 1965 i 1966 — og.; K. msk. — 23; T. msk. — 19): na wszystkich stan. gł.

***Polygonum dumetorum* L.** Rozproszony w zaroślach głównie nad potokami; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

14 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 i 1966 — og.): Pieskowa Skąła, Młynik, Słupianka, Łazy-Jawór, Ojców, Dol. Sępowska, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

** ***Fagopyrum tataricum* Gaertn.** [= *Polygonum fagopyrum* L.]. Rozproszona na polach wśród upraw; dawniej bardzo częsta (Jelenkin 1901), obecnie już tylko sporadycznie, np. koło Białego Kościoła.

** ***Fagopyrum sagittatum* Gilib.** Miejscami uprawiana i niekiedy zdziczała, głównie na polach uprawnych, a sporadycznie nawet na siedliskach ruderalnych po wsiach.

17. *Chenopodiaceae*

* *Polycnemum arvense* L. Bardzo rzadki chwast polny zanotowany na wierzchołku w Lepiance i w Zagrodach koło Grodziska.

** *Beta vulgaris* L. Gatunek powszechnie uprawiany i sporadycznie przejściowo dziczący na siedliskach ruderalnych, np.: Czajowice, Wola Kalinowska.

* *Chenopodium polyspermum* L. Rzadki chwast spotykany na wilgotnych, żyznych i przeważnie ocienionych siedliskach ruderalnych przy osiedlach.

8 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 1): Kaliski, Wola Kalinowska, m. Ojcowem a Grodziskiem, Ojców, Żłota G., Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

* *Chenopodium hybridum* L. Rzadka roślina ruderalna spotykana przeważnie w sąsiedztwie osiedli, a sporadycznie w ogrodach i na polach w uprawach roślin okopowych.

12 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Zagrody, Skąła, Wola Kalinowska, Sępów, Słupianka, Ojców, Murownia, Biały Kościół.

var. *cynigerum* Beck: Prądnik Czajowski.

* *Chenopodium album* L. Jeden z najpospolitszych chwastów na polach i w ogrodach, rozpowszechniony we wszystkich uprawach. Poza tym pospolity na siedliskach ruderalnych.

68 not. (J. 1901 — og.; M. 1863 — 1; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 21; T. msk. — 22): na wszystkich stan. gł.

var. *spicatum* Koch (= var. *typicum* Beck.): Lepianka, Wola Kalinowska, Prądnik Czajowski.

* *Chenopodium strictum* Roth. Rzadka roślina ruderalna spotykana również jako chwast w uprawach.

7 not. (T. msk. — 4): Pieskowa Skąła, Skąła, Grodzisko (T.), Ojców, Biały Kościół.

* *Chenopodium glaucum* L. Dość rzadko na żyznych siedliskach ruderalnych wśród osiedli.

6 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skąła, Kalinów, Skąła, Wola Kalinowska, Sępów, Ojców.

* *Chenopodium rubrum* L. Rzadki chwast ruderalny spotykany w dużych miejscowościach na wierzchołku.

6 not.: Wielmoża, Skąła, Wola Kalinowska, Czajowice, Biały Kościół.

var. *blitoides* Wallr.: Czajowice, przy szosie ze Skąły do dol. Prądnika.

* *Chenopodium bonus-Henricus* L. Dość rzadko na żyznych siedliskach ruderalnych. przeważnie wśród osiedli.

9 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skąła, Młynik, Wola Kalinowska, Sępów, Skąła, Ojców, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

* *Chenopodium foliosum* (Mnch.) Asch. Bardzo rzadka roślina ruderalna podana z okolic Ojcowa przez Jelenkina (1901).

* *Atriplex patulum* L. Dość rzadko na siedliskach ruderalnych, zwykle w dużych skupieniach.

9 not. (J. 1901 — og.): Skała, Młynik, Grodzisko, Kaliski, Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Biały Kościół.

18. *Amaranthaceae*

* *Amaranthus retroflexus* L. Rzadki chwast ruderalny występujący wśród osiedli i sporadycznie w uprawach roślin okopowych.

9 not. (J. 1901 — og.). Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Saspów, Ojców, Czajowice, Prądnik Korzkiewski, Biały Kościół.

* *Amaranthus angustifolius* Lam. [= *A. blitum* L. p. p.]. Podany przez Jelenkina (1901) jako rozpowszechniony w ogrodach i na siedliskach ruderalnych; obecnie nie odnaleziony.

19. *Caryophyllaceae*

Tunica prolifera (L.) Scop. Bardzo rzadko na suchych słonecznych zboczach w zbiorowiskach klasy *Festuco-Brometea*.

3 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała (J.), m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia.

Dianthus armeria L. Bardzo rzadko na suchych i ciepłych miejscach w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Zanotowany tylko w Wąwozie Koziarnia. Jelenkin (1901) podał ten gatunek również z suchych zboczy i skał w Pieskowej Skale.

Dianthus carthusianorum L. Rozpowszechniony na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach.

54 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 16): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Dianthus deltoides L. Częsty w górnej części Doliny Sąspowskiej i Ojcowskiej, przeważnie w obrębie ubogich pastwisk, do których wydaje się być wyraźnie przywiązany. Znacznie rzadziej w murawach kserotermicznych.

19 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Kaliski, Grodzisko, Saspów, Słupianka, Dol. Sąspowska, Ojców.

Gypsophila muralis L. Dość często na polach uprawnych i sporadycznie w murawach oraz pastwiskach po zboczach.

17 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 2; T. msk. — 5): Młynik, Zagrody, Grodzisko, Wola Kalinowska, Chełmowa G., Łazy-Jawór, Ojców, Murownia, Maszyce.

* *Saponaria officinalis* L. Spotykana miejscami w ogródkach przydomowych — np. Pieskowa Skała (Kućmierz 1966), Wola Kalinowska, Czajowice i niekiedy dziczejąca na siedliskach ruderalnych (Biały Kościół).

Lychnis flos-cuculi L. Rozpowszechniony w dnach dolin na wilgotnych łąkach z rzędu *Molinietalia*; miejscami masowo, np. w Dolinie Sąspowskiej, pod Grodziskiem i w Prądniku Czajowskim.

38 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gł. w dol.

Viscaria vulgaris Röhl. [= *Lychnis viscaria* L.]. Dość rzadko po zboczach dolin i koło ostańców na wierzchowinie w ciepłolubnych murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach.

11 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 2; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1; K. msk. — 1): Sułoszowa, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sądowska, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

Melandrium rubrum (Weig.) Garcke [*Lychnis silvestris* Hoppe]. Rzadko; wyłącznie w środkowej, zalesionej części terenu w wilgotnych i cienistych lasach liściastych oraz zaroślach.

5 not. (B. 1859 — og.; J. 1901 — 1): Ojców, Złota G., Błotny Dół, Wąw. Jamki.

* *Melandrium album* (Mill.) Garcke [= *Lychnis alba* Mill.]. Rozpowszechniony na polach, ugorach, przydrożach i na siedliskach ruderalnych przy osiedlach.

81 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 1; K. msk. — 3; T. msk. — 4): na wszystkich stan. gł.

Silene inflata (Salisb.) Sm. Rzadko na suchych, słonecznych zboczach w ciepłolubnych murawach i zaroślach.

7 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 — og.; J. 1901 — og.): Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sądowska, Ojców, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *vulgaris* (Gaud.) Hay.: Wielmoża, Ojców.

for. *sublaevis* Zap.: Wąw. Koziarnia.

** *Silene dichotoma* Ehrh. Zebrana tylko na polu koniczyny k. Skały.

Silene nutans L. Bardzo rozpowszechniona w ciepłych zaroślach oraz murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie trafia się także w cieplejszych i suchszych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum mellitetosum*).

78 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 4, 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 20): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Słupianka, Czajowice.

var. *typica* Beck.: Dol. Sądowska dln.

var. *glabriuscula*: Wąw. Koziarnia

Silene chlorantha (Willd.) Ehrh. Znaleziona jedynie w murawie kserotermicznej na słonecznych zboczach koło Grodziska.

* *Agrostemma githago* L. Chwast polny rozpowszechniony na całym terenie w uprawach zbóż.

30 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 6; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Moehringia trinervia (L.) Clairv. Rozpowszechniona we wszystkich zbiorowiskach lasów liściastych i zarośli klasy *Quercus-Fagetea*, na ogół w miejscach wilgotnych i cienistych.

40 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1, 1966 — 2; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Kaleńcin, Smardzewice.

Arenaria serpyllifolia L. subsp. *serpyllifolia*. Często na polach uprawnych, zwłaszcza na glebach lekkich; w mniejszym stopniu na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

50 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 16; T. msk. — 10): Sułoszowa, Dol. Młynicka, Kaliski, Wola Kalinowska, Zagrody, Wąw. Koziarnia, Ojców, Dol. Sąspowska, Smardzewice, Murownia, Łazy-Jawór, Prądnik Korzkiewski.

Holosteum umbellatum L. Bardzo rzadko, zanotowane tylko w miejscowości Łazy-Jawór na piaszczystym polu oraz na suchym zboczu w ciepłolubnej murawie koło przysiółka Kaliski.

Stelaria nemorum L. Niezbyt często w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy, najliczniej w lasach łągowych i w zaroślach nad potokami. Nieco rzadziej w cienistych i wilgotnych partiach innych zbiorowisk lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum stachyetosum*, *Phyllitido-Aceretum* i *Dentario glandulosae-Fagetum*).

25 not. (Bc. 1809 — og.; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Ciasne Skały, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* *Stellaria media* Vill. Rozpowszechniony chwast polny przywiązany wyraźnie do upraw okopowych, znacznie rzadziej w zbożach. Ponadto częsty na siedliskach ruderalnych i przydrożach.

56 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 13; T. msk. — 18): na wszystkich stan. gł. for. *maxima* (Schur) Gürke.: Skała.
for. *microphylla* (Schur) Gürke.: Lepianka, Wola Kalinowska.

Stellaria holostea L. Bardzo często na zboczach dolin w lasach i zaroślach należących do zespołu *Tilio-Carpinetum*; znacznie rzadziej we fragmentach łągów i w buczynie karpackiej.

75 not. (J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1952 — 9, 1963 — 1; K. msk. — 33): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Stellaria uliginosa Murr. Znalazona jedynie na brzegu stawu w Pieskowej Skale. Berdau (1859 a) i Jelenkin (1901) wymieniali ten gatunek również z mokrych łąk w dnach dolin, gdzie prawie zupełnie wyginął.

Stellaria graminea L. Rozpowszechniona w dnach dolin na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* oraz w ubogich pastwiskach po zboczach.

49 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 12; T. msk. — 9): na wszystkich stan. gł. w dol.

for. *lanceolata* Fzl. Często na polach w uprawach roślin okopowych: Wola Kalinowska, Słupianka, Dol. Sąspowska śr., Grodzisko, Łazy-Jawór, Złota G., Smardzewice.

Cerastium arvense L. Dość rozpowszechnione po suchych zboczach dolin w murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz na miedzach i przydrożach.

53 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; K. msk. — 4; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Cerastium vulgatum L. [= *C. triviale* Link.]. Bardzo rozpowszechnione na całym terenie. Najliczniej występuje na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* w dnach dolin, w ubogich pastwiskach po zboczach na miedzach i skarpach śródpolnych. Często także jako chwast w uprawach zbożowych, a sporadycznie trafia się na siedliskach ruderalnych.

108 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1966—og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 43; T. msk. — 16): na wszystkich stan. gł.

var. *glandulosum* (Boenn.) Gren.: Pieskowa Skała, Ojców.

Cerastium viscosum L. Rzadko na polach uprawnych; sporadycznie na suchych zboczach i piargach.

8 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 3): Sułoszowa, Pieskowa Skała (K.), Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko (K.), Skała, Dol. Sąspowska, Murownia.

for. *apetalum* (Dum.) Fzl.: Młynik.

Malachium aquaticum (L.) Rf. Dość rzadko w dnach dolin po brzegach potoków, w zabagnionych rowach, w lasach łągowych i wilgotnych zaroślach łożowych. Sporadycznie na wilgotnych siedliskach ruderalnych.

12 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Skała, Ojców, Dol. Sąspowska, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Sagina procumbens L. Chwast polny rozpowszechniony zarówno w uprawach okopowych, jak i zbożowych. Nieco rzadziej rośnie w ubogich pastwiskach na zboczach, a sporadycznie na żyznych pastwiskach i łąkach w dnach dolin.

51 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 18; T. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.
var. *glaberrima* Neil.: Dol. Sąspowska, Lepianka.

Scleranthus perennis L. Rzadko na suchych zboczach w murawach i niekiedy na polach w miejscach bardziej piaszczystych.

5 not. (H. 1857 — 1): Młynik, Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

* *Scleranthus annuus* L. Rozpowszechniony na polach uprawnych, zazwyczaj w miejscach suchych na wierzchołku; w dnach dolin tylko sporadycznie.

40 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 13; T. msk. — 11). Młynik, Wola Kalinowska, Grodzisko, Sąspów, Wąw. Koziarnia, Ojców (T.), Łazy-Jawór, Czajowice, Złota G. (K.), Murownia, Prądnik Korzkiewski, Biały Kościół.

var. *comosus* (Dum.) Beck.: Merieńówka.

* *Spergula arvensis* L. Rozpowszechniony chwast polny, przeważnie w uprawach zbożowych.

27 not. (M. 1963 — og.; K. msk.—9; T. msk.—6): Młynik, Zagrody, Wola Kalinowska, Słupianka, Lepianka, Dol. Sąspowska, Złota G. (K.), Ojców (T.), Smardzewice (K.), Murownia, Biały Kościół.

* *Spergularia rubra* (L.) Presl. Dość rozpowszechniona na polach uprawnych, głównie na wierzchołku.

16 not. (B. 1859 a — og.; J. 1901 — og.; T. msk. — 6): Sułoszowa, Podkalinowie, Młynik, Zagrody, Wola Kalinowska, Skała, Czajowice, Ojców (T.), Smardzewice, Biały Kościół.

***Herniaria glabra* L.** Rzadko na suchych zboczach, skarpach i niekiedy na siedliskach ruderalnych.

4 not. (H. 1857 — 1). Dol. Młynicka, Wola Kalinowska, Prądnik Czajowski, Biały Kościół (H.).

20. *Euphorbiaceae*

***Mercurialis perennis* L.** Bardzo rozpowszechniony w zbiorowiskach leśnych związku *Fagion*, rzadziej w cienistych płatach grądu. Rośnie najczęściej w otoczeniu skał na próchnicznej, żyznej i wilgotnej glebie oraz w wąwozach i przydennych partiach zboczy.

75 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 7, 1963 — 1; Ku. 1965 i 1966 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 29): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór,

* ***Euphorbia pepus* L.** Rzadki chwast zanotowany tylko na dwu stanowiskach: w Ojcowie w ogrodzie warzywnym i na śmietniku w Prądniku Korzkiewskim.

* ***Euphorbia helioscopia* L.** Dość rozpowszechniony chwast upraw okopowych (rzadziej wśród zbóż), pojawiający się też na ugorach, w ogródkach warzywnych i na siedliskach ruderalnych.

41 not. (H. 1957 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 8; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

* ***Euphorbia platyphyllos* L.** Rzadko na pastwiskach, ugorach, polach i przydrożach; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

8 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.): Skała, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Czajowice, Łazy-Jawór, Prądnik Korzkiewski, Biały Kościół (H.).

***Euphorbia stricta* L.** Rzadko w zaroślach łożowych nad potokami, na wilgotnych piargach, po brzegach lasów i na ugorach.

5 not. (J. 1901 — og.): Grodzisko, Lepianka, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Euphorbia angulata* Jacq.** Często na słonecznych zboczach i skałach w więdnych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*); niekiedy również w kserotermicznych murawach.

24 not. (B. 1859 a — 2; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 7): Pieskowa Skała, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska, Złota G., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Euphorbia amygdaloides* L.** Gatunek podany ogólnie z Doliny Ojcowskiej przez Rostafińskiego (1872), obecnie znaleziony tylko w buczynie karpackiej na północnym zboczu Chełmowej Góry.

***Euphorbia cyparissias* L.** Bardzo rozpowszechniona na suchych i nasłonecznionych zboczach w murawach kserotermicznych klasy *Festuco-Brometea*,

w ciepłych zaroślach, na miedzach, skarpach śródpolnych i w ubogich pastwiskach.

87 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 2; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; K. msk. — 39; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Euphorbia esula L. Dość rozpowszechniona na polach, głównie w uprawach zbożowych; sporadycznie na zboczach, ugorach, miedzach i przydrożach.

29 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 6): Wola Kalinowska, Grodzisko, Skąła, Lepianka, Ojców, Smardzewice, Czajowice, Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

21. *Callitrichaceae*

Callitriche autumnalis L. Gatunek podany ogólnie przez Berdaua (1859) i Sapalskiego (1862) oraz z Doliny Śląskiej przez Jelenkina (1901) — wszystkie daty prawdopodobnie błędne.

Callitriche verna L. em Lönnr. Zebrana tylko w Pieskowej Skale w stawie koło zamku.

Callitriche polymorpha Lönnr. Tylko w stawku na wierzchowinie koło przysiółka Kaliski.

Callitriche hamulata Kütz. W stawku na wierzchowinie koło przysiółka Kaliski.

22. *Aristolochiaceae*

Asarum europaeum L. Pospolity we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetum*, za wyjątkiem ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*), gdzie rośnie tylko sporadycznie.

147 not. (H. 1857 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 15, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 65): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Kaleńcin, Czajowice.

23. *Berberidaceae*

Berberis vulgaris L. Rozproszony na suchych, ciepłych zboczach w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i murawach klasy *Festuco-Brometea*.

18 not. (B. 1859 a — 2; J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol.

24. *Ranunculaceae*

Caltha palustris L. Dość często w dnach dolin nad potokami i na wilgotnych łąkach.

16 not. (W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Si. 1967 — 4; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol.

subsp. *cornuta* (Sch. N. K.) Hegi. Tylko w kilku miejscach w środkowej części Doliny Śląskiej, podana stąd również przez Kornasiów (msk.).

Trollius europaeus L. Tylko na wilgotnych piargach na północnym zboczu Dol. Paduch.

Isopyrum thalictroides L. Rozpowszechnione głównie w przydennych, cienistych partiach zboczy oraz w dnach wąwozów w lasach i zaroślach rzędu *Fagetalia*, najliczniej w *Dentario glandulosae-Fagetum*.

49 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 8, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 22): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Ojców, Złota G., Chelmowa G., Dol. Saspowska śr. i dln., Wąw. Jamki, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Actaea spicata L. Pospolita na całym terenie w lasach liściastych klasy *Quercu-Fagetea* i cienistych zaroślach.

106 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 8, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 42): na wszystkich stan. gl. w dol.

Cimicifuga europaea Spicz. (L.) [= *C. foetida* L.]. Niezbyt często w lasach grądowych i ciepłych zaroślach po zboczach dolin.

13 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; K. msk. — 2): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Ojców, Dol. Saspowska grn. i dln., Złota G., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Aquilegia vulgaris L. Dość rzadko w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz w widnych i ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

17 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 3; 1859 b — 1; J. 1901 — 2; M. 1952 — 1; K. msk. — 2): Pieskowa Skała (B), Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Ojców, Złota G., Dol. Saspowska dln., Chelmowa G. (J.), Wąw. Korytania, G. Koronna, G. Okopy.

* *Consolida regalis* S. F. Gray [= *Delphinium consolida* L.]. Rozproszona na całym terenie na polach uprawnych wśród zbóż.

15 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Wola Kalinowska, Saspów, Słupianka, Lepianka, Czajowice, Maszyco, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Aconitum variegatum L. subsp. *gracile* (Rchb.) Gay. Podane ogólnie przez Rostafińskiego (1872), obecnie znalezione tylko w Ojcowie na północnym zboczu Doliny Paduch w cienistych zaroślach grądowych.

Aconitum moldavicum Hacq. [= *A. septentrionale* Koelle; *A. lycoctonum* L. var. *septentrionale* Koelle]. Dość rozpowszechnione, ale prawie wyłącznie na północnych zboczach dolin i wąwozów oraz w cieniu dużych masywów skalnych. Rośnie w lasach i zaroślach należących do zespołu *Tilio-Carpinetum*; sporadycznie w *Dentario glandulosae-Fagetum* i na otwartych piargach.

35 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2; S. 1862 — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 10): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Ojców, Złota G., Dol. Saspowska grn., śr. i dln., Prądnik Czajowski.

Aconitum vulparia Rchb. [= *A. lycoctonum* L.]. Gatunek podany przez Rostafińskiego (1872) z Grodziska, Berdaua (1859 a) z Ojcowia i (1859 b) z doliny Prądnika poniżej zamku w Ojcowie. Jelenkin (1901) wymieniał

go we florze Ojcowskiej Doliny jako rzadki i podał przykładowe stanowisko z Chełmowej Góry. Ostatnio nie odnaleziony — z pewnością zupełnie wyginął.

Clematis recta L. Podany przez Jelenkina (1901) ogólnie z Doliny Ojcowskiej. Obecnie nie odnaleziony, być może wyginął.

Anemone silvestris L. Bardzo rzadko na silnie nasłonecznionych zboczach i skałach w widnych zaroślach *Peucedano cervariae-Coryletum* i murawach kserotermicznych.

8 not. (Be. 1809 — 2; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og. J. 1901 — og.): Pieskowa Skala (Be.) — stanowisko prawdopodobnie już nie istniejące, Młynik, Ojców — Dol. Paduch i Zamkowa G., G. Koronna, Łazy-Jawór.

Anemone nemorosa L. Pospolicie we wszystkich zbiorowiskach leśnych rzędu *Fagetalia*; szczególnie obficie na siedliskach żyznych i wilgotnych. Sporadycznie trafia się w ciepłych zaroślach i na ocienionych łąkach w sąsiedztwie lasów.

120 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 11, 1963 — og.; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — 2, 1966 — 4; K. msk. — 52): na wszystkich stan gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Murownia.

Anemone ranunculoides L. Niezbyt często w lasach rzędu *Fagetalia*, głównie w miejscach bardzo żyznych i wilgotnych.

19 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — og.; J. 1901 — og.; Ku. 1965 — og.; 1966 — 1): na wszystkich stan gł. w dol.

Hepatica nobilis Garsault [= *H. triloba* Gilib., *Anemone hepatica* L.]. Pospolicie w lasach rzędu *Fagetalia*, sporadycznie także w ciepłych zaroślach oraz w borach mieszanych w sąsiedztwie wychodni skalnych.

90 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 10, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1966 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 43): na wszystkich stan gł. w dol., Łazy-Jawór.

Batrachium *cf.* *circinatum* (Sibth.) Fr. [= *B. divaricatum* Schrank; *Ranunculus divaricatus* Wimm.]. Dość często w potokach na mulistym dnie; najliczniej w Sąspówce i w górnym biegu Prądnika.

12 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; Si. 1967 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skala, Młynik, Grodzisko, Ojców, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Uwaga. W czasie prowadzenia badań nie znaleziono okazów kwitnących, w wyniku czego oznaczenie materiału nie jest całkowicie pewne.

Ranunculus flammula L. Znaleziony tylko w bagnistych stawach pod zamkiem w Pieskowej Skale.

Ranunculus sceleratus L. Podany przez Jelenkina (1901) z mokrych łąk w dnie doliny w Ojcowie, gdzie zupełnie wyginął. Obecnie odnaleziony jedynie w stawach w Pieskowej Skale.

* *Ranunculus arvensis* L. Znaleziony tylko na polach uprawnych koło Czajowic.

Ranunculus sardous Cr. Znaleziony tylko w Prądniku Korzkiewskim na wypasanej łące w dolinie.

***Ranunculus bulbosus* L.** Rozpowszechniony na miejscach suchych i ciepłych w obrębie muraw klasy *Festuco-Brometea*, skąd przechodzi niekiedy do mniej zwartych płatów ciepłych zarośli. Sporadycznie rośnie także w ubogich pastwiskach.

36 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

***Ranunculus repens* L.** Jeden z najpospolitszych gatunków, rozpowszechniony na całym terenie na wilgotnych siedliskach w różnorodnych zbiorowiskach naturalnych i synantropijnych.

160 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 5; Ku. 1965 — 2, 1966 — 9; Jan. 1967 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 56; T. msk. — 17): na wszystkich stan. gł.

***Ranunculus cassubicus* L. s. l.** Rozpowszechniony w lasach i zaroślach należących do zespołu *Tilio-Carpinetum*, głównie na żyznych i dobrze nawilgoconych siedliskach. Sporadycznie trafia się w łągach i w buczynie karpackiej.

38 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — og.; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł. w dol.

Uwaga. *R. cassubicus* L. s. l. wykazuje na badanym terenie bardzo dużą zmienność morfologiczną i obejmuje szereg drobnych gatunków. Próba uszeregowania tych jednostek w oparciu o prace Jasiewicza (1956) nie dała pomyślnych rezultatów, dlatego też zgodnie ze stosowanym w najnowszej literaturze ujęciem (Flora Europaea) gatunek ten potraktowano ogólnie. Na badanym terenie najczęściej okazało się zbliżyć do *R. marginicolus* Jas. (podanego przez Jasiewicza 1956 z Ojcowa). Szereg okazów z dużym prawdopodobieństwem można zaliczyć do kilku drobnych gatunków, są jednakże i takie, które wykazują cechy pośrednie między dwoma lub trzema gatunkami, lub nie dadzą się zaszerzować do żadnego nowo opisanego taksonu.

***Ranunculus auricomus* L. s. L.** Dość rzadko na łąkach i w zaroślach — głównie w dnach dolin, rzadziej w wilgotnych miejscach na zboczach.

15 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Ojców, Dol. Sępowska, Lepianka, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Ranunculus lanuginosus* L.** Dość pospolity na wilgotnych, żyznych siedliskach w dnach dolin i wąwozów oraz w przydennych partiach zboczy w obrębie zbiorowisk leśnych rzędu *Fagetalia* (najliczniej w łągach i w *Tilio-Carpinetum stachyetosum*).

92 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 11, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 36): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Ranunculus acer* L.** Bardzo pospolity w dnach dolin na łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, poza tym częsty na przydrożach, miedzach, w ubogich pastwiskach po zboczach, na starych ugorach i siedliskach ruderalnych.

64 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; Ku. 1966 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł.

***Ranunculus polyanthemus* L.** Rozpowszechniony na suchych i dobrze nasłonecznionych siedliskach: w murawach oraz zaroślach, po brzegach lasów i w mniejszym stopniu w niezbyt zwartych drzewostanach.

23 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Lepianka, Łazy-Jawór, Czajowice.

Ficaria verna Huds. [= *Ranunculus ficaria* L.]. Bardzo często w dnach dolin we fragmentach łągów oraz w zaroślach nad potokami, rzadziej w wilgotnych partiach lasów liściastych w dolnych częściach zboczy.

30 not. (H. 1857 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 1; Ku. 1965 — 1, 1966 — 2; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol.

Thalictrum aquilegifolium L. Bardzo rzadko w cienistych lasach liściastych (*Dentario glandulosae-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum*) na żyznych, wilgotnych siedliskach w wąwozach i dolnych partiach zboczy.

8 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Pieskowa Skała i Grodzisko (B.), m. Grodziskiem a Ojcowem (B., J.), Ojców — wąw. na przeciw G. Zamkowej, Wąw. Jamki, wąw. k. Lepianki.

25. *Papaveraceae*

* *Papaver argemone* L. Chwast polny występujący głównie w uprawach zbożowych oraz na ugorach i czasami na siedliskach ruderalnych. Dość rozpowszechniony na lekkich glebach w zachodniej części badanego obszaru; poza tym rzadko:

17 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Sułoszowa, Wielmoża, Poręba, Skała, Sąspów, Lepianka, Czajowice, Łazy-Jawór, Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Papaver dubium* L. Dość rzadko, rozproszony na polach uprawnych, przydrożach i niekiedy na siedliskach ruderalnych.

12 not.: na wszystkich stan. gł. na wierzchowinie.

* *Papaver rhoeas* L. Bardzo rozpowszechniony chwast polny przywiązany do upraw zbożowych (gdzie występuje niekiedy masowo), spotykany również na ugorach, nieużytkach i siedliskach ruderalnych.

30 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 3; T. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. na wierzchowinie, Grodzisko, Pieskowa Skała, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

** *Papaver somniferum* L. Hodowany i niekiedy dziczejący na przydrożach oraz siedliskach ruderalnych (np. Grodzisko, Wola Kalinowska).

Chelidonium maius L. Bardzo często na siedliskach ruderalnych w osiedlach oraz po zboczach dolin w zaroślach i lasach, na gromadzącej się wokół skał oraz w szczelinach skalnych grubej warstwie próchnicy.

61 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł.

Corydalis cava (L.) Schw. et. K. Dość rzadko w dnach dolin i dolnych partiach zboczy na próchnicznych glebach w obrębie zbiorowisk leśnych związku *Fagion* i w wilgotnych płatach łągów.

25 not. (B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 5): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko i m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Chelmowa G.

Corydalis fabacea (Retz.) Pers. [= *C. intermedia* Gaud.]. Bardzo rzadko w cienistych lasach liściastych na żyznej, próchnicznej i wilgotnej glebie.

4 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców, Dol. Saspowska dln.

Corydalis solida Sm. Niezbyt często w cienistych lasach liściastych i w zaroślach nad potokami.

25 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 3; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gl. w dol.

* *Fumaria officinalis* L. Dość rozpowszechniony chwast polny rosnący przeważnie w uprawach okopowych, zwłaszcza na żyznych, wilgotnych glebach.

23 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 4; T. msk. — 3): Poręba, Młynik, Grodzisko (T.), Skała, Woła Kalinowska, Słupianka, Saspów, Lepianka, Dol. Saspowska, Ojców, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

* *Fumaria Vaillantii* Lois. Znaleziona tylko na polach uprawnych między Sułoszową a Pieskową Skałą.

26. *Cruciferae*

Cardamine impatiens L. Niezbyt często na siedliskach cienistych i wilgotnych w lasach liściastych oraz zaroślach.

24 not. (Bc. 1809 — og.; B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 3; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko i m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Dol. Saspowska śr. i dln., Ojców, Chełmowa G., G. Okopy, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Cardamine hirsuta L. Bardzo rzadko w dnach dolin i głębokich wąwozów, w cienistych oraz wilgotnych lasach liściastych i zaroślach.

4 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (Ro.), Wąw. Jamki.

Cardamine flexuosa With. [= *C. sylvatica* Lk.]. Dość rzadko w cienistych i wilgotnych miejscach w buczynie karpackiej i grądzie oraz we fragmentach łągów nad potokami.

14 not. (Jas. 1872 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Ojców, Dol. Saspowska grn. i dln., Wąw. Jamki, Chełmowa G., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Cardamine amara L. Niezbyt często. Wyłącznie w dnach dolin, najliczniej w przybrzeżnych partiach potoków w zespole *Glycerietum plicatae*, rzadziej w resztkach lasów łągowych i na podmokłych łąkach.

16 not. (Bc. 1809 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gl. w dol.

Cardamine pratensis L. Dość rozpowszechniona w dnach dolin na wilgotnych i świeżych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, sporadycznie trafia się też na wierzchowinie — najczęściej w otoczeniu stawków.

19 not. (M. 1963 — 1; Si. 1967 — og.): na wszystkich stan. gl. w dol., Kaliski, Czajowice, Biały Kościół.

subsp. *eupratensis* Hay.: Dol. Młynicka, Ojców, Dol. Sączowska dln., Prądnik Czajowski.
subsp. *dentata* (Schult.) Hay.: Prądnik Korzkiewski.

Dentaria glandulosa W. K. [= *Cardamine glandulosa* Benth. et Hook.]. Dość często, ale prawie wyłącznie w cienistych lasach bukowych *Dentario glandulosae-Fagetum* i jaworowych *Phyllitido-Aceretum*; sporadycznie w grądach. Bardzo obficie rośnie na zboczach północnych, północno-wschodnich i północno-zachodnich. W innej ekspozycji jest rzadsza i spotykana jedynie w głębokich wąwozach oraz w cieniu dużych masywów skalnych.

66 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; R. 1885 — 1; J. 1901 — 2; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 14): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Ojców, Chelmowa G., Dol. Sączowska grn., śr. i dln., Wąw. Koziażnica, wąw. k. Lepianki, Wąw. Jamki, Wąw. Wcześniak, Wąw. Ciasne Skałki, Wąw. Za Krakowską Bramą, Wąw. Korytania.

Dentaria bulbifera L. Bardzo rzadko w cienistych płatach buczyny karpackiej i grądu.

4 not.: Dol. Młynicka, Ojców — k. G. Zamkowej, Dol. Sączowska dln., wąw. k. Lepianki.

Nasturtium officinale R. Br. Rozpowszechnione w dnach dolin nad potokami i przy źródłach w zespole *Glycerietum plicatae*, skąd sporadycznie przechodzi na wilgotne siedliska ruderalne koło zabudowań. Na wierzchowinie rośnie wyłącznie w otoczeniu stawków.

16 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Kalinów, Czajowice.

Rorippa palustris (Leyss.) Bess. [= *Nasturtium palustre* D. C.]. Bardzo rzadko w dnach dolin na podmokłych łąkach i nad potokami, głównie w północnej części badanego terenu.

5 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — og.; J. 1901 — 1): Młynik, m. Młynikiem a Grodziskiem, Dol. Paduch, Dol. Sączowska grn. Stan. w Ojcowie k. G. Zamkowej (H., J.) zostało zniszczone.

Rorippa silvestris (L.) Bess. [= *Nasturtium silvestre* R. Br.]. Dość rozpowszechniona w dnach dolin nad potokami, rowami i źródłami oraz na wilgotnych łąkach. Sporadycznie na wierzchowinie koło stawków i na wilgotnych polach uprawnych.

21 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Kalinów, Słupianka, Czajowice.

var. *vulgaris* Zap.: Ojców, Czajowice, Młynik.

for. *longistyllosa* Zap.: Smardzewice.

Rorippa armoracioides (Tausch.) Fuss. [= *Nasturtium armoracia* Fr.]. Podana przez Jelenkina (1901) jako „rozproszona na łąkach, miejscami obficie”. Obecnie zanotowana jedynie w dnie doliny Prądnika pod Grodziskiem.

Barbarea vulgaris R. Br. Dość rozpowszechniona nad potokami, rowami, na wilgotnych łąkach i na polach uprawnych.

23 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.): Sułozowa, Pieskowa Skała, Młynik, Kalinów, Zagrody, Grodzisko, Wola Kalinowska, Sączów, Dol. Sączowska, Ojców, Prądnik Czajowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *vulgaris*: Wola Kalinowska, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *arcuata* (Opiz) Simk. [= *B. arcuata* (Opiz) Rchb.]: Młynik, m. Młynikiem a Grodzikiem, Ojców (B.), Prądnik Korzkiewski.

Turritis glabra L. [= *Arabis glabra* Crantz]. Niezbyt często na suchych, nasłonecznionych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach. Sporadycznie trafia się także w szczególnie ciepłych płatach lasów liściastych (głównie w *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

17 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Arabis hirsuta (L.) Scop. Często na suchych, dobrze nasłonecznionych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

29 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; 1952 — 1; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol., Słupianka, Łazy-Jawór.

Arabis Halleri L. Bardzo rzadko w cienistych lasach bukowych.

4 not. (Jas. 1872 — og.; K. msk.—1): Pieskowa Skała — wąw. na przeciw zamku, Złota G., Wąw. Jamki.

Arabis arenosa (L.) Scop. Bardzo często na całym terenie na niezbyt ocienionych skałach i piargach wapiennych w obrębie ciepłych zarośli, muraw klasy *Festuco-Brometea* i w mniej zwartych płatach lasów liściastych (głównie *Tilio-Carpinetum*). Znacznie rzadziej rośnie w zwartych drzewostanach oraz na ugorach i polach uprawnych.

57 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 19): na wszystkich stan. gł.

** *Hesperis matronalis* L. Hodowany po ogrodach i czasami zdziczały na siedliskach ruderalnych.

5 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1): Wola Kalinowska, Ojców (H., B.), Czajowice (J.), Biały Kościół.

* *Sisymbrium officinale* (L.) Scop. Bardzo rozpowszechnione na siedliskach ruderalnych przy osiedlach, rzadziej trafia się na polach i przydrożach.

23 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1966 — 3; K. msk — 1): na wszystkich stan. gł.

Sisymbrium strictissimum L. Gatunek podawany ogólnie przez Bessera (1809) i Sapalskiego (1862) oraz z Ojcowa przez Berdaua (1859 a). Według Jelenkina (1901) miał rosnąć „po brzegach Prądnika na mokrych łąkach”. Ostatnio nie odnaleziony.

* *Sisymbrium Loeselii* L. Rzadko na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

9 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Kaliski, Skała, Saspów, Wola Kalinowska, Ojców, Prądnik Korzkiewski.

* *Descurainia sophia* (L.) Webb. [= *Sisymbrium sophia* L.]. Dość rozpowszechniona na stanowiskach ruderalnych w pobliżu osiedli oraz jako chwast polny i ogrodowy.

15 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skala, Wielmoża, Młynik, Skala, Wola Kalinowska, Sąspów, Ojców, Czajowice, Smardzewice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

***Arabidopsis Thaliana* (L.) Heynh.** Bardzo rozpowszechniony na polach uprawnych i ugorach oraz w mniejszym stopniu na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

32 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 7; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

***Alliaria officinalis* Andrz.** [= *Sisymbrium alliaria* Scop.]. Nie często w lasach liściastych i wilgotnych zaroślach (głównie w łągach i w *Tilio-Carpinetum stachyetosum*), prawie wyłącznie w dnach dolin i wąwozów oraz w przydennych częściach zboczy; sporadycznie na ocienionych siedliskach ruderalnych.

15 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skala, Dol. Młynicka, Ojców, Złota G., Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Jamki, Prądnik Czajowski, Wąw. Korytania, Prądnik Korzkiewski.

* ***Erysimum cheiranthoides* L.** Dość rzadki chwast polny rosnący przeważnie w uprawach okopowych, znacznie rzadziej w zbożach i na ugorach.

13 not. (T. msk. — 3): Merienówka, Dol. Młynicka i Grodzisko (T.), Skala, Wola Kalinowska, Sąspów, Łazy-Jawór, Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Murownia, Biały Kościół.

***Erysimum hieraciifolium* L.** [= *E. strictum* Gartn.]. Rzadko na suchych zboczach w ciepłolubnych murawach i zaroślach oraz na żyznych siedliskach ruderalnych.

7 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; L. 1949 — 1): Pieskowa Skala, Grodzisko, Skala, Ojców — G. Zamkowa, Prądnik Korzkiewski.

** ***Brassica campestris* L.** Często w uprawie i niekiedy dziczejąca na siedliskach ruderalnych (np. Czajowice, Biały Kościół) oraz jako chwast w uprawach zbożowych i na ugorach (np. Młynik, Wola Kalinowska, Prądnik Korzkiewski).

** ***Brassica napus* L.** Często w uprawie i miejscami zdziczała na siedliskach ruderalnych koło osiedli oraz jako chwast w innych uprawach i na ugorach.

var. *typica*: Pieskowa Skala, Ojców, Smardzewice.

var. *biennis* (Schübler et Mart.): Lepianka, Wola Kalinowska.

* ***Sinapis arvensis* L.** [= *Brassica sinapistrum* Boiss.]. Pospolity chwast polny i ogrodowy występujący we wszystkich uprawach oraz na ugorach. Czasami spotykany również na siedliskach ruderalnych.

64 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 20; T. msk. — 19): na wszystkich stan. gł.

* ***Diplotaxis muralis* (L.) D. C.** [= *Brassica muralis* Jessen]. Bardzo rzadko, jako chwast w uprawach polnych i ogrodowych oraz na siedliskach ruderalnych.

4 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Ojców (J.), Prądnik Czajowski (B.), Smardzewice, Dol. Sąspowska dln.

Alyssum calycinum L. Niezbyt często na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach.

20 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Alyssum montanum L. Znalezione tylko w suchym, rzadkim lasku sosnowym nad Kopcową Skałą w Prądniku Korzkiewskim.

Berteroa incana (L.) D. C. Rzadko w murawach na suchych zboczach oraz na suchych i ciepłych siedliskach ruderalnych w zbiorowiskach rzędu *Onopordion acanthi*.

6 not.: Grodzisko, Skała, Słupianka, Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

Lunaria rediviva L. Rzadko i wyłącznie w miejscach wybitnie cienistych i chłodnych, zazwyczaj w głębokich wąwozach na zboczach o ekspozycji północnej; przy innej wystawie zboczy jedynie w cieniu dużych masywów skalnych. Rośnie przede wszystkim w lasach jaworowych (*Phyllitido-Aceretum*), do których jest bardzo silnie przywiązana oraz w mniejszym stopniu w buczynie karpackiej.

26 not. (Ro. 1872 — 2; J. 1895 — og., 1901 — 3; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 7): Dol. Młynicka grn., Ojców — u stóp Sk. Czyżówki i Sk. Krzyżówki, Dol. Sępowska grn. i dln., waw. k. Lepianki, Waw. Pradła; pod szczytem Chełmowej G. od północy, Stan. w Piskowej Skale (Ro., J.) uległo zniszczeniu.

Erophila verna (L.) C. A. M. Rozpowszechniona na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* (miejscami masowo); rzadziej na pastwiskach, świeżych łąkach, miedzach, przydrożach i polach uprawnych.

33 not. (M. 1963 — 1): na wszystkich stan. gł.

subsp. *majuscula* Jord.: Grodzisko, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *stenocarpa* Jord.: Grodzisko.

* *Armoracia lapathifolia* Gilib. Rzadko na łąkach w dnach dolin oraz na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

9 not. (Bc. 1809 — og.; J. 1901 — og.; Ku. 1966 — 2): Pieskowa Skała, Młynik (Ku.), Wola Kalinowska, Słupianka, Ojców (Ku.), Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* *Camelina sativa* (L.) Cr. Rzadko. Rozproszona na wierzchowinie jako chwast pól uprawnych.

7 not. (J. 1901 — og.): Wielmoża, Kaliski, Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Smardzewice, Czajowice, Biały Kościół.

* *Thlaspi arvense* L. Rozpowszechniony chwast upraw polnych i ogrodowych; sporadycznie rośnie także na siedliskach ruderalnych.

32 not. (Ku. 1966 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Thlaspi perfoliatum L. Znalezione jedynie na suchym zboczu koło Grodziska w murawie kserotermicznej (*Origano-Brachypodietum*).

* *Cardaria draba* (L.) Desv. Rzadka roślina suchych i ciepłych siedlisk ruderalnych zanotowana jedynie w Skale i w Prądniku Korzkiewskim.

* *Lepidium ruderale* L. Znalezione tylko koło szosy: w Skale, Czajowicach i Młyniku.

* *Capsella bursa-pastoris* (L.) Med. Pospolity chwast ogrodowy i polny spotykany najliczniej w uprawach okopowych. Często rośnie również na ugorach i siedliskach ruderalnych.

68 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 18; T. msk. — 18): na wszystkich stan. gł.

var. *sinuata* Schlecht.: m. Grodziskiem a Ojcowem.

var. *pinnatifida* Schlecht.: Pieskowa Skała.

* *Coronopus procumbens* Gilib. Rzadka roślina ruderalna zanotowana obok cmentarza w Pieskowej Skale.

* *Neslia paniculata* (L.) Desv. Rzadki chwast pól uprawnych rozproszony na całym terenie.

5 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Zagrody, Wola Kalinowska, Skała, Czajowice, Biały Kościół (H.).

* *Bunias orientalis* L. Gatunek synantropijny obserwowany na suchych skarpach w sąsiedztwie szosy w Skale i w Ojcowie.

* *Raphanus raphanistrum* L. Bardzo rozpowszechniony chwast polny rosnący przeważnie w uprawach zbożowych. Sporadycznie trafia się na siedliskach ruderalnych.

41 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 11; T. msk. — 11): na wszystkich stan. gł.

27. Resedaceae

Reseda lutea L. Bardzo rzadko na suchych zboczach w murawach ksero-termicznych.

3 not. (L. 1949 — 1): Wąw. Koziarnia, Ojców (L.), Prądnik Korzkiewski.

28. Cistaceae

Helianthemum ovatum (Viv.) Dun. [= *H. chamaecistus* Mill.; *H. vulgare* (Gärtner.) Br.]. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach. Sporadycznie trafia się również na wrzosowiskach, ubogich pastwiskach, miedzach i przydrożach.

52 not. (H. 1857 — 2; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaliski, Łazy-Jawór, Murownia.

29. Violaceae

Viola odorata L. Na naturalnych siedliskach w cienistych lasach i zaroślach znaleziona jedynie w Dolinie Młynickiej, koło Bramy Krakowskiej, w Wąw. Korytania i w Skalskim Wąwozie; być może jest częstsza, a tylko przeoczona. Ponadto hodowana w ogródkach i miejscami zdziczała (np.: Pieskowa Skała, Ojców, Prądnik Korzkiewski).

Viola hirta L. Niezbyt często na suchych, słonecznych zboczach i skałach w widnych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie w widnych i ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

23 not. (B. 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. w dol.

Viola collina Bess. Bardzo częsta wśród muraw klasy *Festuco-Brometea* i widnych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) na skalistych zboczach dolin. Rzadziej rośnie w suchych i ciepłych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum*, *Carici-Fagetum*) oraz w bukowym wariancie borów mieszanych.

72 not. (M. 1952 — 3, 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 39): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Viola mirabilis L. Dość często w cieplejszych i suchszych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum*, *Carici-Fagetum*) oraz w ciepłych zaroślach.

43 not. (B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol.

Viola rupestris Schm. var. *arenaria* (D. C.) Beck. Bardzo rzadko na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; znaleziona jedynie na Górze Okopy i Kopcowej Skale.

Viola silvestris Rchb. [= *V. silvatica* Fr.]. Pospolity składnik runa wszystkich zbiorowisk leśnych i zaroślowych klasy *Quercu-Fagetea*; sporadycznie rośnie także w borach mieszanych.

143 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 13, 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 60): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Murownia.

Viola Riviniana Rchb. Bardzo często we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślowych klasy *Quercu-Fagetea*; znacznie rzadziej w borach mieszanych i sporadycznie w murawach na siedliskach poleśnych.

74 not. (B. 1859 a — 3; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 39): na wszystkich stan. gł. w dol.

Viola canina Rchb. Dość rozpowszechniona w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach klasy *Nardo-Callunetea*, rzadziej w ciepłych murawach, na piargach, po brzegach lasów i zarośli.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1): Wielmoża, Poręba, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Słupianka, Sąspów, Dol. Sąspowska, Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

for. *ericetorum* Rchb. pro var.: Dol. Młynicka, Wąw. Korytania.

for. *Lucorum* Rchb. pro var.: Dol. Sąspowska śr.

* *Viola tricolor* L. Dość rozpowszechniona na polach uprawnych i łąkach, znacznie rzadziej w murawach na suchych zboczach i sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

37 not. (J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

* *Viola arvensis* Murr. Pospolity chwast ogrodów i pól uprawnych, głównie w zbożach; sporadycznie także na siedliskach ruderalnych, przydrożach i suchych zboczach.

67 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 14; T. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

30. *Guttiferae*

Hypericum humifusum L. Rzadko na wilgotnych polach, ugorach i ubogich pastwiskach.

8 not. (J. 1901 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): Dol. Młynicka, Wola Kalinowska, Dol. Sąpsowska grn., m. Grodziskiem a Ojcowem, Łazy-Jawór (J.), Prądnik Korzkiewski.

Hypericum perforatum L. Pospolicie na całym terenie. Najliczniej rośnie na słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach; bardzo często na miedzach, skarpach śródpolnych i ubogich pastwiskach; rzadziej w widnych lasach, na zrębach leśnych, polach, ugorach i siedliskach ruderalnych koło osiedli.

103 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — 4; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 47): na wszystkich stan. gł.

var. *vulgare* Neillr.: Ojców, Wąw. Korytania.

Hypericum maculatum Cr. [= *H. quadrangulum* L.]. Bardzo często, zwłaszcza w miejscach dość wilgotnych w obrębie różnorodnych zbiorowisk leśnych (najbardziej licznie w *Pino-Quercetum* i *Tilio-Carpinetum*) i w zaroślach oraz na świeżych łąkach w dnach dolin. Znacznie rzadziej w ubogich pastwiskach, po brzegach lasów i na zrębach.

66 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3, K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaliski, Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

subsp. *eu-maculatum* var. *punctatum* Schinz.: Dol. Młynicka.

Hypericum acutum Mnch. [= *H. tetrapterum* Fr.]. Gatunek podany ogólnie przez Berdaua (1859 b) oraz z mokrych łąk w dnach dolin przez Jelenkina (1901). Ostatnio nie odnaleziony, z pewnością wyginął.

Hypericum montanum L. Dość rzadko na suchych, skalistych zboczach w ciepłych zaroślach; sporadycznie w murawach kserotermicznych.

25 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; Ro. 1872 — 1; J. 1901 — 2; W. 1913 — 2; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Paduch, Ojców, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąpsowska dln., Wąw. Weżeśniak, G. Koronna, G. Okopy, Kopcowa Sk.

Hypericum hirsutum L. Dość często w niezbyt zwartych drzewostanach, w zaroślach i na zrębach; najliczniej na ciepłych i słonecznych zboczach dolin.

32 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1963 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

31. *Crassulaceae*

Sedum maximum Sut. [= *S. telephium* L.]. Bardzo często na całym terenie. Najliczniej na słonecznych zboczach i skałach w ciepłych zaroślach,

w murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz nieco rzadziej w suchych i ciepłych partiach lasów liściastych; poza tym rozproszone na polach w uprawach okopowych i na siedliskach ruderalnych.

70 not. (H. 1857 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 3; 1964 — 4; K. msk. — 28); na wszystkich stan. gl.

Sedum acre L. Bardzo często na siedliskach suchych i ciepłych, szczególnie na skalistym podłożu, w murawach klasy *Festuco-Brometea* (najliczniej w *Festucetum pallentis sempervivetosum*) i ciepłych zaroślach; sporadycznie w ubogich pastwiskach, na miedzach, przydrożach, brzegach lasów i ugorach.

59 not. (H. 1857 — 2; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 10); na wszystkich stan. gl.

Sedum sexangulare L. [= *S. boloniense* Loisel.]. Dość często na suchych, ciepłych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach; sporadycznie na miedzach i skarpach wśród pól.

39 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 2; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 5); na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Sempervivum soboliferum Sims. Bardzo często. Na badanym terenie występuje w dwu podgatunkach. Podgatunek niżowy (subsp. *typicum*) związany jest z suchszym i bardziej termofilnym podzespołem muraw naskalnych (*Festucetum pallentis sempervivetosum*), murawami kserotermicznymi (*Origanobrachypodietum*) i ciepłymi zaroślami; natomiast na siedliskach chłodnych i wilgotnych występuje bardzo rzadko. Podgatunek górski (subsp. *Preisianum*), nieco rzadszy od poprzedniego, najliczniej rośnie na ocienionych skałach w *Festucetum pallentis neckeretosum*, niemniej jednak częsty jest również na siedliskach kserotermicznych.

66 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 3, 1859 b — 1; J. 1901 i 1895 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 21); na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór.

subsp. *typicum* S. Pawł.: Sk. Wernyhory, Dol. Młynicka, Długa Sk., Górczyna Sk., Wąw. Koziarnia, Skałka, Wielkie Sk., G. Koronna, Kopcowa Sk., Sk. Ogrojec.

subsp. *Preisianum* (Dom.) S. Pawł.: Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., Wąw. Pradła, Sk. Krzyżowa, Brama Krakowska, Wójtowa Sk., Bukowa Sk.

32. *Saxifragaceae*

Saxifraga aizoon Jacq. Gatunek ten podał z Ojcowa Rostafiński (1872); data ta odnosi się niewątpliwie do stanowiska w Dolinie Będkowskiej, tuż poza granicami badanego terenu. Wymienia go również Jelenkin (1901) we „Florze Ojcowskiej Doliny”, z wyraźnym zaznaczeniem, że rośnie tylko w Dolinie Będkowskiej. Od tego czasu datują się liczne pomyłki w literaturze (np: Limpricht 1949, Jarosz 1956, Gotkiewicz, Szafer i inni 1956), gdzie *S. aizoon* podana jest z Ojcowa, Ojcowskiego Parku Narodowego, względnie Doliny Ojcowskiej.

Saxifraga tridactylites L. Dość rozpowszechniona w północnej części doliny Prądnika; na pozostałym obszarze rzadko. Rośnie w murawach klasy

Festuco-Brometea na suchych zboczach, osypiskach i skałach; miejscami masowo.

18 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1): Sułoszowa, Poręba, Pieskowa Skała, Młynik, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Górczyna Sk., Saspów, Dol. Saspowska dln., Ojców, G. Koronna, Kopcowa Sk.

Saxifraga granulata L. Dość rzadko na suchych nasłonecznionych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; najliczniej w północnej części doliny Prądnika.

11 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała (B., J.), Młynik, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Prądnik Korzkiewski.

Parnassia palustris L. Dość rozpowszechniona na zboczach północnych, zwłaszcza w miejscach cienistych i wilgotnych na zarośniętych mchami piargach i w ubogich pastwiskach; nieco rzadziej na wilgotnych łąkach w dnach dolin.

18 not. (B. 1895 a — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Saspowska grn. i śr. Dol. Paduch, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Chrysosplenium alternifolium L. Bardzo często w dnach dolin; najliczniej (miejscami masowo) w łąkach i zaroślach łożowych, poza tym rozproszone po brzegach potoków i na łąkach na siedliskach dawnych łągów. Rzadziej po zboczach; tu wyłącznie w ich przydennych częściach oraz w dnach głębokich wąwozów w obrębie cienistych, wilgotnych partii lasów liściastych i zarośli.

50 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ku. 1965 — 2, 1966 — 2; K. msk. — 15): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Saspowska grn., śr. i dln., Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Ribes grossularia L. Pospolicie w lasach liściastych rzędu *Fagatelia*, szczególnie obficie na żyznej, próchnicznej i wilgotnej glebie w sąsiedztwie ocienionych skał i w głębokich wąwozach; sporadycznie w ciepłych zaroślach, borach mieszanych i na siedliskach ruderalnych.

115 not. (Bc. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 12, 1963 — 2; Ku. 1965 — 1; Ka 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 48): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

Ribes nigrum L. Bardzo rzadko we fragmentach lasów łągowych i zaroślach łożowych nad Prądnikiem.

3 not.: Młynik, Grodzisko, Prądnik Korzkiewski.

Ribes Schlechtendalii Lge. [= *R. rubrum* L. pro p.]. Dość rzadko w dnach dolin i wilgotnych wąwozów we fragmentach lasów łągowych i zaroślach nad potokami.

8 not. (B. 1859 b — 1; j. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 1): Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Saspowska dln., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

** *Ribes vulgare* Lam. [= *R. rubrum* L. pro p.]. Hodowane po ogrodach

i niekiedy dziczejące na siedliskach ruderalnych (np: Ojców, Czajowice, Biały Kościół).

Ribes alpinum L. Pospolicie w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* oraz w ciepłych zaroślach; zazwyczaj na podłożu skalistym.

101 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — 2; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 46): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór.

** ***Ribes aureum*** Pursh. Gatunek hodowany w ogrodach i miejscami dziczejący na siedliskach ruderalnych (np: Ojców, Prądnik Korzkiewski).

** ***Philadelphus coronarius*** L. Hodowany powszechnie w ogródkach i niekiedy dziczyły w zaroślach, np. w Grodzisku.

33. *Rosaceae*

* ***Spiraea salicifolia*** L. Gatunek hodowany w parku w Ojcowie i dziczyły w zaroślach nad Prądnikiem, skąd podawał go zresztą Jelenkin (1901).

Aruncus silvester Kost. [= *Spiraea aruncus* L.]. Często na zboczach o ekspozycji północnej i zbliżonej, w głębokich wąwozach, względnie w dolinach, na silnie ocienionych partiach zboczy w lasach i zaroślach należących do zespołu buczyny karpackiej i grądu; sporadycznie na niezalesionych skałach.

52 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1895 — og.; 1901 — 3; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 15): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Górczyna Sk., Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., wąw. k. Lepianki, Chelmowa G., Ojców, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

Filipendula ulmaria (L.) Maxim. Rzadko po brzegach potoków w łopuzynach (*Geranio-Petasitetum*), w resztkach lasów łęgowych i zaroślach łożowych; sporadycznie na wilgotnych i świeżych łąkach w dnach dolin.

14 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 4): Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn., śt. i dln., Ojców — k. Zamkowej G. i k. Bramy Krakowskiej, Prądnik Korzkiewski.

var. *denudata* (Presl.) Beck.: Dol. Sąspowska śr., m. Pieskową Skałą a Młynikiem, m. Grodziskiem a Ojcowem.

Filipendula hexapetala Gilib. Dość rzadko (głównie w północnej części terenu) na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i wrzosowiskach.

14 not. (J. 1901 — og.): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Kaliski, Wielmoża, Grodzisko, Słupianka, Wąw. Koziarnia, Łazy-Jawór, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Rosa pendulina L. Bardzo rzadko w cienistych zaroślach. Znaleziona tylko w Dolinie Młynickiej i w wąwozach koło zamku w Pieskowej Skale. Wcześniej podawana ogólnie z Ojcową przez Szafera we „Florze Polskiej”.

* ***Rosa rugosa*** Thunb. Często sadzona w żywopłotach i ogródkach przy domach, skąd przenika miejscami na przydroża i siedliska ruderalne (np. na

Złotej Górze, w Kaleńcinie, Woli Kalinowskiej, Czajowicach) oraz do zarośli na zboczach (np. Młynik, Prądnik Korzkiewski).

Rosa gallica L. Bardzo rzadko na suchych, nasłonecznionych zboczach w płatach ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*).

10 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Młynik, Grodzisko, Dol. Paduch, Sk. nad Trzaską, Prądnik Korzkiewski.

var. *austriaca* (Cr.) H. Br.: Skamieniały Wędrowiec, Wielkie Sk., Kopcowa Sk.

Rosa canina L. Najbardziej rozpowszechniona ze wszystkich gatunków róż. Występuje na całym badanym terenie w różnorodnych siedliskach, jednakże najczęściej i najliczniej na suchych, słonecznych zboczach wśród muraw klasy *Festuco-Brometea*, ubogich pastwisk i zarośli.

46 not. (Ro. 1872 — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł.

var. *transitoria* R. Keller.: Grodzisko.

var. *dumalis* (Bechst.) Bek.: Młynik, Czajowice.

var. *fissidens* Borb.: Sąsypów

Rosa dumetorum Thuill. Rozproszona na całym terenie po zboczach w murawach i zaroślach, na miedzach, przydrożach i brzegach lasów.

10 not.: Grodzisko, Wola Kalinowska, k. Skały, Sąsypów, Słupianka, G. Koronna, Łazy-Jawór, m. Białym Kościołem a Murownią.

var. *platyphylla* Christ.: Dol. Młynicka, Prądnik Korzkiewski.

Rosa glauca Vill. Bardzo rzadko w zaroślach po zboczach dolin.

3 not.: Prądnik Korzkiewski.

subsp. *Reuteri* (God.) Hay.: Dol. Sąsypowska śr.

subsp. *subcanina* (Christ.) Hay.: Prądnik Czajowski.

Rosa coriifolia Fries. Dość rozpowszechniona po zboczach dolin w zaroślach i murawach; rzadziej na miedzach i przydrożach wierzchowy.

11 not.: Sułoszowa, Kaliski, Słupianka, Sąsypów, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

subsp. *subcollina* (Christ.) Hay. var. *subcollina* Christ.: Dol. Młynicka.

var. *incana* (Kit.) R. Kell.: Dol. Młynicka grn., i dln., Wąw. Koziarnia.

Rosa rubiginosa L. Rozproszona na całym terenie w murawach i zaroślach po zboczach dolin i w sąsiedztwie ostańców na wierzchowie.

8 not. (B. 1859 a — og.; J. 1901 — og.): Sułoszowa, Dol. Młynicka, m. Młynikiem a Grodziskiem, Wąw. Koziarnia, Słupianka, Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

Rosa tomentosa Sm. Rozpowszechniona na zboczach i skałach w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz w murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadziej po miedzach i przydrożach.

26 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice.

var. *umbelliflora* (Sw.) Deg.: Dol. Młynicka, Grodzisko, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw.

var. *subglobosa* Carion.: Skalski Wąw.

Rosa pomifera Herrm. [= *R. villosa* L., subsp. *pomifera* (Herrm.) Crep.].
Podana ogólnie przez Bessera (1809).

Rubus saxatilis L. Dość rozpowszechniony na suchych zboczach, skałach i osypiskach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, w ciepłych zaroślach i po brzegach lasów.

20 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; K. msk. — 1): Suloszowa, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziańska, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Prądnik Korzkiewski.

Rubus idaeus L. Pospolity we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślowych za wyjątkiem ciepłych zarośli. Najobficiej rośnie w drzewostanach przerąbanych i na zrębach jako jeden z głównych składników zbiorowisk rzędu *Atropetalia*.

89 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 7; M. 1952 — 5, 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Murownia.

Rubus suberectus Anders. Rozpowszechniony na całym terenie w prześwietlonych lasach w zbiorowiskach roślinności zrębowej.

19 not. (K. msk. — 8): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska grn. i śr., Ojców, Żłota G., Murownia, Prądnik Korzkiewski.

Rubus cfr *sulcatus* Vest. Podany ze zrębu na Złotej Górze przez Medwecką-Kornaś i Kornasia (1963).

Rubus nitidus W. et N. Znalezione tylko w dwu miejscach w Dolinie Młynickiej w zaroślach i sztucznym drzewostanie sosnowym.

Rubus rhombifolius Wh. Rzadko w lasach i zaroślach. Zebrany w Ojcowie i między Młynikiem a Grodziskiem.

Rubus macrophyllus W. et N. W kilku miejscach w rzadkim drzewostanie sosnowym na zboczu koło szosy z doliny do Skały.

Rubus bifrons Vest. Bardzo rozpowszechniony na całym terenie na słonecznych zboczach w zaroślach i po brzegach lasów oraz na wierzchołkach przydrożach i w otoczeniu ostańców.

19 not.: na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Wola Kalinowska, Murownia.

Rubus hirtus W. K. Bardzo częsty po zboczach dolin w lasach związku *Fagion* oraz na wierzchołkach w *Pino-Quercetum* i na zrębach. Znacznie rzadziej trafia się w *Tilio-Carpinetum*, w cienistych zaroślach i ubogich pastwiskach.

63 not. (M. 1963 — 2; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Lepianka, Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

Rubus Bellardi Weihe [= *R. glandulosus* Bell.]. Rozproszony w lasach i zaroślach zazwyczaj w miejscach cienistych.

11 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1; W. 1913 — 4): Dol. Młynicka, Dol. Paduch, Ojców, Dol. Sąspowska dln. (W.), Wąw. Jamki, Żłota G., Chełmowa G. (W.).

Rubus serpens Weihe. Zebrany tylko w Ojcowie w *Pino-Quercetum*.

Rubus caesius L. var. *glandulosus* Asch. et Gr. Znaleziony tylko w wilgotnych zaroślach w dnie Doliny Młynickiej.

Rubus Wahlbergii Arr. [= *R. villicaulis* × *R. caesius*]. Wąwozy koło Lepianki — w zaroślach.

Rubus fasciculatus var. *ambifarius* P. J. Müll. [= *R. thyrsanthus* × *R. caesius* Sud.]. Znaleziony jedynie w zaroślach między Młynikiem a Grodziskiem.

Fragaria vesca L. Bardzo pospolicie na całym terenie na suchych, słonecznych zboczach w ciepłolubnych murawach i zaroślach, w ubogich pastwiskach, na przydrożach, miedzach i skarpach wśród pól. Nieco rzadziej rośnie w lasach i młodnikach zwłaszcza w przerzedzonych drzewostanach.

150 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 10, 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 65): na wszystkich stan. gł.

var. *silvestris* L. em Sev.: Ojców, Dol. Sąspowska.

Fragaria moschata Duch. [= *F. elatior* Ehrh.]. Dość rzadko w cienistych, wilgotnych lasach, zaroślach, na ocienionych polankach i po brzegach lasów.

11 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Ojców (B.), Bukówki, Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Jamki, G. Koronna, Wąw. Korytania, Skalski Wąw.

Fragaria viridis Duch. [= *F. collina* Ehrh.]. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach i piargach w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Sporadycznie trafia się w ciepłych zaroślach.

43 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 18): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Wielmoża, Grodzisko, Słupianka, Dol. Sąspowska, Ojców, Łazy-Jawór, G. Okopy, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Potentilla alba L. Dość rozpowszechniona na suchych, słonecznych zboczach i skałach, prawie wyłącznie w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*). Sporadycznie rośnie również w kserotermicznych murawach klasy *Festuco-Brometea*.

35 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 5): Młynik, Grodzisko, Sk. Wędrowcy, Górczyna Sk., Wielkie Sk., Dol. Sąspowska śr. i dln., Sk. Czyżówki, G. Koronna, G. Okopy, Sk. Łaskawiec.

Potentilla recta L. Rzadko, na szczególnie suchych i ciepłych zboczach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca*.

12 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; P. 1924 — og.; K. msk. — 2): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (B.), Wąw. Słupianka, G. Koronna, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *fallacina* (Błocki pro sp.) Asch. et Gr.: Długa Sk., Zajęcza Sk., Kopcowa Sk.

Potentilla canescens Bess. Rzadko na suchych słonecznych zboczach w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiaca*.

6 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Grodzisko, Ojców, Prądnik Korzkiewski.

var. *typica* Beck.: G. Koronna.

for. *lanuginosa* Th. Wolf.: Kopcowa Sk.

Potentilla argentea L. Bardzo rozpowszechniona na zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie na suchych polach, ugorach i miedzach.

34 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 5): Sułozowa, Pieskowa Skała, Wielmoża, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., Wola Kalinowska, Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *typica* Beck.: Grodzisko, Kopcowa Sk.

var. *incanescens* (Op.) Focke.: Grodzisko.

var. *tenuiloba* (Jord.) Sw.: m. Grodziskiem a Młynikiem, Grodzisko.

Potentilla collina Wib. Dość rozpowszechniona zwłaszcza w południowej części doliny Prądnika na skałach i suchych zboczach w murawach kserotermicznych klasy *Festuco-Brometea*. Sporadycznie trafia się także w ubogich pastwiskach.

17 not. (J. 1901 — og.): Dol. Młynicka, Kaliski, Grodzisko, Górczyna Sk., Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., Ojców, G. Koronna, Prądnik Czajowski, Zającza Sk., Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

for. *P. wiemmaniana* Günth. et Schumm.: Grodzisko.

for. *sordida* (Fries.) Zimmet.: m. Grodziskiem a Młynikiem.

Potentilla aurea L. Gatunek wysokogórski (alpejski) podany z Ojcowa przez Sapalskiego (1862), niewątpliwie omyłkowo.

Potentilla heptaphylla L. [= *P. opaca* L.]. Bardzo rozpowszechniona na suchych zboczach i skałach w kserotermicznych murawach klasy *Festuco-Brometea*; znacznie rzadziej w ciepłych zaroślach, ubogich pastwiskach i na skarpach śródpolnych.

38 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 2; M. 1963 — og.; Ku. 1965 i 1966 — og.; K. msk. — 7): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Wielmoża, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Łazy-Jawór, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Potentilla verna L. Podana ogólnie przez Jelenkina (1901) — niewątpliwie omyłkowo.

Potentilla arenaria Borkh. [= *P. cinerea* Chaix.]. Bardzo rozpowszechniona na słonecznych zboczach dolin i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie w ciepłych zaroślach.

36 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

for. *glandulosa* Th. Wolf.: Grodzisko, Panieńskie Sk.

for. *discolor* Th. Wolf.: Grodzisko.

Potentilla reptans L. Bardzo często po brzegach potoków, w wilgotnych zaroślach, rowach, na świeżych łąkach i pastwiskach, na siedliskach ruderalnych. Rzadziej na polach uprawnych, ugorach, przy drogach i na suchych zboczach.

44 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł.

Potentilla procumbens Sibth. Gatunek podany przez Jastrzębowski

(1872) i Jelenkina (1901) ogólnie z Doliny Ojcowskiej jako rzadki na mokrych łąkach; obecnie nie odnalezione.

***Potentilla erecta* (L.) Hampe** [= *P. silvestris* Neck.]. Bardzo często na ubogich, zakwaszonych glebach, zwłaszcza w miejscach wilgotnych i cieniistych, w obrębie wrzosowisk i ubogich muraw klasy *Nardo-Callunetea*, w borach mieszanych, młodnikach iglastych i na przydrożach leśnych. Sporadycznie w kserotermicznych murawach.

39 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol., Lepianka, Łazy-Jawór, Wola Kalinowska, Murowina.

***Potentilla anserina* L.** Dość pospolicie na wilgotnych miejscach koło dróg, ścieżek i rowów w zbiorowiskach rzędu *Potentillo-Polygonetalia*, na polach uprawnych i żyznych pastwiskach; rzadziej na siedliskach ruderalnych przy osiedlach.

61 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 20; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

var. *vulgaris* Hayne.: Ojców, Dol. Sąspowska.

***Alchemilla glaucescens* Wallr.** Dość często na podłożu skalistym, a zwłaszcza na osypiskach i piargach w bardziej ocienionych oraz wilgotniejszych płatach muraw kserotermicznych, rzadziej w ubogich pastwiskach i na świeżych łąkach.

30 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 6): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziańska, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Górczyna Sk., Ojców, Łazy-Jawór, G. Okopy, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

***Alchemilla pastoralis* Bus.** Bardzo często w dnach dolin na świeżych łąkach i żyznych pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia* oraz w wilgotnych i żyzniejszych płatach ubogich pastwisk po zboczach dolin; sporadycznie w murawach ciepłolubnych w miejscach silnie ocienionych.

41 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Lepianka.

***Alchemilla micans* Bus.** Pospolicie w dnach dolin na łąkach i żyznych pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*; mniej często w ubogich pastwiskach po zboczach, na miedzach, przydrożach i skarpach wśród pól. Sporadycznie w widnych lasach i zaroślach, a niekiedy nawet w murawach kserotermicznych.

63 not. (M. 1963 — 2; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 24): na wszystkich stan. gł.

***Alchemilla acutiloba* Op.** Częsta na wilgotnych i świeżych łąkach (*Cirsium rivularis*, *Arrhenatheretum*) w dnie Doliny Sąspowskiej; w dolinie Prądnika znacznie rzadziej.

19 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 2): Młynik, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, k. Bramy Krakowskiej, Prądnik Czajowski.

***Alchemilla subcrenata* Bus.** Dość rzadko na łąkach w dnach dolin (naj-

liczniej w środkowej i dolnej części Doliny Sąspowskiej), przeważnie w *Arrhenatheretum* i sporadycznie w *Cirsietum rivularis*.

17 not. (K. msk. — 3): Dol. Młynicka grn. i dln., Dol. Paduch, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Prądnik Korzkiewski.

Alchemilla crinita Bus. Pospolicie w dnach dolin na łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*; sporadycznie w ubogich pastwiskach i na ocienionych piargach po zboczach dolin oraz na miedzach, skrawkach łąk i pastwisk wierzchowy.

58 not. (Jasiewicz 1953 — og.; M. 1963 — 2, Jan. 1967 — 1; K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Lepianka.

Alchemilla* cfr *Walasii Pawł. Rozpowszechniona w cienistych dnach dolin na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Najliczniej rośnie w środkowej i dolnej części Doliny Sąspowskiej.

17 not. (M. 1963 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 7); Młynik, Grodzisko, Ojców, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Prądnik Czajowski.

Alchemilla xanthochlora Rothm. Dość często na łąkach oraz po brzegach lasów i zarośli; niekiedy także w kserotermicznych murawach i na siedliskach ruderalnych.

24 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Czajowice.

Alchemilla glabra Neyngenfild [= *A. alpestris* (Schm.) Bus]. Pospolicie w dnach dolin na łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* oraz po brzegach potoków. Rzadziej po cienistych zboczach w zaroślach i ubogich pastwiskach oraz na miedzach wierzchowy.

59 not. (P. 1924 — 3; M. 1952 — 1, 1963 — 3; Ku. 1965 i 1966 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł.

Alchemilla obtusa Bus. Bardzo rzadko na łąkach w cienistych dnach dolin. Znaleziona tylko w Prądniku Korzkiewskim i na kilku stanowiskach w środkowej i dolnej części Doliny Sąspowskiej w *Arrhenatheretum* i *Cirsietum rivularis*.

* ***Aphanes arvensis*** L. [= *Alchemilla arvensis* Scop.]. Niezbyt często. Najliczniej na wierzchowie, jako chwast na polach uprawnych i ugorach.

26 not. (Ro. 1872 — 1; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. wierzchowy, Grodzisko, Ojców, Prądnik Korzkiewski.

Geum urbanum L. Dość pospolicie w wilgotnych, cienistych partiach lasów liściastych klasy *Quercus-Fagetea*. Znacznie rzadziej na żyznych siedliskach ruderalnych.

75 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 26): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Skala, Czajowice, Smardzewice.

Agrimonia eupatoria L. Dość pospolita na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Rzadziej w zaroślach (*Peucedano cer-*

variae-Coryletum), w ubogich pastwiskach, na suchych miedzach oraz skarpach wśród pól i sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

69 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; Ku. 1965 — og.; 1966 — 1; K. msk. — 20): na wszystkich stan. gł.
for. *rotundifolia* Wallr.: G. Okopy.

***Sanguisorba officinalis* L.** Bardzo rzadko w dnach dolin na mokrych łąkach rzędu *Molinietalia* i w zaroślach nad potokami.

2 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1): Pieskowa Skała (Ku.), Prądnik Czajowski.

***Sanguisorba minor* Scop.** [= *Poterium sanguisorba* L.]. Bardzo często na suchych słonecznych zboczach, skałach i osypiskach, w murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadziej w ciepłych zaroślach.

45 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — og.; 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 16): na wszystkich stan. gł. w dol., Wielmoża, Łazy-Jawór.

***Cotoneaster melanocarpa* Lodd.** [= *C. vulgaris* var. *melanocarpa* Fisch.; *C. nigra* Wahlb.]. Bardzo często w południowym odcinku doliny Prądnika i w Dolinie Szępowskiej; na pozostałym terenie rzadziej. Rośnie przeważnie na podłożu skalistym w rzadkich zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i mniej licznie w widnych oraz ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*), a sporadycznie w murawach kserotermicznych.

36 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; P. 1924 — 2; M. 1963 — og.; K. msk. — 13): Dol. Młynicka, Młynik, Grodzisko, Słupianka, Wąw. Koziarnia, Dol. Szępowska grn., śr. i dln., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Łazy-Jawór, Panieńskie Sk., G. Okopy, Wąw. Żydowski, Kopcowa Sk.

***Cotoneaster integerrima* Med.** [= *C. vulgaris* Lindl.]. Dość rozpowszechniony w południowej części doliny Prądnika; ku północy coraz rzadziej — sięga po Grodzisko. Rośnie na skałach w świetlistych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*), lasach (*Carici-Fagetum*); sporadycznie w murawach.

22 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — og.; S. 1862 — og.; J. 1901 — 2): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, Ojców (Wielkie Sk., Sk. Czyżówki), G. Koronna, G. Okopy, Zajęcza Sk., Kopcowa Sk., Skalski Wąw., Sk., Ogrojec, Bukowa Sk.

***Crataegus monogyna* Jacq.** Bardzo często po zboczach dolin i wąwozów, zwłaszcza w miejscach suchych i słonecznych wśród muraw, zarośli i po brzegach lasów; rzadziej na siedliskach cienistych wśród ubogich pastwisk. Poza tym w lasach oraz w rozproszonych stanowiskach na miedzach, przydrożach i skarpach wierzchowy.

40 not. (K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł. w dol., Czajowice.

***Crataegus calycina* Peterm.** Bardzo często na zboczach w niezbyt cienistych partiach lasów liściastych i w ciepłych zaroślach; z rzadka wśród ubogich pastwisk, kserotermicznych muraw oraz po miedzach na wierzchowie.

42 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaliski, Lepianka, Łazy-Jawór.

Crataegus oxyacantha L. [= *Mespilus oxyacantha* Gartn.]. Często na skałach i suchych zboczach w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*), w murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadziej w widnych lasach, po ich brzegach i wśród ubogich pastwisk.

24 not. (J. 1901 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Biały Kościół.

Crataegus monogyna × *C. calycina*. Podany z Grodziska przez Kornasiów (msk.).

Pirus communis L. Często na zboczach dolin wśród ciepłolubnych muraw i zarośli, rzadziej w widnych lasach i ubogich pastwiskach; sporadycznie po miedzach na wierzchowinie.

34 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Łazy-Jawór.

Malus silvestris (L.) Mill. [= *Pirus malus* L.]. Rozpowszechniona w lasach i zaroślach (najczęściej w *Tilio-Carpinetum*), zarówno na zboczach dolin jak i na wierzchowinie; sporadycznie także w murawach, na miedzach i skarpach wśród pól.

31 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol., Murownia.

Sorbus aucuparia L. Bardzo pospolity gatunek o szerokiej skali ekologicznej, rosnący we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślowych, występuje najliczniej w borach mieszanych oraz na skałach wapiennych w zespole ciepłych zarośli; częsty również wśród wrzosowisk, ubogich pastwisk i muraw kserotermicznych. Poza tym powszechnie sadzony w parkach, przy drogach i w osiedlach.

155 not. (J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 8, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — og.; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 70): na wszystkich stan. gł.

Sorbus torminalis (L.) Cr. Podana ogólnie z Doliny Ojcowskiej przez Zaleskiego (1886), a za nim cytowana przez Pawłowskiego (1920), ostatnio nie odnaleziona.

Prunus spinosa L. Bardzo często i zazwyczaj gromadnie na zboczach dolin w murawach kserotermicznych, widnych zaroślach i po brzegach lasów. Rzadziej wśród ubogich pastwisk, na miedzach, przydrożach i w prześwietlonych drzewostanach.

63 not. (H. 1857 — 2; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł.

** *Prunus insititia* Juslen var. *syriaca* Koechne. Hodowana niekiedy w ogrodach i czasami dziczejaca (np. w zaroślach na zboczu między Młynikiem a Grodziskiem).

Padus avium Mill. [= *Prunus padus* L.]. Bardzo rozpowszechniona w dnach dolin we fragmentach łęgów ze związku *Alno-Padion*; sporadycznie po zboczach w wilgotniejszych partiach lasów liściastych i zarośli.

41 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 4, 1963 — og.; Jan. 1967 — 1; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Cerasus avium* (L.) Moench** [= *Prunus avium* L.]. Dość często, w lasach związku *Carpinion*, rzadziej w buczynie karpackiej. Sporadycznie w borach mieszanych, w zaroślach nad potokami, wśród muraw i pastwisk oraz na miedzach.

43 not. (Ro. 1872 — og.; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gł. w dol.

** ***Cerasus vulgaris* Mill.** [= *Prunus cerasus* L.]. Hodowana powszechnie w ogrodach i sporadycznie zdziczała w zaroślach i po brzegach lasów, np.: Grodzisko, Prądnik Czajowski (J. 1901).

***Cerasus fruticosa* (Pall.) Woronow.** Rzadko na suchych oraz silnie nasłonecznionych skałach i zboczach gdzie tworzy duże płyty zwartych zarośli (np. pod Grodziskiem) lub wchodzi w skład zespołu *Peucedano cervariae-Coryletum*.

7 not. (P. 1924 — 1; L. 1949 — og.; M. 1963 — 1): Długa Sk., zbocza na przeciw Sk. Pralutki, Łazy-Jawór, Cygańska Sk., Kopcowa Sk.

34. *Papilionaceae*

***Genista germanica* L.** Dość często na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach. Ponadto rośnie w ciepłych zaroślach, a szczególnie często w suchych i widnych laskach sosnowych na szczytach masywów skalnych i w borach mieszanych po wierzchowinie.

25 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; K. msk. — 5): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Wielmoża, Grodzisko (K.), Słupianka, Dol. Sząpowska śr. (K.), Lepianka, Górczyna Sk., Ojców, Murownia, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk.

***Genista tinctoria* L.** Dość pospolita w murawach i zaroślach na suchych, ciepłych zboczach; poza tym częsta wśród ubogich pastwisk, wrzosowisk, po brzegach lasów, na miedzach i w suchych borach mieszanych.

50 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

***Sarothamnus scoparius* (L.) Wimm.** [= *Cytisus scoparius* Link.]. Dość licznie w południowo-zachodniej części terenu na piaszczystych glebach wierzchowiny; poza tym tylko sporadycznie. Bory mieszane, ubogie pastwiska, wrzosowiska, brzegi lasów, przydroża, miedze.

15 not. (B. 1859 a — 2; Jas. 1872 — og.; J. 1895 — og.; 1901—3): Młynik, Dol. Młynicka, Bukówki, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski, Czajowice, Murownia, Wąw. Żydowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

***Cytisus capitatus* Scop.** Bardzo często na słonecznych zboczach i skałach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae* i ciepłych zaroślach; sporadycznie

w ciepłych i suchych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum melittosum*, *Carici-Fagetum*).

48 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Cytisus ratisbonensis Schaeff. [= *C. biflorus* L. Her.]. Dość rzadko wśród kserotermicznych muraw rzędu *Festucetalia valesiacae*, wrzosowisk i ciepłych zarośli na szczególnie suchych zboczach; sporadycznie w suchych partiach borów mieszanych.

18 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 2): Pieskowa Skała, Grodzisko, Słupianka, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., Łazy-Jawór, Ojców, Murownia, G. Koronna, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

** ***Lupinus luteus*** L. Uprawiany i miejscami przejściowo dziczejący na ugorach, siedliskach ruderalnych i w uprawach leśnych (np. Czajowice i Prądnik Korzkiewski).

Ononis arvensis L. [= *O. hircina* Jacq.]. Niezbyt rzadko na zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, na miedzach i suchych przydrożach.

13 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901—1): Wielmoża, Pieskowa Skała (B.), Młynik, Skała (J.), Grodzisko, Dol. Paduch, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Łazy-Jawór, Murownia, Prądnik Czajowski.

Medicago falcata L. Dość często w murawach klasy *Festuco-Brometea*, sporadycznie w ubogich pastwiskach i na przydrożach.

15 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Łazy-Jawór.

* ***Medicago sativa*** L. Często uprawiana i miejscami zupełnie zdziczała po zboczach dolin w murawach kserotermicznych oraz na miedzach, przydrożach i ugorach wierzchowy.

7 not. (J. 1901 — og.). Kaliski, Grodzisko, Ojców, Wola Kalinowska, Prądnik Czajowski, Skalski Wąwóz, Prądnik Korzkiewski.

Medicago lupulina L. Pospolicie na świeżych łąkach i pastwiskach w dnach dolin, w ciepłolubnych murawach po zboczach oraz na polach uprawnych i ugorach. Rzadziej w ciepłych zaroślach, na miedzach i przydrożach.

90 not. (Ro. 1872 — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — 2, 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 40): na wszystkich stan. gł.

subsp. *typica* Urban, var. *Willdenowii* Boen.: Dol. Sąspowska.

var. *vulgaris* Koch.: Ojców.

Melilotus albus Med. Dość rzadko na siedliskach ruderalnych, przydrożach, brzegach lasów, suchych zboczach i ugorach.

14 not. (J. 1901 — 1; Ku. 1966 — 1): Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Czajowice (J.), Łazy-Jawór, Murownia (Ku.), Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Melilotus officinalis (L.) Lam. em. Thuill. Rozproszony (głównie na

wierzchowinie) po przydrożach, siedliskach ruderalnych, brzegach lasów, suchych zboczach i starych ugorach.

21 not. (J. 1901 — og.); na wszystkich stan. gł. wierzchowiny, Dol. Młynicka, Grodzisko, Prądnik Korzkiewski.

***Trifolium arvense* L.** Dość często na polach uprawnych, zwłaszcza w południowo-zachodniej części terenu, rzadziej wśród muraw na suchych zboczach, po miedzach i przydrożach.

42 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

***Trifolium dubium* Sibth.** Dość pospolite na świeżych łąkach rzędu *Arrhenatheretalia* w dnach dolin, poza tym rzadko po zboczach w ubogich pastwiskach i murawach ciepłolubnych oraz na miedzach i przydrożach.

57 not. (M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 22): na wszystkich stan. gł.

***Trifolium campestre* Schreb.** Rozproszone na polach uprawnych wierzchowiny; poza tym częste w ciepłolubnych murawach — ale prawie wyłącznie w północnej części doliny Prądnika.

19 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 6; T. msk. — 1): Sułozowa, Pieskowa Skała, Młynik, Kaliski, Wola Kalinowska, Złota Góra (K.), Łazy-Jawór, Smardzewice (K.), Murownia, Biały Kościół, Maszyce.

var. *maius* (Koch.) Gremli.: Pieskowa Skała.

***Trifolium strepens* Cr.** [= *T. agrarium* L. p. p.; *T. aureum* Poll.]. Rozposzechnione w murawach ciepłolubnych, ubogich pastwiskach i ciepłych zaroślach na słonecznych zboczach dolin, oraz po miedzach, ugorach i polach uprawnych wierzchowiny.

28 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Lepianka, Czajowice.

***Trifolium hybridum* L.** Rzadko w dnach dolin na podmokłych łąkach nad rowami i po brzegach stawów.

6 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Ojców (Ku.), Dol. Saspowska dln., Prądnik Czajowski.

subsp. *fistulosum* Rouy: Pieskowa Skała.

***Trifolium repens* L.** Jeden z najpospolitszych gatunków na świeżych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*, pospolity również na nieużytkach, miedzach, przydrożach, polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

94 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 40; T. msk. — 7): na wszystkich stan. gł.

***Trifolium montanum* L.** Często na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ciepłych zaroślach, Sporadycznie na wrzosowiskach, ubogich pastwiskach i po suchych brzegach lasów.

35 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaliski, Łazy-Jawór, Czajowice.

***Trifolium rubens* L.** Niezbyt często, wyłącznie na siedliskach silnie ksero-

termicznych wśród zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*); rzadziej w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca* i w świetlistych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum, Tilio-Carpinetum melittetosum*).

51 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 2; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 11): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Górczyna Sk., Ojców, G. Koronna, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.
var. *genuinum* Pospichal: Sk. Wędrowcy.

***Trifolium alpestre* L.** Często na słonecznych zboczach i skałach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca*, rzadziej w ciepłych zaroślach; sporadycznie na miedzach i przydrożach wierzchowy.

70 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 2; M. 1952 — 2, 1963 — 1; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

*****Trifolium incarnatum* L.** Miejscami w uprawie i niekiedy zdziczałe na ugorach i przy osiedlach, np. Między Czajowicami a Lepianką.

***Trifolium pratense* L.** Bardzo pospolite, zwłaszcza na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*; poza tym na pastwiskach, w murawach ciepłolubnych, na miedzach, ugorach, polach uprawnych i niekiedy na siedliskach ruderalnych.

88 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 i 1966 — og.; Jan. 1967 — 4; K. msk. — 40; T. msk. — 4): na wszystkich stan. gł.

***Trifolium medium* L.** Rozpowszechnione zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych zboczach. w ciepłolubnych murawach i widnych zaroślach; rzadziej w ubogich pastwiskach, wrzosowiskach, po brzegach lasów i przydrożach.

28 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; J. msk. — 5): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Słupianka, Dol. Sąspowska, grn. i śr., Ojców Łazy-Jawór, Czajowice, Wąw. Żydowski, Prądnik Korzkiewski.

var. *ericalycinum* Hausskn.: Młynik.

***Anthyllis vulneraria* L.** W górnej części Doliny Ojcowskiej bardzo rozpowszechniony (miejscami masowo); poza tym tylko sporadycznie. Murawy klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej ubogie pastwiska, brzegi lasów, ugory, miedze, przydroża.

17 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 2; K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Słupianka, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *Linnaei* Sag.: Pieskowa Skała.

***Lotus corniculatus* L.** Bardzo częsty na słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, poza tym częsty w widnych zaroślach, na brzegach lasów, miedzach, przydrożach i ubogich pastwiskach; znacznie rzadziej wśród wilgotnych i świeżych łąk.

59 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

var. *ciliatus* Koch. Notowany wyłącznie na stan. wyraźnie kserotermicznych w *Origano-Brachypodietum*: Sk. Czyżówki, G. Koronna, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

var. *arvensis* (Pers.) Ser.: Ojców — w *Arrhenatheretum*.

* *Robinia pseudacacia* L. Sadzona koło dróg, przy osiedlach i na nieużytkach. Często również zdziczała i zadomowiona w zaroślach po zboczach.

11 not. (J. 1901 — 1): Sułoszowa, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Skała, Ojców, Złota G., Czajowice, Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Astragalus glycyphyllos L. Bardzo często na słonecznych zboczach dolin i koło ostańców na wierzchowinie. Ciepłe zarośla, widne i suche lasy liściaste (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*); rzadziej murawy kserotermiczne.

42 not. (B. 1859 a — og.; 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ku. 1963 — og.; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

* *Onobrychis viciaefolia* Scop. Niekiedy w uprawie, skąd przechodzi sporadycznie do muraw ciepłolubnych.

4 not. (Ku. 1965 — 1): Pieskowa Skała (Ku.), Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Prądnik Korzkiewski.

Onobrychis arenaria (K.it.) Ser. Znalaziona tylko na suchym zboczu pod Grodziskiem w murawie kserotermicznej.

Coronilla varia L. Pospolicie na słonecznych zboczach w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i murawach klasy *Festuco-Brometea*, sporadycznie w widnych lasach, na ubogich pastwiskach i suchych miedzach na wierzchowinie.

108 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — 2; K. msk. — 43): na wszystkich stan. gł. w dol., Wielmoża, Łazy-Jawór, Czajowice.

* *Vicia hirsuta* (L.) S. F. Gray. Rozpowszechniony chwast polny, głównie w uprawach zbóż, spotykany również na suchych zboczach i przydrożach oraz ugorach.

47 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 13; T. msk. — 7): na wszystkich stan. gł.

* *Vicia tetrasperma* (L.) Schreb. Bardzo rozpowszechniona jako chwast w uprawach zbóż, rzadziej w murawach na suchych zboczach, na miedzach, przydrożach i ugorach.

49 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 6; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Vicia dumetorum L. Dość rzadko w cienistych lasach liściastych i zaroślach.

10 not. (W. 1913 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Wąw. Jamki (W.), G. Okopy (K.), Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Vicia silvatica L. [= *Ervum silvaticum* Peterm.]. Bardzo często w cieplejszych partiach lasów liściastych (najliczniej w *Carici-Fagetum* i *Tilio-Carpinetum*) oraz w zaroślach.

48 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — og.; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł. w dol.

Vicia cracca L. Bardzo często na świeżych i wilgotnych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, w zaroślach, po brzegach lasów, na przydrożach

i ugorach. Rzadziej na polach uprawnych i sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

70 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 29; T. msk. — 3); na wszystkich stan. gł.

var. *linearis* Peterm.: Grodzisko, Prądnik Korzkiewski.

* *Vicia villosa* Roth. Rzadki chwast polny rozproszony na całym terenie.

6 not. (J. 1901 — 1); Poręba, Grodzisko, Skała (J.), Lepianka, Czajowice, Murownia.

Vicia sepium L. Dość często w dnach dolin w łągach i zaroślach nad potokami, rzadziej po zboczach w lasach liściastych, oraz na przydrożach i polach wierzchowiny.

21 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og., 1966 — 2; K. msk. — 6): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Czajowski.

* *Vicia sativa* L. Uprawiana i często dziczejąca na polach, ugorach oraz sporadycznie po brzegach zarośli i na siedliskach ruderalnych.

31 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; K. msk. — 1); na wszystkich stan. gł. wierzchowiny, Dol. Młynicka, Prądnik Korzkiewski.

Vicia angustifolia L. Bardzo częsta na całym terenie, występuje w dwu podgatunkach. Subsp. *angustifolia* rośnie przeważnie na suchych zboczach w kserotermicznych murawach, ubogich pastwiskach, wrzosowiskach i zaroślach; natomiast subsp. *segetalis* spotykany jest wyłącznie na polach uprawnych.

56 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 12; T. msk. — 7): Wielmoża, Młynik, Grodzisko, Słupianka, Dol. Sąspowska, Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Korzkiewski.

subsp. *angustifolia*: Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Ojców, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Prądnik Korzkiewski.

* subsp. *segetalis* (Thuill) Arcang.: na wszystkich stan. gł. wierzchowiny, Ojców, Prądnik Korzkiewski.

** *Vicia faba* L. Hodowana i miejscami przejściowo dziczejąca na siedliskach ruderalnych i przydrożach (np. Skała, Czajowice).

Lathyrus silvester L. Rzadko na suchych, słonecznych zboczach. Zarośla (*Peucedano cervariae-Coryletum*), brzegi lasów, ciepłolubne murawy.

7 not. (J. 1901 — 2): Dol. Młynicka, Ojców i Złota G. (J.), G. Koronna, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

var. *platyphyllos* Aschers.: Dol. Młynicka.

Lathyrus paluster L. Podany przez Jelenkina (1901) z mokrych łąk w Dolinie Sąspowskiej, gdzie z pewnością wyginął.

Lathyrus tuberosus L. Podawany ogólnie przez Berdaua (1859 a), Salskiego (1862) i Jelenkina (1901). Ostatnio nie odnaleziony.

Lathyrus pratensis L. Pospolity w dnach dolin na świeżych i wilgotnych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* oraz w wilgotnych zaroślach nad po-

tokami. Na pozostałym terenie rzadko — łąki śródpolne suche zbocza, pola uprawne, siedliska ruderalne.

62 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — 4; Ku. 1965 i 1966 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł.

var. *pubescens* Rchb.: Rzadko w murawach klasy *Festuco-Brometea*, np. Dol. Młynicka, Grodzisko.

Lathyrus montanus Bernh. Podany ogólnie przez Jelenkina (1901) jako „nie częsty w suchych, liściastych lasach” i przez Raciborskiego (1884) z Ojcowa. Obecnie nie odnalezione.

Lathyrus vernus (L.) Bernh. [= *Orobus vernus* L.]. Pospolity w lasach liściastych klasy *Quercu-Fagetea* (za wyjątkiem łągów) i w zaroślach, zarówno cienistych jak też kserotermicznych. Sporadycznie w bukowym wariacie borów mieszanych i ciepłolubnych murawach.

110 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 8, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 62): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Lathyrus niger (L.) Bernh. [= *Orobus niger* L.]. Bardzo często na siedliskach suchych i ciepłych, w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i widnych lasach (głównie w *Carici-Fagetum* i bukowym wariacie *Pino-Quercetum*, rzadziej w *Tilio-Carpinetum melittetosum*); sporadycznie w ciepłych murawach.

47 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł. w dol.

var. *heterophyllus* Uecht.: Kopcowa Sk.

35. *Thymelaeaceae*

Daphne mezereum L. Bardzo często w lasach rzędu *Fagetalia*, rzadziej w ciepłych zaroślach, sporadycznie w bukowym wariacie borów mieszanych.

59 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 23): na wszystkich stan. gł. w dol.

36. *Eleagnaceae*

** *Hippophaë rhamnoides* L. Podany przez Jelenkina (1901) jako zawleczony w Skale i w sąsiedztwie zamku w Pieskowej Skale.

37. *Lythraceae*

Lythrum salicaria L. Bardzo rzadko w dnach dolin po brzegach wód.

3 not. (M. 1963 — 1): Sułozowa, Pieskowa Skala, m. Grodziskiem a Ojcowem.

Peplis portula L. Rozproszony na całym terenie na wilgotnych polach uprawnych, w mokrych rowach i kałużach w zbiorowiskach związku *Nanocyperion flavescentis*.

8 not. (T. msk. — 1): Młynik, Grodzisko (T.), Wola Kalinowska, Lepianka, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

38. *Oenotheraceae*

***Epilobium hirsutum* L.** Dość rozpowszechnione w dnach dolin po brzegach wód i w zabagnionych rowach; sporadycznie na wilgotnych siedliskach ruderalnych.

17 not. (J. 1901 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Epilobium parviflorum* Schreb.** Dość rozpowszechnione po brzegach Prądnika, rzadziej nad Sąspówką; niekiedy także na bardzo wilgotnych siedliskach ruderalnych.

18 not. (J. 1901 — og.; Si. 1967 — 2; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol.

for. *intermedium* Rouy et Camus.: Dol. Młynicka.

***Epilobium montanum* L.** Bardzo często w lasach rzędu *Fagetalia*; rzadko w wilgotniejszych partiach borów mieszanych, na cienistych przydrożach leśnych i siedliskach ruderalnych.

72 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Lepianka, Murownia. var. *minus* Hausskn.: Wąw. Korytania.

***Epilobium palustre* L.** Bardzo rzadko i wyłącznie w dnach dolin na podmokłych łąkach turzycowych, po brzegach wód i w zabagnionych rowach.

6 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1): Dol. Młynicka, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska dln. (M.), Prądnik Czajowski.

***Epilobium roseum* Schreb.** Dość rozpowszechnione w dnach dolin, sporadycznie na wierzcholinie. Brzegi potoków i stawów; rzadziej wilgotne łąki, zarośla, nad wodami, siedliska ruderalne.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 6; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Skała, Czajowice.

***Epilobium roseum* × *E. parviflorum*.** Mieszaniec podany z Pieskowej Skały przez Siedlecką-Binder (1967).

***Chamaenerion angustifolium* (L.) Scop.** [= *Epilobium angustifolium* L.]. Bardzo często (miejscami masowo) na zrębach leśnych, nieużytkach i siedliskach ruderalnych; rzadziej w prześwietlonych partiach drzewostanów (głównie w *Pino-Quercetum*), w młodnikach szpilkowych po brzegach lasów i na ugorach.

36 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

***Chamaenerion palustre* Scop.** [= *Epilobium Dodonaei* Vill.]. Gatunek podany przez Sapalskiego (1862) i Jelenkina (1901) ogólnie z Doliny Ojcowskiej. Ostatnio nie odnaleziony.

***Circaea lutetiana* L.** Rozproszona w dnach dolin i wąwozów oraz w przydennych częściach zboczy w cienistych lasach liściastych rzędu *Fagetalia* — najliczniej we fragmentach łągów nad potokami.

18 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Wąw. Jamki, Wąw. Za Krakowską Bramą, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw.

Circaea intermedia Ehrh. Dość rzadko, głównie w okolicach Ojcowa, we fragmentach łąg nad potokami oraz w wilgotnych partiach innych lasów liściastych.

9 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — og.; J. 1901 — og.) Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Ojców, Wąw. Jamki, Wąw. Ciasne Skały, Wąw. Korytania.

Circaea alpina L. Rozproszona w dnach dolin, cienistych wąwozach i przydennych częściach zboczy. Wilgotne lasy liściaste rzędu *Fagetalia*.

15 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 2): Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska, grn. i dln., Wąw. Jamki, Ojców, Wąw. Ciasne Skały, Wąw. Korytania, Wójtowa Sk., Skalski Wąw.

39. *Halorrhagidaceae*

Myriophyllum spicatum L. Podany przez Jelenkina (1901) ze stawów w Pieskowej Skale. Obecnie nie odnaleziony, prawdopodobnie wyginął.

40. *Malvaceae*

Malva alcea L. Dość rozpowszechniona na siedliskach ruderalnych przy osiedlach, sporadycznie na suchych zboczach i przydrożach.

13 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Wielmoża, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Ojców, Czajowice, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Malva silvestris* L. Rozproszona w siedliskach ruderalnych przy osiedlach oraz na zboczach, przydrożach, po brzegach zarośli. Przeważnie w miejscach dość wilgotnych.

11 not. (J. 1901 — og.): Wielmoża, Pieskowa Skała, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Ojców, Czajowice, Łazy-Jawór, Biały Kościół.

var. *hispidula* Beck.: Ojców.

** *Malva mauritiana* L. Obserwowana kilkakrotnie przez Jelenkina (1901) wśród upraw zbożowych. Obecnie nie odnaleziona.

* *Malva neglecta* Wallr. Dość rozpowszechniony chwast ruderalny rosnący koło domów i przy drogach.

14 not. (J. 1901 — og.): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Kaliski, Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Lepianka, Czajowice, Łazy-Jawór, Ojców, Prądnik Czajowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Malva pusilla* Sm. et Sow. [= *M. rotundifolia* L.]. Rzadki chwast ruderalny podany przez Herbicha (1857) z okolic Białego Kościoła.

* *Malva crispa* L. Rzadki chwast ruderalny podany ogólnie przez Jelenkina (1901), obecnie zanotowany tylko w Skale i w Ojcowie w starych ogrodach.

Lavatera thuringiaca L. Dość rzadko na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz na przydrożach i suchych miedzach.

7 not. (S. 1862 — og.; J. 1901 — og.). Wielmoża, Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wola Kalinowska, Sąspów, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

41. *Tiliaceae*

Tilia cordata Mill. [= *T. parvifolia* Ehrh.]. Bardzo często w zaroślach na skałach i zboczach dolin, nieco rzadziej w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*. Poza tym często sadzona przy drogach i w osiedlach.

53 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 2; M. 1952 — 4; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł.

Tilia platyphyllos Scop. Pospolicie w lasach i zaroślach klasy *Quercu-Fagetea*, zwłaszcza na suchych, ciepłych i skalistych zboczach dolin; rzadziej w miejscach cienistych. Niekiedy bywa również sadzona w parkach, przy drogach i osiedlach.

71 not. (J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 32): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Wola Kalinowska, Biały Kościół.

42. *Linaceae*

Radiola linoides Gmel. Rozproszona po wilgotnych polach uprawnych i na mulistych, wysychających brzegach wód.

7 not. (K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Wola Kalinowska, k. Górczynej Sk. (K.), Dol. Sąspowska śr., Prądnik Korzkiewski.

Linum catharticum L. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, ubogich pastwiskach i wrzosowiskach; sporadycznie na wilgotnych i świeżych łąkach w dnach dolin.

41 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 16): na wszystkich stan. gł. w dol., Skała, Wola Kalinowska (K.), Słupianka, Czajowice.

43. *Oxalidaceae*

Oxalis acetosella L. Jeden z najpospolitszych gatunków runa leśnego występujący szczególnie obficie w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*, rzadziej w borach mieszanych i młodnikach szpilkowych. Poza tym rośnie także w cienistych zaroślach i na zrębach leśnych.

148 not. (Be. 1809 — og.; J. 1901 — og.; M. 1952 — 12, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 74): na wszystkich stan. gł. w dol., Kalcćcin, Lepianka, Łazy-Jawór, Murownia.

* *Oxalis stricta* L. Bardzo częsty chwast polny i ogrodowy, spotykany poza tym na ugorach i siedliskach ruderalnych.

63 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 17; T. msk. — 17): na wszystkich stan. gł.

44. *Geraniaceae*

Geranium phaeum L. Dość pospolite, głównie w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy. Najobficiej rośnie w zaroślach i resztkach lasów łęgowych oraz w wilgotniejszych płatach grądu. Rzadziej w buczynie karpackiej, po brzegach lasów i wilgotnych zarośli, na łąkach, ocienionych osypiskach wapiennych, oraz nad potokami, gdzie jest stałym składnikiem łopuszyn (*Geranio-Petasitetum*).

89 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 5, 1963 — 1; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł. w dol.

Geranium pratense L. Bardzo często w dnach dolin, rzadko po zboczach i na wierzcholinie. Świeże łąki zespołu *Arrhenatheretum elatioris*; sporadycznie — brzegi wód, lasów i zarośli, przydroża, siedliska ruderalne, pola.

56 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; Ku. 1965 — 1, 1966 — og.; K. msk. — 20; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Czajowice, Biały Kościół.

Geranium palustre L. Bardzo często, ale wyłącznie w dnach dolin na podmokłych łąkach rzędu *Molinietalia*, w resztkach lasów łęgowych po brzegach potoków i stawów; rzadziej na świeżych łąkach.

40 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 3; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol.

Geranium silvaticum L. Gatunek podany przez Kućmierz (1965) ogólnie i (1966) z Pieskowej Skały oraz Złotej Góry.

Geranium sanguineum L. Często na słonecznych zboczach dolin i skałach w ciepłych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiacae*; sporadycznie w szczególnie ciepłych i widnych partiach lasów liściastych (głównie w *Tilio-Carpinetum mellitosum*).

66 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — 1; K. msk. — 24): na wszystkich stan. gł. w dol.

* ***Geranium pyrenaicum*** Burm. Fil. Znalezione tylko w okolicach Woli Kalinowskiej na przydrożu, niewątpliwie zawleczone.

Geranium pusillum L. Rozpowszechnione na całym terenie na polach, przydrożach, suchych zboczach i siedliskach ruderalnych.

46 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

* ***Geranium dissectum*** Jusl. Rozproszone na całym obszarze, najczęściej na polach, przydrożach i siedliskach ruderalnych; rzadziej w ciepłolubnych murawach i na skałach.

36 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł.

Geranium columbinum L. Dość rzadko na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w widnych zaroślach. Sporadycznie na przydrożach, brzegach lasów i ciepłych siedliskach ruderalnych.

17 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, k. Woli Kalinowskiej (K.), Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, Czajowice, G. Koronna, Prądnik Korzkiewski.

Geranium Robertianum L. Dość pospolite w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* i w cienistych zaroślach, szczególnie obficie na żyznej, próchnicznej glebie w sąsiedztwie skał i w szczelinach skalnych. Sporadycznie na siedliskach ruderalnych i ocienionych piargach, miejscami masowo.

85 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 5, 1963 — 5; K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

* ***Erodium cicutarium*** (L.) L'Hérit. Dość często w południowo-zachodniej części terenu na lekkich glebach jako chwast polny. Na pozostałym obszarze tylko sporadycznie na suchych zboczach, rumowiskach i przydrożach.

11 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Sąspów, Ojców (J.), Łazy-Jawór, Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

45. *Polygalaceae*

Polygala comosa Schkr. Bardzo często na słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie na świeżych łąkach, ubogich pastwiskach, wrzosowiskach, miedzach i przydrożach.

41 not. (J. 1895 — 1, 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł.

Polygala vulgaris L. Dość licznie, zwłaszcza w północnej części terenu. Ubogie pastwiska i wrzosowiska klasy *Nardo-Callunetea*; sporadycznie świeże łąki i ciepłolubne murawy.

23 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Sułoszowa, Poręba, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Szupianka, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Lepianka, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

for. *albida* Chod.: Dol. Sąspowska.

Polygala oxyptera Rchb. [= *P. vulgaris* var. *oxyptera* Rchb.]. Gatunek podany przez Rostafińskiego (1872) z Ojcowia; ostatnio znaleziony także przez Pawłowskiego (wiadomość ustna) między Pieskową Skałą a Grodziskiem.

46. *Aceraceae*

Acer pseudoplatanus L. Pospolite drzewo domieszkowe we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślowych. Szczególnie często występuje w lasach rzędu *Fagetalia* osiągając optymalne warunki na osypiskach skalnych w dolnych partiach zboczy na żyznej, próchnicznej i wilgotnej glebie, gdzie w miejscach szczególnie cienistych i chłodnych buduje drzewostan zespołu *Phyllitido-Aceretum*. Jest także stałym składnikiem ciepłych zarośli na nasłonecznionych skałach (tu jednak głównie w formie skarłowacialej, a nawet krzewiastej). W borach mieszanych na wierzchowinie rośnie przeważnie w postaci nalotów, podszytów i podrostów. Najstarsze egzemplarze jawora zachowały się w do-

linie Prądnika w Ojcowie, nad potokiem w wylocie Doliny Sąspowskiej, na północnych zboczach Chełmowej Góry i koło zamku w Pieskowej Skale; na pozostałym obszarze jawor występuje przeważnie w młodszych klasach wieku. Ponadto często sadzony w parkach i przy drogach.

177 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 b — 2; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 11, 1963 — 2; Ra. 1964 — 2; Jan. 1967 — 1; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 86): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Biały Kościół.

***Acer platanoides* L.** Dość pospolicie jako domieszka w lasach rzędu *Fagetalia*, znacznie rzadziej w borach mieszanych i w ciepłych zaroślach. Często bywa także sadzony przy drogach i po osiedlach.

86 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — og.; 1901 — 1; W. 1913 — 3; M. 1952 — 3; 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 44): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Skała, Łazy-Jawór, Czajowice.

** ***Acer sacchariferum* L.** Sadzony w Ojcowie przy drodze oraz po brzegach lasu koło Zamkowej Góry i przejściowo dziczący.

47. *Hippocastanaceae*

** ***Aesculus hippocastanum* L.** Powszechnie sadzony w parkach, przy drogach oraz po osiedlach i często przejściowo zdicząły w obrębie naturalnych zbiorowisk leśnych i zaroślowych (np.: Wąw. Pradła, Chełmowa G., Wąw. Ciasne Skały, Prądnik Korzkiewski).

48. *Balsaminaceae*

***Impatiens noli-tangere* L.** Częsty w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy na miejscach żyznych, cienistych i wilgotnych w obrębie lasów liściastych rzędu *Fagetalia* i zarośli. Sporadycznie na wilgotnych siedliskach ruderalnych.

39 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 4, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł. w dol.

* ***Impatiens parviflora* D. C.** Rozproszony na żyznych siedliskach ruderalnych, skąd przenika do naturalnych zbiorowisk leśnych, w których miejscami jest już zupełnie zadomowiony.

10 not. (Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Ojców, Złota G., Dol. Sąspowska śr., Błotny Dół, Wąw. Korytania, Murownia.

* ***Impatiens Roylei* Walp.** [= *I. glandulifera* Royle]. Gatunek synantropijny znaleziony tylko w zaroślach wiklinowych nad Prądnikiem w Ojcowie, gdzie pojawił się prawdopodobnie dopiero w ostatnich latach.

49. *Celastraceae*

***Evonymus europaea* L.** Bardzo często w lasach liściastych klasy *Quercus-Fagetea* i mezofilnych zaroślach, z wyraźnym optimum występowania w zespole *Tilio-Carpinetum*. Sporadycznie trafia się też w borach mieszanych oraz kserotermicznych zaroślach.

62 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 4; M. 1952 — 6, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł. w dol.

Evonymus verrucosa Scop. Pospolita w zbiorowiskach leśnych i zaroślowych klasy *Quercus-Fagetum* (za wyjątkiem łągów), głównie na miejscach skalistych; rzadko w borach mieszanych i ciepłolubnych murawach.

137 not. (B. 1859 a — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 5; M. 1952 — 13, 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 61): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

50. *Rhamnaceae*

Rhamnus cathartica L. Bardzo często na słonecznych skałach i skalistych zboczach w widnych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i ciepłolubnych murawach, rzadziej w suchych i świetlistych partiach lasów liściastych; sporadycznie w miejscach cienistych wśród ubogich pastwisk i wrzosowisk.

61 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 28): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

var. *pumila* Berd. Dość często na szczególnie suchych i ciepłych siedliskach (J. 1901 — og.): Sk. Czyżówki, Łazy-Jawór, G. Koronna, Kopcowa Sk.

Frangula alnus Mill. [= *Rhamnus frangula* L.]. Dość pospolicie na całym terenie. Zbiorowiska leśne i zaroślowe, murawy kserotermiczne, ubogie pastwiska i wrzosowiska.

104 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 54): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaliski, Kaleńcin, Bukówki, Łazy-Jawór, Murownia.

51. *Vitaceae*

* ***Parthenocissus quinquefolia*** (L.) Planch. Roślina ozdobna, miejscami hodowana i niekiedy dzicząca, np. na Panieńskich Skałach w Ojcowie.

52. *Cornaceae*

Cornus sanguinea L. Pospolity na całym obszarze, zwłaszcza na siedliskach ciepłych. Lasy liściaste i zarośla klasy *Quercus-Fagetum*, kserotermiczne murawy, ubogie pastwiska, fragmenty wrzosowisk.

134 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 7, 1963 — og.; My. 1967 — 1; K. msk. — 58): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice, Biały Kościół.

53. *Araliaceae*

Hedera helix L. Bardzo często po zboczach dolin i w sąsiedztwie wychodni skalnych na wierzchołkach w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetum*. Najliczniej na siedliskach ciepłych i suchych (*Tilio-Carpinetum melitetosum*, *Carici-Fagetum*, *Peucedano cervariae-Coryletum*), gdzie czasami trafiają się okazy kwitnące, np.: w Wąwozie Korytania i na skałach Góry Koronnej.

43 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

54. *Umbelliferae*

Astrantia maior L. Dość często w lasach liściastych i cienistych zaroślach, zwłaszcza na żyznych, wilgotnych siedliskach; sporadycznie w miejscach otwartych na ocienionych polankach śródleśnych, wilgotnych piargach i brzegach lasów.

28 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — og.; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol.

Sanicula europaea L. Dość często w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* (najliczniej w *Dentario glandulosae-Fagetum* i cienistych płatach *Tilio-Carpinetum*).

29 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 — og.; 1901 — 3; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol.

Berula erecta (Huds.) Coville [= *B. angustifolia* Koch.]. Rozpowszechniona w potokach jako stały składnik zespołu *Glycerietum plicatae*. Najliczniej w Sąsławce i w odpływach źródeł; w Prądniku głównie w górnym biegu.

20 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol.

Sium latifolium L. Podany przez Berdaua z Ojcowa (1859a) i przez Jelenkina (1901). Ostatnio nie odnaleziony.

Falcaria vulgaris Bernh. Znaleziona tylko na wierzcholinie między Wołą Kalinowską, a przysiółkiem Kaliski w uprawie pszenicy i na suchej miedzy.

Helosciadium repens (Jacq.) Koch. Gatunek podany przez Berdaua we „*Florae Polonicae Prodrromus*” (Rostafiński 1872) z Ojcowa, a następnie (1859 b) z mokrych łąk pod Grodziskiem; za nim cytował go Jelenkin (1901). Obecnie mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziony.

Carum carvi L. Dość często w dnach dolin na łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*; rzadziej na zboczach i wierzcholinie w ciepłolubnych murawach, ubogich pastwiskach, na miedzach i przydrożach.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol., Woła Kalinowska, Jerzmanowice, Murownia.

Aegopodium podagraria L. Pospolite, głównie w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy, na żyznych i wilgotnych siedliskach w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetea*. Ponadto częste w miejscach otwartych nad potokami, na siedliskach ruderalnych i w zaniedbanych ogrodach, gdzie rośnie miejscami masowo.

114 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 8, 1963 — 1; Ku. 1965 i 1966 — og.; K. msk. — 44; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Pimpinella maior (L.) Huds. [= *P. magna* L.]. Dość często, przeważnie na łąkach (*Arrhenatheretum elatioris*) w dnach dolin, rzadziej w wilgotnych zaroślach, ubogich pastwiskach oraz na miedzach.

38 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Jan. 1967 — I; K. msk. — 7); na wszystkich stan. gl.

***Pimpinella saxifraga* L.** Bardzo często na siedliskach suchych i słonecznych w murawach klasy *Festuco-Brometea*, w ciepłych zaroślach, na miedzach, skarpach i przydrożach. Znacznie rzadziej w miejscach ocienionych wśród ubogich pastwisk oraz na łąkach w dnach dolin.

85 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 34): na wszystkich stan. gl.

var. *ovata* Sprengl.: Grodzisko.

* ***Bupleurum rotundifolium* L.** Gatunek podany z Ojcowa (Rostafiński 1872) i z okolic Pieskowej Skały jako „rzadki w zasiewach” (Jelenkin 1901); obecnie nie odnaleziony.

***Bupleurum falcatum* L.** W zielniku Instytutu Botaniki PAN w Krakowie znajduje się okaz tego gatunku pochodzący z Ojcowa zebrany przez Żmudę. Ostatnio nie odnaleziony; jego występowanie na badanym terenie, jakkolwiek mało prawdopodobne, jest jednak możliwe.

***Bupleurum longifolium* L.** Bardzo rzadko w zaroślach na lewym zboczu doliny Prądnika na odcinku między Ojcowem a Prądnikiem Czajowskim.

5 not. (M. 1963 — 1): Sk. Czyżówki, Sk. Ostrogi, k. Sk. Rękawica, k. Sk. Krzyżowiec.

***Oenanthe aquatica* (L.) Poir.** Znalezione tylko w stawku na wierzchowie nie koło Czajowic.

***Oenanthe fistulosa* L.** Gatunek podany z Doliny Ojcowskiej przez Sapałskiego (1862), a za nim przez Jelenkina (1901); obecnie nie odnaleziony. Zapewne wyginął.

***Seseli annuum* L.** [= *S. coloratum* Ehrh.]. Dość rozpowszechnione w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae* na suchych zboczach i skałach w północnej części terenu; poza tym rzadko. •

15 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 2; K. msk. — 2): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Grodzisko (J.), Skała, Słupianka, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn. i dln., m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Ojców, Łazy-Jawór, G. Koronna, Prądnik Korzkiewski.

***Libanotis montana* Cr.** [= *Seseli libanotis* Koch.; *Athamantha libanotis* L.]. Bardzo często i obficie na nasłonecznionych skałach jako stały składnik zespołu *Festucetum-pallentis*. Poza tym bardzo rozpowszechniony na osypiskach skalnych i skalistych zboczach w różnorodnych murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadziej w ciepłych zaroślach.

58 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; 1859 a — 2, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1895 i 1901 — og.; L. 1949 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 23): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

***Selinum carvifolia* L.** Niezbyt często. Rozproszone na całym terenie w zaroślach i po brzegach lasów; sporadycznie na wilgotnych łąkach rzędu *Molinietalia* i siedliskach ruderalnych.

16 not. (J. 1901 — og.): Sułozowa, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* *Aethusa cynapium* L. s. str. [= *Ae. c.* var. *domestica* Walbr.]. Niezbyt częsta roślina ruderalna rosnąca na przypłociach, śmietnikach, w ogrodach warzywnych i sporadycznie na polach uprawnych.

16 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko (T.), Skała, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., śr., Złota G., Ojców, Czajowice, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Heracleum sibiricum L. [= *H. longifolium* Jacq.]. Gatunek podany z Ojcowa przez Berdaua (1859 a), a za nim cytowany przez Jelenkina (1901). Później nie potwierdzony. W świetle nowych badań nad rozmieszczeniem tego gatunku stanowisko z Ojcowa jest bardzo wątpliwe.

Heracleum sphondylium L. Pospolity na łąkach zespołu *Arrhenatheretum elatioris* w dnach dolin. Na pozostałym terenie rzadziej. Brzegi lasów, zarośla, miedze, przydroża, siedliska ruderalne.

83 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 40): na wszystkich stan. gl.

Peucedanum cervaria (L.) Lap. Często na szczególnie słonecznych zboczach i skalach jako stały składnik zarośli zespołu *Peucedano cervariae-Coryletum*, rzadziej w obrębie kserotermicznych muraw.

53 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 16): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąs. Koziarnia, Dol. Sąspowska śr. i dln., Górczyna Sk., Ojców, G. Koronna, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Peucedanum oreoselinum (L.) Moench. Niezbyt często na siedliskach suchych i ciepłych w zaroślach, rzadziej w murawach klasy *Festuco-Brometea* i fragmentach wrzosowisk.

13 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, Górczyna Sk., Dol. Paduch, Ojców, G. Koronna, Prądnik Korzkiewski.

Pastinaca sativa L. [= *Peucedanum pastinaca* Benth. et Hook.]. Rzadko na świeżych łąkach zespołu *Arrhenatheretum elatioris*; sporadycznie w murawach ciepłolubnych, na przydrożach i miedzach.

9 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — og.): Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

** *Anethum graveolens* L. Hodowany i czasami dziczejący przejściowo na siedliskach ruderalnych.

Angelica silvestris L. Dość rzadko. Rozproszona na całym terenie, zazwyczaj w miejscach cienistych i wilgotnych, w zaroślach, po brzegach lasów; sporadycznie na łąkach.

12 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; L. 1949 — 1): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska, Ojców, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

Archangelica officinalis Hoffm. [= *Angelica archangelica* L.]. Gatunek

wysokogórski podawany z badanego terenu przez Berdaua (1859 a), Sa-palskiego (1862) i Jelenkina (1901); wszystkie daty niewątpliwie błędne.

***Laserpitium latifolium* L.** Bardzo często na słonecznych zboczach i skałach jako stały składnik ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) rzadziej w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca* i w cieplejszych partiach lasów liściastych (głównie w *Carici-Fagetum*, sporadycznie w *Tilio-Carpinetum mellitetosum*).

69 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — og.; K. msk. — 26): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

***Daucus carota* L.** Często w murawach klasy *Festuco-Brometea*, ubogich pastwiskach, na przydrożach, miedzach i ugorach; znacznie rzadziej na łąkach, brzegach lasów, polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

53 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 7; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

***Anthriscus silvestris* (L.) Hoffm.** Często na całym terenie na wilgotnych i żyznych miejscach. Zarośla i resztki łągów nad potokami, siedliska ruderalne koło osiedli, wilgotne rowy i brzegi lasów; sporadycznie na łąkach.

30 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 1; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, Kalinów, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Sępów, Ojców, Dol. Sępowska dln., Czajowice, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw.

***Anthriscus nitida* (Whlb.) Garcke.** Niezbyt często, przeważnie w miejscach chłodnych i cienistych w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy. Wilgotne lasy liściaste, zarośla i siedliska ruderalne.

17 not. (P. 1924 — 1; K. msk. — 5): Dol. Młynicka grn. i dln., Wola Kalinowska, Ojców (Sk. Prałatki, Zamkowa G., Sk. Krzyżówka), Dol. Sępowska śr., Wąw. Jamki, u podnóża G. Koronnej, Wąw. Korytania.

***Pleurospermum austriacum* (L.) Hoffm.** Gatunek podany przez Rosta-fińskiego (1872) z okolic Ojcowa i przez Jelenkina (1901) „na łąkach po zboczach dolin koło Grodziska. Rzadko”. Ostatnio, mimo poszukiwań, nie odnaleziony.

***Conium maculatum* L.** Rzadko na siedliskach ruderalnych i w wilgotnych zaroślach.

4 not.: typ, — var. *maculatum* (= var. *typicum* Posp.) — osuszone stawy w Pieskowej Skale. var. *viridae* DC.: Wąw. Węgielny Dół, Grodzisko, Wąw. Korytania.

***Chaerophyllum temulum* L.** Dość często na żyznych miejscach w wilgotnych zaroślach i cienistych lasach liściastych; sporadycznie na siedliskach ruderalnych i w starych, zapuszczonych ogrodach.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Dol. Sępowska grn., śr. i dln., Lepianka, Ojców, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw. Prądnik Korzkiewski.

***Chaerophyllum hirsutum* L.** Często, ale prawie wyłącznie w dnach dolin i cienistych wąwozów, w łągach i zaroślach nad potokami, po-brzegach po-

toków, nad źródłami i rowami; sporadycznie w cienistych grądach i buczynie karpackiej.

37 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1963 — og.; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.

Chaerophyllum aromaticum L. Bardzo często na miejscach żyznych i wilgotnych. Zarośla i lasy łąkowe nad potokami, wilgotne płaty grądów w wąwozach i dolnych partiach zboczy, rowy, brzegi wód; rzadziej siedliska ruderalne.

48 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 16): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., śr. i dol., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

var *longipilosum* Theil.: Dol. Sąspowska.

Torilis japonica (Houtt.) DC. [= *Caucalis anthriscus* Scop.]. Bardzo często na cienistych i żyznych siedliskach ruderalnych, w zaroślach nad potokami, po brzegach lasów i dróg; sporadycznie w lasach liściastych.

31 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 2; K. msk. — 1): Sułoszowa, Młynik, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski, Biały Kościół.

Sympetalae

55. *Primulaceae*

Primula elatior (L.) Hill. Dość pospolicie w dnach dolin i przydennych partiach zboczy; na pozostałym terenie rzadko. Wilgotne zarośla i lasy łąkowe nad potokami, łąki (zwłaszcza w sąsiedztwie lasów) i wilgotne płaty grądów.

80 not. (B. 1859 a — 3; J. 1901 — og.; M. 1952 — 6, 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

var. *communis* Rechb.: Dol. Sąspowska, Prądnik Korzkiewski.

Primula veris L. [= *P. officinalis* (L.) Hill.]. Bardzo często na nasłonecznionych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*); mniej często w ciepłych i suchych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*). Na siedliskach cienistych i dość wilgotnych występuje rzadko i prawie zawsze w formie typowej (var. *veris*).

62 not. (Be. 1809 — 1; H. 1857 — 1; J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; P. 1924 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Czajowice.

var. *veris* = subsp. *genuina* (Pax) Lüdi: Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Ojców.

var. *canesceus* (Opiz) Beck. Odmiana na badanym terenie bardzo rozpowszechniona na siedliskach szczególnie kserotermicznych, np.: Wąw. Koziarnia, G. Koronna, Kopcowa Sk.

Centunculus minimus L. Bardzo rzadko na wilgotnych polach uprawnych w zbiorowiskach rzędu *Nanocyperion flavescentis*.

4 not. (K. msk. — 1): Kaliski, m. Grodziskiem a Ojcowem, Lepianka, Prądnik Korzkiewski.

* *Anagallis arvensis* L. Pospolity na polach uprawnych i w ogrodach; sporadycznie na siedliskach ruderalnych i miedzach.

60 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 13; T. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.

for. *azurca* Hyl. (= *A. arvensis* L. for. *coerulea* Lüdi in Hegi): Grodzisko, Złota G., Smardzewice, Czajowice (K.). Tu należą niewątpliwie daty Berdaua (1859 a i 1859 b) z Ojcowa i Smardzewic podane jako *A. coerulea* Schreb.

Lysimachia nummularia L. Dość pospolita na wilgotnych i świeżych łąkach oraz pastwiskach, w wilgotnych zaroślach i lasach, po brzegach potoków; sporadycznie na siedliskach ruderalnych i polach uprawnych.

82 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — 4; Ku. 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 30; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

var. *brevipunctata* (Opiz) Dom: Ojców.

Lysimachia nemorum L. Bardzo rzadko w cienistych i wilgotnych miejscach przeważnie w *Dentario glandulosae-Fagetum*.

4 not. (S. 1862 — og.; L. 1949 — og.; M. 1963 — og.): Dol. Saspowska grn., Wąw. Jamki, Chelmowa G., Wąw. Korytania.

Lysimachia vulgaris L. Bardzo często w borach mieszanych, na zrębach, polach uprawnych; nieco rzadziej w zaroślach, na łąkach i murawach po zboczach dolin.

56 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 12; T. msk. — 7): na wszystkich stan. gł.

Trientalis europaea L. Często w borach mieszanych na wierzchowinie; sporadycznie w wilgotnych płatach wrzosowisk.

35 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 14): Pieskowa Skała, Merieńówka, Kaleńcin, Saspów, Lepianka, Złota G., Ojców, Bukówki, Chelmowa G., Murownia, G. Okopy.

56. *Pirolaceae*

Pirola minor L. Często na wierzchowinie w borach mieszanych oraz miejscami po zboczach dolin w lasach liściastych na zakwaszonych glebach.

40 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 12): Pieskowa Skała, Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem, Saspów, Lepianka, Dol. Saspowska, śr., Ojców, Złota G., Czajowice, G. Koronna, Murownia, Prądnik Czajowski.

Pirola rotundifolia L. Dość rzadko, głównie w borach mieszanych na wierzchowinie, miejscami też na wyługowanych glebach w lasach liściastych, oraz w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

12 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; Ku. 1966 — og.): Młynik, Saspów, Kaleńcin, Dol. Saspowska śr., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (H.), Czajowice, Chelmowa G., Prądnik Czajowski.

subsp. *eurotundifolia* Dostal.: Słupianka.

Pirola chlorantha Sw. Dość rzadko w borach mieszanych na wierzchowinie i sporadycznie na wrzosowiskach.

12 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1895 — og., 1901 — 1; K. msk. — 2): Sąspów, Kaleńcin, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Bukówki (K.), Złota G., Chełmowa G., G. Koronna, Prądnik Korzkiewski.

Ramischia secunda (L.) Garcke [= *Pirola secunda* L.]. Bardzo często na wierzchowinie w borach mieszanych, rzadziej po zboczach dolin na zakwaszonej glebie w obrębie lasów liściastych i zarośli.

51 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 35): Sułozowa, Młynik (K.), Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Złota G., Ojców, Bukówki (K.), Czajowice, Chełmowa G., G. Koronna, G. Okopy, Murownia.

Moneses uniflora (L.) A. Gray [= *Pirola uniflora* L.]. Rzadko w borach mieszanych na wierzchowinie.

11 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 2): Pieskowa Skała (B., Ku.), m. Grodziskiem a Ojcowem, Lepianka, Bukówki, Złota G., wierzchowina k. Panieńskich Sk., Wąw. Wcześniak, G. Okopy.

Chtnaphila umbellata (L.) Nutt. [= *Pirola umbellata* L.]. Bardzo rzadko w borach mieszanych na wierzchowinie.

3 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1): k. Grodziska (B.), Chełmowa G. (J.), wierzchowina nad Wąw. Korytania.

Monotropa hypopitys L. [= *Hypopitys multiflora* Scop.]. Dość często. Rozproszona w lasach i zaroślach. Na badanym terenie występuje w dwu odrębnych podgatunkach: subsp. *hypopitys* — rosnącym w borach mieszanych i subsp. *hypophegea* — spotykanym w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*.

36 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 13).

subsp. *hypopitys* (= *M. h.* var. *hirsuta* Roth.): Pieskowa Skała, Dol. Sąspowska śr. (K.), Sąspów, Złota G., Chełmowa G., G. Koronna, G. Okopy, Murownia.

subsp. *hypophegea* (Wallr.) Soo. (= *M. h.* var. *glabra* Roth.): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska, grn., śr. i dln., Złota G. (K.), Ojców, Wąw. Jamki, G. Okopy, Wąw. Korytania, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

57. *Ericaceae*

Vaccinium myrtillus L. Pospolicie w borach mieszanych i młodnikach szpilkowych na wierzchowinie, gdzie jest gatunkiem dominującym w runie. Dość często w postaci pojedynczych okazów rośnie też w lasach liściastych i zaroślach w miejscach o zakwaszonej glebie oraz w ubogich murawach i wrzosiskach klasy *Nardo-Callumetea*.

103 not. (H. 1857 — og.; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 46): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaleńcin, Sąspów, Lepianka, Łazy-Jawór, Murownia.

Vaccinium vitis-idaea L. Bardzo rzadko, wyłącznie na silnie zakwaszonych glebach na spłaszczeniach szczytowych większych maszywów skalnych wśród zgrupowań sosen.

5 not. (B. 1859 b — 1): m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (Wielkie Sk. i Sk. Czyżówki), Panieńskie Sk., G. Koronna.

Calluna vulgaris (L.) Salisb. Bardzo często, głównie na wierzchowinie, w zbiorowiskach klasy *Nardo-Callunetea* i w borach mieszanych, zwłaszcza w słabo zwartych drzewostanach i młodnikach.

42 not. (H. 1857 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; K. msk. — 7). Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Lepianka, Prądnik Czajowski, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

58. *Convolvulaceae*

* *Convolvulus arvensis* L. Dość pospolity chwast upraw polnych, częsty również na miedzach, przydrożach i suchych zboczach.

49. not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; K. msk. — 14; T. msk. — 6): na wszystkich stan. gł.

Calystegia sepium (L.) R. Br. Bardzo rzadko w zaroślach łożowych nad potokami.

3 not.: Dol. Sąspowska, gm., Ojców, Prądnik Czajowski.

59. *Cuscutaceae*

Cuscuta europaea L. Rozpowszechniona w zaroślach łożowych nad potokami; rzadziej na zboczach dolin.

11 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Słupianka, Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców (K.), Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Cuscuta epithymum (L.) Nath. Często; występuje na badanym terenie w dwu podgatunkach: typowym subsp. *epithymum*, który jest bardzo rozpowszechniony w murawach klasy *Festuco-Brometea*, oraz subsp. *trifolii*, spotykanym w uprawach koniczyny.

19 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 4).

subsp. *epithymum*: Sułozowa, Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

subsp. *trifolii* (Babington) Berger: Zagrody, Wola Kalinowska, Maszyce, Biały Kościół.

60. *Boraginaceae*

Cerintho minor L. Rzadko na siedliskach kserotermicznych, przeważnie w zespole *Origano-Brachypodietum*.

11 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — og.; 1901 — 2; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców, Złota G. (J.), G. Koronna (K.), Prądnik Czajowski, Wójtowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

** *Borago officinalis* L. Rzadka roślina ozdobna hodowana po ogrodach i często dziczejąca, podana ogólnie przez Jelenkina (1901).

Anchusa officinalis L. Rozproszona na całym obszarze na polach uprawnych, przy drogach i miedzach oraz w murawach kserotermicznych po zboczach dolin.

10 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, m. Młynikiem a Grodziskiem, Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Kopcowa G., Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Lycopsis arvensis* L. Rzadki chwast upraw polnych i ogrodowych spotykany również na siedliskach ruderalnych.

9 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1): Sułoszowa, Wielmoża, Pieskowa Skała, Poręba, Skała (J.), Saspów, Czajowice, Smardzewice, Biały Kościół (H.).

Nonnea pulla (L.) DC. Rozproszona na polach uprawnych wierzchowyń; sporadycznie na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

8 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Jerzmanowice (B., J.), Łazy-Jawór, Czajowice, Biały Kościół (H.).

Symphytum officinale L. Bardzo rzadko i prawie wyłącznie w dnach dolin na podmokłych łąkach rzędu *Molinietalia*, po brzegach wód i wilgotnych polach uprawnych; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

7 not. (H. 1857 — 1; Ku. 1966 — 1): Pieskowa Skała, Dol. Saspowska śr. i dln., Czajowice, Prądnik Czajowski, Biały Kościół (H.), Prądnik Korzkiewski.

Symphytum tuberosum L. Rzadko w cienistych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum*, *Dentario glandulosae-Fagetum*).

9 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Pieskowa Skała (B., J.), Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Dol. Saspowska grn., Złota G., Ojców (B.), Skalski Wąw. subsp. *nodosum* (Schur.) Soo., for. *latifolium* Beck.: Wąw. Korytania.

Pulmonaria officinalis L. subsp. *obscura* (Dum.) Murb. Pospolicie w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* i cienistych zaroślach; sporadycznie w ciepłych zaroślach i borach mieszanych.

107 not. (M. 1952 — 13, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 56): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Pulmonaria angustifolia L. [= *P. azurea* Bess.]. Gatunek podawany z badanego terenu przez licznych autorów: Berdaua (1859 a i 1859 b), Sapalskiego (1862) i Jelenkina (1901); ostatnio nie odnaleziony. Powyższe daty są bardzo wątpliwe i z pewnością odnoszą się do gatunku *P. officinalis* L. subsp. *obscura*, który rośnie w okolicach Ojcowca pospolicie, a nie był notowany przez żadnego z wymienionych autorów.

Pulmonaria mollissima Kern. [= *P. mollis* Wolff.]. Niezbyt rzadko, ale wyłącznie na siedliskach szczególnie ciepłych w widnych zaroślach *Peucedano cervariae-Coryletum*; sporadycznie w murawach kserotermicznych i ciepłych partiach lasów liściastych.

23 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; P. 1924 — 1; M. 1952 — 1; K. msk. — 3): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, Górczyna Sk., Dol. Paduch, Sk. Prałatki, Sk. Czyżówki, Sk. Ostrogi, Sk. Kawalerskie, G. Koronna, Dol. Saspowska śr.

Echium vulgare L. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ubogich pastwiskach, na miedzach i przydrożach; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

51 not. (H. 1857 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł.

* *Echium lycopsis* Grufberg [= *E. plantagineum* L., *E. violaceum* Koch.]. Rzadka roślina synantropijna podana ogólnie przez Sapalskiego (1862), oraz Jelenkina (1901) z Okolic Grodziska i Pieskowej Skały.

* *Lithospermum arvense* L. Dość częsty chwast pól uprawnych, spotykany również na siedliskach ruderalnych po wsiach.

28 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 3; T. msk. — 5): na wszystkich stan. gł. wierzchowiny, Ojców (T.), Prądnik Korzkiewski.

Myosotis palustris (L.) Nathorst. Bardzo często, ale prawie wyłącznie w dnach dolin nad potokami i na podmokłych łąkach związku *Calthion*; sporadycznie na wilgotnych polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

36 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1966 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł. w dol.

Myosotis caespitosa Schultz. Rzadko, głównie w dnach dolin, nad potokami i na mokrych łąkach.

4 not. (B. 1959 b — 1; J. 1901 — og.): Młynik, Dol. Sąspowska śr., Chełmowa G. (B.) — stanowisko to odnosi się z pewnością do stawku m. Chełmową G. a Czajowicami, Prądnik Czajowski.

Myosotis silvatica (Ehrh.) Hoffm. Bardzo często w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*, zwłaszcza w miejscach cienistych i wilgotnych.

58 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 2; S. 1862 — og.; J. 1901 — 3; M. 1963 — 3; Ra. 1964 — 1; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 18): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Wąw. Ciasne Skały, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

* *Myosotis discolor* Pers. [= *M. versicolor* (Pers.) Sm.]. Rzadko. Na polach uprawnych wierzchowiny, zwłaszcza na glebach piaszczystych.

4 not.: Wielmoża, Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Czajowice.

Myosotis stricta Lk. [= *M. micrantha* auct., non Pall.]. Dość rozpowszechniona na suchych zboczach, ugorach, przydrożach i polach uprawnych.

14 not. (K. msk. — 1): Merienówka, Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Jerzmanowice, Lepianka, Murownia, Biały Kościół (K.), Prądnik Korzkiewski.

Myosotis hispida Schlecht [= *M. collina* Hoffm.]. Dość rozpowszechniona na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, na przydrożach i ugorach; rzadko na polach uprawnych.

16 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1): Dol. Młynicka, Kaliski, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* *Myosotis arvensis* (L.) Hill. [= *M. intermedia* Lk.]. Pospolita na polach uprawnych, w ogrodach i na ugorach; rzadko na suchych zboczach przydrożach i miedzach.

61 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 20; T. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

Myosotis sparsiflora Mik. Rzadko, przeważnie w dnach dolin, w cieni-
stych zaroślach i lasach liściastych oraz po ich brzegach.

8 not. (J. 1901 — og.): Suloszowa, Pieskowa Skała, Zagrody, Grodzisko, Ojców, Dol. Sąspow-
ska grn. i śr.

Omphalodes scorpioides (Haenke) Schrank. Dość rzadko w lasach łą-
gowych i łąkach, głównie w dnach dolin.

16 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.;
K. msk. — 2): Ojców (k. Sk. Prałatki i k. Zamkowej G.), Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska śr.
i dn., Wąw. Pradła, Sk. Okopy.

Cynoglossum officinale L. Rzadko; rozproszony po suchych zboczach i sie-
dliskach ruderalnych.

6 not. (J. 1901 — 2): Pieskowa Skała, Skała, Wąw. Koziarnia, Złota G. (J.), Ojców (J.), Prądnik
Korzkiewski.

* *Cynoglossum germanicum* Jacq. [= *C. montanum* Lam.]. Gatunek po-
dany przez Berdaua (1859 a i 1859 b) z ruin zamku w Ojcowie i Jelenkina
(1901) ogólnie z Ojcowia. Obecnie nie odnaleziony. Jego występowanie w Oj-
cowie wydaje się bardzo wątpliwe.

* *Lappula myosotis* Mnh. [= *Echinosperrum lappula* Lehm.]. Rzadko na
suchych, skalistych zboczach, przydrożach i gruzach.

9 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; K. msk. — 1): Suloszowa, Pieskowa Skała,
Wielmoża, Młynik, Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Murownia
(H.).

* *Lappula deflexa* (Wahlb.) Garcke [= *Echinosperrum deflexum*
(Wahlb.) Lehm.]. Podana ogólnie z okolic Ojcowia przez Rostafińskiego
(1872), z pewnością omyłkowo.

* *Lappula patula* (Lehm.) Aschers. [= *Echinosperrum patulum* Lehm.].
Podana ogólnie przez Rostafińskiego (1872), niewątpliwie omyłkowo.

Asperugo procumbens L. Rzadko na siedliskach ruderalnych i po brzegach
wilgotnych zarośli w dnach dolin.

6 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała (B.), Grodzisko, Ojców,
Zamkowa G. (B.), Prądnik Korzkiewski.

61. Solanaceae

* *Lycium halimifolium* Mill. [= *L. barbarum* auct., non L.]. Sadzony przy
domach, zwłaszcza w żywopłotach i często dziczejący przy drogach i na sie-
dliskach ruderalnych.

4 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Wielmoża, Czajowice, Biały Kościół (H.), Prądnik Korz-
kiewski.

Atropa belladonna L. Bardzo rzadko na zrębach i w przerabanych drze-
wostanach w obrębie lasów liściastych. Obecnie stwierdzona jedynie w Pies-
kowej Skale i w kilku miejscach na zboczach Złotej Góry. Szereg stanowisk

podanych przez dawnych florystów: Grodzisko (B. 1859 a i 1859 b), Wąw. Jamki (W. 1913), Chełmowa G. (B. 1859 a, J. 1901) — uległo prawdopodobnie zniszczeniu.

Scopolia carniolica Jacq. [= *Scopolina atropioides* Schult.; *Hyoscyamus scopolia* L.]. Gatunek podany z Pieskowej Skały przez Berdaua (1859 a) i Jelenkina (1901) oraz z lasów między Grodziskiem a Ojcowem (B. 1859 b); ogólnie wymieniał go również Sapalski (1862). W ostatnim stuleciu został wyniszczony i obecnie na omawianym terenie nie rośnie.

* *Hyoscyamus niger* L. Rzadko na siedliskach ruderalnych przy osiedlach.

6 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Skała, Czajowice, Biały Kościół (H.).

Solanum dulcamara L. Bardzo rzadko w zaroślach łożowych i resztkach lasów łągowych nad potokami.

5 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): m. Młynikiem a Grodziskiem Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

for. *persicum* Willd.: Ojców.

* *Solanum nigrum* L. Nie rzadko; rozproszony na całym terenie na siedliskach ruderalnych koło osiedli w ogrodach. Rzadziej jako chwast w uprawach polnych.

32 not. (J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł. wierzchowiny, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Czajowice, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

** *Solanum tuberosum* L. Powszechnie uprawiany i miejscami przejściowo dziczejący na siedliskach ruderalnych, np. Pieskowa Skała, Słupianka, Czajowice, Prądnik Czajowski.

* *Datura stramonium* L. Rzadka roślina ruderalna, występująca także w ogrodach warzywnych.

3 not.: m. Grodziskiem a Ojcowem, Wola Kalinowska, Czajowice.

** *Nicotiana tabacum* L. Miejscami w uprawie i sporadycznie przejściowo dziczejąca na siedliskach ruderalnych, np. w Czajowicach.

62. *Scrophulariaceae*

Verbascum thapsus L. Niezbyt często na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*); sporadycznie na zrębach leśnych i siedliskach ruderalnych.

23 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 2; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski.

Verbascum thapsiforme Schrad. Nie często. Rozproszone na całym terenie. Rośnie zarówno na suchych, słonecznych zboczach i skałach w zbiorowiskach ciepłolubnych zarośli i muraw, jak też na przydrożach i siedliskach ruderalnych koło osiedli.

12 not. (J. 1901 — og.): Młynik, m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, Skąła, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw., Biały Kościół.

***Verbascum phlomoides* L.** Dość rzadko po zboczach dolin i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach; sporadycznie na suchych siedliskach ruderalnych i przydrożach.

10 not. (J. 1901 — 1; W. 1913 — 1): Kaliski, Młynik, Grodzisko, Skąła, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska (J.), Ojców, Prądnik Korzkiewski.
var. *amplexicaule* Berd.: Zamkowa G.

***Verbascum lychnitis* L.** Bardzo licznie w północnej części terenu, poza tym rzadko. Murawy klasy *Festuco-Brometea*, brzegi zarośli; sporadycznie suche i ciepłe siedliska ruderalne.

21 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2; J. 1901 — 1): Suloszowa, Pieskowa Skąła, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Skalski Wąw.

***Verbascum Chaixii* Vill. subsp. *austriacum* (Schott.) Hayek [= *V. austriacum* Schott.].** Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiaceae*; rzadko na miedzach i przydrożach.

63 not. (P. 1924 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 27): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Verbascum nigrum* L.** Dość rzadko po zboczach dolin w murawach kserotermicznych, ubogich pastwiskach i na łąkach; sporadycznie na wierzchowinie na miedzach, przydrożach i w sąsiedztwie ostańców.

9 not. (J. 1901 — og.): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

***Verbascum blattaria* L.** Bardzo rzadko na suchych zboczach i przydrożach.

4 not. (H. 1857 — 1): Młynik, Wąw. Koziarnia, Kopcowa Sk., Biały Kościół.

***Verbascum Chaixii* subsp. *austriacum* × *V. thapsus*.** Rzadki mieszańiec zebrany jedynie w Prądniku Korzkiewskim.

** ***Linaria genistifolia* (L.) Mill.** Podana przez Jasiewicza (1953), jako przejściowo zawleczona przy szosie w Prądniku Czajowskim.

***Linaria vulgaris* (L.) Mill.** Bardzo często na całym terenie (miejscami masowo) na różnorodnych siedliskach. Murawy kserotermiczne i ubogie pastwiska, przydroża, miedze, ugory, pola uprawne i miejsca ruderalne w osiedlach.

59 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1; K. msk. — 2; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

* ***Chaenorrhinum minus* (L.) Lange [= *Linaria minor* (L.) Desf.].** Rozproszony na polach uprawnych i ugorach oraz na gruzowiskach.

13 not. (J. 1901 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skąła, Młynik, Kalinów, Skąła, Lepianka, Zamkowa G., Murownia, Wierchowina k. Skalskiego Wąw., Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.
var. *viscidum* (Mch.) Hay.: Kopcowa G.

Scrophularia umbrosa Dumort. [= *S. alata* Gilib.; *S. aquatica* L.; *S. Ehrharti* St.]. Niezbyt często i wyłącznie w dnach dolin po brzegach potoków, źródeł i stawów w zespole *Glycerietum plicatae*.

16 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 5): Pieskowa Skała, Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska śr. i dln., k. Bramy Kra-kowskiej, Prądnik Czajowski, k. Skalskiego Wąw.

Wszystkie sprawdzone okazy należały do podgatunku typowego subsp. *umbrosa*.

Scrophularia nodosa L. Bardzo często w lasach i zaroślach klasy *Querc-Fagetea*, zwłaszcza w miejscach żyznych i wilgotnych, poza tym na siedliskach ruderalnych, w ogrodach i na polach uprawnych.

50 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 15; T. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

* *Scrophularia Scopolii* Hoppe. Podana przez Jelenkina (1901) jako nierzadka na siedliskach ruderalnych we wsiach na wierzchowinie, np. w Czajowicach.

Limosella aquatica L. Podana przez Herbicha (1857) z Ojcowia, Berdaua (1859 a i 1859 b) z Ojcowia, oraz Jelenkina (1901) z Pieskowej Skały.

Veronica anagallis-aquatica L. Bardzo często w dnach dolin w wodach płynących i po ich brzegach w zespole *Glycerietum plicatae*.

16 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol.

Wszystkie sprawdzone okazy należały do podgatunku typowego subsp. *genuina* Krösche. for. typowa: Młynik
for. *vestita* Krösche et Schlenker: Dol. Sąspowska.

Veronica beccabunga L. Bardzo często w dnach dolin w wodach płynących i po ich brzegach w zespole *Glycerietum plicatae*; sporadycznie na mokrych łąkach i wilgotnych siedliskach ruderalnych.

25 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol.

Veronica chamaedrys L. Pospolity gatunek występujący na bardzo różnorodnych stanowiskach, zwykle niezbyt wilgotnych i niezbyt cienistych: w ciepłolubnych murawach i ubogich pastwiskach, w zaroślach (głównie *Peucedano cervariae-Coryletum*) i lasach (najliczniej w *Tilio-Carpinetum*), na łąkach, pastwiskach, ugorach, przydrożach, miedzach i siedliskach ruderalnych.

134 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 10, 1963 — 5; Ku. 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 60; T. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

Veronica officinalis L. Bardzo często, zwłaszcza na wierzchowinie, w borach mieszanych i zbiorowiskach klasy *Nardo-Callunetea*. Znacznie rzadziej na zrębach, w murawach kserotermicznych i w lasach liściastych rzędu *Fagatelia* na lokalnie zakwaszonym podłożu.

66 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 38): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspow-

ska grn. i śr., Skała, Ojców, Złota G., Bukówki, Chelmowa G., Murownia, Prądnik Czajowski, Biały Kościół.

Veronica montana L. Rzadko, głównie w cienistych, wilgotnych dnach wąwozów na północnych zboczach dolin w obrębie zespołu *Dentario glandulosae-Fagetum* i sporadycznie w *Tilio-Carpinetum*.

11 not. (J. 1901 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała (wąw. na przeciw zamku i Wąw. Węgielny Dół), Ojców (u stóp Wielkich Sk. i Sk. Dygasińskiego), Wąw. k. Lepianki, Wąw. Jamki, Wąw. Pradła, Chelmowa G., Wąw. Ciasne Skały, Wąw. za Krakowską Bramą.

Veronica teucrium L. [= *V. latifolia* auct., non L.]. Bardzo często na słonecznych zboczach jako stały składnik ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i kserotermicznych muraw (*Origano-Brachypodietum*)

58 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 4, 1963 — og.; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Wszystkie sprawdzone okazy należały do subsp. *pseudochamaedrys* (Jacq.) Nyn.

for. *incisa* Watzl.: Podali ogólnie z Ojcowa H. i T. Tacikowie („Flora Polska”).

Veronica dentata Schmidt. [= *V. austriaca* L. s. str.]. Dość rzadko na skalistych zboczach w miejscach szczególnie ciepłych i silnie nasłonecznionych w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca*, sporadycznie w ciepłych zaroślach.

16 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 5): Sułozowa, Młynik, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Wąw. Słupianka, Dol. Sąspowska śr., Ojców (Sk. Prałatki i Sk. Tańcówka), Sk. Krzyżowa, Cygańska Sk.

Najczęściej występuje for. typowa = for. *dentata*, np. G. Koronna, G. Okopy.

Veronica spicata L. Niezbyt często na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej na brzegach lasów i suchych miedzach.

19 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Wielmoża, Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Łazy-Jawór, Dol. Sąspowska grn., Dol. Paduch, Ojców, Wąw. Żydowski, Prądnik Korzkiewski.

Veronica serpyllifolia L. Dość często na łąkach, pastwiskach, miedzach, przydrożach, ugorach i polach uprawnych; sporadycznie w ciepłolubnych murawach.

57 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 2; K. msk. — 11): na wszystkich stan. gł.

* *Veronica arvensis* L. Bardzo często na polach uprawnych, ugorach i w ogródkach; rzadziej na przydrożach i miedzach.

55 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 21; T. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

* *Veronica triphyllos* L. Dość rozpowszechniona w południowo-zachodniej części terenu w uprawach polnych na lekkich, piaszczystych glebach. Na pozostałym obszarze rzadko.

9 not.: Skała, Kaliski, Sąspów, Jerzmanowice, Łazy-Jawór, Czajowice, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

* *Veronica persica* Poir. [= *V. Buxbaumii* Ten.; *V. tournefortii* Gmel.].

Bardzo częsty chwast na polach uprawnych, ugorach i w ogrodach; niekiedy też na siedliskach ruderalnych.

42 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 8; T. msk. — 12): na wszystkich stan. gł.

subsp. *Aschersoniana* (E. Lehm.) Stroh.: Ojców.

Veronica filiformis Sm. Gatunek podany ogólnie z badanego terenu przez Bessera (1809), niewątpliwie omyłkowo.

* *Veronica polita* Fr. Dość rzadki chwast polny rozproszony na całym terenie, spotykany także na siedliskach ruderalnych.

9 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik (T.), Wola Kalinowska, Sąspów, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Czajowice, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Veronica agrestis* L. Rzadki chwast polny i ogrodowy.

5 not. (T. msk. — 1); Młynik, Ojców, Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Korzkiewski (T.).

Veronica hederifolia L. Rzadko na wilgotnych polach uprawnych, w wilgotnych zaroślach nad potokami i na siedliskach ruderalnych.

8 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1): Suloszowa, Wola Kalinowska, Zamkowa G. (W.), Dol. Sąspowska grn. i dln., Czajowice, k. Bramy Krakowskiej.

Digitalis grandiflora Mill. [= *D. ambigua* Murr.]. Bardzo często na słonecznych zboczach, skałach i osypiskach w widnych zaroślach; nieco rzadziej w murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz w ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

50 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — og.; K. msk. 13): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Melampyrum nemorosum L. Dość pospolicie na zboczach i skałach w widnych i ciepłych partiach zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i lasów liściastych (najliczniej w *Tilio-Carpinetum melittetosum*); poza tym bardzo częsty w murawach klasy *Festuco-Brometea* — zwłaszcza w sąsiedztwie zarośli i lasów.

92 not. (J. 1895 — 1, 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 37): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Wszystkie sprawdzone okazy z badanego terenu należą do grex *nemosum* (L.) Jas. (= *M. nemorosum* L. s. str.).

subsp. *silesiacum* Ronn.: Sąspów, Dol. Sąspowska dln.

Melampyrum pratense L. [= *M. vulgatum* Pers.]. Bardzo często w borach mieszanych na wierzcholinie; sporadycznie na zboczach w obrębie lasów liściastych i zarośli na miejscach o zakwaszonej glebie, oraz w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

38 not. (J. 1901 — og.; P. 1924 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska, grn., śr. i dln., Złota G., Ojców, G. Koronna, Chełmowa G., Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Wszystkie sprawdzone okazy z badanego terenu należą do grex *vulgatum* (Pers.) Jas.

subsp. *divaricatum* (Kerner) Jas.: Dol. Sąspowska grn., G. Okopy.

Euphrasia Rostkoviana Hayne [= *E. officinalis* L., *E. pratensis* Fr. Br.]. Bardzo często na łąkach w dnach dolin oraz po zboczach na pastwiskach i wrzosowiskach; rzadziej w ciepłolubnych murawach i po brzegach lasów.

29 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 5): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Słupianka, Skała, Lepianka, Ojców, Dol. Sąspowska, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

subsp. *montana* (Jord.) Wettst. Występuje na wilgotnych i świeżych łąkach w dnach dolin, najliczniej w Dol. Sąspowskiej śr. i dln., rzadziej w dol. Prądnika, np. w Młyniku i Prądniku Czajowskim.

Euphrasia vernalis List. [= *E. brevipila* Burn. et Gremli]. Bardzo rzadko; zanotowana tylko na trzech stanowiskach.

subsp. *vernalis* = subsp. *tenuis* (Brenn) Wettst.: Młynik — w *Arrhenatheretum*.

subsp. *brevipila* (Burn. et Gremli) O. Schwartz.: Dol. Młynicka i Prądnik Korzkiewski — w *Origano-Brachypodietum*.

Euphrasia curta (Fries.) Wettst., subsp. *coerulea* (Tausch.) Wettst. Znalazona tylko w Młyniku i Prądniku Korzkiewskim na łąkach (*Arrhenatheretum*) w dnie doliny.

Euphrasia stricta Host. Często na suchych, słonecznych zboczach i skałach, głównie w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ubogich pastwiskach, wrzosowiskach, na suchych przydrożach i miedzach.

49 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł.

Wszystkie sprawdzone okazy z badanego terenu należą do subsp. *stricta*.

var. *parviflora* Rothm.: Pieskowa Skała.

Euphrasia micrantha Rchb. [= *E. gracilis* Fr.]. Bardzo rzadko na suchych zboczach w ciepłolubnych murawach, ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

5 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — 1): Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, Ojców (B., S.), Prądnik Korzkiewski.

Uwaga: data Jelenkina (1901) „na suchych łąkach i po skałach. Nie rzadko” odnosi się być może do gat. *E. stricta*, który został przez niego zupełnie pominięty.

Odontites serotina (Lam.) Rchb. subsp. *serotina* [= *O. rubra* Gilib.; *Euphrasia odontites* L.]. Często na żyznych pastwiskach w dnach dolin, po brzegach lasów, na miedzach i przydrożach, a niekiedy na siedliskach ruderalnych.

19 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* ***Odontites verna*** (Bell.) Rchb. Rzadko w uprawach zbóż; sporadycznie w murawach po zboczach.

8 not. (K. msk. — 3): Młynik, Wąw. Koziarnia (K.), Podkalinowie, Czajowice, Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Rhinanthus serotinus (Schonheit) Oborny [= *R. crista gali* L. subsp. *major* Ehrh.; *Alectorolophus major* (Ehrh.) Rchb.]. Dość często na całym terenie. Występuje w dwu odrębnych podgatunkach: subsp. *serotinus* rośnie na łąkach

i pastwiskach oraz w kserotermicznych murawach, subsp. *apterus* jest bardzo rozpowszechnionym chwastem w uprawach zbóż.

32 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 4).

subsp. *serotinus* (Schönheit) Janh.: na wszystkich stan. gł. w dol.

var. *aestivalis* (Zinger) Ronn.: Sk. Wędrowcy.

*subsp. *apterus* Fries.: Pieskowa Skała, Merienówka, Wola Kalinowska, Lepianka, Złota G., Czajowice, Murownia, Biały Kościół.

***Rhinanthus minor* L.** Dość często, głównie w dnach dolin na łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*.

21 not. (H. 1857 — 1; Ku. 1966 — 2, K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol., Biały Kościół (H.).

***Pedicularis silvatica* L.** Podany przez Rostafińskiego (1872) z Ojcowa, oraz Jelenkina (1901) ogólnie. Obecnie znaleziony jedynie w środkowej części Doliny Sąspowskiej.

***Lathraea squamaria* L.** subsp. *squamaria*. Niezbyt często w lasach i zaroślach należących do zespołu *Tilio-Carpinetum*; sporadycznie także w *Dentario glandulosae-Fagetum*.

19 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Wąw. Korytania, Skalski Wąw.

63. *Orobanchaceae*

* ***Orobanche ramosa* L.** Znaleziona tylko na wierzcholinie koło Woli Kalinowskiej w uprawie konopi.

***Orobanche alba* Steph.** Bardzo rzadko; znaleziona tylko w Prądniku Korzkiewskim na suchym zboczu w zespole *Origano-Brachypodietum*.

***Orobanche vulgaris* Poir.** [= *O. caryophyllacea* Smith.; *O. galii* Duby]. Niezbyt często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

17 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

***Orobanche lutea* Baumg.** Bardzo rzadko, zebrana tylko w Wąwozie Koziarnia w zespole *Origano-Brachypodietum*.

***Orobanche alsatica* Kirschl.** Znaleziona przez W. Wojewodę (inf. ustna) na zboczu koło Grodziska w murawie kserotermicznej jako pasożyt na *Libanotis montana*.

64. *Verbenaceae*

* ***Verbena officinalis* L.** Często na całym obszarze na siedliskach ruderalnych koło osiedli w zbiorowiskach rzędu *Onopordetalia*, rzadziej na suchych zboczach, przydrożach i miedzach.

47 not. (J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł.

65. *Labiatae*

Ajuga reptans L. Pospolicie w lasach i zaroślach za wyjątkiem siedlisk bardzo suchych, rzadziej trafia się w murawach kserotermicznych i na łąkach.

170 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 14, 1963 — 3; Ra. 1964 — 2; Jan. 1967 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 80): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Ajuga genevensis L. Dość często na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, Grodzisko, Wąw. Siupianka, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Łazy-Jawór, G. Koronna, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Tecrium botrys L. Bardzo rzadko na skalistych, silnie nasłonecznionych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*.

8 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (B.), Dol. Sąspowska, G. Okopy, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

* *Nepeta cataria* L. Niezbyt częsta roślina ruderalna rozproszona po wsiach na całym terenie.

12 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Wielmoża, Skała, Sąspów, Dol. Sąspowska śr., Złota G., Ojców, Czajowice, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Nepeta pannonica L. [= *N. nuda* L.]. Bardzo rzadko na siedliskach szczególnie suchych i ciepłych w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i murawach kserotermicznych.

9 not. (Bc. 1809 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców (Sk. nad Trzaską i Zamkowa G.), G. Koronna, G. Okopy, Kopcowa Sk.

Glechoma hederacea L. [= *Nepeta glechoma* Benth.]. Bardzo często (miejscami masowo) na stanowiskach średnio wilgotnych i na ogół żyznych: łąki, zarośla, przydroża, siedliska ruderalne, ogrody i pola uprawne.

68 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1962 — 1, 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 25; T. msk. — 6): na wszystkich stan. gł.

Glechoma hirsuta W. K. Rzadko w cienistych lasach liściastych, najczęściej w grądzie, rzadziej w buczynie karpackiej.

15 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 7): Ojców (k. Zamkowej G.), Dol. Sąspowska śr., Wąw. Jamki, Wąw. za Krakowską Bramą, Wąw. Ciasne Skały, Wąw. Korytania.

Prunella vulgaris L. Bardzo pospolicie w dnach dolin na świeżych łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*; rzadziej po zboczach i na wierzchołku w kserotermicznych murawach, ubogich pastwiskach, na polach uprawnych, ugorach, miedzach, przydrożach, po brzegach lasów i zarośli.

105 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 5; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 47; T. msk. — 5): na wszystkich stan. gł.

Prunella grandiflora Jacq. Niezbyt często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

23 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2; J. 1895 — og., 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 5): Młynik, Dol. Młynicka, m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, k. Skąły, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Ojców, G. Koronna, Wąw. Smardzewski, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Melittis grandiflora Sm. emend. Soo [= *M. melisophyllum* auct. polon., non L., sec. Soo]. Bardzo często w lasach liściastych i zaroślach na siedliskach ciepłych. Optimum występowania osiąga w *Peucedano cervariae-Coryletum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum* i *Carici-Fagetum*.

65 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 2; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

* *Galeopsis ladanum* L. Dość rzadki chwast pól uprawnych rosnący przeważnie w uprawach okopowych. Sporadycznie na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

13 not. (J. 1901 — 1): Sułoszowa, m. Pieskową Skałą a Młynikiem, Skała, Wola Kalinowska, m. Grodziskiem a Ojcowem, Sąspów, Lepianka, Ojców, Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Galeopsis tetrachit L. Bardzo rozpowszechniony chwast pól uprawnych rosnący również obficie na zrębach leśnych, po brzegach lasów, przydrożach i na siedliskach ruderalnych.

60 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1963 — 2; K. msk. — 18; T. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.

Galeopsis bifida Boenn. Bardzo rozpowszechniony na polach uprawnych, rzadziej na siedliskach ruderalnych, zrębach, po brzegach lasów i na przydrożach.

62 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 17; T. msk. — 18): na wszystkich stan. gł.

Galeopsis speciosa Mill. Niezbyt często, głównie w zaroślach łożowych nad potokami, rzadziej w lasach, po ich brzegach oraz na polach uprawnych i ugorach.

14 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Zagrody, m. Grodziskiem a Ojcowem, Słupianka, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Łazy-Jawór, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

Galeopsis pubescens Bess. Bardzo często w zaroślach, przerąbanych partiach lasów i na zrębach; rzadziej na siedliskach ruderalnych, przydrożach i polach uprawnych.

54 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 14; T. msk. — 5): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Smardzewice, Murownia.

* *Lamium album* L. Bardzo rozpowszechniona roślina ruderalna występująca na żyznych siedliskach przy osiedlach.

63 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1966 — 2): na wszystkich stan. gł.

Lamium maculatum L. Bardzo często w zaroślach i resztkach lasów łąkowych nad potokiem (miejscami masowo) oraz w wilgotnych lasach i zaroślach liściastych, głównie w dolnych partiach zboczy. Na wierzcholinie rzadziej — zazwyczaj na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

54 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 2; M. 1952 — 2, 1963 — 1; Ku. 1966 — 3; K. msk. — 16): na wszystkich stan. gl.

Wszystkie sprawdzone okazy należały do podgatunku niżowego subsp. *maculatum*.

* *Lamium purpureum* L. Bardzo rozpowszechniony chwast pól uprawnych i ogrodów; rzadziej na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

51 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 8; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gl.

* *Lamium amplexicaule* L. Dość rzadki chwast spotykany na polach uprawnych i w ogrodach; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

11 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 1): Młynik (K.), Wielmoża, Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Czajowice, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

Galeobdolon luteum Huds. [= *Lamium galeobdolon* L.]. Bardzo pospolity składnik runa mezofilnych lasów liściastych rzędu *Fagetalia*, zwłaszcza w miejscach cienistych i dość wilgotnych; sporadycznie rośnie także w borach mieszanym i ciepłych zaroślach.

142 not. (J. 1895 — og., 1901 — 1; W. 1913 — 6; M. 1952 — 14, 1963 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 66): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Stachys alpina L. Dość często po zboczach dolin, rzadziej na wierzchowinie. Widne zarośla, przerąbane partie lasów (głównie *Tilio-Carpinetum*), zręby.

30 not. (Be. 1809 — 1; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — og.; J. 1901 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 5): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Słupianka, Dol. Sąspowska grn. i śr., Ojców (K.), Wąw. Jamki, Wąw. Korytania, Prądnik Czajowski.

Stachys silvatica L. Często, przeważnie w dnach dolin i wąwozów oraz w przydennych partiach zboczy w zaroślach łożowych, fragmentach łęgów i wilgotnych grądach (*Tilio-Carpinetum stachyetosum*); sporadycznie w buczynie karpackiej i na siedliskach ruderalnych.

43 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gl. w dol.

Stachys palustris L. Bardzo często na całym terenie.

56 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 18; T. msk. — 17).

var. *palustris* — odmiana typowa, bardzo rzadka i spotykana wyłącznie w dnach dolin po brzegach potoków i w wilgotnych zaroślach, znaleziona została jedynie pod Grodziskiem, w Ojcowie i w Dol. Sąspowskiej śr.

var. *segetum* (Hagen) Schweigg. — jest bardzo rozpowszechnionym chwastem pól uprawnych, zanotowanym na wszystkich stan. gl.

Stachys recta L. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach, skałach i osypiskach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadziej w ciepłych zaroślach.

41 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og., 1952 — 2; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Stachys annua L. Podany przez Berdaua (1859 b) ogólnie, oraz Jelenkina (1901) jako rozproszony na polach uprawnych, np. koło Skały i sporadycznie po zboczach dolin; obecnie prawdopodobnie przeoczony.

Betonica officinalis L. [= *Stachys betonica* Benth.]. Bardzo częsty, zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach. Rzadziej w suchych i ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melitetosum*).

54 not. (J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

* *Leonurus cardiaca* L. Rzadko na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

4 not. (W. 1913 — 1). Skała, Chełmowa G. (W.), Prądnik Czajowski.
subsp. *villosus* (Desf.) Hyl.: Ojców.

* *Ballota nigra* L. subsp. *nigra*. Rozproszona na całym terenie na siedliskach ruderalnych koło osiedli; sporadycznie także w wilgotnych zaroślach.

9 not.: Młynik, Kaliski, Wola Kalinowska, Ojców, Prądnik Czajowski.
var. *hirta* Koch.: Grodzisko, Skała.

Salvia pratensis L. Niezbyt często, głównie w północnej i południowej części terenu, na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i sporadycznie w ciepłych zaroślach.

20 not. (J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Salvia nemorosa L. Bardzo rzadki gatunek rosnący na słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach.

3 not.: m. Młynikiem a Grodziskiem, k. Górczynej Sk., G. Koronna.

Salvia verticillata L. Często na suchych zboczach i osypiskach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*, zwłaszcza w północnej części doliny Prądnika, gdzie występuje miejscami masowo.

23 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Clinopodium vulgure L. [= *Calamintha clinopodium* Benth., *C. vulgaris* (L.) Druce]. Pospolicie na nasłonecznionych zboczach i skałach w widnych zaroślach i ciepłych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum melitetosum*, *Carici-Fagetum*). Bardzo często rośnie również w murawach klasy *Festuco-Brometea* — zwłaszcza w sąsiedztwie lasów i zarośli, a sporadycznie w borach mieszanych, na przydrożach, miedzach i siedliskach ruderalnych.

114 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 9, 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 58): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Acinos arvensis (Lam.) Dandy [= *Calamintha acinos* (L.) Clairv.]. Bardzo często, zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych, słonecznych zboczach i skałach jako stały składnik muraw klasy *Festuco-Brometea*.

45 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gl. w dol., Wielmoża, Kaliski, Łazy-Jawór.

***Origanum vulgare* L.** Dość pospolicie na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ciepłych zaroślach. Poza tym po brzegach lasów, na miedzach, przydrożach i ubogich pastwiskach.

84 not. (J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — 1; K. msk. — 34): na wszystkich stan. gl.

***Thymus pulegioides* L.** [= *T. ovatus* Mill.]. Dość pospolity na słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; mniej często w widnych zaroślach, ubogich pastwiskach, na miedzach, przydrożach i brzegach lasów.

68 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 9, herbarium — 2): na wszystkich stan. gl. subsp. *pulegioides*, var. *ovatus* (Mill.) Ronn.: Dol. Młynicka, Młynik, Grodzisko, Dol. Saspowska, Jerzmanowice, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

var. *silvestris* (Schreb.) Ronn.: Pieskowa Skała, Dol. Saspowska.

var. *caudatus* (Wimm. et Gr.) Ronn.: m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców.

var. *chamaedrys* Fr. Ronn.: Młynik, Dol. Młynicka.

***Thymus Marschallianus* Willd.** Bardzo licznie, zwłaszcza w północnej części terenu, na silnie nasłonecznionych zboczach i skałach w murawach rzędu *Festucetalia valesiace*; rzadziej w widnych zaroślach.

35 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 8, herbarium — 4): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Saspowska grn., śr. i dln., Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *longifolius* (Lyka) Ronn.: m. Młynikiem a Grodziskiem, Kopcowa Sk.

var. *acutus* (Lyka) Ronn.: m. Grodziskiem a Ojcowem.

var. *elongatus* (Opiz) Ronn.: Grodzisko.

var. *ellipticus* (Opiz) Ronn.: G. Koronna

var. *Radoslavii* Ronn. et Urum.: k. Woli Kalinowskiej

var. *arenicola* (H. Br.) Ronn.: Sk. Wędrawcy.

var. *leptocephalus* Ronn.: Grodzisko.

***Thymus Kosteleckyanus* Opiz** [= *Th. pannonicus* All.]. Niezbyt często, przeważnie w północnej części terenu, na szczególnie słonecznych i ciepłych zboczach oraz skałach w murawach związków *Festucion-valesiaceae* i *Cirsio-Brachypodion*.

21 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 4, herbarium — 5): Sułoszowa Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Prądnik Korzkiewski.

var. *Eisensteinianus* (Opiz) Ronn.: Młynik, Grodzisko.

var. *tornensis* (Lyka) Ronn.: k. Woli Kalinowskiej

var. *multibarbus* (Lyka) Ronn.: m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, k. Skały.

var. *villosissimus* (H. Br.) Ronn.: k. Woli Kalinowskiej.

var. *Kosteleckyanus*: Grodzisko.

***Thymus glabrescens* Willd.** Dość często, przeważnie w północnej części terenu, na suchych słonecznych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiaceae*; rzadziej w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*).

30 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 12): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Dol. Saspowska grn., śr. i dln., Prądnik Czajowski.

var. *serpens* (Opiz) Ronn.: Dol. Saspowska — zbocza pod Złotą G.

var. *stenophyllus* (Opiz) Ronn.: Dol. Młynicka, Wąw. Słupianka.

var. *chamaerepens* Ronn.: Grodzisko, G. Koronna.

***Thymus austriacus* Bernh.** Bardzo częsty w dolinie Prądnika na odcinku od Ojcowa po Pieskową Skałę, na pozostałym obszarze rzadko. Rośnie na słonecznych zboczach i skałach w obrębie muraw rzędu *Festucetalia valesiacae*.

32 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 6): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, k. Skały, Wąw. Koziarnia, Łazy-Jawór, m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Prądnik Czajowski (K.), Prądnik Korzkiewski.

var. *austriacus*: Grodzisko, G. Koronna.

var. *subaustriacus* Ronn.: Łazy-Jawór, Dol. Sąspowska śr., Kopcowa Sk.

var. *senilis* (Dichtl.) Ronn.: Grodzisko.

***Thymus serphyllum* L. em. Fr.** Podany przez Herbicha (1857) z okolic Białego Kościoła oraz Jelenkina (1901) ogólnie. Obydwie daty niewątpliwie błędne.

***Thymus praecox* Opiz.** Dość często, przeważnie w południowej i środkowej części terenu, na skałach w obrębie zespołu *Festucetum pallentis*.

24 not. (P. 1924 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 3, herbarium — 7): Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *praecox*: G. Koronna, G. Okopy.

var. *barbatus* (Opiz) Ronn.: Grodzisko, G. Koronna.

var. *flagellicaulis* (Kern.) Ronn.: Grodzisko, Sk. nad Trzaską, Wielkie Sk.

var. *ciliatus* (Opiz) Ronn.: m. Grodziskiem a Ojcowem, G. Okopy, Kopcowa Sk.

***Thymus glabrescens* × *Th. Marschallianus*.** W *Origano-Brachypodietum* na zboczach pod Grodziskiem (K. — herbarium).

***Thymus glabrescens* × *Th. praecox*.** Rzadko w murawach kserotermicznych; głównie na skałach. G. Koronna (K. — herbarium).

***Thymus Marschallianus* × *Th. Kosteleckyanus*.** Zebrany przez Kornasia w murawie kserotermicznej na zboczu między Grodziskiem a Ojcowem.

***Thymus Marschallianus* × *Th. praecox*.** Rzadko w murawach na nasłonecznionych skałach: między Grodziskiem a Ojcowem (K. — herbarium), Dol. Sąspowska śr.

***Thymus Marschallianus* × *Th. pulegioides*.** W *Origano-Brachypodietum* koło Woli Kalinowskiej (K. — herbarium).

***Thymus praecox* × *Th. pulegioides*.** Zebrany przez Kornasia na słonecznych zboczach Doliny Sąspowskiej pod Złotą Górą.

***Lycopus europaeus* L.** Dość rzadko i prawie wyłącznie w dnach dolin po brzegach wód; sporadycznie na wilgotnych siedliskach ruderalnych, mokrych łąkach i podmokłych polach uprawnych.

13 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 1; T. msk. — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Kalinów, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Czajowski (T.) i Korzkiewski.

Mentha spicata L.

* subsp. *spicata*. Rzadka roślina dawniej hodowana, obecnie tylko w formie dziedziczałej, podana została przez T. Tacika we Florze polskiej (1967) z Jerzmanowic.

subsp. *longifolia* (L.) T. Tac. [= *M. Longifolia* (L.) Huds.; *M. silvestris* L.]. Bardzo często, ale prawie wyłącznie w dnach dolin po brzegach potoków — gdzie tworzy miejscami duże skupienia, na wilgotnych łąkach i pastwiskach, w zaroślach i lasach łągowych. Miejscami także na polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

58 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 18; T. msk. — 3): Pieskowa Skala, Dol. Młynicka, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

var. *sordida* (Wimm. et Grab.) T. Tacik: Grodzisko.

Mentha aquatica L. Rzadko i tylko w dnach dolin po brzegach potoków i nad źródłami.

17 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł. w dol.

Mentha arvensis L. subsp. *arvensis*. Bardzo rozpowszechniony chwast upraw polnych, gdzie występuje zazwyczaj w odmianie var. *agrestis* (Sole) Rchb. Rzadziej rośnie na wilgotnych łąkach, w zaroślach i na siedliskach ruderalnych.

66 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 20; T. msk. — 19): na wszystkich stan. gł.

* *Elsholtzia ciliata* (Thumb.) Hylander. Bardzo rzadki chwast siedlisk ruderalnych znaleziony tylko w Czajowicach, oraz na polach uprawnych koło Białego Kościoła (H. Tacik msk.).

66. *Plantaginaceae*

Plantago maior L. s. str. Pospolicie na miejscach wydeptywanych koło domów, przy ścieżkach i drogach; poza tym bardzo często na pastwiskach, polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

68 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 14; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

Plantago uliginosa F. W. Schmidt. [= *P. pauciflora* Gilib.]. Bardzo rozpowszechniona w zbiorowiskach związku *Nanocyperion flavescentis* na wilgotnych polach uprawnych, rzadziej nad stawami i po mulistych brzegach potoków.

54 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 18; T. msk. — 16): Pieskowa Skala, Młynik (K.), Grodzisko, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska śr. i dln., Lepianka, Żłota G., Ojców, Smardzewice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski, Biały Kościół.

Plantago mediā L. Dość pospolicie na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* — gdzie występuje zazwyczaj w odmianie długolis-

tnej, oraz na świeżych łąkach i pastwiskach w dnach dolin. Rzadziej w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

80 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 4; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 36): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Wielmoża, Łazy-Jawór, Biały Kościół.

Plantago lanceolata L. Pospolita na całym terenie. Łąki i pastwiska klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, pola uprawne (szczególnie masowo w koniczynie i lucernie), ugory, ubogie pastwiska, przydroża, miedze, siedliska ruderalne. Na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* występuje najczęściej var. *pusilla* Baumg.

92 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1966 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 45; T. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

67. *Gentianaceae*

Centaurium umbellatum Gilib. [= *Erythraea centaurium* Pers.]. Niezbyt często, rozproszone po suchych zboczach (zarówno w ciepłolubnych murawach, jak i w ubogich pastwiskach), na łąkach, miedzach i przydrożach.

17 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziańska, Sępów, Dol. Sępowska śr. i dln., Ojców (K.), Lepianka, Wąw. Żydowski, Prądnik Korzkiewski.

Centaurium pulchellum (Sw.) Druce [= *Erythraea ramosissima* Pers.]. Gatunek przywiązany do wilgotnych łąk i mokradeł podany ogólnie z badanego terenu przez Bessera (1809), później już przez nikogo nie potwierdzony — niewątpliwie wyginął.

Gentiana cruciata L. Bardzo rzadko na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach.

4 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — og., 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 1): m. Młynikiem a Grodziskiem, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Złota G. (J.), Prądnik Korzkiewski.

Gentiana pneumonanthe L. Podana ogólnie z badanego terenu przez Jelenkina (1901); obecnie nie odnaleziona — z pewnością wyginęła.

Gentiana asclepiadea L. Gatunek podany ogólnie przez Sapalskiego (1862), następnie wymienił go z Ojcowca Rostafiński (1872), a za nimi cytował Jelenkin (1901). Obecnie nie odnaleziony — z pewnością wyginął.

Gentiana campestris L. Podana przez Jelenkina (1901) z okolic Pieskowej Skały.

Gentiana Wettsteinii Murb. [= *G. germanica* Willd.]. Podana przez Jelenkina (1901), jako rzadka na suchych zboczach koło Pieskowej Skały i przez Pawłowskiego (1924) z Doliny Młynickiej.

Gentiana amarella L. Rzadko na suchych zboczach w kserotermicznych murawach i ciepłych zaroślach; jak się wydaje, tylko w północnej części doliny Prądnika.

3 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała (J.), Dol. Młynicka, m. Młynikiem a Grodziskiem.

Gentiana ciliata L. Niezbyt często, głównie w północnej części badanego terenu, na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach.

16 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — og., 1901 — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., Ojców (B.), Złota G. (J.), Prądnik Korzkiewski.

68. *Apocynaceae*

Vinca minor L. Dość rzadko, ale zazwyczaj na obfitych stanowiskach w lasach i zaroślach należących do zespołu *Tilio-Carpinetum*, sporadycznie także w borach mieszanych.

10 not. (K. msk. — 2): Młynik, Dol. Młynicka, Ojców (k. Zamkowej G. i Sk. Czyżówki), Dol. Sąspowska grn. (K.), śr. i dln., wierzchowina nad Wąw. Korytania.

69. *Asclepiadaceae*

Vincetoxicum officinale Mnch. [= *Cynanchum vincetoxicum* (L.) Pers.]. Pospolity na słonecznych, skalistych zboczach, skałach i piargach, jako stały składnik kserotermicznych muraw klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*); bardzo częsty również w ciepłych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

105 not. (H. 1857 — 1; *B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 5, 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 48): na wszystkich stan. gł. w dol., Wielmoża, Łazy-Jawór, Skała, Czajowice, Biały Kościół.

70. *Oleaceae*

Fraxinus excelsior L. Rozpowszechniony głównie na siedliskach wilgotnych w dnach dolin, wąwozów i w dolnych partiach zboczy. Rośnie w lasach łęgowych, jaworowych, w grądzie i buczynie karpackiej. Drzewostany z przewagą jesionu występują miejscami na wilgotnych spłaszczeniach w górnych partiach wąwozów (np. Wąwóz Jamki, Wąwóz Ciasne Skały). Z rzadka trafia się na suchych, słonecznych zboczach wśród muraw i ciepłych zarośli — tu jednak najczęściej podsadzany; sadzony jest także powszechnie w parkach, przy drogach i po wsiach.

52 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł. w dol., Wola Kalinowska, Jerzmanowice, Czajowice.

** *Syringa vulgaris* L. Powszechnie hodowana w ogrodach i miejscami zdziczała w zaroślach (np. w Ojcowie i Prądniku Korzkiewskim).

Ligustrum vulgare L. var. *vulgare*. Na badanym terenie wydaje się być gatunkiem rodzimym, gdyż występuje w kilku miejscach w naturalnych płatach ciepłych zarośli (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i widnych lasów liściastych (*Carici-Fagetum*) na eksponowanych masywach skalnych. Poza tym często hodowany w ogrodach oraz przy domach; miejscami dziczejący na przydrożach i siedliskach ruderalnych.

10 not. (S. 1862 — og.; J. 1901 — 1): stan. naturalne — Grodzisko, G. Koronna, Kopcowa Sk.; dziedziczyły — Pieskowa Skała, Skała, Wola Kalinowska, Saspów, Ojców, Czajowice.

71. Rubiaceae

* *Sherardia arvensis* L. Dość rozpowszechniona na polach uprawnych, zwłaszcza na żyznych glebach zasobnych w węglan wapnia.

15 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 2; T. msk. — 5): Dol. Młynicka (T.), Zagrody, Skała, Ojców (T.), Złota G. (K.), Lepianka, Jerzmanowice (T.), Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Asperula rivalis Sibth. et Sm. [= *A. aparine* M. B.]. Rzadko; wyłącznie w dnach dolin w wilgotnych zaroślach i fragmentach lasów łęgowych nad potokami.

6 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, m. Młynikiem a Grodziskiem, Ojców, Dol. Saspowska śr. i dln., Prądnik Korzkiewski.

Asperula odorata L. Dość pospolicie po zboczach dolin w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*, z wyraźnym optimum występowania w buczynie karpackiej. Sporadycznie trafia się także w borach mieszanych na wierzchołku, zwłaszcza w miejscach żyznych.

92 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 7, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1, 1966 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 37): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Paduch, Dol. Saspowska grn., śr. i dln., Ojców, Wąw. Jamki, Wąw. Korytania, Skalski Wąw., Prądnik Korzkiewski.

Asperula tinctoria L. Często na słonecznych skałach i zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca* i zaroślach *Peucedano cervariae-Coryletum*.

36 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Asperula cynanchica L. Bardzo rozpowszechniona na słonecznych zboczach i skałach w północnej części doliny Prądnika na odcinku od Ojcowa po Pieskową Skałę. Na pozostałym terenie rzadziej. Murawy rzędu *Festucetalia valesiaca*, sporadycznie ciepłe zarośla.

31 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gl. w dol.

Galium vernum Scop. Pospolicie w lasach i zaroślach z wyraźnym optimum na siedliskach ciepłych i suchych. Bardzo często rośnie również w murawach klasy *Festuco-Brometea*, a z rzadka na łąkach i w ubogich pastwiskach.

170 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 11, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 83): na wszystkich stan. gl. w dol., Lepianka, Łazy-Jawór.
var. *vernum* for. *Halleri* (Röm. et Schult.): Ojców.

Galium rotundifolium L. Gatunek podany z Ojcowa (Herbich 1857, Berdau 1859 a, Limpricht 1949), Pieskowej Skały (Rostafiński 1872), oraz ogólnie (Sapalski 1862, Jelenkin 1901). Ostatnio znaleziony jedynie w młodnikach świerkowych w Młyniku i w Dolinie Saspowskiej na zboczu koło Wąw. Jamki.

***Galium boreale* L.** Bardzo liczne, zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach.

45 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 13): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., Ojców, G. Koronna (K.), Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

var. *boreale*, for. *boreale*: Grodzisko, Ojców.

for. *hirtum* Kucowa: m. Grodziskiem a Ojcowem.

***Galium verum* L.**, subsp. *verum*. Bardzo często na całym terenie. Murawy klasy *Festuco-Brometea*, łąki, ubogie pastwiska, miedze, przydroża.

60 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 18): na wszystkich stan. gł.

***Galium Wirtgenii* Oborny.** Rzadko w dnach dolin na świeżych łąkach z rzędu *Arrhenatheretalia*.

12 not.: na wszystkich stan. gł. w dol.

***Galium silvaticum* L.** Podane przez Berdaua (1859 a, b) oraz Jelenkina (1901). Obydwie daty błędne, odnoszą się na pewno do gatunku *G. Schultesii*, którego wymienieni autorzy z okolic Ojcowy nie podawali.

***Galium Schultesii* Vest.** Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach dolin i skałach w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) i cieplejszych partiach lasów liściastych (*Tilio-Carpinetum melittetosum*, *Carici-Fagetum*); sporadycznie w murawach klasy *Festuco-Brometea* — zwłaszcza w sąsiedztwie lasów i zarośli.

49 not. (M. 1952 — 1, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol.

for. *angustifolium* (Heuff.) Borza: Dol. Młynicka.

***Galium polonicum* Błocki [= *G. aristatum* L.]** Podane z Ojcowy (Rostafiński 1872, za nim Jelenkin 1901), niewątpliwie błędnie.

***Galium mollugo* L.** Pospolite na całym terenie w różnych zbiorowiskach łąkowych i murawowych. Występuje w dwu odrębnych podgatunkach o różnych wymaganiach ekologicznych.

119 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 5, 1963 — 6; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 49).

subsp. *mollugo*. Podgatunek typowy, pospolity na świeżych łąkach rzędu *Arrhenatheretalia*, na miedzach, przydrożach, ubogich pastwiskach; rzadziej w widnych zaroślach: Pieskowa Skała, Kaliski, Dol. Młynicka, Grodzisko, Woła Kalinowska, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Lepianka, Czajowice, Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

subsp. *erectum* (Huds.) Syne. Podgatunek bardzo rozpowszechniony na słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* (niekiedy masowo); rzadziej w ciepłych zaroślach: Sułoszowa, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., śr. (K.) i dln., Ojców, Łazy-Jawór, G. Koronna, Prądnik Czajowski (K.), Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Galium pumilum Murr. [= *G. silvestre* Poll.]. Podane ogólnie przez Berdaua (1859 a) i Sapalskiego (1862) oraz z Doliny Sąspowskiej przez Jelenkina (1901). Wszystkie daty niewątpliwie błędne.

Galium uliginosum L. Bardzo rzadko na zabagnionych miejscach nad stawami i rowami oraz na podmokłych łąkach.

5 not. (H. 1857 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Ojców (H.), Dol. Sąspowska k. Wąw. Jamki (K.).

Galium palustre L. Rzadko i wyłącznie w dnach dolin po brzegach potoków, nad źródłami i na mokrych łąkach.

10 not. (J. 1901 — og.; Si. 1967 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, nad Prądnikiem k. Sk. Wędrowcy, Dol. Sąspowska dln. (K.) i grn., k. Bramy Krakowskiej, Prądnik Korzkiewski.

Galium aparine L. s. str. Dość pospolicie w wilgotnych zaroślach i resztkach łągów nad potokami, po brzegach lasów oraz na siedliskach ruderalnych. Rzadziej na polach uprawnych, w żyzniejszych partiach lasów grądowych i na łąkach.

81 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 2; Ku. 1965 i 1966 — og.; K. msk. — 30; T. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.

Galium spurium L. [= *G. aparine* L. subsp. *spurium* (L.) Hartm.]. Rozproszone, głównie na wierzcholinie, jako chwast w zasiewach zbóż.

9 not. (J. 1901 — og.): Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Lepianka, Złota G., Smardzewice, m. Murownia a Czajowicami, Biały Kościół.

Galium mollugo × *G. verum* [= *G. ochroleucum* Wolf.]. Mieszaniec podany przez Jelenkina (1901) ogólnie z badanego terenu, prawdopodobnie dość rozpowszechniony.

72. *Caprifoliaceae*

Sambucus ebulus L. Rzadko, w zaroślach po zboczach, na miedzach i przydrożach.

4 not. (J. 1895 i 1901 — og.): Młynik, Sąspów, Lepianka, Biały Kościół.

Sambucus nigra L. Bardzo często na żyznych miejscach w zaroślach i lasach liściastych, zwłaszcza w partiach przerąbanych i na zrębach; rzadziej na przydrożach oraz siedliskach ruderalnych.

60 not. (J. 1901 — og., W. 1913 — 2; M. 1952 — 5, 1963 — 2; Ra. 1964 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 24): na wszystkich stan. gł.

Sambucus racemosa L. Bardzo często w lasach i zaroślach, zwłaszcza na zrębach i w prześwietlonych partiach drzewostanów; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

50 not. (Be. 1809 — 2; H. 1957 — 1; B. 1859 a — 2; Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

Viburnum opulus L. Dość pospolite w lasach i zaroślach, szczególnie

obficie w *Tilio-Carpinetum*. Z rzadka trafia się także na suchych zboczach wśród muraw kserotermicznych.

76 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 37): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór.

***Lonicera xylosteum* L.** Pospolicie na całym terenie w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetea*.

157 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1952 — 14, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; My. 1967 — 1; K. msk. — 78): na wszystkich stan. gl. w dol., Lepianka, Łazy-Jawór, Murownia.

**** *Symphoricarpos rivularis* Suksd.** Hodowany w ogrodach i miejscami dziczejący (np.: Skała, Ojców, Czajowice).

73. *Adoxaceae*

***Adoxa moschatellina* L.** Bardzo często w dnach dolin, wąwozów i w przydennych partiach zboczy w lasach rzędu *Fagetalia*, zwłaszcza na żyznych i wilgotnych miejscach.

57 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 21): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Dol. Paduch, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Wąw. Jamki, Wąw. za Krakowską Bramą, Prądnik Czajowski, Skalski Wąw.

74. *Valerianaceae*

*** *Valerianella rimosa* Bastard [= *V. auricula* DC.].** Rozprzozona na polach jako chwast upraw zbożowych.

8 not. (J. 1901 — og.): Kalinów, Zagrody, Wola Kalinowska, Lepianka, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

*** *Valerianella dentata* (L.) Poll.** Rozpowszechniony chwast pól uprawnych, rosnący najczęściej w uprawach zbóż.

22 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 5): Wielmoża, Poręba, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska śr. (K.), Ojców, Smardzewice, Czajowice, Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

***Valerianella olitoria* (L.) Poll.** Podana przez Medvecką-Kornaś i Kornasia (1963) ze zbocza pod Grodziskiem.

***Valeriana officinalis* L.** Niezbyt często na zboczach, skałach i osypiskach skalnych w obrębie zarośli i muraw, przeważnie w miejscach dość wilgotnych; rzadziej w lasach.

15 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Paduch, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, Wąw. Korytania, Prądnik Korzkiewski.

***Valeriana sambucifolia* Mik.** Bardzo rzadko na wilgotnych i silnie zacienionych piargach i w lasach łęgowych.

5 not. (K. msk. — 2): Dolina Młynicka, Dol. Paduch, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Wąw. Korytania (K.).

Valeriana dioica L. Gatunek podawany przez Berdaua (1859 b) z doliny Prądnika poniżej Ojcowa, przez Jelenkina (1901) i Kućmiera (1965) ogólnie.

Valeriana simplicifolia (Rchb.) Kabath. [= *V. dioica* L., var. *simplicifolia* Rchb.]. Gatunek podany przez Berdaua (1859 a) z Ojcowa oraz Jelenkina (1901) jako częsty na wilgotnych łąkach. Obecnie nie odnaleziony, z pewnością wyginął.

Valeriana tripteris L., subsp. *austriaca* E. Walther. Bardzo rozpowszechniona, zwłaszcza w środkowej części badanego terenu, na skałach i osypiskach skalnych w miejscach chłodnych i wilgotnych jako stały składnik zespołu *Festucetum pallentis neckeretosum*.

38 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a—3, 1859 b—1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 2; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Sk. Wędrowcy, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Ojców, Brama Krakowska, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

75. *Dipsacaceae*

Succisa pratensis Mnch. Rzadko w borach mieszanych i w zaroślach.

4 not. (J. 1901 — 1); Pieskowa Skała (J.), m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska grn., Chelmowa G.

Scabiosa ochroleuca L. Dość pospolicie na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach. Rzadziej po miedzach, przydrożach i w ubogich pastwiskach.

61 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; L. 1949 — 1; M. 1962 — 2, 1963 — 1; K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł.

Scabiosa columbaria L. Bardzo rzadko na słonecznych zboczach i skałach. Widne zarośla (*Peucedano cervariae-Coryletum*), murawy kserotermiczne klasy *Festuco-Brometea*.

10 not. (B. 1859 a — 2; J. 1901 — 1; K. msk. — 1): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko (B.), Ojców (Sk. nad Trzaską), Dol. Sąspowska śr., G. Koronna, G. Okopy, Wąw. Korytania, Kopcowa Sk.

Knautia arvensis (L.) Coult. Dość pospolicie, zarówno na świeżych łąkach w dnach dolin, jak też na suchych, słonecznych zboczach w ciepłolubnych murawach. Poza tym rozpowszechniona na przydrożach, miedzach, brzegach lasów, ubogich pastwiskach, wrzosowiskach i w widnych zaroślach.

65 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 31; Z. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

76. *Campanulaceae*

Jasione montana L. Rzadko na suchych, kamienistych zboczach w ciepłolubnych murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz na piaszczystych polach uprawnych.

6 not. (B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.): Wąw. Słupianka, Zamkowa G. (B.), Jerzmanowice, Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

***Phyteuma spicatum* L.** Bardzo często w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* i cienistych zaroślach.

50 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 8, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

***Phyteuma orbiculare* L.** Rzadko na wilgotnych, cienistych piargach po zboczach dolin i na świeżych łąkach.

6 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 2; K. msk. — 1): Dol. Młynicka, Dol. Paduch, Ojców, (B.), Złota G. i Chełmowa G. (J.).

***Campanula sibirica* L.** Rzadko, na szczególnie słonecznych zboczach i skałach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*; sporadycznie w ciepłych zaroślach.

7 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała (B.), Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców (Wielkie Sk.), G. Koronna, Wierzchowina m. Czajowicami a Białym Kościołem (H.).

***Campanula cervicaria* L.** Dość rzadko w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach.

14 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; K. msk. — 1): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Wąw. Słupianka, Sk. nad Trzaską, Łazy-Jawór, G. Koronna, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

***Campanula glomerata* L.** Bardzo często na zboczach dolin w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach; ponadto na suchych miedzach i przydrożach, a sporadycznie w ubogich pastwiskach, wrzosowiskach i suchych płatach zespołu *Arrhenatheretum elatioris*.

52 not. (J. 1895 — og., 1901 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 13): na wszystkich stan. gł.

***Campanula bononiensis* L.** Znaleziona tylko w Prądniku Korzkiewskim na skałach w *Peucedano cervariae-Coryletum*.

***Campanula rapunculoides* L.** Bardzo często, najliczniej na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i widnych zaroślach. Poza tym na miedzach, przydrożach, po brzegach lasów liściastych.

63 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 6, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 20; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

***Campanula trachelium* L.** Pospolita w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* (najliczniej w *Tilio-Carpinetum*), znacznie rzadziej w ciepłych zaroślach i murawach oraz po brzegach lasów.

99 not. (J. 1895 — og.; 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 47): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Campanula patula* L.** Bardzo często na świeżych łąkach (*Arrhenatheretum elatioris*) w dnach dolin oraz w ubogich pastwiskach po zboczach, rzadziej

na miedzach i przydrożach, w widnych zaroślach, młodnikach i ciepłych murawach.

65 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

Campanula persicifolia L. Dość pospolicie na słonecznych zboczach jako stały składnik ciepłych zarośli i ciepłych buczyn (*Carici-Fagetum*); bardzo często w widnych i suchszych partiach grądu (*Tilio-Carpinetum melittetosum*) oraz w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

78 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 5; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 39): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Campanula rotundifolia L. Bardzo rozpowszechniona. Najczęściej rośnie na skałach i skalistych zboczach w miejscach na ogół dość wilgotnych i dobrze oświetlonych w obrębie zbiorowisk murawowych i zarośli, rzadziej w lasach.

71 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1963 — 4; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 20): na wszystkich stan. gł. w dol.

Adenophora liliifolia (L.) Bess. Bardzo rzadki gatunek podany z Grodziska przez Bessera (1809), Berdaua (1859 a) i Jelenkina (1901) oraz z doliny Prądnika między Grodziskiem a Ojcowem (Berdau 1859 b). Ostatnio znaleziony tylko w Dolinie Sąspowskiej w ciepłych zaroślach na zboczach pod Złotą Górą.

77. *Compositae*

Solidago virga-aurea L. Bardzo rozpowszechniona w borach mieszanych na wierzchołku oraz na wrzosowiskach i ubogich pastwiskach. W lasach i zaroślach klasy *Quercus-Fagetea* występuje znacznie rzadziej i zazwyczaj na miejscach o zakwaszonej glebie. Poza tym rozproszona na miedzach, przydrożach, brzegach lasów i w ciepłolubnych murawach.

74 not. (J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 41): na wszystkich stan. gł.

* ***Solidago serotina*** Ait. Rzadko na siedliskach ruderalnych koło zabudowań, sporadycznie w zaroślach nad potokami.

3 not.: Skala, Grodzisko, Prądnik Czajowski.

Bellis perennis L. Pospolicie na świeżych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia* oraz na miedzach i przydrożach.

59 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 29; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

Aster amellus L. Rzadko w murawach kserotermicznych, tylko za zboczach koło Grodziska; podawany stąd zresztą przez Jelenkina (1901) oraz Medwecką-Kornaś i Kornasia (1963).

* ***Aster lanceolatus*** Willd. Znaleziony w zaroślach łożowych nad Prądnikiem koło Grodziska.

* *Aster salignus* Willd. Hodowany w ogródkach i miejscami zdziczały w zaroślach łożowych i na siedliskach ruderalnych (np. k. Grodziska, w Ojcowie, w Prądniku Korzkiewskim).

* *Erigeron canadensis* L. Rozpowszechniony na suchych polach uprawnych, ugorach, miedzach, przydrożach i na siedliskach ruderalnych.

16 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 1): Pieskowa Skała, Wielmoża, Wola Kalinowska, Skała, Sąsów, Lepianka, Ojców, Czajowice, Jerzmanowice, Murownia, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Erigeron acer L. Bardzo rozpowszechniony na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, ugorach, miedzach i przydrożach.

47 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gl.

* *Erigeron annuus* (L.). Pers. Rzadko, głównie w północnej części terenu, na suchych zboczach w ciepłolubnych murawach i w ubogich pastwiskach.

7 not.: Wielmoża, Grodzisko, Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Prądnik Korzkiewski.

Filago germanica L. Rzadko na suchych, piaszczystych polach, suchych zboczach i przydrożach.

5 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Wielmoża, Ojców (B.), Jerzmanowice, Łazy-Jawór, Czajowice.

Filago minima (Sm.) Fr. [= *Gnaphalium minimum* Fr.]. Rozpowszechniony na polach uprawnych i ugorach, rzadziej w murawach na suchych zboczach.

16 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Merienówka, Młynik, Podkalinowie, Skała, Wola Kalinowska, Sąsów, Lepianka, Złota G., Jerzmanowice, Czajowice, Murownia (H.), Prądnik Korzkiewski.

Filago arvensis L. [= *Gnaphalium arvense* L.]. Bardzo rozpowszechniona, zwłaszcza w południowo-zachodniej części terenu na suchych polach uprawnych i ugorach; sporadycznie w murawach kserotermicznych.

37 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1): na wszystkich stan. gl.

Antennaria dioica (L.) Gaertn. [= *Gnaphalium dioicum* L.]. Rzadko na wrzosowiskach i ubogich pastwiskach klasy *Nardo-Callunetea* oraz wśród łasków sosnowych na spłaszczeniach szczytowych większych masywów skalnych.

11 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.); Młynik, k. Skały, Wąw. Słupianka, Wąw. Koziarnia, Doł. Sąsowska grn. i śr., Ojców, G. Koronna, Prądnik Korzkiewski.

Gnaphalium uliginosum L. Pospolicie na wilgotnych polach uprawnych i ugorach oraz w mokrych rowach, na wilgotnych pastwiskach i przydrożach w zbiorowiskach związku *Nanocyperion flavescens*.

61 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 17; T. msk. — 19): na wszystkich stan. gl.

Gnaphalium sylvaticum L. Dość często w wilgotniejszych partiach borów

mieszanych, zarośli i młodników; rzadziej w ubogich pastwiskach, wrzosi-
wiskach i po brzegach lasów.

18 not. (J. 1895 i 1901 — og.; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. w dol., Murownia.

Inula ensifolia L. Rzadko na suchych, słonecznych zboczach w murawach
rzędu *Festucetalia valesiacae* i widnych zaroślach (*Peucedano cervariae-Cor-*
ryletum).

10 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 3): Młynik, Grodzisko, Ojców (Wielkie Sk.),
Dol. Sąspowska śr. i dln., G. Koronna.

Inula salicina L. Niezbyt często na nasłonecznionych zboczach i skałach
w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*), sporadycznie w murawach kse-
rotermicznych.

13 not. (B. 1859 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka,
Ojców (zbozca na przeciw Sk. Prałatki i Sk. Czyżówki), Słupianka, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska
śr. i dln., G. Koronna.

Inula hirta L. Dość często, zwłaszcza na południe od Ojcowa, w widnych
zaroślach *Peucedano cervariae-Coryletum*; rzadziej w murawach klasy *Fe-*
stuco-Brometea.

33 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — 1; K. msk. — 8):
Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Ojców, Dol. Sąspowska dln.,
G. Koronna, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Inula conyza DC. [= *Conyza squarrosa* L.]. Niezbyt często na słonecznych
zboczach i skałach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae* i zaroślach
(*Peucedano cervariae-Coryletum*).

24 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — 1; J. 1901 — 2; M. 1952 — 1,
1963 — og.; K. msk. — 5): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzis-
ko, Wąw. Koziarnia, Dol. Paduch, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Pulicaria vulgaris Gaertn. Podana przez Jelenkina (1901) z pól upraw-
nych koło Czajowic.

** ***Helianthus annuus*** L. Często w uprawie w ogrodach oraz na polach
i niekiedy przejściowo zdziczały na siedliskach ruderalnych (np. w Czajowi-
cach).

* ***Helianthus tuberosus*** L. Miejscami hodowany i czasami dziczejący na
siedliskach ruderalnych (np. Skała, Czajowice) oraz w zaroślach łożowych
nad potokami (np. koło Grodziska).

* ***Rudbeckia laciniata*** L. Roślina ozdobna hodowana w ogródkach i cza-
sami zdziczała na siedliskach ruderalnych oraz w zaroślach łożowych nad po-
tokami.

3 not.: Kaliski, m. Grodziskiem a Ojcowem, Czajowice.

Bidens tripartita L. Niezbyt często, głównie w dnach dolin nad potokami,
po brzegach stawów, na siedliskach ruderalnych i na wilgotnych polach
uprawnych.

21 not. (M. 1963 — 2; K. msk. — 4; T. msk. — 4): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Dol. Sąspowska śr. (K.) i grn., Ojców (T.), Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Bidens cernuus L. Dość często na mulistych brzegach potoków, stawów i rowów; rzadziej na wilgotnych siedliskach ruderalnych koło osiedli.

15 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Kaliski, Młynik, Kalinów, m. Grodziskiem a Ojcowem, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski.

* *Galinsoga parviflora* Cav. Bardzo rozpowszechniony chwast ogrodowy i polny, szczególnie liczny na żyznych, wilgotnych polach w dnach dolin w zespole *Lamio-Veronicetum fumarietosum*. Na wierzcholinie rośnie rzadziej i to zazwyczaj w ogrodach w pobliżu osiedli.

51 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 4; T. msk. — 9): na wszystkich stan. gł.

* *Galinsoga quadriradiata* Ruiz et Pav. [= *G. hispida* (DC.) Benth.]. Niezbyt często, głównie w dnach dolin, jako chwast żyznych i wilgotnych pól uprawnych oraz ogrodów; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

18 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 1; T. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol.

Anthemis tinctoria L. Dość rozpowszechniony, zwłaszcza w północnej części terenu na suchych, słonecznych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

23 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol.

* *Anthemis arvensis* L. Pospolity chwast upraw polnych, rosnący także przejściowo na siedliskach ruderalnych.

65 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 17; T. msk. — 16): na wszystkich stan. gł.

* *Anthemis cotula* L. Bardzo rozpowszechniony w sąsiedztwie osiedli na siedliskach ruderalnych, w ogrodach i na przydrożach.

48 not. (J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł.

Achillea nobilis L. Podana ogólnie przez Sapalskiego (1862), Jelenkina (1901) i Woycieckiego (1913). Obecnie znaleziona tylko w Prądniku Korzkiewskim na suchym zboczu w murawie kserotermicznej.

Achillea millefolium L. subsp. *millefolium*. Bardzo pospolity i wyraźnie ubikwistyczny gatunek, rosnący powszechnie na świeżych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*, przydrożach, różnorodnych siedliskach ruderalnych przy osiedlach, na polach uprawnych i ugorach, rzadziej na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

142 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 54): na wszystkich stan. gł.

Achillea pannonica Scheele [= *A. millefolium* L., subsp. *pannonica* (Scheele) Hay.; *A. m. lanata* Koch]. Nie często na suchych, słonecznych

zbozczach i skałach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca* i ciepłych zaroślach.

18 not. (Ro. 1872 — 1; P. 1924 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — 1; K. msk. — 2): Młynik, Grodzisko, k. Woli Kalinowskiej, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska dln. (K.), Górczyna Sk., Ojców, Prądnik Czajowski (M.), Kopcowa Sk.

Achillea collina J. Becker [= *A. millefolium* L. subsp. *pannonica* (Scheele) Hay. var. *collina* (Beck.) Vis.]. Dość często na suchych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

24 not. (M. 1952 — 3; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Młynik (M.), Grodzisko, k. Woli Kalinowskiej, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska dln. (K.), Ojców, Prądnik Czajowski (M.), Kopcowa Sk.

* *Matricaria chamomilla* L. [*Chrysanthemum chamomilla* P. M. E.]. Bardzo rozpowszechniony chwast upraw polnych rosnący również na siedliskach ruderalnych.

63 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 2; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

* *Matricaria discoidea* DC. Rozpowszechniona na polach uprawnych i siedliskach ruderalnych koło osiedli.

56 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 6; T. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

* *Tripleurospermum inodorum* (L.) Schultz. Bip. [= *Matricaria inodora* L.]. Bardzo rozpowszechniony chwast upraw polnych rosnący również obficie na siedliskach ruderalnych, przydrożach i ugorach.

69 not. (K. msk. — 5; T. msk. — 10): na wszystkich stan. gł.

Chrysanthemum leucanthemum L. Pośpolite w dnach dolin na świeżych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*. Poza tym częste na zboczach w ubogich pastwiskach, kserotermicznych murawach i widnych zaroślach; rzadziej na miedzach, przydrożach i po brzegach lasów.

78 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 40): na wszystkich stan. gł.

** *Chrysanthemum parthenium* (L.) Bernh. Hodowane w ogródkach koło domów i miejscami przejściowo zdziczałe na siedliskach ruderalnych.

7 not. (J. 1901 — og): Wielmoża, Pieskowa Skała, Grodzisko, Skała, Sąspów, Prądnik Korzkiewski.

Chrysanthemum corymbosum L. [= *Tanacetum corymbosum* (L.) Schultz. Bip.; *Pyrethrum corymbosum* (Willd.) Bess.]. Dość rzadko i wyłącznie w środkowej części terenu na nasłonecznionych zboczach i skałach w zaroślach (*Peucedano cervariae-Coryletum*) oraz sporadycznie w murawach kserotermicznych.

23 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — og.; K. msk. — 9): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, Skamieniały Wędrowiec, Dol. Paduch, Ojców (zbozca na przeciw Sk. Prałatki), Dol. Sąspowska (zbozca pod Złotą G.), G. Koronna.

Tanacetum vulgare L. [= *Chrysanthemum tanacetum* Karsch.]. Rozpowszechniony na miedzach, przydrożach, suchych zboczach, po brzegach lasów i zarośli oraz na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

17 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): Wielmoża, Sułoszowa, Kaliski, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Wąw. Koziarnia, Złota G., Ojców, Jerzmanowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

* *Artemisia absinthium* L. Niezbyt często, zazwyczaj na siedliskach ruderalnych koło zabudowań, niekiedy także na skałach wśród muraw i zarośli (np. pod Grodziskiem).

9 not. (T. msk. — 1): Wielmoża, Młynik, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Saspów, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

* *Artemisia vulgaris* L. Bardzo rozpowszechniona na przydrożach, miedzach, ugorach, po brzegach lasów i zarośli a szczególnie na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

40 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł.

Artemisia campestris L. Nie często na suchych, kamienistych zboczach oraz skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie w ciepłych zaroślach.

16 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Saspowska grn. i dln., m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Tussilago farfara L. Bardzo często i zazwyczaj gromadnie po brzegach wód i po zboczach (szczególnie obficie na świeżo odśnieżonych gliniastych glebach), na przydrożach, siedliskach ruderalnych i starych ugorach. Rzadziej na polach uprawnych i łąkach.

54 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 4; T. msk. — 6): na wszystkich stan. gł.

Petasites officinalis Moench. Często w wilgotnych miejscach po brzegach Prądnika, szczególnie obficie w południowej części doliny, gdzie tworzy zwarte płaty zespołu *Geranio-Petasitetum* (np. koło Bramy Krakowskiej).

27 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 3; J. 1901 — 1; W. 1913 — 3; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 7): Pieskowa Skała (B.), Młynik, Grodzisko, Ojców, Prądnik Czajowski, k. Skalskiego Wąw.

Petasites albus (L.) Gaertn. [= *Tussilago alba* L.]. Niezbyt często, tylko w środkowej, zalesionej partii terenu w cienistych lasach i zaroślach, zwłaszcza w dnach głębokich wąwozów.

21 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; M. 1952 — 2; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 4): m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców (k. Sk. Prałatki i u podnóża Wielkich Sk.), Złota G., Błotny Dół, Wąw. Jamki (pospolicie na całej długości w dnie wąw.), nad Saspówką k. wylotu Dol. Saspowskiej, Wąw. Ciasne Skąły, Wąw. za Krakowską Bramą, Wąw. Korytania.

Senecio aurantiacus (Hoppe) DC. Znaleziony tylko na zboczu Doliny Paduch w murawie kserotermicznej.

Senecio rivularis (W. K.) DC. [= *S. crispatus* DC. for. *rivularis* W. K.]. Gatunek ten podał z okolic Grodziska Rostafiński (1872), a za nim cytował Jelenkin (1901). Obecnie nie odnaleziony, z pewnością wyginął.

* *Senecio vulgaris* L. Rozpowszechniony chwast pól uprawnych i ogrodów rosnący także na przydrożach i siedliskach ruderalnych.

41 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1966 — og.; K. msk. — 1; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

Senecio silvaticus L. Bardzo rzadko na zrębach i w przerąbanych drzewostanach w obrębie borów mieszanych.

6 not. (J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, m. Młynikiem a Grodziskiem, Złota G., G. Okopy, Prądnik Korzkiewski.

* *Senecio viscosus* L. Rzadko na żyznych siedliskach ruderalnych, szczególnie na starych murach i gruzowiskach.

5 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Sąspów, ruiny zamku w Ojcowie (J.), Prądnik Czajowski.

* *Senecio vernalis* W. K. Niezbyt często na polach, ugorach, przydrożach, koło starych kamieniołomów, na osypiskach skalnych i siedliskach ruderalnych.

15 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1): Wielmoża, Pieskowa Skała, Wola Kalinowska, m. Grodziskiem a Ojcowem, Złota G. (J.), Łazy-Jawór, Czajowice, Prądnik Czajowski.

Senecio Fuchsii Gmel. Bardzo często w lasach (głównie w *Dentario glandulosae-Fagetum* i *Pino-Quercetum*), zwłaszcza w partiach przerąbanych oraz na zrębach.

42 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; P. 1924 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 17): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Złota G., Bukówki, Chelmowa G., Wąw. za Krakowską Bramą, G. Okopy, Wąw. Korytania.

Senecio nemorensis L. Bardzo często, głównie w środkowej partii badanego terenu w cienistych lasach liściastych rzędu *Fagetalia*; sporadycznie w borach mieszanych.

36 not. (B. 1859 a — 1; J. 1895 — og., 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 10): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska śr. i dln., Złota G., Ojców, Wąw. Jamki, Chelmowa G., Wąw. za Krakowską Bramą, Wąw. Korytania, Skalski Wąw.

Senecio erucifolius L. Podany ogólnie przez Jelenkina (1901).

Senecio jacobea L. Bardzo często na zboczach dolin w ciepłolubnych murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ubogich pastwiskach. Poza tym rozpowszechniony na miedzach, przydrożach, wrzosowiskach i ugorach, a z rzadka także w zaroślach i na świeżych łąkach.

49 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 2): na wszystkich stan. gł.

** *Calendula officinalis* L. Powszechnie hodowana w ogródkach i miejscami przejściowo dziczejąca na siedliskach ruderalnych (np. w Młyniku).

Carlina acaulis L. Bardzo często, zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ubogich pastwiskach, wrzosowiskach i na przydrożach.

47 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — 3; W. 1913 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 1; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gl. w dol., Skała, Wola Kalinowska, Łazy-Jawór, Czajowice.

Carlina vulgaris L. Często, zwłaszcza w północnej partii terenu, w murawach klasy *Festuco-Brometea*; sporadycznie w ubogich pastwiskach na miedzach i przydrożach.

26 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): Poręba, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Wąw. Koziażnia, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Jerzmanowice, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

* *Arctium tomentosum* Mill. [= *Lappa tomentosa* Lam.]. Często na żyznych siedliskach ruderalnych koło osiedli, na przydrożach i w zaroślach nad potokami.

21 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — 2; K. msk. — 2): Wielmoża, Pieskowa Skała, Młynik, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Czajowice, Ojców, Prądnik Czajowski.

* *Arctium lappa* L. [= *Lappa major* Gaertn.]. Często na siedliskach ruderalnych po wsiach, czasami również na przydrożach i w zaroślach nad potokami.

22 not. (J. 1901 — og.): Sułoszowa, Wielmoża, Zagrody, Skała, Wola Kalinowska, Sąspów, Żłota G., Ojców, Jerzmanowice, Czajowice, Prądnik Czajowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Carduus crispus L. Często, zwłaszcza w dnach dolin, po brzegach potoków, na łąkach i pastwiskach, w wilgotnych zaroślach, nad rowami i na siedliskach ruderalnych.

23 not. (H. 1857 — 1; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Kaleńcin, Dol. Sąspowska grn. i śr., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Carduus acanthoides L. Bardzo często, zwłaszcza w północnej części terenu, na słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Poza tym rozproszony na całym obszarze na siedliskach ruderalnych koło osiedli, na przydrożach i miedzach.

40 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gl.

Cirsium lanceolatum (L.) Scop. Bardzo rozpowszechniony na suchych zboczach, pastwiskach, przydrożach, miedzach, po brzegach lasów i zarośli oraz na siedliskach ruderalnych.

52 not. (M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gl.

Cirsium palustre (L.) Scop. Dość rzadko w dnach dolin na wilgotnych łąkach rzędu *Molinietalia*, nad brzegami wód i w wilgotnych zaroślach.

13 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; Si. 1967 — 2): Pieskowa Skała, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska dln., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Cirsium pannonicum (L.) Gaud. Bardzo rzadko na szczególnie nasłonecznionych zboczach w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiacae* i ciepłych zaroślach.

4 not. (M. 1963 — 1): Skamieniały Wędrowiec k. Grodziska, zbocza na przeciw Górczynej Sk., Sk. Łaskawiec w Prądniku Korzkiewskim.

Cirsium rivulare (Jacq.) All. Często, ale wyłącznie w dnach dolin na podmokłych łąkach (głównie w *Cirsietum rivularis*) oraz po brzegach potoków. Najliczniej występuje w Dolinie Sąpsowskiej koło Zimnego Źródła.

29 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Si. 1967 — og.; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol.

Cirsium oleraceum (L.) Scop. Bardzo często w dnach dolin na wilgotnych łąkach rzędu *Molinietalia*, po brzegach potoków i źródeł, w wilgotnych zaroślach i fragmentach lasów łągowych.

51 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gł. w dol.

* *Cirsium arvense* (L.) Scop. Jeden z najpospolitszych chwastów pól uprawnych i ogrodów rozpowszechniony również na pastwiskach, łąkach, przydrożach, ugorach, po brzegach lasów i zarośli, na zrębach leśnych oraz na siedliskach ruderalnych koło osiedli.

80 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og., 1966 — 1; K. msk. — 21; T. msk. — 17): na wszystkich stan. gł.

Cirsium oleraceum × *C. rivulare*. Bardzo rzadki mieszańiec znaleziony tylko w Dolinie Sąpsowskiej koło Zimnego Źródła, podany stąd także przez Medwecką-Kornaś i Kornasia (1963).

Serratula tinctoria L. Podana ogólnie z badanego terenu przez Berdaua (1859 b) oraz przez Jelenkina (1901) z suchych zboczy doliny między Grodziskiem a Ojcowem.

* *Onopordon acanthium* L. Rzadka roślina ruderalna zanotowana tylko na przydrożu w Wielmoży.

Centaurea scabiosa L. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, sporadycznie także w widnych zaroślach, ubogich pastwiskach, na suchych miedzach i przydrożach.

36 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 6): Wielmoża, Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Wola Kalinowska, Słupianka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Jerzmanowice, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Centaurea rhenana Bor. [*C. maculosa* Lmk.]. Rzadko na suchych, skalistych zboczach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiacae*.

6 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): Sułoszowa, Pieskowa Skała, (B.), Wąw. Koziarnia, Dol. Sąpsowska grn., Łazy-Jawór, Prądnik Korzkiewski.

Centaurea mollis W. K. Gatunek subalpejski występujący jedynie na lewym zboczu w dolnej części Doliny Młynickiej. Stanowisko bardzo obfite, znane już od dawna (Sapalski 1862, Pawłowski 1924).

Centaurea triumfetti All. [= *C. axillaris* Willd.]. Podana ogólnie z badanego terenu przez Rostafińskiego (1872); prawdopodobnie omyłkowo.

* *Centaurea cyanus* L. Pospolity chwast pól uprawnych rosnący głównie wśród zbóż, znacznie rzadziej w uprawach okopowych i na ugorach oraz sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

53 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 15; T. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

Centaurea austriaca Willd. Podana przez Sapalskiego (1862) ogólnie z okolic Ojcowa.

Centaurea oxylepis (Wimm. et Gr.) Hay. Podana przez Pawłowskiego (1924) z łąki koło Woli Kalinowskiej.

Centaurea jacea L. Bardzo rozpowszechniona na świeżych łąkach (*Arrhenatheretum elatioris*) i w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Poza tym często w ubogich pastwiskach, na miedzach i przydrożach.

50 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — og.; 1966 — 2; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 20): na wszystkich stan. gł.

Cichorium intybus L. Często na suchych zboczach w ciepłolubnych murawach i ubogich pastwiskach, oraz na przydrożach, miedzach, ugorach i siedliskach ruderalnych.

43 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Lapsana communis L. Bardzo rozpowszechniony chwast na polach, w ogrodach i na siedliskach ruderalnych. Poza tym częsty na zrębach leśnych oraz w wilgotnych łąkach i zaroślach — zwłaszcza nad potokami.

51 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 i 1966 — og.; K. msk. — 17; T. msk. — 9): na wszystkich stan. gł.

Hypochaeris radicata L. Bardzo rozpowszechniony na przydrożach, ubogich pastwiskach, ugorach, w sztucznych młodnikach i widnych zaroślach oraz na siedliskach ruderalnych. Rzadziej na łąkach, żyznych pastwiskach i polach uprawnych.

49 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 1; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Hypochaeris maculata L. Bardzo rzadko na suchych, silnie nasłonecznionych zboczach w ciepłych zaroślach.

4 not. (K. msk. — 1): k. Grodziska, zbocza na przeciw Górczynej Sk. (K.), Wąw. Smardzewski, Kopcowa Sk.

Tragopogon pratensis L. subsp. *pratensis*. Rzadko na suchych zboczach i przydrożach.

5 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — 1): Grodzisko, k. Skały, Ojców (H.) Złota G. (J.), Biały Kościół.

subsp. *orientalis* (L.) Čel. [= *T. orientalis* L.]. Nie często, głównie na świeżych łąkach (*Arrhenatheretum elatioris*); rzadziej w murawach klasy *Festuco-Brometea*, ubogich pastwiskach i przy drogach.

14 not. (B. 1859 a — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka (częsty na łąkach), Grodzisko, Wola Kalinowska, Ojców (B.), Złota G. (J.), Prądnik Czajowski.

Scorzonera humilis L. Znaleziona tylko na wierzcholinie nad Kopcową Skałą w Prądniku Korzkiewskim w suchym lesie sosnowym.

Leontodon autumnalis L. Pospolity na świeżych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*, na miedzach i przydrożach. Rzadziej na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, w ubogich pastwiskach, wrzosowiskach, na siedliskach ruderalnych oraz polach uprawnych i ugorach.

65 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — 1, 1966 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 20; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Leontodon hispidus L. Pospolity na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*. Mniej licznie w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ubogich pastwiskach; ponadto na miedzach, przydrożach i ugorach.

89 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 2):

subsp. *hispidus* [= *L. h.* var. *vulgaris* (Koch) Hay.]. Pospolity na wszystkich wymienionych wyżej siedliskach.

71 not. (K. msk. — 31): na wszystkich stan. gł.

subsp. *hastilis* (L.) Rchb. [= *L. h.* var. *glabratus* (Koch) Bischoff; *L. hastilis* L.]. Nieco rzadziej od podgatunku poprzedniego, najczęściej na świeżych łąkach.

30 not. (K. msk. — 12): na wszystkich stan. gł. w dol.

Picris hieracioides L. Dość rzadko na zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

13 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 4): m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, k. Sk. Wędrowcy, k. Skały, Wąw. Koziarnia, Zamkowa G. (J.), Kopcowa Sk.

Taraxacum laevigatum (Willd.) DC. Dość rzadko na suchych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach.

13 not. (P. 1924 — 2; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem (P.), k. Zamkowej G. w Ojcowie, Dol. Sąspowska śr. (M., K.), Wąw. za Krakowską Bramą (K.), G. Koronna, Kopcowa Sk.

Taraxacum obliquum (Fr.) Dahlst. Rzadko na słonecznych zboczach i skałach w murawach kserotermicznych, podany przez Pawłowskiego (1924) z Dol. Sąspowskiej, a obecnie znaleziony w Wąwozie Koziarnia, na Górze Koronnej i w Prądniku Korzkiewskim.

Taraxacum palustre (Lyons) Lam. et DC. Podany przez Kućmierz (1965) ogólnie z łąki nad Prądnikiem.

Taraxacum officinale Web. Jeden z najpospolitszych i masowo rosnących gatunków o szerokiej skali ekologicznej. Najliczniej występuje w dnach dolin na łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*, poza tym pospolity na

zbozczach w ciepłolubnych murawach i ubogich pastwiskach, zaroślach, widnych lasach, zrębach, na polach uprawnych, miedzach, przydrożach, ugorach i siedliskach ruderalnych.

141 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 10, 1963 — 3; Ku. 1965 — og., 1966 — 2; Jan. 1967 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 68; T. msk. — 12): na wszystkich stan. gł.

* *Sonchus oleraceus* L. Bardzo rozpowszechniony chwast polny i ogrodowy rosnący również na ugorach i żyznych siedliskach ruderalnych.

59 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; Ku. 1966 — og.; T. msk. — 8): na wszystkich stan. gł.

* *Sonchus asper* (L.) Hill. Rozpowszechniony chwast na polach uprawnych i w ogrodach; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

54 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 14; T. msk. — 18): na wszystkich stan. gł.

* *Sonchus arvensis* L. Pospolicie na polach uprawnych i w ogrodach, poza tym częsty po brzegach lasów, na przydrożach i siedliskach ruderalnych.

69 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1, 1966 — og.; K. msk. — 10; T. msk. — 17): na wszystkich stan. gł.

Mycelis muralis (L.) Dum. [= *Lactuca muralis* (L.) Fries.]. Pospolity w lasach liściastych i zaroślach rzędu *Fagetalia* oraz częsty w borach mieszanych i na zrębach. Rzadziej w sztucznych młodnikach, widnych zaroślach i na siedliskach ruderalnych.

125 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1952 — 6, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 55): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Prenanthes purpurea L. Gatunek podawany przez licznych autorów: Bessera (1809), Berdaua (1859), Sapalskiego (1862) i Jelenkina (1901). Ostatnio mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziony, z pewnością wyginął.

Crepis praemorsa (L.) Tsch. Dość rzadko na nasłonecznionych zboczach i skałach w ciepłych zaroślach i murawach kserotermicznych.

9 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, Ojców (Wielkie Sk. i Panieńskie Sk.), Dol. Sąspowska dln., Złota G., G. Koronna, G. Okopy, Kopcowa Sk.

Crepis biennis L. Dość pospolita w dnach dolin na świeżych łąkach w zespole *Arrhenatheretum*. Poza tym częsta na przydrożach, miedzach i w wilgotnych zaroślach; rzadziej na zboczach dolin w ubogich pastwiskach i ciepłych murawach oraz na siedliskach ruderalnych.

54 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 23): na wszystkich stan. gł.

Crepis capillaris (L.) Wallr. [= *C. virens* Vill.]. Często na polach uprawnych, ugorach i przydrożach.

42 not. (B. 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1): na wszystkich stan. gł.

Crepis mollis (Jacq.) Asch. Gatunek podany przez Medvecką-Kornaś i Kornasia (1963) z podmokłej łąki turzycowej w Dolinie Sąspowskiej koło Wąwozu Jamki.

Hieracium pilosella L. Dość pospolity na siedliskach suchych i słonecznych w murawach klasy *Festuco-Brometea* oraz w zbiorowiskach klasy *Nardo-Callunetea*; ponadto na miedzach, przydrożach, brzegach lasów, zrębach i starych ugorach.

60 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 3; K. msk. — 17; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Hieracium flagellare Willd. Rzadko na zboczach wśród muraw. Znaleziony tylko w Ojcowie i w Wąwozie Koziarnia.

Hieracium brachiatum Bertol. Rzadko wśród ciepłych muraw i ubogich pastwisk.

3 not.: Młynik, G. Koronna, G. Okopy.

Hieracium echioides Lumnitzer. Bardzo rzadko w północnej i południowej części terenu na suchych, silnie nasłonecznionych zboczach w murawach rzędu *Festucetalia valesiaca*.

3 not.: Dol. Młynicka, Grodzisko, Kopcowa Sk.

Hieracium pratense Tsch. Zebrany tylko w Wąwozie Korytania w zespole *Origano-Brachypodietum*.

Hieracium florentinum All. Rozproszony na zboczach wśród muraw i widnych zarośli oraz po brzegach lasów.

3 not.: Czajowice, Jerzmanowice, Wąw. Stodoliska.

Hieracium Bauhini Schult. [= *H. prealtum* Will., var. *Bauhini* Bess]. Dość często na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ubogich pastwiskach i widnych zaroślach.

22 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Hieracium auricula L. Zebrany tylko w środkowej części Doliny Sąspowskiej na ubogich pastwiskach.

Hieracium murorum L. em. Huds. Bardzo pospolity gatunek leśny występujący najliczniej w borach mieszanych i młodnikach iglastych na wierzchowinie, nieco rzadziej w lasach liściastych (uboższe partie *Dentario glandulosae-Fagetum* i *Tilio-Carpinetum*), sporadycznie w widnych zaroślach.

134 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 i 1966 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 57): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Murownia.

Hieracium sagittatum Lindberg. Zebrany tylko w Ojcowie w widnych zaroślach.

Hieracium bifidum Kit. Bardzo często na nieocienionych skałach jako stały składnik zespołu *Festucetum pallentis*; sporadycznie w ciepłych zaroślach.

38 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 5): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Hieracium Lachenalii Gmel. [= *H. vulgare* Fries]. Bardzo często w borach mieszanych na wierzchowinie; sporadycznie w widnych zaroślach po zboczach.

32 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł. w dol., Jerzmanowice, Czajowice, Murownia.

Hieracium caesium Fr. Dość rzadko na skałach, jak się wydaje głównie w środkowej i południowej części doliny Prądnika.

6 not. (L. 1949 — og.): Ojców (Wielkie Skały), G. Koronna, G. Okopy, Wójtowa Sk., Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Hieracium laevigatum Willd. Dość często w borach mieszanych na wierzchowinie, rzadziej w widnych zaroślach po zboczach dolin, na zrębach i brzegach lasów.

18 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 5): Młynik, Dol. Młynicka, Jerzmanowice, Dol. Sąspowska śr. i dln., Chelmowa G., Złota G., G. Okopy, Murownia, Prądnik Korzkiewski.

Hieracium umbellatum L. Rozproszony po zboczach i skałach w murawach i widnych zaroślach, sporadycznie w borach mieszanych na wierzchowinie.

8 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Wąw. Koziarnia, Jerzmanowice (B.), Ojców, Złota G. (K.), Chelmowa G., Skalski Wąw.

Hieracium sabaudum L. [= *H. boreale* Fries]. Bardzo często na wierzchowinie jako stały składnik borów mieszanych; sporadycznie w ubogich płatach lasów liściastych i zaroślach po zboczach dolin.

52 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — 2; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł. w dol., Czajowice, Murownia.

Hieracium racemosum W. K. Bardzo rzadko w borach mieszanych i zaroślach.

4 not. (K. msk. — 1): Dol. Młynicka, wierzchowina m. Wąw. Jamki a Lepianką, Chelmowa G. Wąw. Wcześniak (K.).

Monocotyledones

78. *Alismataceae*

Alisma plantago-aquatica L. Niezbyt często w potokach na mulistym dnie oraz w stawach.

13 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Si. 1967 — og.): Pieskowa Skała, Kalinów, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska grn. i śr., Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

79. *Butomaceae*

Butonus umbellatus L. Bardzo rzadko w stawach i bagnistych rowach.

3 not.: Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Czajowice.

80. *Scheuchzeriaceae*

Triglochin palustre L. Podany przez Jelenkina (1901) z mokrych łąk w Dolinie Sąpsowskiej. Ostatnio nie odnaleziony, z pewnością wyginął.

81. *Potamogetonaceae*

Potamogeton natans L. Bardzo rzadko w stawach.

6 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Kalinów, Czajowice. Stan. z Ojcowa (H.) i Grodziska (B.) zostały zniszczone.

Potamogeton perfoliatus L. Podany przez Jelenkina (1901) jako „nie rzadki” w Sąpsówce. Ostatnio mimo poszukiwań nie odnaleziony — prawdopodobnie wyginął.

Potamogeton crispus L. Rozpowszechniony w Prądniku na całym terenie, rzadziej w Sąpsówce.

14 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — 1; Si. 1967 — 1): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąpsowska śr. i dln., Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

82. *Liliaceae*

Veratrum album L. subsp. *Lobelianum* (Bernh.) Rchb. [= *V. Lobelianum* Bernh.]. Gatunek wysokogórski (subalpejski) podany przez Berdaua (1859 a) z Ojcowa i z Pieskowej Skały (1859 b). Wg. Jelenkina (1901) miał rosnać „po zboczach doliny, szczególnie często w zaroślach między Ojcowem a Grodziskiem”. Obecnie mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziony, niewątpliwie zupełnie zniknął z naturalnych stanowisk; jeden okaz tego gatunku obserwowano kilka lat temu w ogródku koło domu w Dolinie Sąpsowskiej.

Anthericum ramosum L. Bardzo często na suchych, nasłonecznionych zboczach, a szczególnie masowo na osypiskach skalnych, w obrębie muraw klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zarośli.

67 not. (B. 1859 — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — 1; K. msk. — 27): na wszystkich stan. gł. w dol.

Allium vineale L. Rzadko na polach uprawnych oraz na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

7 not. (K. msk. — 1): Wielmoża, Zagrody, Grodzisko, Skała, zbocza k. Sk. Wędrowcy, Stupianka.

Allium ursinum L. Gatunek ten podał z Ojcowa Rostafiński (1872), a za nim cytował Jelenkin (1901). Ostatnio rośliny tej nie odnaleziono, prawdopodobnie wyginęła.

Allium montanum Schmidt. [= *A. senescens* Willd.; *A. fallax* (Roem.) Schult.]. Bardzo często na nasłonecznionych skałach w zespole *Festucetum pallentis*, rzadziej na suchych zboczach w innych murawach klasy *Festuco-Brometea* i ciepłych zaroślach.

44 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1895 — 1, 1901 — 2; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór.

Allium oleraceum L. Niezbyt często na skałach i skalistych zboczach w ciepłolubnych zaroślach oraz murawach klasy *Festuco-Brometea*.

23 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 2): Pieskowa Skała, m. Młynikiem a Grodziskiem, Grodzisko, Skała, Górczyna Sk., Ojców, Dol. Sąspowska dln., G. Koronna, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk.

Gagea lutea (L.) Ker.-Gaw. Bardzo często, głównie w dnach dolin i wąwozów oraz w dolnych partiach zboczy, w zaroślach i resztkach łągów nad potokami oraz w wilgotnym podzespole grądu (*Tilio-Carpinetum stachytosum*).

22 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1): na wszystkich stan. gl. w dol.

Gagea pratensis (Pers.) Dum. Rzadko w zaroślach w dnach dolin i sporadycznie na polach uprawnych.

5 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.): m. Pieskową Skałą a Młynikiem, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska dln., Prądnik Korzkiewski.

Gagea minima Ker.-Gaw. Niezbyt często lecz miejscami masowo w łągach i zaroślach wierzbowych nad potokami oraz w wilgotnych płatach grądu w wąwozach i dolnych partiach zboczy.

9 not.: Pieskowa Skała, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Korytania, Skalski Wąw.

Lilium martagon L. Bardzo często w lasach rzędu *Fagetalia* (najliczniej w *Tilio-Carpinetum* i *Carici-Fagetum*), rzadziej w ciepłych zaroślach.

48 not. (B. 1859 a — 3; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 12): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór.

Scilla bifolia L. Podana przez Bessera (1802) z Ojcowa i od tej pory przez nikogo nie odnaleziona. Jelenkin (1901) widział tylko okaz zielnikowy mający pochodzić z Doliny Ojcowskiej. Występowanie tego gatunku na naturalnych stanowiskach jest mało prawdopodobne, mógł być hodowany w ogródkach i przejściowo zdziczały.

Majanthemum bifolium (L.) F. W. Schm. [= *Smilacina bifolia* Desf.]. Bardzo pospolicie w borach mieszanych na wierzchowinie, rzadziej w lasach i zaroślach liściastych po zboczach dolin (zwłaszcza na glebach nieco zakwaszonych).

133 not. (H. 1857 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 9, 1963 — og.; Ra. 1964 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 65): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Sąspowska grn. śr. i dln., Bukówki, Lepianka, G. Koronna, Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Polygonatum verticillatum (L.) All. [= *Convallaria verticillata* L.]. W lasach liściastych i mieszanych, przeważnie na cienistych zboczach północnych i w wąwozach. W środkowej części badanego terenu dość rozpowszechniony, poza tym rzadko.

32 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2; J. 1901 — 3; W. 1913 — 1; L. 1949 — 1; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 12): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Młynik, Ojców, Dol. Sąspowska, śr. i dln., Wąw. Jamki, Wąw. za Krakowską Bramą, Wąw. Korytania, Wąw. Żydowski, Wąw. Stodoliska.

***Polygonatum multiflorum* (L.) All.** Często w lasach rzędu *Fagetalia* i cienistych zaroślach.

40 not. (M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gł. w dol.

***Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce** [= *P. officinale* All.; *P. anceps* Mneh.; *Convallaria polygonatum*]. Bardzo często w ciepłych zaroślach i murawach kserotermicznych oraz w ciepłych lasach liściastych (*Carici-Fagetum*, rzadziej *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

77 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 33): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Łazy-Jawór, Ojców, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Convallaria maialis* L.** Dość pospolicie w ciepłych zaroślach, ciepleszych i suchszych partiach lasów liściastych (*Carici-Fagetum*, rzadziej *Tilio-Carpinetum*) oraz w bukowym wariantcie borów mieszanych.

75 not. (J. 1901 — 3; M. 1952 — 1, 1963 — og.; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

***Paris quadrifolia* L.** Bardzo często na cienistych zboczach dolin i wąwozów w lasach rzędu *Fagetalia* (głównie w *Dentario glandulosae-Fagetum* i *Phyllitido-Aceretum*).

58 not. (J. 1901 — 2; M. 1952 — 6, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł. w dol.

83. *Amaryllidaceae*

***Galanthus nivalis* L.** Rzadko w zaroślach i lasach liściastych.

13 not. (B. 1859 a — 3; J. 1901 — 2; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, (B.), Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, Złota G. (K.), Skalski Wąw.

84. *Iridaceae*

***Gladiolus imbricatus* L.** Podany przez Rostafińskiego (1872) jako *G. parviflorus* Berd. z Ojcowia, gdzie z pewnością zupełnie wyginął.

***Iris pseudoacorus* L.** Podany przez Herbicha (1857) z Ojcowia, Berdaua (1859 b) ze stawów pod Grodziskiem i Jelenkina (1901) z „błotnistych łąk” koło Grodziska oraz między Grodziskiem a Pieskową Skałą. Obecnie nie odnaleziony — niewątpliwie wyginął.

85. *Juncaceae*

***Juncus bufonius* L.** Bardzo rozpowszechniony na polach uprawnych zwłaszcza w miejscach wilgotnych oraz na mulistych brzegach wód w zbiorowi-

skach związku *Nanocyperion flavescens*; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

56 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 10; T. msk. — 14): na wszystkich stan. gł.

Juncus squarrosus L. Podany przez Jelenkina (1901) jako „nie rzadki po brzegach Prądnika”. Ostatnio nie odnaleziony.

* *Juncus macer* Gray. Rzadko na łąkach i pastwiskach, zazwyczaj w pobliżu dróg i ścieżek.

4 not.: Wola Kalinowska, dno dol. Prądnika k. Sk. Wędrowcy i k. Górczynej Sk., Dol. Saspowska dln.

Juncus compressus Jacq. Rzadko w dnach dolin na wilgotnych łąkach, pastwiskach i po brzegach potoków.

6 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała (K.), Młynik, Grodzisko, Ojców, Dol. Saspowska dln., Prądnik Czajowski.

Juncus effusus L. Dość rzadko, głównie w dnach dolin, na wilgotnych łąkach i po brzegach wód.

13 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Kalinów, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, k. Górczynej Sk., Dol. Saspowska grn. i dln., Prądnik Korzkiewski.

Juncus conglomeratus L. Nieczęsto na wilgotnych łąkach w dnach dolin oraz po brzegach stawów. Sporadycznie na zrębach i siedliskach ruderalnych.

16 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1): na wszystkich stan. gł. w dol., Lepianka, Czajowice.

var. *laxus* Beck.: Dol. Młynicka.

Juncus inflexus L. [= *J. glaucus* Ehrh.]. Dość rzadko na podmokłych łąkach w dnach dolin.

15 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł. w dol.

Juncus articulatus L. [= *J. lamprocarpus* Ehrh.]. Niezbyt często na wilgotnych łąkach w dnach dolin i po brzegach potoków.

16 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; K. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. w dol.

Juncus acutiflorus Ehrh. Podany ogólnie z badanego terenu przez Jelenkina (1901) — niewątpliwie omyłkowo.

Luzula pilosa (L.) Willd. Pospolity gatunek leśny rosnący zazwyczaj na glebach mineralnych zarówno w borach mieszanych jak też w lasach liściastych (*Tilio-Carpinetum* i *Dentario glandulosae-Fagetum*).

115 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 8, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 55): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaleńcin, Jerzmanowice, Murownia.

Luzula nemorosa (Poll.) E. Mey. [= *L. albida* (Hoffm.) DC.; *L. angustifolia* (Wulf.) Garcke; *Juncus albidus* Willd.]. Na omawianym terenie występuje w dwu odmianach; var. *nemorosa*, która rośnie pospolicie w borach mieszanych i sporadycznie w lasach liściastych w miejscach o zakwa-

szonej glebie, oraz var. *erythranthema*, spotykana niezbyt często w kserotermicznych murawach, wrzosowiskach i ciepłych zaroślach.

L. nemorosa s. 1.

78 not. (Be. 1809 — og.; H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 36): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaleńcin, Lepianka, Murownia.

var. *nemorosa* (= var. *leucanthera* Wallr.): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Bukówki, Złota G., G. Okopy, Skalski Wąw.

var. *erythranthema* Wallr. (= var. *rubella* Hoppe): Slupianka, Ojców, Kopcowa Sk.

Luzula pallescens (Wahlb.) Bess. Podana ogólnie przez Jelenkina (1901) jako nie częsta w murawach po zboczach dolin.

Luzula multiflora (Retz.) Lej. [= *Juncus nemorosus* Host.]. Dość rzadko, rozproszona w borach mieszanych, na łąkach, ubogich pastwiskach, po brzegach lasów i zarośli.

18 not. (Be. 1809 — og.; B. 1859 a — 2; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; K. msk. — 2): Dol. Młynicka, Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąpowska śr. i dln., Ojców (K.), Lepianka, Chełmowa G., G. Koronna, G. Okopy, Wąw. Żydowski.

Luzula campestris (L.) DC. Bardzo rozpowszechniona na łąkach, ubogich pastwiskach, wrzosowiskach, przydrożach, miedzach i ugorach; rzadziej w ciepłolubnych murawach.

68 not. (M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 9): na wszystkich stan. gł.

86. Cyperaceae

Eriophorum angustifolium Honck. Podany przez Jelenkina (1901) ogólnie, jako rozproszony po brzegach Prądnika i Sąpówki. Obecnie nie odnaleziony — niewątpliwie wyginął.

Eriophorum latifolium Hoppe. Podany przez Jelenkina (1901) jako rzadki po brzegach potoków. Podobnie jak gatunek poprzedni nie odnaleziony — z pewnością wyginął.

Blysmus compressus (L.) Panz. [= *Scirpus compressus* Pers.]. Niezbyt często (ale przeważnie w dużych skupieniach) głównie w dnach dolin na mokrych łąkach i pastwiskach oraz po brzegach wód.

13 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Kalinów, Dol. Młynicka, Grodzisko, k. Sk. Wędrowcy, Ojców (H., B.), Dol. Sąpowska śr., Prądnik Czajowski.

Scirpus silvaticus L. Często w dnach dolin na mokrych łąkach oraz po brzegach potoków i nad źródłami.

24 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 4; Si. 1967 — og.; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol.

Isolepis setacea (L.) R. Br. Znaleziony tylko na mulistym brzegu stawu w Pieskowej Skale.

Eleocharis palustris (L.) R. et Sch. Rzadko w stawach, zabagnionych rowach i sporadycznie na podmokłych łąkach.

9 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Dol. Młynicka, Kalinów, Czajowice, Ojców (H.), Dol. Sąspowska śr.

Eleocharis pauciflora (Light.) Lk. Znaleziony tylko na podmokłych łąkach turzycowych w Dolinie Sąspowskiej (Medwecka-Kornaś, Kornaś 1963) i w Dolinie Młynickiej.

Carex praecox Schreb. Znaleziony tylko na suchym zboczu koło Skał Wędrowcy w kserotermicznej murawie.

Carex brizoides L. Niezbyt często, ale zazwyczaj na bardzo obfitych stanowiskach w cienistych lasach rzędu *Fagetalia*, rzadziej w borach mieszanych.

21 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Złota G., Dol. Sąspowska dln., Chełmowa G., G. Rusztowa, Murownia.

Carex disticha Huds. Znaleziona tylko na wilgotnych łąkach pod Grodziskiem.

Carex vulpina L. [= *Vignea vulpina* Rehb.]. Podana z Ojcowia przez Herbicha (1857); ostatnio znaleziono tylko jedną, ginącą kępę tego gatunku na brzegu osuszonego stawu w Pieskowej Skale.

Carex Pairaei F. Sch. Bardzo rzadko w murawach na suchych zboczach, znaleziona tylko między Grodziskiem a Ojcowem i w Prądniku Czajowskim.

Carex divulsa Stokes. Podana przez Kornasiów (msk.) z środkowej części Dol. Sąspowskiej z lasu grądowego.

Carex contigua Hoppe [= *C. muricata* L.]. Bardzo często na zboczach dolin w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach oraz na świeżych łąkach w dnach dolin. Poza tym rozpowszechniona na brzegach lasów, przydrożach i zrębach leśnych.

52 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; P. 1924 — 1; M. 1952 — 1, 1963 — 4; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł.

Carex diandra Schrank [= *C. teretiuscula* Good.]. Podana przez Berdaua (1859 a) z Ojcowia oraz Jelenkina (1901) z mokrych łąk między Grodziskiem a Pieskową Skałą.

Carex leporina L. Często, rozproszona po zboczach dolin w murawach, ubogich pastwiskach i wrzosowiskach; poza tym na świeżych łąkach, przydrożach, miedzach i sporadycznie w borach mieszanych.

39 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

Carex stellulata Good. Znaleziona tylko na mokrych łąkach w Dolinie Sąspowskiej.

Carex gracilis Curt. Bardzo rzadko na mokrych łąkach i po brzegach stawów.

4 not. (M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1): Pieskowa Skała (Ku.), Kalinów, m. Grodziskiem a Ojcowem (M.), Młynik.

Carex fusca Bell. et All. [= *C. vulgaris* Fr.]. Dość rzadko na wilgotnych łąkach w dnach dolin.

10 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 1): Młynik, Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem (J., M.), Dol. Sąspowska śr., Prądnik Czajowski.

Carex pediformis C. A. Mey. Bardzo rzadko na suchych zboczach i skałach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiacae*, znaleziona tylko w wylocie Doliny Młynickiej, koło Grodziska — podana stąd również przez Medvecką-Kornaś i Kornasia (1963), oraz na skałach w wylocie Wąwozu Żydowskiego.

Carex pilulifera L. Bardzo często na wrzosowiskach i ubogich pastwiskach klasy *Nardo-Callunetea* oraz w borach mieszanych; sporadycznie w ciepłolubnych murawach.

30 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Górczyna Sk., Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn. i śr., Lepianka, Żłota G. (K.), Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk.

Carex montana L. Bardzo często na słonecznych zboczach i skałach w ciepłych zaroślach i murawach kserotermicznych; poza tym często w szczególnie ciepłych partiach lasów liściastych (głównie w *Carici-Fagetum*, rzadziej w *Tilio-Carpinetum melittetosum*).

48 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 3, 1963 — og.; K. msk. — 19): na wszystkich stan. gł. w dol.

Carex digitata L. Bardzo pospolicie w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetum*, zarówno na siedliskach cienistych i chłodnych, jak też w miejscach suchych i ciepłych. Poza tym bardzo często w murawach ciepłolubnych na miejscach dawnych lasów.

160 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 15, 1963 — 1; Ku. 1966 — 2; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 85): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Carex caryophylla Latourette. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach i skałach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

39 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 10): Sułoszowa, Dol. Młynicka, Grodzisko, k. Skały, k. Woli Kalinowskiej, Dol. Sąspowska grn., i dln., Ojcow, Łazy-Jawór, G. Koronna, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Carex Michellii Horst. Bardzo rzadko w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiacae*, znaleziona tylko w Wąwozie Koziarnia i koło Kopcowej Skały w Prądniku Korzkiewskim.

Carex panicea L. Znaleziona tylko na mokrych łąkach w środkowej i dolnej części Dol. Sąspowskiej, podana stąd również przez Medvecką-Kornaś i Kornasia (1963).

Carex pilosa Scop. Bardzo często w lasach i zaroślach grądowych, szczególnie obficie na glebach brunatnych lub słabo zbieleconych w podzespole

Tilio-Carpinetum caricetosum pilosae. Sporadycznie trafia się w *Dentario glandulosae-Fagetum*, *Pino-Quercetum* i *Peucedano cervariae-Coryletum*.

41 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł. w dol.

Carex pallescens L. Dość często, na wrzosowiskach i ubogich murawach klasy *Nardo-Callunetea* oraz w borach mieszanych; rzadziej na łąkach, brzegach lasów i przydrożach.

22 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Grodzisko, Skała, Kaleńcin, Słupianka, Dol. Sąspowska śr. i dln., Złota G., Murownia, Prądnik Czajowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

Carex silvatica Huds. Pospolita w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* i cienistych zaroślach.

90 not. (B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol.

Carex distans L. Znaleziona tylko na wilgotnej łące w Prądniku Czajowskim.

Carex flava L. Rzadko, tylko na mokrych łąkach w dnach dolin.

7 not. (M. 1963 — 1): Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Czajowski.

Carex lepidocarpa Tausch. Bardzo rzadko na mokrych łąkach w dnach dolin, znaleziona tylko w środkowej części Doliny Sąspowskiej i w Prądniku Korzkiewskim.

Carex glauca Murr. Niezbyt często, rozproszona po zboczach w ciepłolubnych murawach i ubogich pastwiskach; sporadycznie na łąkach i w widnych, zaroślach.

13 not. (K. msk. — 1): Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (K.), Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska śr. i dln., Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Carex rostrata Stokes. Bardzo rzadko na mokrych łąkach, nad stawami i rowami z wodą.

5 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Grodzisko, Dol. Sąspowska dln. (K.) i śr.

Carex vesicaria L. Znaleziona tylko w Dolinie Młynickiej nad wysychającym mokradłem.

Carex hirta L. Bardzo często na świeżych łąkach i pastwiskach w dnach dolin, nieco rzadziej w ubogich pastwiskach po zboczach, w widnych zaroślach, na miedzach i przydrożach.

69 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gł.

87. Gramineae

* *Digitaria sanguinalis* (L.) Scop. Bardzo rzadki chwast pól uprawnych, zanotowany tylko koło Jerzmanowic oraz na wierzchołku nad Górą Koronną.

* *Digitaria ischaemum* (Schreb.) Muehlenb. Rozproszona na piaszczystych polach uprawnych w południowo-zachodniej części badanego terenu, na pozostałym obszarze tylko sporadycznie.

10 not.: Pieskowa Skała, Wola Kalinowska, Jerzmanowice, Łazy-Jawór, Czajowice, Murownia.

* *Echinochloa crus-galli* (L.) B. P. [= *Panicum crus-galli* L.]. Dość rozpowszechniona na żyznych polach uprawnych i w ogrodach, rzadziej na siedliskach ruderalnych.

19 not. (J. 1901 — og.; T. msk. — 2): Sułozowa, Wielmoża, Kalinów, Skała, Dol. Sąspowska grn. i śr., Ojców, Czajowice, Prądnik Czajowski, Biały Kościół, Prądnik Korzkiewski.

* *Setaria glauca* (L.) P. B. Rozpowszechniony chwast na polach i w ogrodach.

42 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 5; T. msk. — 4): na wszystkich stan. gł.

* *Setaria viridis* (L.) P. B. Niezbyt częsty chwast upraw polnych i ogrodowych.

9 not. (J. 1901 — og.; K. msk. — 1; T. msk. — 2): Młynik, Skała, Słupianka, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

Phalaris arundinacea L. Dość często, ale wyłącznie w dnach dolin po brzegach potoków i rzadziej na mokrych łąkach.

28 not. (Be. 1809 — og.; J. 1901 — 1; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Si. 1967 — og.; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gł. w dol.

** *Phalaris colorata* L. [= *Baldingera colorata* W. F.]. Podana przez Herbicha (1857) jako zdziczała koło Białego Kościoła.

Anthoxanthum odoratum L. Bardzo rozpowszechnione na świeżych łąkach, w ubogich pastwiskach, na miedzach i przydrożach; rzadziej w ciepłolubnych murawach.

5 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 23): na wszystkich stan. gł.

Stipa Joannis Čel. [= *S. pennata* L.]. Rzadki gatunek rosnący dość licznie w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiaca* na skałach Góry Koronnej. Stanowisko to znane było już od dawna i podawane przez licznych autorów: Berdaua (1859 a), Woycickiego (1913), Medvecką-Kornaś i Kornasia (1963); tu odnoszą się z pewnością także daty ogólne — Herbicha (1857), Sapalskiego (1862), Jelenkina (1895) i Limprichta (1949). Jelenkin (1901) podał dwa następne stanowiska — jedno z podnóża Chelmowej Góry, które odnosi się niewątpliwie do Skały Jonasiówki w wylocie Doliny Sąspowskiej, gdzie obecnie rośnie jeszcze kilkanaście okazów tego gatunku, natomiast drugiego stanowiska z południowych zboczy Doliny Sąspowskiej mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziono.

Milium effusum L. Niezbyt często w lasach rzędu *Fagetalia*, głównie w ciemnych i wilgotnych wąwozach oraz w dolnych partiach północnych zboczy dolin.

25 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Ojców, Złota G. (K.), Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Jamki, Wąw. Za Krakowską Bramą, Wąw. Korytania, Prądnik Czajowski.

***Phleum Boehmeri* Wib.** Dość często na nasłonecznionych zboczach i skałach w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiaca*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

34 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, Słupianka, Dol. Sąspowska grn. i dln., Górczyna Sk., Ojców, Łazy-Jawór, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Phleum pratense* L. subsp. *pratense*.** Dość pospolicie na łąkach rzędu *Arrhenatheretalia*, rzadziej w ubogich pastwiskach, ciepłolubnych murawach, na miedzach i polach uprawnych.

56 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 20): na wszystkich stan. gł.

subsp. *nodosum* (L.) Trabut. Często na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, rzadziej w ubogich pastwiskach, na miedzach, przydrożach, ugorach i polach uprawnych.

18 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 8): Młynik, Grodzisko, Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Sąspów, Czajowice, Ojców, Prądnik Czajowski.

***Alopecurus pratensis* L.** Pospolity w dnach dolin na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, sporadycznie na wierzchowinie nad wilgotnymi rowami i stawami.

43 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 19): na wszystkich stan. gł. w dol., Kalinów, Czajowice.

***Alopecurus geniculatus* L.** Dość często w dnach dolin, sporadycznie na wierzchowinie: wilgotne łąki, rowy, brzegi wód.

15 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1): Pieskowa Skała, Kalinów, Dol. Młynicka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr., Lepianka, k. Bramy Krakowskiej, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

***Alopecurus aequalis* Sobol.** Rzadko na mokrych łąkach, w rowach i nad wodami.

6 not.: Pieskowa Skała, Kalinów, Dol. Sąspowska śr., Czajowice, Prądnik Korzkiewski.

* ***Alopecurus myosuroides* Huds.** Znaleziony tylko na polach uprawnych koło Białego Kościoła.

* ***Apera spica-venti* (L.) P. B.** Chwast polny rosnący przeważnie w uprawach zbóż, bardzo pospolity na wierzchowinie, znacznie rzadszy w dnach dolin.

65 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1966 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 9; T. msk. — 5): na wszystkich stan. gł.

***Agrostis gigantea* Roth.** [= *A. alba* L., var. *gigantea* (Roth.) G. Mayer]. Rozprzozona na polach uprawnych i ugorach.

11 not. (T. msk. — 3): Pieskowa Skała, Woła Kalinowska, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., Ojców, Jerzmanowice, Łazy-Jawór (T.).

Agrostis stolonifera L. subsp. *stolonifera* [= *A. alba* auct. non L.]. Często na wilgotnych i świeżych łąkach w dnach dolin, sporadycznie w ubogich pastwiskach, na ugorach i przydrożach.

31 not. (M. 1963 — 2; K. msk. — 8): Kalinów, Dol. Młynicka, Grodzisko, Wola Kalinowska, Waw. Koziarnia, Dol. Sąspowska grn. i śr., Ojców, Jerzmanowice, Prądnik Czajowski, Biały Kościół.

subsp. *prorepens* Koch. [= *A. stolonifera* L.]. Bardzo często po brzegach wód, na wilgotnych łąkach i żyznych pastwiskach, na polach uprawnych, ugorach i siedliskach ruderalnych.

54 not. (K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł.

Agrostis vulgaris With. Pospolicie na całym terenie na ubogich pastwiskach, miedzach, przydrożach, łąkach, po brzegach lasów oraz w prześwietlonych partiach borów mieszanych.

123 not. (J. 1901 — 1^v; W. 1913 — 4; M. 1963 — 3; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 35): na wszystkich stan. gł.

Agrostis canina L. Rzadko na mokrych łąkach w dnach dolin.

8 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1): Pieskowa Skała, Kalinów, Grodzisko, Ojców (H., B.), Dol. Sąspowska śr., Prądnik Korzkiewski.

var. *genuina* Godr.: k. Grodziska, Dol. Sąspowska dln.

Calamagrostis epigeios (L.) Roth. Bardzo często na zrębach leśnych, w młodnikach, ubogich pastwiskach i wrzosowiskach, po brzegach lasów i na przydrożach; rzadziej w lasach — głównie w drzewostanach przerąbanych.

46 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1966 — 1; K. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

Calamagrostis canescens (Web.) Roth. Znaleziona tylko w zaroślach łożowych nad potokiem w Prądniku Korzkiewskim.

Calamagrostis arundinacea (L.) Roth. Bardzo często w borach mieszanych na wierzchowinie i w młodnikach iglastych, rzadziej w widnych zaroślach i po brzegach lasów.

45 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 9): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Skała, Waw. Koziarnia, Sąspów, Jerzmanowice, Złota G., Bukówki, Chełmowa G., Murownia, Prądnik Czajowski i Korzkiewski.

Holcus mollis L. Często na całym terenie w acydofilnych lasach mieszanych i młodnikach, szczególnie w miejscach prześwietlonych; poza tym w ubogich pastwiskach, na brzegach lasów i zarośli oraz na polach uprawnych i ugorach.

53 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 7; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Holcus lanatus L. Nie często, tylko w dnach dolin, na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, sporadycznie po brzegach wód.

12 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — og.): na wszystkich stan. gł. w dol.

Aira caryophylla L. [= *Avena caryophylla* Web.]. Gatunek podany z Ojcowa przez Berdaua (1859 a), oraz ogólnie przez Bessera (1809) i Jelenkina (1901); obecnie nie odnotowany.

Deschampsia flexuosa (L.) Trin. Rzadko w borach mieszanych na wierzchowinie.

7 not. (Ra. 1964 — 1; K. msk. — 2): Młynik, Lepianka, k. Malesowych Sk. (K.), Jerzmanowice, Murownia.

Deschampsia caespitosa (L.) P. B. [= *Aira caespitosa* L.]. Pospolicie na wilgotnych i świeżych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* w dnach dolin; poza tym rozproszona w lasach i wilgotnych zaroślach, na ubogich pastwiskach, wrzosowiskach i różnorodnych siedliskach ruderalnych.

103 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 2; M. 1963 — 2, 1952 — 5; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 45): na wszystkich stan. gł.

Corynephorus canescens (L.) P. B. Podany przez Berdaua (1859) z Czajowic oraz przez Jelenkina (1901) z okolic Jerzmanowic.

Trisetum flavescens (L.) P. B. [= *Avena flavescens* L.]. Bardzo często w dnach dolin na świeżych łąkach (*Arrhenatheretum*); sporadycznie po zboczach w ciepłolubnych murawach.

38 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 2; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 19): na wszystkich stan. gł. w dol.

** *Avena sativa* L. Powszechnie uprawiana i niekiedy przejściowo dziczejąca na siedliskach ruderalnych (np.: Skała, Ojców).

* *Avena strigosa* Schreb. Rzadki chwast upraw zbożowych, znaleziony tylko koło Woli Kalinowskiej.

* *Avena fatua* L. Nierzęsto, rozproszona na wierzchowinie jako chwast w uprawach zbożowych.

10 not. (K. msk. — 1; T. msk. — 3): Wielmoża, Kalinów, Wola Kalinowska, Skała, Jerzmanowice (T.), Złota G. (K.), Czajowice, Biały Kościół.

Avenastrum pubescens (Huds.) Opiz [= *Avena pubescens* L.]. Bardzo często, lecz zazwyczaj pojedynczo, głównie na żyznych łąkach (*Arrhenatheretum*), nieco rzadziej w murawach na suchych zboczach, na miedzach i przydrożach.

54 not. (J. 1901 — 2; M. 1963 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gł.

Avenastrum pratense (L.) Opiz [= *Avena pratensis* L.]. Dość często, zwłaszcza w północnej części terenu na suchych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*, sporadycznie w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

19 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — og.; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — og.; J. 1901 — og.): na wszystkich stan. gł. w dol., Skała, Łazy-Jawór.

Avenastrum cfr. *planiculme* (Schrud.) Opiz. Bardzo rzadko w murawach i zaroślach po cienistych zboczach dolin. Znalezione tylko między Grodziskiem a Ojcowem (Górczyna Sk.) oraz w Ojcowie (Sk. nad Trzaską, Sk. Tańcówka).

Arrhenatherum elatius (L.) P. B. Bardzo często na świeżych łąkach (*Arrhenatheretum*) w dnach dolin, poza tym rozproszony na miedzach, przydrożach i w murawach na suchych zboczach.

69 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł.

Phragmites communis Trin. Rzadko, głównie w północnej części doliny Prądnika, w stawach, na podmokłych łąkach i po brzegach potoków.

10 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Si. 1967 — 1; K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców (H.).

Sieglingia decumbens (L.) Lam. [= *Troidia decumbens* P. B.]. Bardzo często w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach klasy *Nardo-Callunetea*, sporadycznie w borach mieszanych, ciepłolubnych murawach, na miedzach i przydrożach.

54 not. (J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 6): na wszystkich stan. gł.

Molinia coerulea (L.) Moench. Podana ogólnie przez Berdaua (1859) i Kućmierz (1956). Jelenkin (1901) wymienia ten gatunek jako „częsty na zacienionych skałach, po wilgotnych łąkach, po zboczach, np: na przeciw Zamkowej Góry”. Uwagi Jelenkina odnoszą się być może po części do gatunku *M. arundinacea*, który chociaż częsty, nie był przez niego wymieniany z badanego terenu.

Molinia arundinacea Schrank [= *M. litoralis* Host.]. Często, na siedliskach o wylugowanej i zakwaszonej glebie — szczególnie obficie wśród zarośli i grup sosen na grzędach i spłaszczeniach szczytowych większych masywów skalnych; poza tym na wrzosowiskach, w borach mieszanych i sporadycznie w ciepłolubnych murawach.

24 not. (M. 1952 — 1; K. msk. — 4): na wszystkich stan. gł. w dol.

Koeleria gracilis Pers. Rzadko; rozproszona na suchych, słonecznych zboczach w kserotermicznych murawach, najliczniej w okolicach Grodziska w płatach zespołu *Koelerio-Festucetum sulcatae*.

10 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 1): Sułoszowa, Pieskowa Skała, Grodzisko, Sk. Wędrowcy, G. Koronna, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Melica uniflora Retz. Rzadko; przeważnie w okolicach Ojcowia w ciemnych lasach, najczęściej w *Dentario glandulosae-Fagetum*.

8 not. (P. 1924 — 1; K. msk. — 2): Dol. Młynicka grn., Młynik (P.), Wąw. na przeciw G. Zamkowej w Ojcowie, Złota G., grzbiet m. Złotą G. a Zamkową G., Dol. Saspowska śr. (K.).

Melica nutans L. Pospolicie w lasach i zaroślach klasy *Quercu-Fagetea*, za wyjątkiem łągów. Nieco rzadziej w borach mieszanych i sporadycznie w ciepłolubnych murawach.

165 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 4; M. 1952 — 13, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 82): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór, Murownia.

Melica transsilvanica Schur. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach, skałach i osypiskach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca*. Rzadziej w ciepłych zaroślach.

53 not. (M. 1963 — og.; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol.

Melica ciliata L. Gatunek ten podawali z badanego terenu liczni autorzy: Besser (1809) ogólnie, Herbich (1857) z Pieskowej Skały, Berdau (1859 a) z Ojcowa i Pieskowej Skały, Sapalski (1862) ogólnie, Rostafiński (1872) z Ojcowa, Jelenkin (1901) z Ojcowa i Doliny Sąspowskiej, Woycicki (1913) ze Złotej Góry i Wąwozu Jamki, oraz Limpricht (1949) z Ojcowa. Wszystkie daty odnoszą się niewątpliwie do gatunku *M. transsilvanica*, który na omawianym terenie jest bardzo częsty, a nie był podawany przez żadnego z wymienionych badaczy. Wskazuje na to również fakt, że w zielnikach krakowskich znajduje się kilka okazów *M. transsilvanica* pochodzących z Ojcowa (w tym jeden zebrany przez Berdaua) oznaczonych jako *M. ciliata*.

Cynosurus cristatus L. Dość pospolicie na żyznych łąkach i pastwiskach rzędu *Arrhenatheretalia*; poza tym rozpowszechniony na przydrożach, miedzach i w ubogich pastwiskach.

58 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 17): na wszystkich stan. gł.

Briza media L. Bardzo często, zarówno na wilgotnych i świeżych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, jak też w ciepłolubnych murawach klasy *Festuco-Brometea*. Poza tym rozproszona na miedzach, przydrożach, w ubogich pastwiskach i wrzosowiskach.

64 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 3; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 25): na wszystkich stan. gł.

Dactylis glomerata L. Pospolita w dnach dolin na łąkach (*Arrhenatheretum*) ponadto rozpowszechniona w wilgotnych zaroślach i lasach łągowych, na miedzach, przydrożach i w murawach po zboczach.

63 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 33): na wszystkich stan. gł.

Poa annua L. Pospolity gatunek na przychaciach, w cienistych ogrodach i trawnikach, na pastwiskach, przydrożach, różnorodnych siedliskach ruderalnych i na polach wśród upraw okopowych.

70 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 1, 1963 — 1; K. msk. 13; T. msk. — 16): na wszystkich stan. gł.

Poa bulbosa L., subsp. *bulbosa* (Hay.) Isk. Znaleziona tylko w ciepłolubnych murawach na zboczach między Grodziskiem a Ojcowem.

Poa nemoralis L. Pospolicie we wszystkich zbiorowiskach leśnych i zaroślowych klasy *Quercu-Fagetea*, zwłaszcza na głębszych glebach gliniastych. Poza tym często w borach mieszanych (głównie w wariacie bukowym) i sporadycznie w ciepłolubnych murawach na siedliskach dawnych lasów.

173 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.; M. 1952 — 16, 1963 — 1; Ra. 1964 — 2; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 89): na wszystkich stan. gł. w dol., Kaleficin, Łazy-Jawór, Murownia.

Poa palustris L. Zebrana tylko nad brzegiem stawu w Pieskowej Skale.

Poa compressa L. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach i ska-

łach w murawach klasy *Festuco-Brometea*; rzadko w ubogich pastwiskach, ciepłych zaroślach, na suchych miedzach, przydrożach i polach uprawnych. Zbierana wyłącznie w podgatunku subsp. *compressa*.

51 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 10; T. msk. — 4): na wszystkich stan. gł.

Poa Chaixii Vill. Gatunek subalpejski podany przez Rostafińskiego (1872) z Ojcowa i Jelenkina (1901) z Doliny Sąspowskiej oraz z doliny Prądnika między Grodziskiem a Pieskową Skałą jako „bardzo rozproszony na łąkach po zboczach doliny”. Wszystkie daty niewątpliwie błędne.

Poa remota Forselles. Bardzo rzadko; znaleziona tylko w Ojcowie i Prądniku Korzkiewskim w cienistych, wilgotnych lasach w dnie doliny.

Poa trivialis L. Dość pospolita w dnach dolin na wilgotnych i świeżych łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, a szczególnie po brzegach potoków i źródeł. Rzadziej trafia się we fragmentach lasów łęgowych, na wilgotnych polach uprawnych i siedliskach ruderalnych.

76 not. (J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 5; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł.

Poa pratensis L. s. l. Gatunek pospolity na całym badanym terenie podany przez Jelenkina (1901) ogólnie i Woycickiego (1913) z dwu stanowisk. Występuje w dwu podgatunkach o odrębnych wymaganiach siedliskowych.

subsp. *pratensis*. Pospolity na łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*, rzadziej na miedzach, polach uprawnych i ugorach.

63 not. (M. 1963 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 26): na wszystkich stan. gł.

subsp. *angustifolia* (L.) Lindb. [= *var. angustifolia* (L.) Hay.]. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach.

31 not. (M. 1952 — 2, 1963 — 1; K. msk. — 16): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Glyceria fluitans (L.) R. Br. Rozproszona po brzegach potoków, rowów z wodą i stawów.

8 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — og.; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; Ku. 1966 — og.): Pieskowa Skała, Grodzisko, Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Dol. Sąspowska śr., Czajowice, Prądnik Czajowski.

Glyceria plicata Fries. Bardzo często i zazwyczaj obficie po brzegach potoków i stawów, jako stały składnik zespołu *Glycerietum plicatae*; rzadziej w rowach i na podmokłych łąkach.

31 not. (M. 1963 — og.; Ku. 1966 — 1, Si. 1967 — og.; K. msk. — 7): na wszystkich stan. gł. w dol., Kalinów, Czajowice.

Glyceria aquatica (L.) Wahlb. Znaleziona tylko w osuszonym stawie w Pieskowej Skale i nad stawkiem w przysiółku Kalinów.

Glyceria plicata × *G. fluitans*. Dość często po brzegach wód.

5 not. (Si. 1967 — og.): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Ojców, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln.

Bromus Benekeni (Lange) Syne [= *B. asper*. Murr.]. Często w lasach i zaroślach rzędu *Fagetalia* z wyraźnym optimum w *Tilio-Carpinetum*. Sporadycznie na zrębach.

27 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gł. w dol.

Bromus erectus Huds. Znaleziony tylko w Prądniku Korzkiewskim w zaroślach na suchym zboczu koło Skalskiego Wąwozu.

Bromus inermis Leys. Rozproszony na suchych zboczach, przydrożach, brzegach lasów i zarośli oraz na siedliskach ruderalnych.

7 not. (J. 1901 — og.): Sułoszowa, Kaliski, Górczyna Sk., Dol. Sąspowska śr. i dln., Ojców, Prądnik Korzkiewski.

* **Bromus sterilis** L. Znaleziony tylko na gruzowisku koło zamku w Pieskowej Skale.

* **Bromus tectorum** L. Rzadko na polach, ugorach, przydrożach i siedliskach ruderalnych.

5 not.: Wielmoża, Lepianka, Jerzmanowice, Czajowice, Biały Kościół.

* **Bromus arvensis** L. Jak się wydaje rzadko na polach, przydrożach i ugorach, zanotowany jedynie na wierzcholinie koło Grodziska i Białego Kościoła.

* **Bromus secalinus** L. Bardzo rozpowszechniony chwast upraw zbożowych; sporadycznie na siedliskach ruderalnych.

47 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 8; T. msk. — 2): na wszystkich stan. gł. subsp. *vulgaris* (Koch) Dom.: Pieskowa Skała, Grodzisko.
subsp. *multiflorus* (Sm.) Asch.: Murownia

Bromus mollis L. Bardzo częsty w dnach dolin na łąkach w zespole *Arhenatheretum*; poza tym rozproszony na całym terenie na przydrożach, miedzach i suchych zboczach.

68 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 14): na wszystkich stan. gł.

Festuca capillata Lam. Znaleziona w murawach na suchym zboczu koło Grodziska i w suchym lasku sosnowym w Prądniku Korzkiewskim.

Festuca ovina L. s. str. [= *F. vulgaris* (Koch) Hay.]. Bardzo często na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea* i w ciepłych zaroślach oraz w suchszych płatach borów mieszanych. Poza tym rozproszona na przydrożach, po brzegach lasów, na suchych ugorach i w ubogich pastwiskach.

53 not. (B. 1859 b — og.; J. 1901 — 2; W. 1913 — 3; M. 1963 — og.; K. msk. — 8): na wszystkich stan. gł.

Festuca duriuscula L. [= *F. ovina* L. subsp. *duriuscula* (L.) Koch]. Dość

rzadko na słonecznych, skalistych zboczach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca*.

7 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; P. 1924 — 1): Pieskowa Skała (H., B.), Grodzisko, Wąw. Koziarnia, Kopcowa Sk.

Festuca pallens Host. [= *F. glauca* auct. non Lam.; *F. ovina* L., for. *glauca* Lam.]. Pospolicie i masowo na stromych skałach wapiennych gdzie jest głównym składnikiem zespołu *Festucetum pallentis*. Poza tym bardzo często na skalistych zboczach w *Origano-Brachypodietum* i *Peucedano cervariae-Coryletum*.

65 not. (B. 1859 a — 3; J. 1901 — og.; W. 1913 — 3; M. 1963 — og.; K. msk. — 21): na wszystkich stan. gl. w dol., Łazy-Jawór, Czajowice.

Festuca pseudovina Hack. Znaleziona tylko na Chełmowej Górze i w Prądniku Czajowskim w *Pino-Quercetum*.

Festuca sulcata (Hack.) Nym. Bardzo często, zwłaszcza w północnej części doliny Prądnika, na suchych, skalistych zboczach w murawach kserotermicznych rzędu *Festucetalia valesiaca*, rzadziej w ciepłych zaroślach.

44 not. (M. 1963 — 1; K. msk. — 15): na wszystkich stan. gl. w dol., Jerzmanowice.

Festuca heterophylla Lam. Dość rzadko w rozproszonych stanowiskach w zaroślach i lasach łąkowych.

6 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Dol. Młynicka, Dol. Sąpowska grn., Ojców (B.), G. Koronna, Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski.

Festuca picta Kit. Gatunek alpejski podawany z doliny Prądnika w okolicach Ojcowa (Szafer 1930), niewątpliwie omyłkowo.

Festuca rubra L. Pospolicie na całym terenie we wszystkich zbiorowiskach łąkowych i murawowych (za wyjątkiem muraw naskalnych) oraz w młodnikach i borach mieszanych. Znacznie rzadziej trafia się w suchych, widnych zaroślach, na ugorach i polach uprawnych.

112 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 5; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 58; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gl.

subsp. *rubra* [= subsp. *genuina* Hack.]. Bardzo rozpowszechniona, głównie na łąkach klasy *Molinio-Arrhenatheretea*: Młynik, Grodzisko (K.), m. Grodziskiem a Ojcowem, Słupianka, Dol. Sąpowska śr. i dln., (K.), Ojców, Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski.

Festuca gigantea (L.) Vill. Dość pospolicie w lasach i zaroślach rzędu *Fagetalia* (zwłaszcza na siedliskach żyznych i wilgotnych) z wyraźnym optimum w łąkach. Ponadto często po brzegach potoków i na zrębach; sporadycznie w borach mieszanych.

88 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — 2; W. 1913 — 1; M. 1952 — 3, 1963 — 1; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 31; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gl. w dol.

Festuca pratensis Huds. [= *Festuca elatior* L.]. Dość pospolicie w dnach dolin na łąkach i pastwiskach klasy *Molinio-Arrhenatheretea* (miejscami pod-

siewana, np. w Dolinie Młynickiej), rzadziej po zboczach w ciepłolubnych murawach i w ubogich pastwiskach oraz na miedzach i przydrożach.

78 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; W. 1913 — 1; M. 1963 — 6; Ku. 1965 — og.; Jan 1967 — 1; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł.

Festuca arundinacea Schreb. Znaleziona tylko w zaroślach koło zamku w Pieskowej Skale i na łące (*Arrhenatheretum*) w Dolinie Sąspowskiej.

Festuca silvatica (Poll.) Vill. Gatunek podawany przez Berdaua (1859 a) z Pieskowej Skały i Ojcowa, Jelenkina (1901) ogólnie (jako niezbyt częsty w cienistych lasach), oraz Woycickiego (1913) z Wąwozu Jamki. Ostatnio mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziony, z pewnością zupełnie wyginął.

Festuca pratensis* × *F. arundinacea [= *F. × Aschersoniana* Dörfler.]. Zebrana jedynie na zboczu między Grodziskiem a Ojcowem w murawie kserotermicznej.

Brachypodium pinnatum (L.) P. B. Pospolicie i zazwyczaj masowo, zwłaszcza w północnej części terenu, na suchych, dobrze nasłonecznionych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*. Ponadto bardzo często w ciepłych zaroślach.

80 not. (J. 1901 — og.; M. 1952 — 5, 1963 — 1; Ku. 1965 — og.; K. msk. — 30): na wszystkich stan. gł. w dol., Łazy-Jawór.

Brachypodium silvaticum (Huds.) Roem. et Schult. Bardzo rozpowszechnione w lasach i zaroślach rzędu *Fagetalia* (najliczniej w *Tilio-Carpinetum*).

59 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — 1; M. 1952 — 4, 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 26): Pieskowa Skała, Młynik, Dol. Młynicka, Grodzisko, Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Złota G., Wąw. Ciasne Skały, Prądnik Czajowski.

Nardus stricta L. Dość rzadko, głównie w północnej części badanego terenu, we wrzosowiskach i ubogich pastwiskach klasy *Nardo-Callunetea*.

8 not. (B. 1859 a — 2; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała (B.), Kaliski, Grodzisko, Słupianka, Górczyzna Sk., Lepianka, Ojców (B.).

* ***Lolium temulentum*** L. Nieczęsto, na całym obszarze jako chwast w uprawach zbóż.

26 not. (J. 1901 — og.; Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł. wierzchowy, Ojców.

* ***Lolium remotum*** Schrk. Znalezione tylko na piaszczystym polu uprawnym koło przysiółka Łazy-Jawór.

Lolium perenne L. Pospolicie na całym terenie na żyznych pastwiskach (*Lolio-Cynosuretum*, *Plantagino-Lolietum*), świeżych łąkach, miedzach i przydrożach. Rzadziej w ubogich pastwiskach, w ciepłolubnych murawach i na polach uprawnych.

63 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 18; T. msk. — 3): na wszystkich stan. gł.

* *Lolium multiflorum* Lam. Gatunek powszechnie uprawiany i często dziczejący w różnych uprawach polnych, na przydrożach oraz siedliskach ruderalnych, skąd przechodzi niekiedy do zbiorowisk łąkowych i pastwiskowych.

44 not. (Ku. 1965 — 1; K. msk. — 1; T. msk. — 1): na wszystkich stan. gł.

Agropyron intermedium (Host.) P. B. [= *Triticum glaucum* Desf.]. Dość rzadko na suchych, skalistych zboczach w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*.

7 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1901 — 1; M. 1963 — 1): Młynik, Grodzisko, k. Skąły (J.), Sk. Wędrowcy, Ojców (Jas.), G. Okopy, Kopcowa Sk.

Agropyron trichophorum (Link.) Richt. [= *Triticum trichophorum* Link.]. Bardzo rzadko na siedliskach szczególnie ciepłych i suchych w kserotermicznych murawach rzędu *Festucetalia valesiacae*.

5 not. (P. 1924 — 1): Grodzisko, Sk. Wędrowcy, Ojców (zbocza na przeciw Sk. Pralutki), Kopcowa Sk.

Agropyron repens (L.) P. B. [= *Triticum repens* L.]. Jeden z najpospolitszych chwastów polnych, rosnący masowo na polach o niskiej kulturze agrotechnicznej. Ponadto częsty po brzegach lasów i zarośli, nad rowami, na przydrożach, miedzach i ugorach.

93 not. (H. 1857 — 1; Ro. 1872 — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Ku. 1965 — 1; Jan. 1967 — 1; K. msk. — 24; T. msk. — 20): na wszystkich stan. gł.

Agropyron caninum (L.) P. B. [= *Triticum caninum* L.]. Niezbyt często w wilgotnych lasach liściastych i zaroślach.

18 not. (S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; M. 1963 — og.; K. msk. — 7): Dol. Młynicka, Młynik, Słupianka, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, k. Bramy Krakowskiej, Prądnik Czajowski.

* *Hordeum murinum* L. Znaleziony tylko na skarpie przy szosie w Ojcowie i nieopodal drogi koło Woli Kalinowskiej.

Elymus europaeus L. Podany ogólnie z badanego terenu przez Sapalskiego (1862) i od tego czasu nie odnaleziony.

88. *Orchidaceae*

Cypripedium calceolus L. Bardzo rzadko w cienistych lasach liściastych.

3 not. (J. 1895 — og.; 1901 — 1; K. msk. — 1): Dol. Sąspowska (J.), Wąw. k. Lepianki, Wąw. Korytania (K.).

Traunsteinera globosa (L.) Rchb. [= *Orchis globosus* L.]. Gatunek podany przez Rostafińskiego (1872) z Ojcowia oraz przez Jelenkina (1901) z Doliny Sąspowskiej, cytowany za nimi przez Limprichta (1949). Obecnie mimo specjalnych poszukiwań nie odnaleziony — z pewnością wyginął.

Orchis militaris L. Bardzo rzadko na łąkach i zboczach, obecnie znaleziony tylko w środkowej części Doliny Sąspowskiej. Dawniej podawany ogólnie

nie przez Bessera (1809), z Prądnika Korzkiewskiego (Berdau 1859) i z Chelmowej Góry (Jelenkin 1901).

Orchis morio L. Podany przez Berdaua (1859 a) z „Doliny Prądnika poniżej Ojcowa” oraz przez Jelenkina (1901) ogólnie jako „rozproszony na łąkach po zboczach doliny”. Obecnie znaleziony tylko w górnej części Doliny Sąspowskiej w widnych zaroślach.

Orchis ustulata L. Bardzo rzadko na suchych, słonecznych zboczach w murawach klasy *Festuco-Brometea*.

3 not.: Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska (J. 1901), Kopcowa Sk.

Orchis mascula L. Rzadko w zaroślach po zboczach dolin.

6 not. (B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała (B.), Młynik, Grodzisko, Dol. Sąspowska śr. (K.), Prądnik Korzkiewski.

Orchis latifolia L. Rzadko, na wilgotnych i podmokłych łąkach w dnach dolin.

6 not. (J. 1901 — 1): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Dol. Sąspowska dln., Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski.

Orchis maculata L. Rzadko w zaroślach i murawach po zboczach dolin.

5 not. (H. 1857 — 1; J. 1901 — og.; K. msk. — 1): Pieskowa Skała (H.), Młynik, Dol. Sąspowska śr. i dln., Prądnik Korzkiewski.

Platanthera bifolia (L.) Rich. [= *Hebenaria bifolia* R. Br.]. Niezbyt często w lasach liściastych, zaroślach i na cienistych polankach po zboczach dolin.

15 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1895 i 1901 — og.; W. 1913 — 1; K. msk. — 3): Pieskowa Skała (B.), Młynik, Dol. Sąspowska grn. i śr., Złota G., Wąw. Jamki, Wąw. Ciasne Skały, G. Koronna, Prądnik Czajowski (K.), Skalski Wąw.

Platanthera chlorantha (Custer.) Rchb. [= *Hebenaria chlorantha* Bab.]. Podana przez Berdaua (1859) z Ojcowa oraz przez Jelenkina (1895 i 1901) ogólnie. Obecnie nie odnaleziona.

Epipactis latifolia (L.) All. Dość pospolicie w lasach i zaroślach rzędu *Fagetalia* (za wyjątkiem łągów), poza tym często w ciepłych zaroślach.

89 not. (B. 1859 a — 3; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1952 — 2, 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 42): na wszystkich stan. gł. w dol.

Epipactis atropurpurea Raf. [= *E. rubiginosa* Gaud.; *E. atrorubens* Schult.]. Niezbyt często na suchych, nasłonecznionych zboczach w ciepłych zaroślach i fragmentach ciepłych buczyn (*Carici-Fagetum*), sporadycznie w murawach kserotermicznych.

16 not. (B. 1859 a — 2; S. 1862 — og.; J. 1901 — og.; Ra. 1964 — 1; K. msk. — 1): Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Dol. Sąspowska grn. i dln., Ojców, G. Koronna, Prądnik Czajowski, Kopcowa Sk., Prądnik Korzkiewski.

Epipactis palustris (Mill.) Cr. Podawany przez Berdaua (1859) z doliny poniżej Ojcowa, oraz ogólnie przez Jelenkina (1901). Obecnie znaleziony tylko na jednym stanowisku na osuszonej łące w dnie Doliny Paduch.

Cephalanthera rubra (L.) Rich. Rzadko, głównie we fragmentach ciepłych buczyn (*Carici-Fagetum*), sporadycznie w *Dentario glandulosae-Fagetum* i *Tilio-Carpinetum*.

8 not. (Ro. 1872 — 1; J. 1895 i 1901 — og.; K. msk. — 2): Zamkowa G., Złota G., Dol. Sąspowska śr. i dln., Bystre Sk., G. Koronna.

Cephalanthera alba (Cr.) Sink. [= *C. grandiflora* Bab.; *C. pallens* Rich.]. Bardzo często w lasach liściastych i zaroślach klasy *Quercus-Fagetea*, głównie na siedliskach ciepłych i suchych. Sporadycznie w bukowym wariacie borów mieszanych.

34 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 1; Ro. 1872 — og.; J. 1901 — 1; M. 1963 — og.; Ra. 1964 — 1; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 10): na wszystkich stan. gl. w dol.

Cephalanthera longifolia (Huds.) Fritsch. [= *C. ensifolia* Rich.; *C. xylophyllum* Rchb.]. Niezbyt często, głównie w środkowej części terenu, w ciepłych buczynach (*Carici-Fagetum*) i sporadycznie w cieplejszych partiach innych lasów liściastych.

13 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 1; S. 1862 — og.; J. 1901 — 1; K. msk. — 4): m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Złota G., Sk. Czyżówki, Błotny Dół, Chelmowa G., G. Okopy, Skalski Wąw.

Epipogium aphyllum (Schm.) Sw. [= *Epipogon aphyllum* Sw., *Orchis aphylla* Schm.]. Podane ogólnie z badanego terenu przez Sapalskiego (1862) oraz z Pieskowej Skały i Ojcowa przez Berdaua (1859 a, 1859 b) i Jelenkina (1901). Obecnie nie odnalezione.

Spiranthes spiralis (L.) Chevall. [= *S. autumnalis* Rich.]. Podany przez Berdaua (1859 a) z Prądnika Korzkiewskiego, a za nim cytowany przez Jelenkina (1901). Następnie gatunek ten wymieniał z Ojcowa Limpricht (1949). Obecnie nie odnalezione.

Listera ovata (L.) R. Br. Dość rzadko w cienistych zaroślach, lasach liściastych i na ocienionych polankach po zboczach dolin.

8 not. (B. 1859 a — 1; J. 1901 — og.): Pieskowa Skała, Dol. Młynicka, Wąw. Koziarnia, Dol. Sąspowska śr., Ojców, Prądnik Czajowski, Prądnik Korzkiewski.

Neottia nidus-avis (L.) Rich. Dość często w lasach liściastych rzędu *Fagetalia* (głównie w *Dentario glandulosae-Fagetum*, rzadziej w *Tilio-Carpinetum*).

20 not. (B. 1859 a — 3; J. 1895 i 1901 — og.; M. 1963 — og.; Ka. 1967 — 1; K. msk. — 6): Pieskowa Skała, m. Grodziskiem a Ojcowem, Ojców, Złota G., Dol. Sąspowska grn., śr. i dln., Wąw. Jamki, G. Okopy (K.), Wąw. Korytania.

Microstylis monophyllos (L.) Lindl. Znany tylko z dwu stanowisk: przy serpentynach szosy w Prądniku Czajowskim (zebrany przez Kornasia i Taticikową) oraz z Wąwozu Jamki (zebrany przez Kaźmierczakową).

Corallorhiza trifida Chatelain [= *C. imata* R. Br.; *Ophrys corallorhiza* L.]. Dość rzadko w lasach liściastych rzędu *Fagetalia*.

11 not. (B. 1859 a — 1, 1859 b — 2; S. 1862 — og.; K. msk. — 2): Pieskowa Skała (B.), Ojców (B.), Dol. Sąspowska śr. i dln., Wąw. Jamki, Chelmowa G., Wąw. Korytania, Skalski Wąw.

89. Lemnaceae

Spirodela polyrrhiza (L.) Schleiden [= *Lemna polyrrhiza* L.]. Rzadko w wodach stojących, zanotowana tylko w stawie w Pieskowej Skale i w stawku w przysiółku Kalinów; poprzednio podana ogólnie przez Jelenkina (1901).

Lemna trisulca L. Znaleziona tylko w stawku w Kalinowie.

Lemna minor L. Niezbyt często w wodach stojących, sporadycznie w zarosniętych odpływach źródeł.

12 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 b — 1; J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Si. 1967 — 2; K. msk. — 1): Pieskowa Skała, Kalinów, Dol. Młynicka, Słupianka, Dol. Sąspowska śr. (K.) i dln., Czajowice.

90. Araceae

Arum orientale M. B. W środkowej części badanego terenu rozpowszechnione i zazwyczaj obficie, poza tym bardzo rzadko. Rośnie w dolnych partiach zboczy na wilgotnej, żyznej i głębokiej rędzinie wapiennej w lasach i zaroślach zespołu *Tilio-Carpinetum*, a sporadycznie w łęgach nad potokami. W dotychczasowych publikacjach gatunek ten podawany był z Ojcowca jako *A. maculatum* L. Według nowych ujęć taksonomicznych (Díhora 1970 a, b) materiały z Ojcowca zidentyfikowano jako *A. orientale* M. B. i do tego gatunku odnoszą się niewątpliwie wszystkie dawniejsze notowania zacytowane niżej.

29 not. (H. 1857 — 1; B. 1859 a — 2, 1859 b — 2; S. 1862 — og.; Ro. 1872 — 1; J. 1895 — og., 1901 — 1; W. 1913₁ — 1; M. 1952 — 2, 1963 — og.; K. msk. — 4): Pieskowa Skała, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem (B.), Ojców (bardzo obficie na odcinku od Sk. Prałatki do Sk. Tańcówka), Dol. Sąspowska (k. Zimnego Źródła, k. wylotu Wąw. Jamki i na zboczach pod Chelmową G.), u stóp Panieńskich Sk., u stóp Sk. Rękawica (Ro.).

91. Sparganiaceae

Sparganium ramosum Huds. Dość rzadko w stawach, w bagnistych rowach i sporadycznie po mulistych brzegach potoków.

8 not. (J. 1901 — og.; M. 1963 — 1; Si. 1967 — og.): Pieskowa Skała, Kalinów, Młynik, Grodzisko, m. Grodziskiem a Ojcowem, Dol. Sąspowska śr. i dln., Czajowice.

Sparganium simplex Huds. Znalezione tylko w stawku koło Czajowic.

92. Typhaceae

Typha latifolia L. Rzadko w stawach.

5 not. (M. 1963 — 1; Si. 1967 — 1): Pieskowa Skała, Kalinów.

Typha angustifolia L. Znaleziona tylko w stawie w Pieskowej Skale.

Piśmiennictwo

- Alexandrowicz S. W., Wilk Z. 1962. Budowa geologiczna i źródła doliny Prądnika w Ojcowskim Parku Narodowym (Geologic structure and springs of the Prądnik River Valley in the Ojców National Park). *Ochr. Przyr.* 28: 187—210.
- Berdau F. 1859 a. Flora Cracoviensis. Typis Univ. Jagiell. Cracoviae.
- Berdau F. 1859 b. Kilka słów o roślinności i florze Ojcowa jako dodatek do flory Królestwa Polskiego. *Bibl. warsz.* 3: 496—511.
- Besser W. 1809. Primitiae florum Galiciae austriacae utriusque. 2: I—VIII, 1—423. Sumpst. Ant. Doll. Viennae.
- Celiński F. 1953. Czynniki glebowe a roślinność kserotermiczna Wielkopolskiego Parku Narodowego pod Poznaniem (Edaphische Faktoren und die xerotherme Vegetation des Grosspolnischen Nationalparks bei Poznań). *Pr. monogr. nad Przyr. WPN.* 2, 8: 1—60.
- Celiński F., Filipek M. 1958. Flora i zespoły roślinne leśno-stepowego rezerwatu w Bielinku nad Odrą. (The flora and plant communities of the forest-steppe reserve in Bielinek on the Oder). *Bad. fizjogr. nad Pol. zach.* 4: 1—198.
- Ceynowa M. 1968. Zbiorowiska roślinności kserotermicznej nad dolną Wisłą (Xerothermo Pflanzengesellschaften and der unteren Wisła). *Stud. Soc. Sci. Torunensis*, Sect. D, 8, 4: 1—156.
- Czubiński Z. 1950. Zagadnienia geobotaniczne Pomorza (Geobotanical problems in Pomerania). *Bad. Fizjogr. nad Pol. zach.* 2, 4.
- Czubiński Z. 1956. Rola elementów kserotermicznych w szacie roślinnej Wielkopolski. *Zesz. probl. Post. Nauk. roln.* 7: 45—50.
- Ćwikliński E. 1971. Flora synantropijna Zielonej Góry i Koszalina na tle warunków przyrodniczych i rozwoju miast. *Mat. Zakładu Fitosoc. Stos. UW.* 27: 81—113.
- Di horu Gh. 1970 a. Morpho-taxonomische Aspekte einiger Arum-Arten. *Rev. Roum. Biol.-Bot.* 15: 71—84.
- Di horu Gh. 1970 b. Néhány Arum-faj taxonomiai aspektusa (Taxonomische Aspekte einiger Arum-Arten). *Bot. Közlem.* 57: 201—206.
- Dostal J. 1950. Kvetena CSR. Praha.
- Drzał M. 1954. Morfologia dorzecza Prądnika (materiały do dokumentacji form przyrody nieożywionej) (Morphology of the Prądnik River Basin — materials for the dokumentation of the form of inanimate nature). *Ochr. Przyr.* 22: 42—66.
- Ellenberg E. 1950. Unkrautgemeinschaften als Zeiger für Klima and Boden. Landwirtschaftliche Pflanzensoziologie I. Stuttgart-Ludwigsburg.
- Flora Europaea. 1964 — 1968. T. I—II. Cambridge, Univ. Press.
- Flora Polska. 1919—1971. T. I—XII. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Flora SSSR. 1934—1965. T. I—XXX. Izdat. Akad. Nauk. SSSR, Moskwa-Leningrad.
- Gotkiewicz M., Szafer W. i in. 1956. Ojcowski Park Narodowy. Zakład Ochrony Przyrody PAN. Wydawn. popularnonauk. 12.
- Greszta J., Bitka R. 1977. Gleby. W. Przyroda Ojcowskiego Parku Narodowego. *Studia Naturae* ser. B, 28: 81—90.
- Hegi G. 1908—1960. Illustrierte Flora von Mitteleuropa. I—VII. München. Lehmann Verl.
- Herbich F. 1857. Botanische Mitteilungen aus Galizien. 1. Botanischer Ausflug in das Tal Ojców, unternommen den 27 und 28 juni 1957. 2. Einiges über *Betula oycoviensis* Bess. *Flora*, 32.
- Hess M. 1965. Klimat województwa krakowskiego. W: Rozwój ekonomiczny regionu krakowskiego w dwudziestolecu Polski Ludowej. *Pr. Komis. Nauk Ekonom. PAN.* 7: 146—153.
- Jankowska K. 1967. Sezonowe zmiany roślinności i produkcja pierwotna netto w płacie łąki *Arrhenatherum elatioris* (Seasonal changes of vegetation and net primary production on the fresh meadow *Arrhenatherum elatioris*). *Studia Naturae* A, 1: 153—173.
- Jarosz S. 1956. Krajobrazy Polski i ich pierwotne fragmenty. Wydawn. Budownictwo i Architektura. Warszawa.
- Jasiewicz A. 1965. Rośliny Naczyniowe Bieszczadów Zachodnich. (The vascular plants of the Western Bieszczady Mts. — East Carpathians). *Monogr. bot.* 20: 1—340.

- Jastrzębowski A. 1829. Pamiętnik Warszawski umiejętności ścisłych i stosowanych. 4: 183—194.
- Jelenkin A. 1895. Očerok flory Ojcovskoj Doliny. Protokoly oddelenia biologii Obsč. Jestestv. pri Varšavskom Univers.
- Jelenkin A. 1901. Flora Ojcovskoj Doliny. Tip. Warš. Učebn. Okruga. Warszawa.
- Kaźmierczakowa R. 1967. Runo lasu bukowego *Fagetum carpaticum*, jego fenologia i ekologia produkcji pierwotnej (Ecology of primary production and phenology of the beech stand *Fagetum carpaticum* ground flora). *Stud. Naturae A*, 1: 95—114.
- Klein J. 1974. Mezo- i mikroklimat Ojcowskiego Parku Narodowego (Meso- and microclimate of the Ojców National Park). *Stud. Naturae A*, 8: 1—105.
- Klein J., Niedźwiedz T., Sztylek A. 1966. Badania mikroklimatu w Ojcowskim Parku Narodowym (Microclimatic investigations in the Ojców National Park). *Ochr. Przyr.* 31: 189—201.
- Kondracki J. 1937. Skutki ulewy w dniu 22 maja 1937 r. w dolinie Prądnika. *Prz. geogr.* 16: 161—165.
- Kornaś J. 1947. Aktualne postulaty ochrony przyrody Jury Krakowskiej. *Chrońmy Przyr. Ojcz.* 3, 3/4: 14—19.
- Kornaś J. 1952. Zespoły roślinne Jury Krakowskiej. Część II: Zespoły ruderalne (Les associations végétales du Jura Cracovien. II-ème partie: Les associations rudérales). *Acta Soc. Bot. Pol.* 21, 4: 701—718.
- Kornaś J. 1955. Charakterystyka geobotaniczna Gorców (Caractéristique géobotanique des Gorce — Karpates Occidentales Polonaises). *Monogr. bot.* 3: 1—216.
- Kornaś J. 1957. Rośliny naczyniowe Gorców (Plantes vasculaires des Gorce — Karpates Occidentales Polonaises). *Monogr. bot.* 3: 1—260.
- Kornaś J. 1968. Prowizoryczna lista nowszych przybyszów synantropijnych (kenofitów) zadowionych w Polsce. *Mater. Zakł. Fitosoc. Stosow. UW.* 25: 43—53.
- Kornaś J. 1972. Wpływ człowieka i jego gospodarki na szatę roślinną Polski — flora synantropijna. W: Szata Roślinna Polski, wyd. 2, t. I. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Kozłowska A. 1928. Naskalne zbiorowiska roślin na Wyżynie Małopolskiej. *Rozpr. Wyd. Mat.-Przyr. PAU.* 67: 49—131.
- Kozłowska A. 1931. Elementy genetyczne i pochodzenie flory stepowej Polski (The genetic elements and the origin of the steppe flora in Poland). *Mem. de l'Acad. Pol. des Sci. et des L. Cl. Math.-Nat., ser. B, Sc.*
- Krawiecowa A. 1951. Analiza geograficzna flory synantropijnej miasta Poznania. *Pozn. Tow. Przyj. Nauk., Wyd. Mat.-Przyr. Prace Komis. Biol.* 13, 1: 1—132.
- Krawiecowa A. 1968. Udział apofitów i antropofitów we florze torowisk kolejowych Śląska. *Mater. Zakł. Fitosoc. Stosow. UW.* 25: 155—165.
- Kućmierz J. 1965. Grzyby pasożytnicze Ojcowskiego Parku Narodowego. Cz. I. Rdze (*Uredinales*). (Parasitic fungi of the Ojców National Park. Part I. Ruts-*Uredinales*). *Fragm. flor. et geobot.* 11, 3: 465—484.
- Kućmierz J. 1966. Grzyby pasożytnicze Ojcowskiego Parku Narodowego. Część II. Pragrzyby (*Archimycetes*), glonowce (*Phycomycetes*), grzyby główkowe (*Ustilaginales*) (Parasitic fungi of the Ojców National Park. Part II. *Archimycetes*, *Phycomycetes*, *Ustilaginales*). *Fragm. flor. et geobot.* 12, 4: 497—512.
- Limpricht W. 1949. Vegetations Verhältnisse der Ostsudeten und der nordwestlichen Beskiden (mit besonderer Berücksichtigung der Kalkflora). *Bot. J.* 74, 1: 28—100.
- Łapczyński K. 1882. Ze Strzemieszyc do Solca. *Pam. fizjogr.* 2: 351—357.
- Łapczyński K. 1887. Stosunek flory Królestwa Polskiego do roślinności kwiatowej całej powierzchni ziemi. *Pam. fizjogr.* 7: 13—43.
- Łapczyński K. 1889. Zasięgi roślin czterech rodzin dennokwiatowych w Królestwie Polskim i w krajach sąsiednich. *Pam. fizjogr.* 9: 3—35.
- Łapczyński K. 1890. Zasięgi roślin krzyżowych. *Pam. fizjogr.* 10: 3—46.
- Łapczyński K. 1891. Zasięgi roślin rezedowatych, czystkowatych, fijołkowatych, krzyżownicowatych i części goździkowatych w Królestwie Polskim etc. *Pam. fizjogr.* 11: 3—39.

- Łapczyński K. 1892. Dokończenie zasięgów roślin dennokwiatowych w Królestwie Polskim i krajów sąsiednich. *Pam. fizjogr.* **12**: 1—70.
- Medwecka-Kornaś A. 1952. Zespoły leśne Jury Krakowskiej. (Les associations forestières du Jura Cracovien). *Ochr. Przyr.* **20**: 133—236.
- Medwecka-Kornaś A., Kornaś J. 1963. Mapa zbiorowisk roślinnych Ojcowskiego Parku Narodowego (Vegetation map of the Ojców National Park). *Ochr. Przyr.* **29**: 17—87.
- Meusel H. 1943. Vergleichende Arealkunde. 1, 2. Berlin-Zehlendorf.
- Michalak S. 1970. Flora synantropijna miasta Opola. *Opol. Roczn. muzeal.* **4**: 1—181.
- Michalik S. 1972. Ciepłolubne lasy bukowe na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej (Thermophilous beech forest *Carici-Fagetum* Moor 1952 emend. Hartmann, Jahn 1967, in the Cracow-Częstochowa Upland). *Fragm. flor. et geobot.* **18**, 2: 215—224.
- Michalik S. 1973. Wycieczka do Ojcowskiego Parku Narodowego i Wieliczki. W: Przewodnik wycieczkowy XLI zjazdu PTB. 23—30. Kraków.
- Michalik S. 1974 a. Antropogeniczne przemiany szaty roślinnej Ojcowskiego Parku Narodowego od początków XIX wieku do 1960 roku (The changes induced by man in the vegetation of the Ojców National Park since the beginning of XIX th century to 1960). *Ochr. Przyr.* **39**: 65—154.
- Michalik S. 1974 b. Wyżyna Krakowsko-Wieluńska. Wiedza Powsz. Warszawa.
- Michalik S. 1978. Mapa synantropizacji zbiorowisk roślinnych centralnej części Wyżyny Krakowskiej. *Ochr. Przyr.* **42**:
- Michalik S. (w druku). Analiza ekologiczna i rozmieszczenie przestrzenne wybranych elementów flory naczyniowej Ojcowskiego Parku Narodowego. Cz. I: Rośliny kserotermiczne i górskie. *Studia Naturae A*, **19**.
- Michalik S., Pancer-Koteja E. 1972. Thermophilous beech and fir forests (*Carici-Fagetum* Moor 1952, emend. Hartmann, Jahn 1967) in Poland. *Bull. de l'Acad. Pol. des Sci. ser. des sci. biol. Cl. II.* **2**, 6: 379—388.
- Myczkowski S. 1967. Skład florystyczny, struktura i produktywność roślinności drzewiastej płatu *Fagetum carpaticum* (Floristic composition, structure, and productivity of woody plants in a beech stand *Fagetum carpaticum*). *Stud. Naturae A*, **1**: 61—93.
- Pawłowska S. 1972. Charakterystyka statystyczna i elementy flory polskiej. Szata roślinna Polski, wyd. 2, t. II. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Pawłowski B. 1920. Brekinia *Sorbus torminalis* (L.) Crantz w Polsce. *Ochr. Przyr.* **1**: 27—39.
- Pawłowski B. 1924. Osobliwości roślinnej szaty Ojcowa i postulaty ich ochrony. *Ochr. Przyr.* **4**: 75—82.
- Pawłowski B. 1925. Zapiski florystyczne z okolic Krakowa, Ojcowa i Zawiercia (Floristische Notizen aus der Umgebung von Kraków, Ojców und Zawiercie). *Spraw. Komis. Fizjogr. AU.* **58/59**: 47—56.
- Pawłowski B. 1948. Ogólna charakterystyka geobotaniczna Gór Czywczyskich. *Rozpr. Wdzy. Mat.-Przyr. PAU.* **72**, dz. B., 6.
- Pawłowski B. 1956. Flora Tatr. T. I. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Piotrowska H. 1966. Rośliny naczyniowe wysp Wolina i południowo-wschodniego Uznamu (Vascular plants of the Isles of Wolin and of South Easter Uznam). *Pozn. Tow. Przyj. Nauk, Pr. Komis. Biol.* **30**, 4: 1—283.
- Raciborski M. 1884. Zmiany zaszele we florze okolic Krakowa w ciągu ostatnich lat dwudziestu pięciu pod względem roślin dziko rosnących. *Spraw. Komis. Fizjogr. AU.* **18**: 99—126.
- Raciborski M. 1885. Zapiski florystyczne. *Spraw. Komis. Fizjogr. AU.* **19**: 171—182.
- Rajchel R. 1965. Produktywność pierwotna netto runa w dwóch zespołach leśnych Ojcowskiego Parku Narodowego (Net primary productivity of the herb layer in two forest associations of the Ojców National Park). *Fragm. flor. et geobot.* **11**, 1: 121—150.
- Romer E. 1949. Regiony klimatyczne Polski. *Pr. Wrocl. Tow. Nauk.* Ser B, **16**: 1—26.
- Rostafiński J. 1872. Florae Polonicae Prodrromus. *Verhandl. d. zool.-böt. Ges. in Wien.* Wiedeń.
- Rothmaier W. 1963. Excursionflora von Deutschland. 4. Berlin. Volk u. Wissen Volkseigener Verlag.

- Sapalski J. 1862. Pogląd na historią naturalną Guberni Radomskiej. Kielce.
- Schlenker G. 1950. Forstliche Standortskartierung in Württemberg. *Allg. Forstz.* 5.
- Schönhar S. 1952. Untersuchungen über die Korrelation zwischen der floristischen Zusammensetzung der Bodenvegetation und der Bodenazidität sowie anderen chemischen Bodenfaktoren. *Mitt. Ver. Forstl. Standortkart.* 2.
- Schwartz Z. 1967. Badania nad florą synantropijną Gdańska i okolicy (Study on the synantropic flora of Gdańsk and of the neighbouring areas). *Acta Biol. et Med. Soc. Sc. Gedan.* 11: 363—492.
- Siedlecka-Binder Z. 1967. Roślinność wodna w potokach Ojcowskiego Parku Narodowego (La végétation des macrophytes dans les torrents du Park National d'Ojców). *Ochr. Przyr.* 32: 171—206.
- Šmarda J. 1963. Rozšíreni xerotermních rastlin na Moravě a ve Slezsku. Brno.
- Sprawozdanie z podróży naturalistów odbytej w r. 1854 do Ojcowa (1855, 1857). *Bibl. warsz.* 1855, t. 2: 142—172, 355—379; 1859, t. 2: 161—227.
- Stuchlikowa B., Stuchlik L. 1962. Geobotaniczna charakterystyka pasma Policy w Karpatach Zachodnich (Geobotanical character of the Polica range in the Polish West Carpathian Mountains). *Fragm. flor. et geobot.* 8, 3: 229—396.
- Szafer W. 1928a. Guide for the excursion to the Valley of the River Prądnik (Biały Kościół — Ojców — Pieskowa Skała — Olkusz). V IPE. 1928. *Guide des Excursion en Pologne*, 10: 1—25.
- Szafer W. 1928b. Dolina Prądnika jako teren wycieczki Botanicznej. *Czas. przyr.* 2, 5/6: 115—123.
- Szafer W. 1930a. Element górski we florze niżu polskiego. *Rozpr. i Spraw. Wydz. Mat.-Przyr. PAU.* 69: 1—252.
- Szafer W. 1930b. Niszczenie przyrody Doliny Ojcowskiej. *Ochr. Przyr.* 10: 265—266.
- Szafer W. 1959. Szata roślinna Polski niżowej. W: Szata roślinna Polski, t. II: Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Szafer W., Kulczyński S., Pawłowski B. 1953. Rośliny Polskie. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Szata roślinna Polski. 1972. Praca zbior. pod red. W. Szafera i K. Zarzyckiego. Wyd. 2, t. I/II. Państw. Wydawn. Nauk. Warszawa.
- Szubert W. 1827. Opisanie drzew i krzewów Królestwa Polskiego. Warszawa.
- Szymkiewicz D. 1923. Etudes climatologiques. III Sur le climat local de la Vallée d'Ojców. *Acta Soc. Bot. Pol.* 1, 4: 244—262.
- Waga J. 1847. Flora Polonica Phanerogama. Warszawa.
- Woycicki Z. 1913. Obrazy roślinności Królestwa Polskiego (Vegetationsbilder aus dem Koeningreich Polen). Zesz. IV i V. Roślinność Ojcowa. Warszawa.
- Wójcik Z. 1968. Udział apofitów i antropofitów w zbiorowiskach segetalnych Mazowsza. *Mater. Zakł. Fitosoc. Stosow. UW.* 25: 109—124.
- Wulff E. W. 1943. An introduction to historical plant geography. Wattham Mass. U. S. A.
- Zalewski A. 1886. Zapiski roślinnicze Królestwa Polskiego i z Karpat. *Spraw. Komis. Fizjogr. AU*, 20: 15—43.

SUMMARY

Introduction

Considering their unique natural character, the environs of Ojców were investigated repeatedly by naturalists as regards their flora, on which there are numerous publications, the oldest ones dating back to the beginning of the XIXth century. However, most of the older elaborations were incomplete and became out-of-date. Consequently, there arose the need for a new, critical, and complete work on the flora of the Ojców National Park. The present paper includes a list of all the vascular plants reported from that territory; it has been subjected to a critical analysis and updated according to the state in the years 1968—1970. Moreover, the author gives a brief characterization of some more important geobotanical and ecological problems of the flora on the background of the habitat conditions.

Character of the territory investigated

The Ojców National Park covering an area of 1600 ha lies in the south-eastern part of the Cracow Upland, at a distance of some 20 km NW of Cracow (fig. 1). The highest situated point (502 m above sea level) is that of the rocky hill called „Skalka” (The Rock) situated outside the boundary of the Park. The landscape is particularly distinguished by the occurrence of two fundamental morphological elements (fig. 2), i.e. slightly undulating top surface with rocks scattered over it (fig. 3), and narrow karst valleys 50—70 m deep (fig. 4). The Prądnik river valley and the Sąspowska Valley together with numerous lateral gorges break up the territory and make its relief highly diversified. This, in turn, entails a great differentiation of the meso- and microclimate, watershed, soil, plant cover, and other elements of the natural environment.

The number of permanent streams in the Ojców National Park is poor, which is due to the karstic type of its relief. The main streams, Prądnik and Sąspówka, are nourished by numerous springs.

The rocky and steep slopes of the valleys and the outcrops of rocks on the top surface built of Upper Jurassic limestones are covered with fertile calcareous rendzina soils. On the higher terraces of the valleys and the less steep parts of slopes covered with a fairly thick loess layer or with the formations of Diluvial origin there occur brown soils. On the streams, small strips of muddy soils are encountered. On the top surface covered with a thick mantle of loess formations there have developed podsolic soils.

The climate of the Ojców National Park is that of central uplands and distinguished by pronounced continental characteristics. The mean annual temperature oscillates about 8°C. The mean annual precipitation depends to a considerable extent on the relief of the territory and amounts to 625 mm at the bottom of the Ojców valley and 689 mm on the top surface. However, it is not the general climate but the exceptional differentiation of the meso- and microclimatic conditions which exercises a decisive influence upon the plant cover.

Plant communities and their areal distribution

In the Ojców National Park, about 35 plant associations have been established. They form a complicated areal system (Kornaś, Medwecka-Kornaś 1963, Michalik 1972), which reflects the highly variegated habitat conditions. These associations are grouped in four main complexes:

1. Cold and shady valley bottoms with considerable air humidity and pronounced oscillations of daily temperatures are occupied by meadows with a rather high percentage of montane species (*Arrhenatheretum elatioris*, *Cirsium rivularis* and fragments of sedge communities) as well as by arable fields. By the side of streams there are encountered strips of riverside woods of the *Alno-Padion* alliance, and tall herbs (*Geranio-Petasitetum*). The brooks, outflows from springs, and ponds form habitats of rush communities (*Glycerietum plicatae*, *Scirpo-Phragmitetum*).

2. North-facing slopes distinguished by a cool and humid microclimate with relatively small thermal oscillations are occupied by Carpathian beechwoods (*Dentario glandulosae-Fagetum*), and the deeply shaded rock slides are overgrown with small sycamore woods (*Phyllitido-Aceretum*), Lime-hornbeam forests (*Tilio-Carpinetum*) occur on much smaller areas. The rocks among forests support shade-loving bryophyte communities (*Ctenidietalia*), and their more open parts are overgrown with fuscue grass (*Festucatum pallentis neckeretosum*). Deforested parts of slopes are occupied by poor pasture lands with *Agrostis vulgaris*.

3. The slopes facing quarters other than the north are differentiated in two particular units.

A. South-facing slopes having a very warm and arid mesoclimate are occupied by lime-hornbeam stands (*Tilio-Carpinetum melittetosum*). In rocky places there grow thermophilous *Peucedano cervariae-Coryletum* thickets and fragments of warmth-loving beechwoods (*Carici-Fagetum*), while the rocks support dry grasslands (*Festucetum pallentis sempervivetosum*). The parts of slopes devoid of forests are overgrown with xerothermal grasslands (*Origano-Brachypodietum*).

B. East- and west-facing slopes are highly diversified in connection with the occurrence of

secondary morphological forms (gorges, rocky ridges, etc.). They represent a mosaic of microclimates, plant communities, and species peculiar of habitat complexes of north- and south-facing slopes.

4. The top surface having a moderately warm and arid climate has been mostly taken under cultivation. It is only in the vicinity of valleys that small complexes of mixed forests (*Pino-Quercetum*) have survived, and patches of poor pastures and moorlands have been preserved.

Vascular flora

The first floristic material was reported from the territory investigated by Besser (1809), and next by Szubert (1827), Waga (1847), and Herbig (1857). More ample material was supplied in the publications by Berdau (1859 a, b), Rostański (1872), and Jelenkin (1901). Among the more recent papers there should be mentioned those by Pawłowski (1924), Kornaś and Medwecka-Kornaś (1963), Siedlecka-Binder (1967), and Michalik (1972a b, 1973, 1974 a, b).

In result of the hitherto published papers and detailed field investigations there have been recorded in that territory about 1050 species of vascular plants. About 20 of these species were reported erroneously in older publications. Very many species, namely as much as 36, have been exterminated in the period of the last 150 years (Michalik 1974). If that total number is reduced by 35 plant species of foreign origin of the character of ephemerophytes, we obtain an actual list of the flora of Ojców including over 950 species of native and domesticated synanthropic plants. Considering the rather small area of that territory (35 sq. km), such a high number of plant species testifies to the considerable richness of the flora.

The geographic character of the flora of the Ojców National Park is very diversified and interesting. There prevail the species extensively distributed over the northern hemisphere and belonging to the Euro-Siberian and Central European elements, while the representatives of the Atlantic elements are almost absent. The considerable share of south-eastern and southern plants is characteristic; together, they amount to about 150 species. Among these, there deserve species consideration the representatives of the Pontic element (e. g. *Stipa Joannis*, *Inula ensifolia*, *Veronica austriaca*, *Aster amellus*, *Cerasus fruticosa*, *Verbascum austriacum*), as well as the representatives of the Mediterranean element, e. g. *Allium oleraceum*, *Asperula cynanchica*, *Fumaria officinalis*.

The flora of the Ojców National Park also shows highly diversified ecological character. Among the numerous pronouncedly differentiated ecological groups of species there are only the xerophytes typical of sands which are lacking, because no habitats suitable for them are available. Similarly, the plants attached to aquatic, marshy, and humid environments are rather few. Neither is the acidophilous flora rich, although the habitats suitable for it occupy a fairly extensive area. The main bulk of the flora of the Ojców National Park is formed of the plants typical of fertile habitats with a considerable content of CaCO₃. There belong to it both the species of shady, fertile, broad-leaved forests (e. g. *Phyllitis scolopendrium*, *Mercurialis perennis*, *Corydalis cava*) and saxicolous plants (*Festuca pallens*, *Sempervivum soboliferum*, *Allium montanum*, *Libanotis montana*, and others). The groups of species linked up with the differentiation of meso- and microclimatic factors are by far more interesting than the elements edaphic in their character, mentioned above. These, above all, are the montane and xerothermal plants, which decide upon the richness and unique character of the flora of the Ojców National Park.

In the environs of Ojców there is one of the most abundant in Poland relict refuges of montane species found outside the Carpathian and Sudeten Mts. The author established there 51 montane plants in the rank of a species or lower taxa (cf. their list on page 20), which makes about 5.5% of the whole flora. Alpine species are represented by *Centaurea mollis* and *Polystichum lonchitis*. There predominate the species typical of shady forests of the mountain forest zone of the Carpathian Mts. (e. g. *Dentaria glandulosa*, *Polystichum lobatum*, *Senecio Fuchsii*, *S. nemorensis*, *Veronica montana*, *Petasites albus*, *Aranacus silvester*, *Polygonatum verticillatum*, *Dryopteris austriaca*, and numerous others). The richness of the montane element is conditioned by the specific, cool microclimate of deep valleys and gorges numerous occurring in the environs of Ojców.

The flora of the Ojców National Park also is characterized by a considerable percentage of

xerothermal plants which concentrate on strongly insolated slopes of valleys and on rocks. The xerothermal plants (cf. page 22) have been listed mainly on the basis of the criteria, which are ecological in their character: a — on the basis of the correlation of their occurrence with insolation, b — on the basis of their phytosociological belonging. The geographical character of the species was considered in a lesser degree. On the whole, the xerothermal element is represented in the Ojców National Park by about 146 species (16% of the flora). Although the list of xerothermal plants was established mainly on the basis of the criteria of a local character, it proves to be fairly in accordance with the lists of xerothermal plants quoted by other authors (Czubiński 1950, Jasiewicz 1965, Ceynowa 1968, and numerous others).

In the habitats most disfigured by man there develops a rich synanthropic flora. The considerable percentage of synanthropic plants in the environs of Ojców is due to the long-lasting and relatively strong influence of man's husbandry (Michalik 1973, 1974 a, 1977). The classification of synanthropic plants has been adopted after Kornaś (1972). Among the 208 synanthropic species established in the area investigated (cf. list on page 24), 36 are cultivated plants on their way to become wild (ergasiophytes) and 127 are species which grow spontaneously without cultivation. Of the latter group, 45 species belong to synanthropic plants of native origin (apophytes), while the remaining 127 species are plants of alien origin (anthrophytes). Most of the synanthropic plants in the flora of the Ojców National Park are weeds growing in cultivated fields and in gardens. Plants of ruderal habitats are less numerous represented.

Translated into English by Jadwiga Targoszowa

*Nature Protection Research Centre
of the Polish Academy of Sciences, Cracow*

SKOROWIDZ RODZAJÓW DO SYSTEMATYCZNEGO WYKAZU FLORY

<i>Abies</i>	37	<i>Archangelica</i>	93
<i>Acer</i>	88	<i>Arctium</i>	131
<i>Achillea</i>	127	<i>Arenaria</i>	50
<i>Acions</i>	112	<i>Armoracia</i>	62
<i>Aconitum</i>	54	<i>Arrhenatherum</i>	149
<i>Actaea</i>	54	<i>Artemisia</i>	129
<i>Adenophora</i>	124	<i>Arum</i>	159
<i>Adoxa</i>	121	<i>Aruncus</i>	68
<i>Aegopodium</i>	91	<i>Asarum</i>	53
<i>Aesculus</i>	89	<i>Asperugo</i>	101
<i>Aethusa</i>	93	<i>Asperula</i>	118
<i>Agrimonia</i>	74	<i>Asplenium</i>	35
<i>Agropyron</i>	156	<i>Astrantia</i>	91
<i>Agrostemna</i>	49	<i>Aster</i>	124
<i>Agrostis</i>	147	<i>Astragalus</i>	81
<i>Aira</i>	148	<i>Athyrium</i>	33
<i>Ajuga</i>	109	<i>Atriplex</i>	47
<i>Alchemilla</i>	73	<i>Atropa</i>	101
<i>Alisma</i>	137	<i>Avena</i>	149
<i>Alliaria</i>	61	<i>Avenastrum</i>	149
<i>Allium</i>	138		
<i>Alnus</i>	39	<i>Ballota</i>	112
<i>Alopecurus</i>	147	<i>Barbarea</i>	59
<i>Alyssum</i>	62	<i>Batrachium</i>	55
<i>Amaranthus</i>	48	<i>Bellis</i>	124
<i>Anagallis</i>	96	<i>Berberis</i>	53
<i>Anchusa</i>	98	<i>Berteroia</i>	62
<i>Anemone</i>	55	<i>Berula</i>	91
<i>Anethum</i>	93	<i>Beta</i>	47
<i>Angelica</i>	93	<i>Betonica</i>	112
<i>Antennaria</i>	125	<i>Betula</i>	38
<i>Anthemis</i>	127	<i>Bidens</i>	126
<i>Anthericum</i>	138	<i>Blechnum</i>	34
<i>Anthoxanthum</i>	146	<i>Blysmus</i>	142
<i>Anthriscus</i>	94	<i>Borago</i>	98
<i>Anthyllis</i>	80	<i>Botrychium</i>	33
<i>Apera</i>	147	<i>Brachypodium</i>	155
<i>Aphanes</i>	74	<i>Brassica</i>	61
<i>Aquilegia</i>	54	<i>Briza</i>	151
<i>Arabicopsis</i>	61	<i>Bromus</i>	153
<i>Arabis</i>	60	<i>Bunias</i>	63

<i>Bupleurum</i>	92	<i>Crataegus</i>	75
<i>Butomus</i>	137	<i>Crepis</i>	135
		<i>Cuscuta</i>	98
<i>Calamagrostis</i>	148	<i>Cynoglossum</i>	101
<i>Calendula</i>	130	<i>Cynosurus</i>	151
<i>Callitriche</i>	53	<i>Cypripedium</i>	156
<i>Calluna</i>	98	<i>Cystopteris</i>	33
<i>Caltha</i>	53	<i>Cytisus</i>	77
<i>Calystegia</i>	98		
<i>Camelina</i>	62	<i>Dactylis</i>	151
<i>Campanula</i>	123	<i>Daphne</i>	83
<i>Capsella</i>	63	<i>Datura</i>	102
<i>Cardamine</i>	58	<i>Daucus</i>	94
<i>Cardaria</i>	62	<i>Dentaria</i>	59
<i>Cardus</i>	131	<i>Deschampsia</i>	149
<i>Carex</i>	143	<i>Descurainia</i>	60
<i>Carlina</i>	131	<i>Dianthus</i>	48
<i>Carpinus</i>	39	<i>Digitalis</i>	106
<i>Carum</i>	91	<i>Digitaria</i>	145
<i>Centaurea</i>	132	<i>Diplotaxis</i>	61
<i>Centaurium</i>	116	<i>Dryopteris</i>	34
<i>Centunculus</i>	95	<i>Echinochloa</i>	146
<i>Cephalanthera</i>	158		
<i>Cerastium</i>	50	<i>Echium</i>	99
<i>Cerasus</i>	77	<i>Eleocharis</i>	142
<i>Cerintho</i>	98	<i>Elsholtzia</i>	115
<i>Chaenorrhinum</i>	103	<i>Elymus</i>	156
<i>Chaerophyllum</i>	94	<i>Epilobium</i>	84
<i>Chamaenerion</i>	84	<i>Epipactis</i>	157
<i>Chelidonium</i>	57	<i>Epipogium</i>	158
<i>Chenopodium</i>	47	<i>Equisetum</i>	35
<i>Chimaphila</i>	97	<i>Erigeron</i>	125
<i>Chrysanthemum</i>	128	<i>Eriophorum</i>	142
<i>Chrysosplenium</i>	67	<i>Erodium</i>	88
<i>Cichorium</i>	133	<i>Erophila</i>	62
<i>Cimicifuga</i>	54	<i>Erysimum</i>	61
<i>Circaea</i>	84	<i>Euphorbia</i>	52
<i>Cirsium</i>	131	<i>Euphrasia</i>	107
<i>Clematis</i>	55	<i>Evonymus</i>	89
<i>Clinopodium</i>	112		
<i>Conium</i>	94	<i>Fagopyrum</i>	46
<i>Consolida</i>	54	<i>Fagus</i>	40
<i>Convallaria</i>	140	<i>Falcaria</i>	91
<i>Convolvulus</i>	98	<i>Festuca</i>	153
<i>Corallorrhiza</i>	159	<i>Ficaria</i>	57
<i>Cornus</i>	90	<i>Filago</i>	125
<i>Coronilla</i>	81	<i>Filipendula</i>	68
<i>Coronopus</i>	63	<i>Fragaria</i>	71
<i>Corydalis</i>	57	<i>Frangula</i>	90
<i>Corylus</i>	39	<i>Fraxinus</i>	117
<i>Corynephorus</i>	149	<i>Fumaria</i>	58
<i>Cotoneaster</i>	75		

<i>Gagea</i>	139	<i>Laserpitium</i>	94
<i>Galanthus</i>	140	<i>Lathraea</i>	108
<i>Galeobdolon</i>	111	<i>Lathyrus</i>	82
<i>Galeopsis</i>	110	<i>Lavatera</i>	86
<i>Galinsoga</i>	127	<i>Lemna</i>	159
<i>Galium</i>	118	<i>Leontodon</i>	134
<i>Genista</i>	77	<i>Leonurus</i>	112
<i>Gentiana</i>	116	<i>Lepidium</i>	63
<i>Geranium</i>	87	<i>Libanotis</i>	92
<i>Geum</i>	74	<i>Ligustrum</i>	117
<i>Gladiolus</i>	140	<i>Lilium</i>	139
<i>Glechoma</i>	109	<i>Limosella</i>	104
<i>Glyceria</i>	152	<i>Linaria</i>	103
<i>Gnaphalium</i>	125	<i>Linum</i>	86
<i>Gypsophila</i>	48	<i>Listera</i>	158
		<i>Lithospermum</i>	100
<i>Hedera</i>	90	<i>Lolium</i>	155
<i>Helianthemum</i>	63	<i>Lonicera</i>	121
<i>Helianthus</i>	126	<i>Lotus</i>	80
<i>Helosciadium</i>	91	<i>Lunaria</i>	62
<i>Hepatica</i>	55	<i>Lupinus</i>	78
<i>Heracleum</i>	93	<i>Luzula</i>	141
<i>Herniaria</i>	52	<i>Lychnis</i>	48
<i>Hesperis</i>	60	<i>Lycium</i>	101
<i>Hieracium</i>	136	<i>Lycopodium</i>	36
<i>Hippophaë</i>	83	<i>Lycopus</i>	114
<i>Holcus</i>	148	<i>Lycopsis</i>	99
<i>Holosteum</i>	50	<i>Lysimachia</i>	96
<i>Hordeum</i>	156	<i>Lythrum</i>	83
<i>Hyoscyamus</i>	102		
<i>Hypericum</i>	65	<i>Majanthemum</i>	139
<i>Hypochoeris</i>	133	<i>Malachium</i>	51
<i>Humulus</i>	43	<i>Malus</i>	76
		<i>Malva</i>	85
<i>Impatiens</i>	89	<i>Matricaria</i>	128
<i>Inula</i>	126	<i>Medicago</i>	78
<i>Iris</i>	140	<i>Melampyrum</i>	106
<i>Isolepis</i>	142	<i>Melandrium</i>	49
<i>Isopyrum</i>	54	<i>Melica</i>	150
		<i>Melilotus</i>	78
<i>Jasione</i>	122	<i>Melittis</i>	110
<i>Juncus</i>	140	<i>Mentha</i>	115
<i>Juniperus</i>	38	<i>Mercurialis</i>	52
		<i>Microstylis</i>	158
<i>Knautia</i>	122	<i>Milium</i>	146
<i>Koeleria</i>	150	<i>Moehringia</i>	49
		<i>Molinia</i>	150
<i>Lamium</i>	110	<i>Moneses</i>	97
<i>Lappula</i>	101	<i>Monotropa</i>	97
<i>Lapsana</i>	133	<i>Mycelis</i>	135
<i>Larix</i>	38	<i>Myosotis</i>	100
		<i>Myriophyllum</i>	85

<i>Nardus</i>	155	<i>Populus</i>	41
<i>Nasturtium</i>	59	<i>Potamogeton</i>	138
<i>Neottia</i>	158	<i>Potentilla</i>	71
<i>Nepeta</i>	109	<i>Prenanthes</i>	135
<i>Neslia</i>	63	<i>Primula</i>	95
<i>Nicotiana</i>	102	<i>Prunella</i>	109
<i>Nonnea</i>	99	<i>Prunus</i>	76
		<i>Pteridium</i>	35
<i>Oenanthe</i>	92	<i>Pulicaria</i>	126
<i>Odontites</i>	107	<i>Pulmonaria</i>	99
<i>Omphalodes</i>	101		
<i>Onobrychis</i>	81	<i>Quercus</i>	40
<i>Ononis</i>	78	<i>Radiola</i>	86
<i>Onopordon</i>	132	<i>Ramischia</i>	97
<i>Ophioglossum</i>	32	<i>Ranunculus</i>	55
<i>Orchis</i>	156	<i>Raphanus</i>	63
<i>Origanum</i>	113	<i>Reseda</i>	63
<i>Orobanche</i>	108	<i>Rhamnus</i>	90
<i>Oxalis</i>	86	<i>Rhinanthus</i>	107
		<i>Ribes</i>	67
<i>Padus</i>	76	<i>Robinia</i>	81
<i>Papaver</i>	57	<i>Rorippa</i>	59
<i>Paris</i>	140	<i>Rosa</i>	68
<i>Parnassia</i>	67	<i>Rubus</i>	70
<i>Parthenocissus</i>	90	<i>Rudbeckia</i>	126
<i>Pedicularis</i>	108	<i>Rumex</i>	44
<i>Peplis</i>	83		
<i>Petasites</i>	129	<i>Sagina</i>	51
<i>Peucedanum</i>	93	<i>Salix</i>	41
<i>Phalaris</i>	146	<i>Salvia</i>	112
<i>Phegopteris</i>	33	<i>Sambucus</i>	120
<i>Philadelphus</i>	68	<i>Sanguisorba</i>	75
<i>Phleum</i>	147	<i>Sanicula</i>	91
<i>Phragmites</i>	150	<i>Saponaria</i>	48
<i>Phyllitis</i>	35	<i>Sarothamnus</i>	77
<i>Phyteuma</i>	123	<i>Saxifraga</i>	66
<i>Picea</i>	37	<i>Scabiosa</i>	122
<i>Picris</i>	134	<i>Scilla</i>	139
<i>Pimpinella</i>	91	<i>Scirpus</i>	142
<i>Pinus</i>	38	<i>Scleranthus</i>	51
<i>Pirola</i>	96	<i>Scopolia</i>	102
<i>Pirus</i>	76	<i>Scorzonera</i>	134
<i>Plantago</i>	115	<i>Scrophularia</i>	104
<i>Platanthera</i>	157	<i>Sedum</i>	65
<i>Pleurospergnum</i>	94	<i>Selinum</i>	92
<i>Poa</i>	151	<i>Sempervivum</i>	66
<i>Polycnemum</i>	47	<i>Senecio</i>	129
<i>Polygala</i>	88	<i>Serratula</i>	132
<i>Polygonatum</i>	139	<i>Seseli</i>	92
<i>Polygonum</i>	45	<i>Setaria</i>	146
<i>Polypodium</i>	35	<i>Sherardia</i>	118
<i>Polystichum</i>	34	<i>Sieglingia</i>	150

<i>Silene</i>	49	<i>Tragopogon</i>	133
<i>Sinapis</i>	61	<i>Traunsteinera</i>	156
<i>Sisymbrium</i>	60	<i>Trientalis</i>	96
<i>Sium</i>	91	<i>Trifolium</i>	79
<i>Solanum</i>	102	<i>Triglochin</i>	138
<i>Solidago</i>	124	<i>Tripleurospermum</i>	128
<i>Sonchus</i>	135	<i>Trisetum</i>	149
<i>Sorbus</i>	76	<i>Torilis</i>	95
<i>Sparganium</i>	159	<i>Trollius</i>	54
<i>Spergula</i>	51	<i>Tunica</i>	48
<i>Spergularia</i>	51	<i>Turritis</i>	60
<i>Spiraea</i>	68	<i>Tussilago</i>	129
<i>Spiranthes</i>	158	<i>Typha</i>	159
<i>Spirodela</i>	159		
<i>Stachys</i>	111	<i>Ulmus</i>	43
<i>Stellaria</i>	50	<i>Urtica</i>	43
<i>Stipa</i>	146		
<i>Succisa</i>	122	<i>Vaccinium</i>	97
<i>Symphoricarpos</i>	121	<i>Valeriana</i>	121
<i>Symphytum</i>	99	<i>Valerianella</i>	121
<i>Syringa</i>	117	<i>Veratrum</i>	138
		<i>Verbascum</i>	102
<i>Tanacetum</i>	129	<i>Verbena</i>	108
<i>Taraxacum</i>	134	<i>Veronica</i>	104
<i>Taxus</i>	37	<i>Viburnum</i>	120
<i>Teucrium</i>	109	<i>Vicia</i>	81
<i>Thalictrum</i>	57	<i>Vinca</i>	117
<i>Thesium</i>	44	<i>Vincetoxicum</i>	117
<i>Thlaspi</i>	62	<i>Viola</i>	63
<i>Thymus</i>	113	<i>Viscaria</i>	49
<i>Tilia</i>	86	<i>Viscum</i>	44

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58
59
60
61
62
63
64
65
66
67
68
69
70
71
72
73
74
75
76
77
78
79
80
81
82
83
84
85
86
87
88
89
90
91
92
93
94
95
96
97
98
99
100

F-11B-1083/02

Cena zł 45,—

Dotychczas ukazały się następujące zeszyty „Studia Naturae” ser. A:

Nr 1. Studia ekosystemów lasu bukowego i łąki w Ojcowskim Parku Narodowym. Opracowanie zbiorowe. Stron 213, rycin 59. Kraków 1967. Cena zł 46,—

Nr 2. Doliny potoków Jaszce i Jamne w Gorcach. Opracowanie zbiorowe, cz. I. Stron 91, rycin 22, w tym 3 mapy wielobarwne. Kraków 1968. Cena zł 35,—

Nr 3. Doliny potoków Jaszce i Jamne w Gorcach. Opracowanie zbiorowe, cz. II. Stron 156, rycin 20, w tym 1 mapa wielobarwna. Kraków 1970. Cena zł 46,—

Nr 4. Małgorzata Kotańska: Morfologia i biomasa podziemnych organów roślin w zbiorowiskach łąkowych Ojcowskiego Parku Narodowego. Stron 109, rycin 113. Kraków 1970. Cena zł 48,—

Nr 5. Róża Kaźmierczakowa: Ekologia i produkcja runa świetlistej dąbrowy *Potentillo albae-Quercetum* i grądu *Tilio-Carpinetum* w rezerwach Kwiatówka i Lipny Dół na Wyżynie Małopolskiej. Stron 104, rycin 36. Kraków 1971. Cena zł 27,—

Nr 6. Przyroda północnej części Puszczy Niepołomickiej i jej ochrona. Opracowanie zbiorowe, cz. I. Stron 52, rycin 8. Kraków 1971. Cena zł 12,—

Nr 7. Przyroda północnej części Puszczy Niepołomickiej i jej ochrona. Opracowanie zbiorowe, cz. II. Stron 124, rycin 20. Kraków 1973. Cena zł 34,—

Nr 8. Jan Klein: Mezo- i mikroklimat Ojcowskiego Parku Narodowego. Stron 105, rycin 40. Kraków 1974. Cena zł 40,—

Nr 9. Ecological studies of International Biological Programme in Niepołomice Forest. Part I. Opracowanie zbiorowe. Stron 106, rycin 30. Kraków 1974. Cena zł 22,—

Nr 10. Jan Greszta: Wpływ imisji na siedliska borowe i drzewostany sosnowe w Śląsko-Krakowskim Okręgu Przemysłowym. Stron 183, rycin 53. Kraków 1975. Cena zł 45,—

Nr 11. Krystyna Jankowska: Ekologia i produkcja pierwotna łąki w Ojcowskim Parku Narodowym i murawy kserotermicznej w rezerwacie stepowym Skowronno koło Pińczowa. Stron 79, rycin 24. Kraków 1975. Cena zł 20,—

Nr 12. Zbigniew Witkowski: Ekologia i sukcesja ryjkowców (*Coleoptera, Curculionidae*) łąk kośnych okolic Zabierzowa. Stron 81, rycin 24. Kraków 1975. Cena zł 20,—

Nr 13. Przyroda północnej części Puszczy Niepołomickiej i jej ochrona. Opracowanie zbiorowe, cz. III. Stron 196, rycin 38 + 1 mapa wielobarwna. Kraków 1976. Cena zł 55,—

Nr 14. Studia ekologiczne Międzynarodowego Programu Biologicznego w Puszczy Niepołomickiej, cz. II. Stron 223, rycin 66. Kraków 1978. Cena zł 55,—

Nr 15. Hubert Gembarzewski: Ekologiczna i florystyczna charakterystyka wybranych pastwisk kwaterowych regionu kłodzkiego. Stron 62, rycin 5. Kraków 1978. Cena zł 18,—